

Hoe hoort het eigenlijk?

Amy Groskamp-Ten Have

bron

Amy Groskamp-Ten Have, *Hoe hoort het eigenlijk?*. H.J.W. Becht, Amsterdam 1940 (vierde druk)

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/gros006hoeh01_01/colofon.php

Let op: werken die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn.

Voorwoord.

Wanneer wij Hollanders zeggen: we hebben een verschrikkelijken hekel aan *étiquette*, dan vindt iedereen hier dat heel gewoon. Eigenlijk zijn wij er heimelijk een beetje trotsch op en wij vinden dat die hekel ons een zeker gevoel van fiere onafhankelijkheid geeft. Want - nietwaar - *étiquette*, dat beteekent officieel gedoe, plichtplegingen en strijkages en wij vinden dat het ons ganschelijk niet misstaat den natuurlijke eenvoud te verkiezen boven het aangeleerde en datgene wat wij spottend noemen: opzitten-en-pootjes-geven.

Tot zoover is alles best.

Maar - *étiquette* beteekent ook nog iets anders: *étiquette* beteekent behalve ‘officieel gedoe’ ook nog: simpele wellevendheid, correcte vormen en goede manieren.

Wanneer wij dit in het oog houdend met nadruk verklaren, dat wij een vreeselijke hekel hebben aan *étiquette*, dan zeggen wij feitelijk niets anders dan dat wij goede manieren en wellevendheid verafschuwen!

Dat klinkt al dadelijk heel anders.

Neen - zeggen sommigen, dat gedeelte van de *étiquette* niet, maar die bespottelijke plichtplegingen die kan ik niet uitstaan. Wij kunnen nu eenmaal in het maatschappelijk leven de dingen niet altijd geheel en al naar onze hand zetten.

Goede manieren, wellevendheid en onvermijdelijke plichtplegingen zijn in het maatschappelijk leven vaak zoodanig dooreen geweven en van elkander afhankelijk, dat het niet aangaat het een van het ander te scheiden.

Ook in het dagelijksch leven van hen, die niet in voorname kringen verkeerden kunnen zich telkens vragen voordoen waarop dit boek antwoord hoopt te kunnen geven.

Hoe hoort het eigenlijk? vraagt men zich af en zoo heel vaak handelt men maar lukraak, in de hoop, dat het zoo wel kan.

Men neemt het niet meer zoo nauw zeggen velen - toegegeven,

VI

maar het komt meer voor dan dezulken meenen, dat men zichzelf nadeel toebrengt door een ongewild tekortschieten in wellevendheid en correcte vormen.

Deze verzameling wenken werden bijeen gebracht met de bedoeling zooveel mogelijk verschillende menschen behulpzaam te zijn in de meest uiteenlopende omstandigheden.

Het feit, dat er zooveel waarheden als koeien in staan, die naar veler meening iedereen toch wel weet, behoeft niemand te verontrusten of te beleedigen: er blijven er altijd nog zoo heel veel over, die het niet weten.

Op algeheele volledigheid maakt dit boek geen aanspraak: immers ergens is altijd een geval, dat er niet instaat en degene, die dit geval betreft zegt: dat staat er niet eens in!

En zoo iemand zal het gaan als de juffrouw in het warenhuis die het een prulwinkel vond, omdat zij geen knoopjes kon krijgen die bij de kleur van haar geverfde japon pasten!

Van harte hoop ik, dat iedereen, die meent aanvullend of verbeterend commentaar op deze bladzijden te kunnen leveren, niet zal schromen zijn of haar meening aan den uitgever kenbaar te maken.

Van evt. aanwijzingen en correcties uit het publiek zal bij een volgenden druk dankbaar gebruik worden gemaakt.

De schrijfster.

Aandienen.

Wanneer wij een bezoek afleggen bij lieden, die niet tot onze intieme kennissen behoren, laten wij ons aandienen, hetzij dit een zaken- of een gezelschapsbezoek geldt.

Aanbeveling verdient het dadelijk duidelijk naam en doel van komst mede te deelen aan de ondergeschikte, die de deur opent. Bijvoorbeeld: Ik ben Mevrouw Jansen en ik kom Mevrouw Smit een inlichting vragen. - of: Ik ben Mevrouw Jansen van de openbare lagere school en ik kom een kleine gave vragen voor het Sint Nicolaasfeest van de arme kinderen.

Wie verzuimt naam en doel van komst kenbaar te maken, loopt de kans - en terecht - niet te worden ontvangen door de vrouw des huizes. Wie zich zakelijk ergens laat aandienen krijgt al gauw een formulier in te vullen: naam, adres, doel van bezoek enz. en dan helpt het niet of men er zich afmaakt met een: meneer weet wel waarvoor ik kom! of: dat-zal-ik-wel-vertellen-als-ik-binnen-ben! Daarom doet men verstandig tevoren te overleggen, wat men zal invullen. De huisvrouw, die op goede vormen gesteld is, zal haar personeel weten bij te brengen, hoe zij bekenden en onbekenden moeten aandienen. Hiertoe steken zij niet het hoofd om de hoek van de kamerdeur, maar kloppen, komen binnen en zeggen duidelijk welke persoon er is en wat deze verlangt.

- Mevrouw, daar was een meneer met veters ... - is de gangbare en overigens verkeerde vorm voor: - Mevrouw, daar is een koopman - ... Mevrouw daar was een dame ... wordt gezegd als de dame nog steeds op de stoep staat te wachten, inplaats van: - daar is een dame -

- Mevrouw, daar is Uus Moe - dient de goedwillige, maar nog ongeschoolde dienstbode aan inplaats van: Mevrouw, daar is de oude Mevrouw -.

Dient de dienstbode de broer van mevrouw Jansen geb. Pietersen of de zuster van meneer Jansen aan, dan zegt zij: Mevrouw, daar is meneer Pietersen - of: Mevrouw, daar is juffrouw Jansen. - Volwassen kinderen des huizes kunnen bij ouders of grootouders worden aangediend als: meneer Jan, Juffrouw Bets enz. zoolang zij ongetrouwd zijn. Is er één dochter getrouwd, dan zegt men de jonge mevrouw, zijn er meerderen getrouwd en is er ook sprake van schoondochters, dan onderscheidt men hen door mevrouw Bets, mevrouw Marie enz. te zeggen.

Bij recepties of groote ontvangsten worden de binnenkomenden afgeroepen door een dien knecht, die op den drempel van het ontvangvertrek staat of juist even erover in de kamer.

De knecht vraagt: Wie mag ik aandienen? en herhaalt wat hem gezegd wordt. Een echtpaar wordt aangediend: De Heer en Mevrouw Pieterse zonder toevoeging van den naam van de vrouw. Heeft de man een rang dan wordt het: B.v. Generaal Pieterse en Mevrouw.

Schout bij Nacht Smit en Mevrouw.

Jonkheer Pietersen en Mevrouw.

Maar:

Baron en Baronesse Jansen.

Graaf en Gravin Pietersen.

Aangeboren en verworven titels worden genoemd: dokter Jansen - Kolonel Pietersen - Professor Jansen - Jonkheer Pietersen enz. (... en Mevrouw).

Aankondigingen.

Overlijdensadvertenties:

Aankondigingen in het publiek moeten kort, zakelijk en bovenal duidelijk zijn.

De goede smaak eischt, dat men zich zooveel mogelijk onthoude van gevoelsontboezemingen in advertenties.

De advertentiepagina van een krant is *niet* de plaats om van persoonlijke gezindheid blijk te geven.

Het slecht opstellen van een advertentie kan aanleiding geven tot allerlei naar misverstand.

Wanneer de familie Pietersen aankondigt:

Heden overleed tot ons groot leedwezen zacht en kalm onze geliefde grootvader, dan lijkt het er op of men het niet heelemaal eens is met dat zacht en kalm!

Dit moet zijn: Tot ons groot leedwezen overleed heden, zacht en kalm, enz. enz. (die komma's doen het!)

Zegt niet: wat hindert dat nu, iedereen begrijpt toch wel wat die mensen ermee bedoelen - want zij, die aanspraak maken op het bezit van beschaving en wellevendheid, weten onder alle levensomstandigheden dubbelzinnigheid, die aanleiding zou kunnen geven tot spot en misverstand, te vermijden.

Verkeerd is ook het volgende:

Heden overleed mijn geliefde echtgenoot, vader, grootvader, broeder en behuwdbroeder.

Neemt men het letterlijk, dan is de heele familie uitgestorven.

(De overledene kan immers niet tegelijkertijd oom, vader, echtgenoot en broeder zijn van degene, die de aankondiging doet).

Dit moet dus zijn: Heden overleed mijn geliefde echtgenoot, onze vader, grootvader, broeder, enz.

Niet: en onze vader, grootvader enz., want in dat geval zijn er eveneens meerdere personen overleden.

Verkeerd is eveneens: Heden overleed onze beste man, vader, grootvader, enz. Het moet zijn: Heden overleed mijn beste man, onze beste grootvader, vader, enz.

Verkeerd is ook: Heden overleed tot onze droefheid te Groningen onze beste broeder en zwager.

Dan is het net als of de familie het sterfgeval liever ergens anders had zien gebeuren.

Dit moet zijn: Te Groningen overleed heden tot onze groote droefheid onze beste zwager en broeder enz.

Verkeerd is het ook om een familiegebeurtenis aan te kondigen ‘uit aller naam’ en dan meer dan één naam onder de advertentie te plaatsen.

Bijvoorbeeld: Heden overleed *mijn* geliefde grootvader - en dan: uit aller naam: A. Jansen, B. Pietersen, C. Hendriksen, enz.

Verkeerd is ook: eenigste kennisgeving. Dit moet zijn eenige kennisgeving.

Onjuist is het volgende: de begrafenis vindt plaats Maandag 3 October vanaf het sterfhuis, 11.30 op de begraafplaats ‘Lommerlust’.

Dit moet zijn: de begrafenis vindt plaats Maandag 3 October. (Punt) Vertrek van het sterfhuis om 11.30.

Onder R.K. advertenties worden de H. Uitvaartdiensten vermeld.

Soms zet men onder een overlijdensadvertentie: de zaak wordt op dezelfde voet voortgezet.

Dit getuigt niet van eerbied voor de overledene.

Bij de overlijdensadvertentie van een weduwnaar wordt onder diens naam gezet: weduwnaar van....

Bijvoorbeeld: overleden Albert Karel Pietersen, weduwnaar van Anna Maria Jansen en bij tweemaalig weduwnaarschap met toe-

voeging: eerder weduwnaar van Cornelia Hendriksen. De tweede vrouw wordt hier het eerst genoemd.

De toevoeging de Heer, Mevrouw, of mejuffrouw in een overlijdensannonce kan ook worden weggelaten, uitgaande van het standpunt, dat in den dood allen gelijk zijn.

Kondigt men het overlijden aan van een persoon, die een vooraanstaande positie en verschillende functies bekleedde, en meermalen geridderd was, dan worden onder den naam eerst de onderscheidingen vermeld, te beginnen met de hoogste en vervolgens de verschillende functies: eveneens te beginnen met de voornaamste. (Zie: Ridderorden) Nederlandsche onderscheidingen gaan in deze voor bij buitenlandsche orden.

Bedankadvertenties voor deelneming bij sterfgevallen worden zes weken na de begrafenis geplaatst.

Vroeger gold: Hoe langer na den begrafenisdag, hoe deftiger, maar deze dwaze waardemeter geraakt gelukkig in onbruik.

Zes weken geldt algemeen als de conventionele termijn; oorspronkelijk is deze termijn ingesteld met het oog op overzeesche familiebetrekkingen.

Heen en weer naar Indië was ongeveer zes tot acht weken.

Wie een bedankadvertentie wil plaatsen kan volstaan met den volgende tekst:

‘De Heer en Mevrouw Pieterse-Jansen zeggen hierbij hartelijk dank’ of: ‘betuigen hiermede hun dank of hun hartelijken en welgemeenden dank, voor de vele bewijzen van belangstelling, ondervonden bij het overlijden van hun geliefden zoon’.

Soms lezen wij: Met dank aan God of in sommige R.K. advertenties: Met dank aan die of die Heilige, ook wordt er wel geadverteerd: Met dank aan Dokter Jansen, of met dank aan Doktoren en verpleegsters van het ziekenhuis e.d.

Dit alles kan beter achterwege blijven. Het getuigt niet van goeden smaak.

Wordt in een overlijdensadvertentie kennis gegeven van het overlijden van een adellijk persoon, dan laten de kinderen, die de aangifte doen vaak het vermelden van den titel - als zijnde vanzelfsprekend - weg.

Wordt een kindje dood geboren, dan geve men hiervan toch kennis per advertentie. Een dergelijke aankondiging bespaart den bedroefden ouders allerlei pijnlijke uitleg en commentaar.

Geboorteaankondiging:

De advertentie waarmee een echtpaar kennis geeft van gezinsvermeerdering behoort sober en duidelijk te zijn en vrij van alle misplaatste buitennissigheid.

Van zeer slechten smaak getuigen advertenties als:

Vandaag ben ik geboren - Pietertje. Of: We hebben een zusje gekregen: - Puck en Koosje e.d.

Wanneer de Heer Hendrik Pietersen en Mevrouw Alida Pietersen geboren Jansen de geboorte willen aankondigen van hun zoon Hendrik Karel, adverteeren zij als volgt: De Heer en Mevrouw Pietersen Jansen geven (met blijdschap) kennis van de (voorspoedige) geboorte van een (welgeschapen) zoon. De tusschen haakjes geplaatste woorden kunnen desgewenscht vervallen.

Of: De Heer en Mevrouw Pietersen Jansen geven kennis van de geboorte van hun zoon Hendrik Karel.

Verkeerd is: De Heer en Mevrouw Pietersen Jansen geven kennis van de geboorte van een zoon Hendrik Karel - want dan is het net of er ook nog een andere zoon is.

Wordt de meisjesnaam van de moeder vermeld dan vervallen de voorletters.

Wordt de naam van de moeder weggelaten dan worden de voorletters van den vader gebruikt.

Dames die van adel zijn kiezen vaak de volgende vorm:

Bevallen van een (welgeschapen) zoon Baronnesse Jansen geb. Gravin Pietersen.

Wordt een kindje dood geboren dan adverteert men bijv.:

De Heer en Mevrouw Pietersen Jansen geven kennis van de geboorte van een levenloozen zoon.

Een dergelijke advertentie wordt zonder rouwrand gezet.

Vier tot zes weken na een geboorte (dat hangt af van den toestand van de kraamvrouw) verschijnt een advertentie met dankbetuiging voor de ondervonden belangstelling.

In deze advertentie wordt tevens bekend gemaakt, wanneer kraambezoek wordt verwacht. Is de jonge moeder zeer zwak of verwacht men heel veel bezoek, dan geve men twee data op.

Bijv.: De Heer en Mevrouw Pieterse Jansen betuigen hierbij hunnen hartelijken dank voor de vele bewijzen van belangstelling, ondervonden bij de geboorte van hun zoon.

Kraamvisites worden gaarne afgewacht Maandag 2 September en Donderdag 5 September 3-5.

Wanneer een echtpaar (b.v. de heer H.J. Jansen gehuwd met mejuffrouw C.D. Pieterse) een advertentie zet, behoort men geen voorletters te vermelden wanneer de familienaam der echtgenootte genoemd wordt, dus: De heer en mevrouw Jansen-Pieterse en *niet*: de heer en mevrouw H.J. Jansen-Pieterse en zeker niet de heer en mevrouw C.D. Jansen-Pieterse.

Het eenige geval wanneer de voorletters worden vermeld is: wanneer uitsluitend de naam van den man wordt gebruikt, dan zijn het ook zijn voorletters, dus: de heer en mevrouw H.J. Jansen. De voorletters van de vrouw worden alleen gebruikt wanneer zij alléén iets aankondigt (een weduwe b.v.) en haar meisjesnaam toevoegt. Doet zij dit laatste niet, dan moet zij de voorletters van haar man gebruiken.

In het aangehaalde geval dus: mevrouw H.J. Jansen, of mevrouw de wed. H.J. Jansen of: mevrouw C.D. Jansen-Pieterse, of: mevrouw de wed. C.D. Jansen-Pieterse.

Hetzelfde geldt voor het adresseeren van brieven en voor visitekaartjes.

Verlovingsadvertenties:

Bij verlovingsadvertenties kan men volstaan met:

Verloofd: Zus Pieterse met Jan Jansen. Gevolgd door de beide woonplaatsen van het jonge paar. (niet alleen van het meisje het adres) en de toevoeging: geen ontvangdag of: vermelding van datum en uur van den ontvangdag.

Zendt men geen kaartjes, dan kan men ter vermindering van gekwetste gevoelens van hen, die zich gepasseerd zouden gevoelen, vermelden: eenige kennisgeving.

Nóóit: eenigste kennisgeving, terwijl 'volstrekt eenige kennisgeving' een totaal overbodige toevoeging is: alleeniger dan alléén bestaat niet, even min als eeniger dan eenig. Wie geen officieele receptie wenscht maar toch prijs stelt op de persoonlijke gelukwensen van vrienden en bekenden kan bijv. onder de verlovingsadvertenties zetten: Thuis 12 Nov. 3-5 (gevolgd door het adres van het meisje).

Bij huwelijksadvertenties wordt gewoonlijk meteen bedankt voor de ondervonden belangstelling.

Men kan dit op drie manieren doen:

Getrouwd: H.A. Pietersen

en

A. Jansen, die mede namens wederzijdsche ouders

hartelijk bedanken voor de vele bewijzen van belangstelling bij hun huwelijk ondervonden. (Correchter is: getrouwd of verloofd: H.A. Pietersen met P. Jansen). De naam van het meisje wordt het eerst genoemd.

Of: getrouwd: H.A. Pietersen

en

A. Jansen.

De Heer en Mevrouw Jansen-Pietersen zeggen mede namens wederzijdsche ouders enz. enz.

Of: het pas getrouwde paar bedankt alleen en de wederzijdsche ouders plaatsen een aparte advertentie:

De Heer en Mevrouw Pietersen-Karels en

De Heer en Mevrouw Jansen-de Wit zeggen hierbij hartelijk dank voor de vele blijken van belangstelling bij het huwelijk hunner kinderen ondervonden.

Zendt men gedrukte aankondigingen rond bij een a.s. huwelijk, dan bega men niet de fout te zeggen:

De Heer en Mevrouw Zus en Zoo hebben het genoeg U kennis te geven van het huwelijk van hun zoon Henri met mejuffrouw Ans Pot waarvan de voltrekking zal plaats hebben.... of: is bepaald op....

Logischer is.... van het huwelijk van hun zoon Henri met mejuffrouw Ans Pot. (Punt.) De voltrekking van het huwelijk zal plaats hebben of: is bepaald op enz.

Zijn van een a.s. echtpaar de ouders van bruid of bruidegom, of van beiden gescheiden en hertrouwd, dan ontgaat men meestal de moeilijkheid op de volgende wijze:

Het bruidspaar geeft dan zelf als volgt kennis:

H. Pietersen en A. Pot geven hierbij kennis van hun voorgenomen huwelijk, waarvan de voltrekking zal plaats hebben of: is bepaald op enz.

Ondertrouw-advertenties:

Onder een ondertrouwadvertentie wordt de trouwdatum genoemd bijv.:

Huwelijksvoltrekking 8 October 1938.

Inzegening door Ds. Jansen om 11.30 in de X. Kerk.

Ook wordt meestal de receptie vermeld.

Trouwt de bruid met de handschoen, dan wordt achter het woord huwelijksvoltrekking tusschen haakjes (bij volmacht) geplaatst.

De gescheiden vrouw, die haar meisjesnaam gebruikt, zal zich ter voorkoming van verwarring betitelen met: bijv. mevrouw Betty Jansen.

Is van een echtpaar de man van adel bijv. jonkheer, en de vrouw niet, dan kondigen zij zich aan:

Jhr. en mevrouw Jansen-Pieterse.

Is de man niet van adel en de vrouw wel dan wordt het aldus:

De heer Pieterse en mevrouw Pieterse, geb. Jkvr. Jansen.

Zijn beiden van adel maar niet gelijk in rang, dan wordt dit apart vermeld, b.v.:

Jhr. Pieterse en mevrouw Pieterse geb. Bar.sse. Jansen(hierbij is de titel van de vrouw hooger).

Of: Baron Pieterse en Bar.esse. Pieterse geb. gravin Jansen (hierbij is de titel van de vrouw hooger).

Of: Graaf Pieterse en gravin Pieterse geb. Bar.esse. Jansen (hierbij is de titel van den man hooger).

Zijn beiden van gelijke geboorte dus hij Baron en zij Baronesse van geboorte, dan wordt het: Baron en Baronesse Pieterse-Jansen. Wat de volgorde der titels betreft dient men het volgende in acht te nemen:

Mr. en Dr. en de voorletters gaan vooraf aan den adellijken titel (Ridder, Baron, Graaf) doch *volgen* op het praedicaat Jonkheer.

Dus: Mr. A.E.F.G. Baron van Zeeland of: Mr. Dr. X.Y.Z. Graaf van Brabant tot Gelderen.

Maar: Jhr. Mr. A.J. van Opheuveel.

De titel (Z.) Excellentie gaat vóór alle andere titels, aangeboren of verworven.

In alle aankondigingen vermijde men zooveel mogelijk het noemen van troetelnaampjes, dwaze afkortingen e.d.

‘Inplaats kaarten’ is een verkeerde vorm voor: eenige aankondiging.

Tegen het plaatsen van D.V. (Deo Volente), zoo God wil, bij de aankondiging van een gebeurtenis, die weldra zal plaats vinden is echter geen enkel bezwaar.

Hoe dankbaar en verheugd men ook zijn moge, dit is een persoonlijke aangelegenheid, die niet per advertentie bekend gemaakt behoeft te worden.

Zij, die een advertentie onderteekenen, plaatsen alleen event. Titel, voorletters en naam doch geen toevoeging van Mevrouw of Mejuffrouw of de Heer.

Aanmerkingen.

Aanmerkingen maken is een ondankbaar werk: al hebt gij ook het volste recht en drie dubbel en dwars gelijk - niemand zal U dankbaar zijn voor Uwe terechtwijzing, - mits.... gij ze weet in te kleeden in een vorm, die voor de(n)gene voor wie(n) ze bestemd is niet kwetsend is.

Een beschaafd mensch zal *nimmer* in het bijzijn van anderen een aanmerking maken.

Heeft men gegronde redenen tot aanmerkingen in hotel, café of restaurant, dan roepe men den gérant, of den ober en deele zijn grief mede.

Een dame, in gezelschap van een mannelijken begeleider, zal in het publiek nimmer een aanmerking maken, doch haren metgezel verzoeken den gérant, conducteur, oberkellner of wie daarvoor in aanmerking komt, haar ongenoegen mede te deelen.

Niets is hinderlijker en onwellevender dan de manier waarop sommige moeders, in tram of trein, zich geroepen meenen te voelen, haar kroost luide en kijfachtige terechtwijzingen toe te dienen. De vrouw, die op haren man in het publiek aanmerkingen maakt, maakt zich zelf en hem belachelijk.

De werkelijk beschaafde man of vrouw maakt slechts gegronde aanmerkingen op daartoe geëigende oogenblikken en altijd op een hoffelijken toon.

Men bereikt hiermede méér dan met een ruzieachtige, verongelijkte stroom van woorden, die slechts ergernis opwekt en wrevel zaait. Alvorens een aanmerking te maken, overtuige men zich terdege van de gegrondheid.

Hoe men zooiets dan zeggen moet?

Mina - zegt de huisvrouw - ik zou het zoo prettig vinden, als je in het vervolg dit zus en zóó deed. Je kon dat niet weten, of: je bedoelt het goed, maar ik heb het liever anders, - waarop die andere manier duidelijk uiteengezet of nog beter, gedemonstreerd wordt.

Meneer Pietersen - zegt de directeur - ik zou het buitengewoon op prijs stellen als U kon zorgen precies op tijd aanwezig te zijn 's morgens.

Het hoeft niet speciaal met deze woorden, maar de hoffelijke, beleefde manier, die toch het tekortschieten constateert, slaat beter in dan het beruchte 'gevit' van sommige werkgevers!

Aanmoedigen.

Aanmoedigen is een bewijs van hartelijkheid maar.... aanmoedigen mag nooit opdringerig worden.

..Toe.. neemt U nog een taartje, zegt de vrouw des huizes en als de gast weigert houdt zij aan: kom! U doet er mij een plezier mee.. heusch.. t o e .. het is U van harte gegund hoor! Ze zijn er voor.

Of het heet: Geen thee meer..? Mag ik U wat anders schenken? Port of sherry of cocktail, het is er hoor! Heusch niet? Kom! een klein glaasje.. enz. enz.

Zij bedoelt het goed deze gastvrouw maar zij zondigt tegen de étiquette.

Er is niets tegen voor de tweede maal dezelfde versnapering aan te bieden of bij weigeren iets anders, maar.. als de gast bedankt dringe men niet verder aan tenzij.. het een heel jonge verlegen gast betreft, die zoo heel klaarblijkelijk nog eens graag zou toetasten!

Onverschillig welke maaltijd het betreft: Nooit of te nimmer zegge de gastvrouw: Neemt U maar gerust hoor er is nog méér!

Dat zou een grove fout zijn. In beschaafde kringen wordt de mogelijkheid, dat er van iets niet genoeg voorhanden zou zijn als ‘niet bestaande’ zorgvuldig doodgezwegen. Men neemt aan, dat in het huis waar men te gast is, alles in de puntjes in orde is en hiermede bewijst men de gastvrouw een stilzwijgend compliment. Ook op alle andere gebied zooals: het bewijzen van beleefdheden, het uitleenen van boeken of andere zaken aan burens of kennissen, het laten meerijden in eigen auto, het aanvaarden van hulp bij studie of anderszins mag een aanmoediging nooit ontaarden in opdringerigheid.

Uit pure hartelijkheid en goedigheid wordt tegen dezen regel helaas vaak gezondigd.

Aanspreken.

Is men in gezelschap niet aan iemand voorgesteld en verkeert men geheel in het onzekere welke rang die persoon toekomt, dan vermijde men liever een directe aanspraak en omzeile in het gesprek zoo goed mogelijk de moeilijkheid.

Zoodra doenlijk informeert men dan bij anderen of late zich voorstellen.

Is men aan iemand voorgesteld, dan eischt de beleefdheid, dat men den achternaam noemt, dus: Ja meneer Jansen of: Hoe maakt U het mevrouw Pieterse?

Bij dames is dit ook de gewoonte; echter kan men tegenwoordig ook volstaan met mevrouw-zonder-meer.

Vroeger gold het: mevrouw-zonder-meer wordt alleen door ondergeschikten en winkelpersoneel gebezigd.

Sedert echter sommige winkeliers er toe over gaan bijzonder goede of langjarige klanten ter onderscheiding van de groote massa, aan te spreken met vermelding van den achternaam, begint het weer meer mode te worden zich te bepalen bij het mevrouwzonder-meer.

In Haagsche uitgaande kringen is dit gewoonte, omdat men daar veel met de diplomatie in aanraking komt en waar de voertaal in de diplomatie Fransch is, houdt men zich aan het Madame of Mevrouw-zonder-meer.

Voor ondergeschikten en hieronder vallen zoowel huispersoneel als kantoor- en winkelpersoneel, geldt het voor niet passend den achternaam bij aanspreken van hun werkgevers of andere meerderen te noemen.

Zij zeggen dus meneer, mevrouw, juffrouw, of freule zonder meer.

Aan welke kant?

Een heer, die een dame begeleidt zal de dame aan zijn rechterzijde laten loopen, dus links van haar gaan.

Een jonge dame zal een oudere dame aan haar rechterzijde laten loopen.

Een verloofd man laat zijn meisje of bruid rechts van zich gaan.

Een gehuwde vrouw echter laat haar man rechts van zich gaan. (In de praktijk wordt hieraan meestal niet de hand gehouden, de meeste echtgenooten laten hun vrouw rechts van zich gaan).

Hetzelfde geldt voor zitten in auto of rijtuig.

Een jongmensch zal een ouderen heer aan zijn rechterzijde laten loopen.

Een uitzondering hierop wordt soms gemaakt in straten met druk verkeer, waar men de persoon, die anders rechts zou loopen aan den huizenkant laat gaan, terwijl men zelf den buitenkant van het trottoir houdt.

De gastvrouw zal haar eeregast altijd op de sofa laten plaats

nemen en daarbij zorg dragen dat zij zelf aan de linkerzijde van de gast komt te zitten.

Een heer, die voor het eerst ergens komt eten zit ter linkerzijde van de gastvrouw.

Betreft het een dame, dan zit deze aan de rechterhand van den gastheer.

Komen een gehuwde dame en een ongehuwde dame beiden voor het eerst, dan zit de gehuwde ter rechterzijde van den gastheer en de ongehuwde ter linkerzijde.

Heeft men drie vrouwelijke gasten dan zullen deze naar afdalenden rang geplaatst worden:

1. ter rechterzijde van den gastheer.
2. ter linkerzijde van den gastheer.
3. ter rechterzijde van den voornaamsten mannelijken gast, of van den zoon des huizes indien deze volwassen is.

Dezelfde regeling geldt voor mannelijke gasten, echter met dien verstande, dat de plaats van den tafelheer links en niet rechts van zijn dame is. Een mannelijke eeregast zit dus ter linkerzijde van de gastvrouw.

Een verloofd paar zette men aan tafel naast elkaar, ook als het diner niet voor hen gegeven wordt. Het verdient aanbeveling, indien het paar voor het eerst ergens eet, bij het bord van het meisje een klein cadeautje of kleine corsage neer te leggen.

Aanzoek doen.

De tijd is voorbij, dat de jonge man op de knieën viel en uitriep: Eulalia..! wees de mijne voor eeuwig! waarop de jeugdige schoone prompt lispelde:... Spreek met Papa..!

Door co-educatie en vrijeren omgang tusschen de seksen staan de jonge mensen van heden natuurlijker en bovenal eerlijker tegenover elkaar dan vroeger en dat komt vanzelf ook tot uiting bij zulk een gewichtige gebeurtenis als een aanzoek en een verloving.

Het meerendeel der jonge mannen van heden weet heusch wel hoe zij een meisje moeten vragen, maar er zijn er, die nooit met meisjes in aanraking komen. Voor dezulken, die het n i e t weten en hulpeloos menige kans voorbij laten gaan omdat zij heelemaal niet weten wat zij zeggen moeten in zoo'n geval, volgt hier een goede raad:

Leg in duidelijke taal, zonder veel omhaal, uw gevoelens bloot

en tracht niet door veel mooie woorden uw liefde voor het meisje uit te drukken. Zeg eenvoudig wat ge op het hart hebt en voor beide partijen is de situatie gemakkelijker en prettiger.

Een ernstige fout tegen de goede vormen begaat de jonge man, die over liefde spreekt zonder duidelijk te maken, dat zijn woorden een huwelijksaanzoek beteekenen, aldus het meisje in onzekerheid latende omtrent den ernst zijner bedoelingen.

Zijn de beide jonge menschen het eens, dan dient de jonge man onverwijld belet te vragen bij den vader van zijn meisje en bij ontstentenis van dezen bij het hoofd van haar familie.

Zelden zal het geval zich voordoen, dat deze niet reeds tevoren is ingelicht omtrent het doel van het bezoek.

De vader ontvangt den jongen man hetzij bij zich thuis hetzij op zijn kantoor en stelt hem met een paar welgekozen woorden op zijn gemak, waarna de jonge man van wal steekt.

Mijnheer zegt hij, ik ben gekomen om Uw toestemming te vragen om mij met Marietje te mogen verloven. Ik begrijp, dat U natuurlijk graag alles van mij en mijn familie en mijn omstandigheden wilt afweten.

De jonge man somt op: Namen zoowel van vaderszijde als van moederszijde van grootouders en ouders, beroep van vader en grootvader benevens de mogelijk in zijn familie voorkomende algemeen bekende persoonlijkheden. Voorts: zijn leeftijd, gezondheid, godsdienst, opleiding, evt. studie, diploma's, betrekking, verdiensten, vooruitzichten en eenige namen van te goeder naam en faam bekend staande lieden, die bereid zouden zijn referenties omtrent hem te verstrekken.

Is het aanzoek aangenomen, dan eischt de etiquette, dat de ouders van den jongen man een bezoek afleggen bij de ouders van het meisje. Voor dit bezoek, dat zoo spoedig mogelijk moet plaats vinden wordt tevoren belet gevraagd.

Is een der ouders gestorven of ziek of op andere wijze afwezig, dan rust deze verplichting op de overblijvende ouder.

Ingeval een der partijen geen ouders meer bezit treedt de naaste bloedverwant in de plaats.

Is het aanstaande bruidspaar de dertig gepasseerd, dan behoeft geen toestemming gevraagd doch getuigt het van tact en fijn gevoel een nog levende ouder niet te passeeren in deze, al is de toestemming dan slechts een vorm.

Het aanzoek om de hand van een minderjarig meisje wier ouders

gescheiden zijn geschiedt bij diegene der ouders, die met de voogdij is belast. Voor een wees moet de voogd toestemming geven. Werd vroeger - zooals thans bijv. in het buitenland nog gebruikelijk is - een speciale verlovingsring gegeven, tegenwoordig doet bijna algemeen de trouwring tevens als verlovingsring dienst. Verloofden dragen den gladden gouden band (of den fantasiering) uitsluitend aan den linker ringvinger. Getrouwden dragen den trouwring aan den rechtervinger.

Katholieken dragen den verlovingsring aan de rechterhand, den trouwring aan de linker.

Weduwen dragen veelal den trouwring van den overleden echtgenoot onder den eigen trouwring.

Afgewezen aanzoek.

Wordt het aanzoek van den jongen man door het meisje afgewezen, dan zullen zij wanneer zij elkaar herhaaldelijk in denzelfden kring blijven ontmoeten ervoor zorg dragen, elkander n i e t opvallend te negeren of op pijnlijke wijze uit den weg te gaan. De goede vormen eischen, dat uiterlijk althans de vriendschappelijke verhouding gehandhaafd blijve.

Het overigens zeer begrijpelijke mijden van elkaar mag nimmer in het oog loopen.

Opvoeding en zelfbeheersching blijken hier een stevige ruggesteun.

Aardigheden.

De vrouw van opvoeding en beschaving zal nimmer in gezelschap ‘moppen tappen’ zooals de populaire uitdrukking luidt.

Het spreekt vanzelf, dat het jonge meisje hieraan heelemaal niet mag denken.

Is men huiselijk en ongegeneerd bijeen, dan is er natuurlijk niets tegen, mits.... men zich niet schuldig make aan overdrijving en de perken van het welvoegelijke nimmer te buiten ga.

Onder het laatste verstaan wij ook: het zich vroolijk maken over een der aanwezigen en het debiteeren van bittertafel-moppen in gezelschap van dames.

Niets is ergerlijker en vervelender, dan iemand, die zichzelf graag hoort praten, eindeloos moppen te hooren vertellen.

Ten eerste strijdt het tegen alle regelen der beleefdheid, dat een van het gezelschap voortdurend alleen aan het woord is en ten tweede dwingt men de luisteraars voortdurend beleefd te lachen,

hetgeen werkelijk een te groote inspanning voor hun kaakspieren en hun zelfbeheersching is.

Wie aardigheden ten beste wil geven, zorg voor drie dingen: geest, korthed en de gave van vertellen -

Wie een dezer drie mist, zwijge liever!

Adverteeren.

(Voor familie aankondigingen zie: aankondigingen).

Adverteeren is niet ieders werk.

Een advertentie moet kort zijn en duidelijk.

Voor al tegen deze laatste eigenschap wordt nogal eens gezondigd.

Adverteeren is een kunst, waarvan men - ware het program niet reeds zoo overladen - op de hogere scholen zeer zeker een leervak kon maken. Iedereen heeft wel eens iets aan te kondigen in het publiek en doet dit dan ook t.z.t., maar.... och arme.... hoeveel dwaasheden worden er niet met den grootsten ernst verkondigd!

Het kostelijk-mal ligt opgetast in de advertentierubrieken, voor ieder, die er oog voor heeft, geen enkel blad ontkomt er aan.

Het malle schuilt meestal daarin, dat de steller der advertentie iets heel anders beweert, dan hij kenbaar wil maken!

Van een geweldig optimisme geeft de volgende nette persoon blijk, die als volgt zijn diensten aanbiedt: Net pers. P.G. v.g.h. v.g.g.v. b.z.a. i.k.g. z.k. a.h. kn. v.v.s.d.

Zij, die personeel behoeven, hebben meestal tijd noch lust om raadseltjes op te lossen.

Wie heeft niet herhaaldelijk advertenties gelezen waarin mevrouwen bekend maakten, dat zij een kinderjuffrouw noodig hadden 'bij 2 kinderen van 1 en 2 jaar goed kunnende naaien en verstellen'. Men zou zoo zeggen, als die kinderen het zelf kunnen, waarom hebben ze dan nog een juf noodig?

En het merkwaardigste is, dat het zoo belachelijk eenvoudig is, om het goed te doen.

Waarom niet gevraagd om een kinderjuffrouw, die kan naaien en verstellen bij twee kleine kinderen enz. Ge ziet, het is maar een kleinigheid.

Als gij adverteeren wilt, weest dan zoo duidelijk, dat misverstaan totaal uitgesloten is.

Een stuntelige, onbeholpen advertentie getuigt niet van beschaving.

Afkortingen.

- a.b. - aan boord.
- a.b.M.S. - aan boord van het motorschip (volgt naam).
- A.C. - anno Christi - in het jaar van Christus.
- A.D. anno Domini - in het jaar onzes Heeren.
- A.R. - Academiae Rector - bestuurder (voor een jaar) van een hoogeschool.
- A.S. - Anno Sancto - 't Heilige jaar, 't eerste jaar eener eeuw.
- A.T. - administratie troepen.
- A.u.s. - Actum ut supra - verhandeld als boven, n.l. op denzelfden datum (op akten).
- a.a. - ana (op recepten) dezelfde hoeveelheid als bovengenoemd, van elk evenveel.
- a/b.s.s. - aan boord van het stoomschip.
- acc. - accusatief.
- afb. - afbeelding.
- afd. - afdeeling.
- afl. - aflevering.
- a.h.w. - als het ware.
- a.i. - ad interim - bij tusschentijd: de minister van koloniën a.i.; de waarnemende minister.
- al. - alinea, zie aldaar.
- a.m. - amica manu (op adressen), door vriendenhand (bezorgd).
- a.r. - anti-revolutionnair.
- arr. - arrondissement.
- art. - artikel.
- ass. res. - assistent-resident.
- a.s. - aanstaande.
- atm. - atmosfeeren.
- a.u.b. - als 't u belieft.
- Bar., Baresse. - baron, baronesse.
- B.B. - (Ind.) ambtenaar B.B. - bij het binnenlandsch bestuur.
- bb. - bankbiljet.
- b.b.h. - ook z.b.b.h.h. - zijne bezigheden buitenshuis hebbende. (in advertentiën).
- b.d. - in buitengewone dienst, of buiten dienst indien het gepens. officieren betreft.
- b.i. - bouwkundig ingenieur, met diploma T.H.
- Bijl. - bijlage.
- bijz. - bijzonder.

B.M. - beatae memoriae - zaliger gedachtenis.
 - bene misceatur - goed vermengd (op recepten).
 B.V. - beata virgo - de Heilige Maagd.
 B.W. - burgerlijk wetboek - artikel 84 van het B.W.
 B. en W. - burgemeester en wethouders.
 Bl., Blz. - bladzijde.
 b.v., bijv. - bijvoorbeeld.
 Ca. - circa - ongeveer.
 Cand. of C. - candidatus - kandidaat.
 Cant. - Cantica - (in den Bijbel) het Hooglied.
 Cap. of C. - caput - hoofdstuk.
 carg. - cargadoor.
 c.c. - corps consulaire.
 c.d. - corps diplomatique.
 cert. - certificaat.
 c.i. - civiel ingenieur.
 C. Ex. - cum expensis - met de kosten.
 C.M. of Cand. Min. - Candidatus Ministerii - kandidaat in de Godgeleerdheid.
 c.M. - centimeter.
 c.o.d. - (hand.) cash on delivery - betaling bij levering.
 Conf. - conferatur - men vergelijke.
 Cons. - consul.
 C.q. - Casu quo - in welk geval, voor het geval dat.
 Cresc. - crescendo - (in de muziek) met toenemende sterkte.
 C.s. - cum suis - met de zijnen; - cum sociis - met zijne deelof lotgenooten.
 C.t. - Commandant.
 Ct. of Crt. - Courant - krant.
 Ct. of Cts. - cent of cents.
 Cur. - curator.
 c.i.f. - costs-insurances-freights. (Kosten van zeevracht en verzekering voor rekening van den verkooper).
 d.a.v. - daaraan volgend.
 D.B. - dagelijks bestuur.
 D.C. - da capo, zie ald.
 d.d. - dienstdoende (schutterij bijv.)
 dd. - de dato - van den zooveelsten dag dezer maand.
 deb. (Dt) - debet, debent - is, zijn schuldig.
 Dep. Dept. - Departement, afdeeling van algemeen bestuur.

D.G. - Dei Gratia, door Gods genade - ook Deo Gratias - God zij dank.
 dgl. - dergelijke.
 D.H. - Doorluchtige Hoogheid, titel van een Prins. (niet van Kon. bloede)
 d.i. - dit of dat is.
 dien. (dr.) - dienaar.
 D.J.U. - doctor juris utriusque, meester in beide rechten.
 D.M. - doctor medicinae - doctor in de geneeskunde.
 Dr. Phil. - doctor philosophiae, doctor in de wijsbegeerte.
 Drs. - doctorandus.
 Dr. theol. - doctor theologiae, doctor in de Godgeleerdheid.
 Ds. - dominus, heer, predikant.
 D.S. - dal segno (muz.), van dit teken af (te herhalen).
 D.V. - Deo volente, zoo God wil.
 dv. - dienstvaardig.
 dw. - dienstwillig.
 d.w.z. - dat wil zeggen.
 dr. - dokter.
 Dra. - doctoranda.
 Da. - domina. (predikante)
 e.a. - en andere.
 e.d. - en dergelijke.
 Ed. Gestr. - Edelgestreng.
 E.G.A. - Edelgrootachtbaar.
 E.H.A. - Edelhoogachtbaar.
 E.G.M. - Edelgrootmogende.
 EE. MM. HH. - Edelmogende Heeren.
 e.e. - errore excepto - behoudens vergissingen.
 Eerw. - Eerwaarde.
 e.i. - electro-technisch ingenieur.
 E.K. - eerste kwartier.
 e.k. - eerstkomende.
 Em. - eminentie.
 Em. of Emer. - emeritus.
 e.m.a. - en meer anderen.
 e.o. - ex officio, - ambtshalve.
 e.p. - en persone - in persoon (op visitekaartjes).
 Esq. - Esquire - (in Eng.) Weledelgeboren Heer (achter den naam op adressen).

etc. - et cetera - en zoo voort.

e.v. - eerstvolgende.

F.fec. - fecit - heeft (dit) gemaakt (op schilderijen enz.,) naast den naam van den maker.

F. - fiat - (op recepten) 't worde gereedgemaakt; (op wissels enz.,) betaling kan geschieden.

F. - Fahrenheit, op thermometers.

F., FF. - fijn, suprafin (in den handel) op prijscouranten.

Fo. Fol. - folio, op bladzijde.

f., fl. - florijn, gulden (in prijsopgaven).

Fr. - frater - broeder, inz. ordebroeder.

f.o.b. - free on board. (franco a.b.)

geb. - geboren.

Gebr. - gebroeders.

get. - geteekend.

Gez. - Gezusters (ook gezang).

G.G. - Gouverneur Generaal.

h.b.b.h.h. - hare bezigheden buitenshuis hebbende (in advertentiën).

H.B.S. - Hoogere Burgerschool.

h.c. - honoris causa - eershalve.

h.e. - hoc est - dat is.

H. Ed. - Hun - Haar-Edele (op adressen).

H.H. - Hare Hoogheid.

HH. - Heeren.

HH. KK. HH. - Hunne (of Hare) Koninklijke (of Keizerlijke) Hoogheden.

HH. KK. MM. - Hunne (of Hare) Koninklijke (of Keizerlijke) Majesteiten.

h.i. - huns (of haars) inziens.

H.I.J.S.M. - Hollandsche IJzeren-Spoorweg Maatschappij

H.K.H. - Hare Koninklijke Hoogheid.

H.KK.H. - Hare Keizerlijke en Koninklijke Hoogheid.

H.P. - (Eng.) horse-power - paardekracht.

Hs. - handschrift.

Hss. - handschriften.

h.t. - hoc tempore - op dezen tijd.

h.t.l. - hier te lande - officier bij de artillerie h.t.l.

i.b.d. - in buitengew. dienst, b.v. kamerheer der Koningin i.b.d.

i.c. - in casu, in dit geval.

id. - idem, hetzelfde.

i.f. - ipse fecit, hij heeft het zelf gemaakt.
 incl. - inclusief, ingesloten, met inbegrip van.
 I.N.D. - in nomine Dei of Domini - in naam Gods of des Heeren.
 I.N.R.I. - Iesus Nazarenus Rex Iudaeorum - Jezus van Nazareth, Koning der Joden.
 Ir. - Ingenieur (met diploma T.H.) - iridium, (scheikunde).
 Isr. - Israëlietisch.
 I.H.S. - In hoc signo (vincis) - in dit teken (teken des kruizes) zult gij overwinnen.
 J.C. - Jezus Christus.
 Jhr. - Jonkheer.
 Jkvr. - Jonkvrouw.
 jl. - jongstleden.
 jr. - junior, de jongere.
 K.B. - Koninklijk Besluit.
 K.K. - keizerkoninkrijk.
 K.M.A. - Koninklijke Militaire Academie.
 K.v.A. - Kamer van Arbeid.
 K.v.K. (en F.) - Kamer van Koophandel (en Fabrieken).
 K.W. - Kilowatt.
 K.W.U. - Kilowatt-uur.
 l.k. - laatste kwartier.
 L.O. - Lager Onderwijs.
 Lt. of Luit. - Luitenant.
 Luth. - Luthersch.
 m² - vierkante Meter.
 m³ - kubieke Meter.
 m.a.w. - met andere woorden.
 m.d. - met dank, met deelneming.
 m.g. - met gelukwensch.
 Mgr. - monseigneur - titel, ook van een bisschop.
 m.h.d. - met hartelijken dank (of deelneming).
 m.h.g. - met hartelijken gelukwensch.
 m.i. - mijns inziens.
 m.r. - met rouwbeklag.
 MS. - manuscript, handschrift.
 MSS. - manuscripten, handschriften.
 M.T.S. - Middelbaar Technische School.
 M.v.A. - Memorie van Antwoord.

M.v.T. - Memorie van Toelichting.
 M.W.O. - Militaire Willemsorde.
 Mr. - meester in de rechten (advocaat).
 N.A.P. - Nieuw Amsterdamsch peil.
 Ned. Ct. - Nederlandsche Courant, waarde in Nederlandsch geld
 nl. - namelijk.
 N.N.O. - Noordnoordoost.
 N.N.W. - Noordnoordwest.
 N.O. - Noordoost.
 N.V. - Naamlooze Vennootschap.
 o.a. - onder andere.
 o.i. - onzes inziens.
 O.M. - Openbaar Ministerie.
 o.m. - onder meer.
 Op. - opus - werk (inz. van een muziekwerk).
 O.W. - Oorlogswinst.
 o.w. - onder wie.
 P. of Pag. - pagina - bladzijde.
 Po. - primo - eerstens, ten eerste, o.d. eersten dag der maand.
 P.A. - post annum, na een jaar.
 p.a. - per adres - (op brieven) - par ami of amie - met vriend of vriendin (op adressen).
 pct. - percent - ten honderd.
 P.D. - pro Deo - om Godswil, om niet, gratis.
 p.f. - par faveur - uit gunst (op ingesloten brieven).
 p.f.v. - pour faire visite - om een bezoek af te leggen (op visitekaartjes).
 P.K. - paardekracht.
 p.m. - plus minus - min of meer, zoo ongeveer.
 p.o. - per order, op bevel, op last van.
 p.p. - per procurationem, par procuration - bij volmacht, als lasthebbende.

 p.p.c. - pour prendre congé - tot afscheid (op visitekaartjes).
 P.S. - postscriptum - naschrift (onder een brief).
 q.e. - quod est - hetwelk beteekent.
 Q.Q. - qualitate qua - in hoedanigheid van.
 rab. - rabat - korting.
 Red. - Redacteur of redactie.
 R.I.P. - requiescat in pace - hij (zij) ruste in vrede; bekende

slotzangwoorden des priesters bij uitvaartdiensten of lijkplechtigheden.

R.P.D. - (op telegrammen) dringend antwoord betaald.

R.W. - Rijkswaterstaat.

R.F. - Republique Française.

S. of St. - sanctus, saint sint, - heilige of heilig.

S.A. - Salvation Army - leger des heils.

Sen of Sr. - senior, de oudste.

sh. - shilling.

S.J. - (achter den naam) societatis Jesu - van het genootschap van Jezus, (lid der Jezuieten-orde).

S.O.S. - save our souls (Eng.) - redt ons (het radiotelegrafisch sein voor in gevaar verkeerende schepen).

S.q. - (op recepten) - sufficiens quantitas - de toereikende hoeveelheid.

s.s. - stoomschip: per s.s. afgeladen - aangekomen per s.s. Sunda.

s.s.t.t. - (op adressen) Salvis titulis - met voorbehoud van titels.

Stbl. - Staatsblad.

Stct. - Staatscourant.

S.E. et O. - Salvo errore et omissione - behoudens vergissingen en weglatingen.

S.P.Q.R. - Senatus populusque Romanus: de Rom. Senaat en het Rom. volk.

Bij andere plaatsnamen wordt de R, vervangen door de beginletter van den naam van bedoelde stad.

Deze letters staan veelal boven de deur van een stadhuis of boven het tooneel in stads-schouwburgen.

T.a.T. - tout à toi - geheel de Uwe. (familiaar).

T.a.V. - tout à vous - geheel de uwe.

t.a.v. - ten aanzien van.

T.B. - (op telegrammen) telefoon bestelling.

t.b.c. - tuberculose.

t.g.t. - te gelegener tijd.

Thes. - thesaurier - penningmeester.

Th. Dr. - theologiae Doctor - doctor in de Godgeleerdheid.

t.o.v. - ten opzichte van.

t.q. - tutti quanti - allen van dat slag.

t.t. - totus tuus - geheel de Uwe.

t.u. - ten Uwent.

t.w. - te weten.
 t.z. - ter zake.
 t.z. - ter zee; b.v. kapitein ter zee.
 t.z.t. - te zijner tijd.
 U.Ed. - U Edele.
 U.L.O. - Uitgebreid lager onderwijs.
 Ult. - ultimo - den laatsten dag der maand.
 U.S. - United States - de vereenigde staten (van Noord-Amerika).
 U.S.S.R. - United States Sovjet Republic.
 V.D. - volente Deo - zoo God wil.
 Vert. - vertatur - men keere (het blad) om.
 v.g.g.v. - van goede getuigen voorzien (in advertentiën).
 vgl. - men vergelijk.
 v.h. - van huis.
 V.M. - volle maan.
 V.V. - vice versa - heen en terug.
 W.C. - watercloset.
 Wd. - waarnemend.
 wed. - weduwe.
 w.g. - was geteekend (op afschriften). - weinig gebruikelijk.
 w.i. - werktuigkundig ingenieur.
 W.v.B.R. - Wetboek van Burgerlijke rechtsvordering.
 W.v.K. - Wetboek van Koophandel.
 W.v.S. - Wetboek van Strafrecht.
 z.b.b.h.h. - zijne bezigheden buitenshuis hebbende. (gebruikelijke afkorting in advertentiën).
 Z.D. - Zijne Doorluchtigheid.
 Z.E. of Z.Ed. - Zijne Edelheid.
 Z.Em. - Zijne Eminentie; ook: Zijn Eerwaarde.
 Z.Exc. - Zijne Excellentie.
 z.g. - zaliger gedachtenis; (ook) zoogenaamd.
 Z.H. - Zijne Hoogheid; (ook) Zijne Heiligheid.
 Z.H.E.G. - Zijn Hoogedelgestrengte.
 Z.H.G. - Zijn Hooggeleerde.
 z.h.s. - zonder hoofdelijke stemming.
 z.i. - zijns inziens.
 z.k. - zonder kinderen (gebruikelijke afkorting in advertentiën).
 Z.K.H. - Zijne Koninklijke (of Keizerlijke) Hoogheid.
 Z.K.K.H. - Zijne Keizerlijke en Koninklijke Hoogheid.

Z.K.M. - Zijne Keizerlijke (of Koninklijke) Majesteit.

Z.K.K.M. - Zijne Keizerlijke en Koninklijke Majesteit.

Z.M. - Zijne Majesteit.

z.o.z. - zie ommezijde.

Zr. Ms. - Zijner Majesteits.

z.z.g.g. - zag zich gaarne geplaatst (gebruikelijke afkorting in advertentiën).

Afscheid nemen.

Als gij afscheid neemt, onverschillig waar of van wie(n), wees dan geen kleeftpleister!

Blijf geen uren staan nadat gij reeds tweemaal afscheid hebt genomen, plak niet eerst bij de kamerdeur, dan in de gang, en ten slotte in de vestibule, om eindelijk op de stoep nog eens iets te vertellen, dat U invalt!

Een dergelijk afscheid is tegen alle regelen der *étiquette*!

Laat Uw afscheid kort zijn en duidelijk, d.w.z. als gij aanstalten maakt om te gaan, gá dan ook en blijf niet aarzelend dralen uit verlegenheid, uit gebrek aan houding of omdat gij er tegen op ziet een vollen salon te moeten doorloopen om Uw gastvrouw de hand te drukken.

Een middagbezoek of een theevisite is geen logeerpartij!

Zeg bij het vertrek een paar vriendelijke woorden, die bewijzen, dat gij de wijze waarop men U onthaald heeft op prijs stelt - bijv.: Dag mevrouw Z., ik heb het erg prettig gevonden ook Uw man en kinderen te hebben leeren kennen.

Of: - Dank U wel voor de prettige (gezellige) ontvangst of middag of avond.

Of: - Ik hoop eens gauw terug te komen om het vervolg van de film te zien, of: - het interessante gesprek voort te zetten, enz. Tegen ouderen of hooger geplaatsten zegt men: Dag mevrouw Z., dank U zeer voor Uwe vriendelijke ontvangst.

Of: Dank U wel voor de prettige of interessante of leerrijke middag. (Dit hangt af van hetgeen U geboden is: een muziekuitvoering, een lezing, de kennismaking met de een of andere bekende persoonlijkheid of beroemdheid e.d.)

Neemt men afscheid in een groot gezelschap, dan is het niet gebruikelijk den ganschen kring rond te gaan en iedereen de hand te geven - Men kan volstaan met gastheer en gastvrouw en een

enkele goede bekende, als die zich vlak in de buurt bevindt en verder met een vriendelijke buiging naar de rest van het gezelschap.

Dat de gastvrouw in een salon vol visite blijft zitten wanneer een der mannelijke gasten haar ten afscheid de hand reikt, is correct. Vriendelijker is het wanneer zij een begin van opstaan maakt. Zij staat echter op wanneer een der vrouwelijke gasten vertrekt (behalve wanneer de gast een piepjong meisje is en de gastvrouw zelf al op leeftijd).

Een vrouwelijke gast, die men eer wil bewijzen, wordt door de gastvrouw tot aan de kamerdeur gebracht, echter niet in de gang zoodat de andere gasten alleen zitten.

De gastvrouw zorgt, door ongemerkt te bellen, dat de dienstbode zich tijdig in de buurt van de kamerdeur bevindt om de bezoekerster uitgeleide te doen en evt. te helpen met mantel en sjaal. Indien aanwezig kan ook de heer des huizes, of de oudste zoon des huizes, een vrouwelijke gast of een mannelijken gast, ouder en hooger in aanzien, naar de voordeur geleiden.

Gastvrouw of gastheer zeggen bij het afscheid: Dank U zeer voor Uw bezoek of: het was prettig U hier te hebben gezien of tegen een veel oudere of hooger geplaatste gast: wij stellen Uw bezoek op zeer hoogen prijs.

Tegen intieme kennissen zegt men: Kom je nog eens gauw terug? Bedanken voor het bezoek doet men altijd.

Indien een vrouwelijke gast de eenige bezoekerster is, dan kan de gastvrouw - indien zulks wenschelijk is - de vertrekkende gast tot boven aan de trap uitgeleiden en zorgen, dat beneden aan de trap het dienstmeisje staat om de gast verder te geleiden.

Na afloop van een diner waaraan men als gast heeft aangezeten, blijve men niet langer dan hoogstens nog een uur (tot half elf of elf uur, dat hangt af van de lengte van het diner en het uur waarop men zich naar den salon begeeft).

Wordt er gelegenheid geboden tot bridge, spel of dans, dan blijft men natuurlijk langer.

(Voor afscheidsbezoeken, zie: Bezoeken).

Afstand bewaren.

Wie van een schilderij een juisten indruk wil krijgen, zal zich op eenigen afstand moeten opstellen.

Het gaat ermee als met de eerste rij stalles: wie van al te dichtbij

kijkt, ziet teveel en.... te weinig.

Teveel van het detail, dat zeer storend kan werken en te weinig van de groote lijn, d.w.z. van den totaal indruk.

Met den omgang met onze naasten gaat het precies zoo en daarom zullen wij verstandig doen onder alle levensomstandigheden eenigen afstand te bewaren.

Afstand bewaren wil zeggen: zich hoeden voor een al te groote gemeenzaamheid.

Dat men te gemeenzaam kan zijn met ondergeschikten weten we allemaal wel, maar.... kan men te gemeenzaam zijn onder vrienden en naaste familie?

Ja!

Afstand bewaren tegenover ondergeschikten.

Vele huisvrouwen meenen, dat een goede prettige verstandhouding gelijk staat met het laten varen van alle terughoudendheid.

Dit is een zeer verkeerd principe.

De huisvrouw, die de gepaste afstand tusschen werkgeefster en werknemster zoodanig verkleint, dat deze feitelijk heeft opgehouden te bestaan, heeft zichzelf hiermede de mogelijkheid ontnomen als meesteres op te treden waar zulks noodig mocht blijken te zijn.

Het praten met de dienstbode over onderwerpen, die beter onaangeroerd kunnen blijven is een algemeen verspreid kwaad onder de huisvrouwen.

Het kan voorkomen, dat de vrouw des huizes haar te grif gegeven vertrouwen beschaamd ziet en misbruikt en het kan ook voorkomen, dat het meisje, niet gesteld op de al te groote vertrouwelijkheid genoeg heeft aan haar eigen moeilijkheden van gansch anderen aard en niet gebukt wil gaan onder de zorgen van haar meesteres.

Dit zijn twee mogelijkheden, die echter reeds tot nadenken stemmen.

Afstand bewaren onder collega's.

De werkende vrouw, de man in zaken, de ambtenaar, zij allen zullen baat vinden bij het bewaren van een zekeren afstand.

Populariteit onder collega's, gekocht voor al te groote gemeenzaamheid is te duur gekocht.

Weifelt gij tusschen gemeenzaamheid en terughoudendheid: kies het laatste. Het is veiliger en gij zult er nimmer spijt van hebben.

Afstand bewaren onder vrienden en familie.

Het ‘zich laten gaan’ onder vrienden en familie leidt maar al te vaak tot een betreuenswaardige vergroving van zeden en manieren. Wie al te dicht bij ons staat, ziet teveel, teveel van het kleinschielijke, teveel van het minder mooie in ons en de kijk, dien wij anderen zodoende in ons innerlijk gunnen kan een verrassend onplezierige kijk zijn, die door niets meer is uit te wisschen. Ook onder intimi moeten wij er onophoudelijk voor waken, dat wij niet alle grenzen overschrijden en niet alle reserve laten varen. Afstand bewaren is: Waken tegen een al te groote gemeenzaamheid.

Audiënties.

In de plaatselijke bladen wordt gewoonlijk bekend gemaakt wanneer de autoriteiten audiëntie verleen.

Wie een particuliere audiëntie wenscht, dient hiertoe schriftelijk een aanvraag in te dienen, met vermelding van de reden van het verzoek.

Ook de data van de audiënties van H.M. de Koningin worden tevoren in de couranten bekend gemaakt.

Wie ter audiëntie wenscht te gaan, wende zich met een daartoe strekkend verzoek tot de desbetreffende instantie (voor tekst van dergelijk schrijven zie letter B: Brieven).

Gewoonlijk is deze instantie:

Voor Militairen: De Chef van het Militaire Huis.

Voor Burgers: De Grootmeester van H.M.

Voor Dames: De Dame du Palais van H.M. of de Grootmeesteresse en bij ontstentenis van deze, de waarnemend Grootmeesteresse.

Ook dit wordt in de bladen bekend gemaakt.

Dames, die bij H.M. de Koningin ter audiëntie willen gaan, stellen zich persoonlijk voor bij de waarnemend Grootmeesteresse op den door deze te houden ontvangdag.

Kort daarop, ontvangt men dan een kaart, waarop staat hoe laat men aanwezig moet zijn en welk soort toilet vereischt wordt: (middagtoilet of klein avondtoilet of groot avondtoilet).

Autobezitters.

We kunnen de menschen op alle mogelijke manieren verdeelen en onderverdeelen.

Een van deze wijze van verdeeling is: Zij, die een auto bezitten en zij, die er geen bezitten.

Zij, die een auto bezitten - onverschillig of dit voor luxe of voor zakendoeleinden is of voor allebei, hebben meer plichten in acht te nemen dan zij, die geen autobezitter zijn.

Manieren op den weg

Het is opmerkelijk hoe sommige menschen, die als simpele voetgangers altijd beleefde, onopvallende, hoffelijke burgers geweest zijn, plots tot onhebbelijke ongemanierdheid vervallen, zoodra zij in hun eigen auto zitten.

Zij doen dan vaak van allerlei, waarvoor zij zich zouden dood schamen als voetgangers; zij duwen anderen opzij - zij dringen anderen van den weg af en zij hinderen onschuldige voorbijgangers, die hun geen stroobreed in den weg gelegd hebben op allerlei manieren.

De manieren van den beschaafden automobilist zou men tezamen kunnen vatten in het navolgende lijstje van hoe-het-niet-moet: Verblind anderen niet met Uw koplichten: Het is gevaarlijk en onbeleefd. Maak geen noodeloos lawaai met Uw claxon, vooral niet als gij in een file rijdt.

Kruip niet uit een file om Uw voorganger te snijden, het is even onbeleefd als gevaarlijk.

Blijf niet midden op den weg rijden, zoodat gij voor anderen het verkeer verspert of ongelukken veroorzaakt.

Reageer prompt op andermans signalen. Het maakt U immers ook woedend wanneer men niet op de Uwe let.

Maak geen misleidende bewegingen, die als signalen kunnen worden opgevat: m.a.w. steek geen armen uit het raam om naar iets te wijzen, om de asch van Uw sigaret te knippen e.d.

Schreeuw geen bedreigingen en verwenschingen naar andere automobilisten, al hebben zij honderd maal ongelijk!

Autobezitters en hun gasten

Wanneer men gasten meevraagt, of thuisbrengt of afhaalt, lette men er op, dat oudere personen, lieden van hooger rang en dames, de eereplaats krijgen.

Men vragt steeds aan een gast of hij of zij naast den chauffeur wil zitten of achterin.

Wanneer een jong paar een oudere dame meevraagt, dan behoort de gastvrouw met haar gast achterin te zitten, als deze laatste er niet de voorkeur aan geeft voor te zitten. Nooit mag het voorkomen, dat het echtpaar naast elkaar voorin zit en de gast alleen achterin.

Dit is alleen geoorloofd wanneer de gast een jongeman is, jonger dan de gastheer of een kind onder de zestien jaar.

Wie gasten in de wagen heeft, rooke niet. Niets is onaangener dan rook in een kleine besloten ruimte.

Ook in een open wagen laten men dit na, wanneer men dames vervoert of gasten, die zelf niet rooken.

Zij, die een auto bezitten en een garage bij het huis, zullen vaak gasten des avonds naar huis brengen of laten brengen.

De beleefdheid eischt volstrekt niet, dat men dit onder alle omstandigheden moet doen.

Wanneer dit wenschelijk is moet men zelf uitmaken bijv.: Wanneer het hard regent, wanneer het heel erg laat geworden is, wanneer men bejaarde personen op bezoek heeft of zwakken of herstellenden e.d.

Krijgt men ouden van dagen of herstellenden of jonge menschen met een baby te gast, dan kan het onder omstandigheden een bewijs van hartelijkheid zijn, hen met de wagen te laten halen. Het kan ook een tactvol gebaar zijn tegenover onbemiddelde kennissen, wien men tram of treinkosten wil besparen, maar dan dient men zelf te chauffeer teneinde de verplichte-fooi-aanden-chauffeur, die somwijlen bijna even groot is als het tramgeld, te vermijden.

Wie met bejaarde personen rijdt, zorg steeds voor extra kussens om op te zitten, een reisdeken voor de knieën en eventueel een voetenkussen of voetenzak bij koud weer.

Avondjes geven.

Het geven van een 'avondje', waarop niet gebridget noch gedanst wordt, raakt meer en meer in onbruik.

De gezellige praatavonden van vroeger waarop de vrouwen hun breiwerk meebrachten en waar na de thee een aangekleede boterham werd opgediend, bestaan niet meer sedert de kunst van conversatie kwijnt.

Ik weet niet wat ik met de mensen zou moeten beginnen! roept de hedendaagsche huisvrouw uit en daarmede geeft zij zichzelf en haar gasten geenszins een compliment: daar waar men geest en gevoel aan vlotte vertelkunst paart, daar vliegt de avond om... ook zonder kaarten en zonder dans.

Maar het meerendeel der gastvrouwen neemt toch maar liever haar toevlucht tot deze hulpmiddelen.

Wie een avondje wil geven bepale eerst wie er gevraagd zal worden - men vrage nimmer lieden van te uiteenlopende aard of maatschappelijke rang, bij elkaar. Dat geeft een gedwongen toon. Vervolgens bepale men wat men zal schenken. Voor na de thee (waarvan men gewoonlijk niet meer dan twee maal schenkt) heeft men de keuze tusschen: moezelwijn of bier of whiskey met spuitwater voor de heeren en limonade voor de dames, al of niet met iets van gebak of cake, petit fours, banket, tulband e.d., in ieder geval iets, dat niet reeds tevoren óók bij de thee is gepresenteerd. (bij alcohol zout, bij limonade zoet)

Men kan echter ook alleen dranken presenteeran na de thee.

Is het winter en koud, dan wordt ook wel in sommige conservatieve kringen een kopje anijsmelk of een glaasje warme wijn gegeven. (wijnroc)

Zeer in den smaak valt ook meestal een kopje geurige bouillon (mits niet onmiddellijk na de thee aangeboden) met dunne sandwiches (die, indien tevoren gereedgemaakt, met een vochtige doek moeten worden toegedekt). Ook bij whisky kan men sandwiches presenteeran.

De jeugdige huisvrouw, die terugschrikt voor gasten, vanwege de extra kosten, neme een maggiblokje per kop met een snuffe selderij-zout.

Bij de thee is een eenvoudig biscuitje voldoende. Wie het beter wil geven presenteere boterkoekjes en desgewenscht chocolaadjes of bonbons of borstplaatjes. (Zie verder: Consumptie).

Wordt er gebridged, dan zorge men dat tevoren de bridgetafeltjes klaar staan. De gastvrouw overtuige zich er tevoren van, dat er voor de gasten, die niet bridgen voldoende gezelschap is wanneer het spel begint.

De huisvrouw zorge voor voldoende aschbakjes en verzuime niet voor voldoende luchtverversching te zorgen als er veel gerookt wordt.

Sigaren en dranken worden door den heer des huizes verzorgd.

Tegenwoordig komen gezelschapsspelen weer meer in trek: Monopoly en Emo bezorgen velen een vroolijken avond.

Men houdt zelfs Monopolydrives voor hen, die niet bridgen.

(Voor onderwerpen van gesprek: zie conversatie).

Wanneer men gasten vraagt voor een avondje, dan varieert het uur van komen en gaan al naar gelang van de plaats waar men woont. In de groote steden komt men gewoonlijk niet voor acht uur, half negen, buiten waar men vroeger het avondeten gebruikt en ook vroeger naar bed gaat, zijn de uren voor de avondgenoegens ook vroeger.

Beantwoorden van vragen.

Bij het beantwoorden van vragen zij men vóór alles duidelijk en kort en vermijde alles wat niet rechtstreeks te maken heeft met de vraag.

In ieder gezelschap geldt het voor zéér onbeleefd om niet te antwoorden op een gestelde vraag.

Doet men U lastige, onbescheiden vragen, waarop gij niet wenscht te antwoorden, dan kunt gij met een glimlach zeggen: Hierop moet ik U werkelijk het antwoord schuldig blijven. Of: Hierop kan ik U werkelijk geen antwoord geven.

Vraagt een oudere bemoeizieke bezoeker b.v. aan een pas getrouwd vrouwtje: En - wat verdient Uw man nu mevrouw, bij de X-Maatschappij?

Dan kan de jonge vrouw rustig antwoorden: Dat zou U tegenvallen mevrouw, dat is maar bescheiden of: Dat zou U meevallen mevrouw, dat is een heel aardig salaris.

In beide gevallen weet de vraagal nog evenveel en zal ongetwijfeld bemerken, dat zij te ver is gegaan. Dit geldt nog voor vele andere gevallen.

Het is opmerkelijk hoe slecht doorgaans vragen worden beantwoord: Deels onvolledig, deels totaal verkeerd.

Daarom geve men zich terdege rekenschap van datgene wat er gevraagd wordt, alvorens te antwoorden en schame zich niet ronduit te bekennen, dat men iets niet weet, of van een blijkbaar beroemd iets of iemand nog nooit eerder gehoord heeft.

Begraffenis.

Wanneer er één oogenblik is, dat al wat met étiquette samenhangt doelloos, irriterend, ja bijna wreed lijkt, dan is het wel

het oogenblik, dat men een dierbare nabestaande heeft verloren en toch is het juist dan de étiquette, die veel storends zal weten te vermijden en er voor zal zorgdragen, dat alle pijnlijke situaties worden voorkomen.

Zoodra een zieke is overleden worden de naaste familieleden en de beste vrienden verwittigd per telefoon of per telegram. Een begrafenisonderneming wordt gewaarschuwd en deze zendt onmiddellijk iemand om alle noodige maatregelen te treffen.

De begrafenisonderneming zorgt voor de circulaires, voor het aanzeggen in de buurt, voor de inrichting van de sterfkamer, waar veelal groote met zwart doek behangen schermen worden neergezet, tegen welke achtergrond de kist op met zwart laken bedekte schragen wordt geplaatst, waarna de bloemen en kransen er rond om heen gegroepeerd worden.

Een enkele staande lamp of kaarsen branden dag en nacht.

In het sterfhuis gaan onmiddellijk alle gordijnen dicht tot na den terugkeer van het kerkhof op den dag van de begrafenis.

De burens ter weerszijde en aan den overkant sluiten de gordijnen op den dag van de begrafenis tot na terugkeer der familie van de begraafplaats.

Gasten voor de begrafenis worden door rouwrijtuigen naar het sterfhuis gebracht en afgehaald aan huis of indien afkomstig uit een andere gemeente aan trein, tram of boot.

Bij een Katholieke begrafenis worden de gasten dadelijk naar de kerk gebracht.

De nabestaanden behoeven alleen maar de lijst op te maken van hen, die circulaires behooren te ontvangen en van hen, die uitgenoodigd moeten worden.

De begrafenisondernemer pleegt overleg met een vriend of familielid van de nabestaanden omtrent rangorde van de gasten wat betreft de plaatsen in de rijtuigen.

Adressen op rouwcirculaires worden met de hand geschreven. Desgewenscht zorgt ook de onderneming hiervoor.

De kransen, die men aan een overledene stuurt worden aan het sterfhuis bezorgd. Bij een Katholieke begrafenis veelal aan de kerk. Bij iedere krans hoort een kaartje met naam van den geveer. Deze namen worden op een lijst genoteerd, teneinde hen, die bloemen zonden te kunnen bedanken.

De toevoeging: Geen bezoek, geldt niet voor intieme vrienden en kennissen.

Na aankomst op het kerkhof rijdt meestal de lijkauto naar een achteringang van de aula.

Wanneer de treurenden binnentreden staat de baar onder een kleed met de bloemen en kransen bedekt op een podium.

Zachte orgelmuziek weerklinkt. Nadat men heeft plaats genomen wordt desgewenscht door een dominé een korten dienst gehouden, waarna evt. verschillende sprekers zich doen hooren. Orgelspel besluit weer het laatste samenzijn, waarna de tocht naar het graf volgt. Zij die spreken hebben zich hieromtrent te verstaan met de naaste familie. Soms ook begeeft de stoet zich na aankomst dadelijk grafwaarts en wordt er aan de groeve gesproken.

(Voor correcte rouwkleeding zie letter R. Rouw).

Het spreekt van zelf, dat het gedrag van ieder, die bij een begrafenis aanwezig is vol eerbied voor den dood en vol mededoogen voor de nabestaanden dient te zijn. Men zij waardig, beheerscht en gedrage zich zoo onopvallend mogelijk.

Vroeger bleven de dames altijd thuis bij een begrafenis, doch tegenwoordig gaan zij vrij algemeen mee naar de begraafplaats. Na terugkomst van de begrafenis werd vroeger een uitgebreid begrafenismaal aangeboden, waarbij de geraspte broodjes niet mochten ontbreken.

Meestal volstaat men tegenwoordig met het aanbieden in het sterfhuys (soms ook na afloop in de aula van het crematorium of begraafplaats) van een kopje bouillon of koffie en een ragoutbroodje.

De ragout- of saucijzenbroodjes worden op een papieren servetje op kleine bordjes gelegd met een mesje en vorkje ter weerszijde. Men kan deze bordjes klaargemaakt gereed zetten op buffet, tafel of dressoir en men kan ook door de gediensstige of een familielid iedere gast laten voorzien van zoo'n bordje, dat op een blaadje wordt gepresenteerd.

De koppen bouillon of koffie kunnen bij meerdere tegelijk op een grooter blad worden rondgediend. Desgewenscht kan men er een droog beschuitje naast leggen.

Dadelijk na het nuttigen van deze ververschingen nemen de begrafenisgasten afscheid.

Tot hen, die uitgenoodigd worden mede te gaan in den stoet, behooren in de allereerste plaats naaste familie en intieme kennissen. Voorts: directies of vooraanstaande zakenrelaties, vertegenwoordigers van politieke e.d. vereenigingen, waarvan de overledene

bestuurslid was; langjarig in dienst zijnde proc. houders, afdeelingsscheffs e.d. indien het een directeur betreft. Oudgedienden onder het personeel van de overledene enz.

Kransen en bloemstukken worden voorzien van het kaartje van afzender, zonder meer aan het sterfhuis afgegeven.

Kransen en bloemstukken voor een in het ziekenhuis overleden persoon moeten voorzien zijn van een adres: bijv. aan Wijlen Mejuffrouw Jansen of: Wijlen den Heer Pietersen, teneinde verwarring of verwisseling te voorkomen. Dit voor het geval dat de overledene van ziekenhuis uit wordt begraven.

Grafkransen of bloemstukken bestemd voor een overledene in een andere stad moeten eveneens voorzien zijn van een adres. Men adresseert bijv. aan wijlen mej. Pietersen, of: aan de familie van wijlen mejuffrouw Pietersen, gevolgd door het adres van het sterfhuis.

Ceremonieel bij Israëlitische begrafenis.

De Pieuse Genootschappen stellen kleine verzegelde zakjes met aardstof van den Palestijnschen grond beschikbaar waarmede men een gestorvene nadat deze gekist is bestrooit.

Degene, die mede geholpen hebben de doode te wasschen en af te leggen strooien dit op gelaat en gewaad van de doode onder het uitspreken van bijbelteksten.

In de sterfkamer of rouwkamer (ziekenhuis) wordt bij het lijk een brandend lichtje neergezet, dat onmiddellijk wordt ontstoken na het uitblazen van den laatsten adem.

Dit lichtje is het symbool van de ziel. Zoolang het lichaam nog bij de nabestaanden vertoeft zal ook de geest van de afgestorvene nog nagloren in het lichtje.

Zoodra de kist gesloten is wordt het lichtje op het bedekkende zwarte kleed op het hoofdeinde geplaatst - ook dit is symbool: de ziel des menschen kijkt uit de oogen naar buiten.

Bij de doode wordt gewaakt en 'geleerd' (geleerd wil zeggen: de Joodsche Leer wordt beoefend, psalmen worden gezegd).

Op den dag van de begrafenis wordt het lampje weggenomen maar niet gebluscht. Het blijft als symbool van de ziel van den gestorvene in de familiekring branden (gedurende 12 joodsche maanden voor vader of moeder; gedurende 30 dagen voor echtgenoot, kinderen, broers of zusters).

Op elken verjaardag van den sterfdag wordt het licht ontstoken. De begrafenisstoet trekt indien mogelijk langs de synagoge, waar halt wordt gehouden. Is de doode een ambtsdienaar der kerk dan gaan de deuren open en branden er binnen lichten.

Behoort de doode tot de hoogste Leeraren dan wordt het stoffelijk overschot in de kerk gedragen. Na een korte toespraak worden er vervolgens onder het aanheffen van treurzangen zeven ommegangen om de baar gemaakt, iedere ommegang vooraf gegaan door bazuin geschal. Noch aan de lijkkoets noch op de kist worden bloemen gelegd, die echter in den stoet wel worden meegedragen en later op het graf worden gelegd.

Het is goede joodsche gewoonte, om wanneer men een lijkstoet tegenkomt mede te gaan, althans eenige schreden.

Het joodsche ritueel eischt, dat het graf gedolven wordt zoo kort mogelijk voor aankomst van de lijkstoet.

Wanneer de kist op de begraafplaats naar het Reinigingshuis is gedragen op de schouders, wordt hier na het uitspreken van een formule van onderwerping als symbolisch teeken van droefenis en verscheurdheid de boven zoom van het gewaad ingescheurd. (Voor vader of moeder links, voor echtgenooten, kinderen, broers of zusters: rechts).

Tenslotte wordt de baar (nu niet op de schouders) door vrienden en verwanten grafwaarts gedragen. De Leider loopt vooraan en spreekt de toepasselijke woorden op zangerigen toon.

De laatste zin wordt twee maal gezegd. Dan staat de stoet even stil en de dragers ruimen hun plaats in aan anderen, die gaarne deelnemen aan de laatste eer. Een kort gebed volgt waarna de stoet verder trekt. Driemaal in totaal wordt van drager verwisseld.

Alle verwanten en vrienden werpen drie scheppen aarde op de kist en dragen er voor zorg de schop niet aan de volgende over te reiken, doch in het zand te steken. Dit beteekent, dat ieder persoonlijk bezig is een liefdedienst te bewijzen en dat het hier geen aangenomen werk geldt dat men elkander uit de hand neemt. Tot slot volgt het door allen meegezegde Rouwgebed.

Na de begrafenis gaan de begrafenisgasten terug naar het sterfhuis.

De treurenden zetten zich op den grond of op lage bankjes, ontdoen zich van lederen schoeisel en nuttigen het Verkwikkings-

maal, dat uit brood en eieren bestaat en oorspronkelijk door de naaste burens werd aangeboden.

Gedurende de gansche treurweek zitten zij zoo. Na de begrafenis vangt de treurweek (de zeven dagen) aan, waarvan de begrafenisdag de eerste is.

Gedurende deze zeven dagen gaan de treurenden niet uit. In deze week gaat een stroom van menschen langs hen. De meesten zetten zich zwijgend nevens hen na een stillen handdruk of een enkel woord.

Op den laatsten dag na het ochtend gebed staan de treurenden weer op en treden als het ware in letterlijken zin weer in het leven.

Belangstelling.

Belangstelling kunnen wij vergelijken met... peper: met mate genoten een aangenaam iets, maar hoe spoedig wordt een weinig teveel hinderlijk! Hoe goed en hartelijk ook gemeend: Overmatige belangstelling lijkt op bemoeizucht en opdringerigheid.

Is bij een Uwer bekenden of vrienden een ernstige zieke in huis, dan getuigt het van hartelijk medeleven zoo men aan de deur laat vragen naar den toestand van den patient.

Men late echter niet iederen dag vragen. Het bellen kan hinderlijk zijn. Het voortdurend loopen naar de voordeur kan de patient mogelijk hinderen. Als er een briefje met de laatste berichten op de voordeur is bevestigd, schelle men niet ten overvloede nog aan.

Wanneer in een bevriende familie een geruchtmakende gebeurtenis plaats vindt, dan kan men slechts wanneer het familie of zéér intieme vrienden aangaat van belangstelling blijk geven door een bezoek af te leggen - waarbij men afwacht of de familie over het pijnlijke voorval begint. In alle andere gevallen houde men zich afzijdig.

Bij het betoonen van belangstelling in andermans werk, familiegezondheid, financieele omstandigheden, politieke overtuiging, smaak enz. vermijde men angstvallig den schijn op zich te laden van nieuwsgierigheid.

Waar het gaat om het verwachten van belangstelling bij anderen voor onze aangelegenheden, zullen wij verstandig doen steeds voor oogen te houden, dat anderen gewoonlijk veel minder echte belangstelling koesteren voor het geen ons betreft, dan wij veronderstellen.

Beschaving.

Alle ware beschaving uit zich in tact, bescheidenheid en beperking en niet in datgene wat voor geld te koop is.

Het is het ‘teveel’ op alle gebied dat iemand onmiddellijk stempelt tot onbeschaafd: Een te luide stem, het gebruik van te sterke krachtwoorden, te opvallende (opzichtige) kleeding of huisraad, overdreven belangstelling, opgedrongen hulp of weldaden, te groote (kwetsende) openhartigheid enz. enz.

Alle overdaad getuigt van gebrek aan beschaving: Overdreven gastvrijheid, overdreven beleefdheid, of onderdanigheid, overdreven gulheid getuigen niet vóór maar tegen iemands welopgevoedheid.

De werkelijk beschaafde plaatst zichzelf niet op den voorgrond, voert niet den hoogsten toon, spreekt weinig of niet over zichzelf. Voor echte beschaving geldt: In de beperking toont zich de meester.

Bestellen.

In een winkel:

De man of de vrouw, die iets bestelt, hetzij in een winkel, hetzij per telefoon, drage er voor zorg, dat er geen twijfel mogelijk is aan hetgeen er wordt verlangd.

Men zij kort, duidelijk en boven al hoffelijk.

Het winkelpersoneel heeft geen tijd, om raadseltjes op te lossen of lange verhalen aan te hooren. Het getuigt van een bedenkelijke mate van onbeschaafdheid, wanneer men op barsche, gebiedende toon zijn verlangen kenbaar maakt.

Men zegge niet: stuur mij dit of dat, doch: ik zou of ik wou graag dit of dat hebben; of: Wilt U (zoo goed zijn) mij dit of dat (te) sturen. Men zegge er duidelijk naam en adres bij, ook wanneer men in de betrokken winkel klant is en late geen twijfel bestaan omtrent de wijze van betaling en voege er bij: het wordt per giro betaald of: wilt U de kwitantie er bij doen of: wilt U het op mijn rekening noteeren?

Voor schriftelijk bestellen, zie letter B: brieven.

In café of restaurant:

Wil men in café of restaurant de aandacht van den bedienenden kellner op zich vestigen, dan tikke men nooit tegen glas of bord

of aschbakje en roepe nimmer: Kellner! of Jan! of iets dergelijks, ook knippe men niet met de vingers. Men trachte den blik van den kellner op te vangen en steke een hand op, of zoo de dienende geest in de nabijheid komt, kan men - niet te luid - Ober! roepen.

Men zorge er voor, te weten wat men bestellen wil, alvorens den ober te wenken en beginne niet pas te overleggen, wanneer de man, die elders alweer geroepen wordt, aan het tafeltje staat. Een dame met mannelijke begeleiding bestelle niet zelf aan den ober wat zij wenscht, doch verzoekt haren begeleider, datgene voor haar te bestellen, wat zij heeft uitgezocht. - Dit geldt ook voor: een glas water, nog een soep-broodje, extra boter, het sluiten of openen van een raam, enz. enz. Wanneer iemand niet weet, wat de een of andere term op een spijskaart beteekent, dan is er niets tegen, den ober te vragen wat het is en hoe het is toe bereid.

Wanneer een heer en dame samen lunchen en eerst samen hetzelfde gerecht uitzoeken en vervolgens ieder nog iets anders, dan is de correcte term: Ober, wilt U ons brengen, bijv.: twee maal roereieren en daarna één maal kip met rijst en kerrie en één maal tarbot met zure saus.

Een koffie beteekent een persoon koffie in een kannetje (met melk en suiker).

Een kop koffie beteekent: een kop koffie (met melk en suiker).

Een kleintje koffie beteekent: een kopje mocca, zooals men na tafel drinkt (met melk en suiker).

Een thé-complet beteekent: Een pot thee voor een persoon met melk en suiker, met koekjes, één of meer taartjes, een stukje toast, een croquetje en een paar bonbons.

Een thee simple of een thee beteekent: een potje thee voor een persoon met melk en suiker.

Een kop thee beteekent: een kop thee met melk en suiker.

Voor buitenlandsche namen van gerechten zie letter M: menu's.

Voor fooien zie letter F: fooien.

Betalen.

De goede vormen bij het betalen zijn zeer eenvoudig: Men betale prompt, in ieder geval zoo prompt mogelijk en late de crediteuren nimmer in twijfel verkeerden omtrent aard, wijze en duur van een verschuldigde betaling.

Er is niets tegen, dat men een kwitantie terug stuurt, mits.... men een datum opgeve van betaling. Natuurlijk moet dan op dien datum stipt betaald worden.

Men toone zich nimmer beleedigd wanneer onbekende winkeliers weigeren chèques in betaling te nemen. Wil men per giro betalen, dan stelle men voor de goederen te doen bezorgen na ontvangst van het bedrag der chèque.

Een chèque is een belofte tot betalen en goedgeloovigheid is ten eenenmale misplaats in den handel. Personeel, dat per maand betaald wordt, moet voor den derde van de nieuwe maand het salaris hebben ontvangen.

Wanneer men hetzij in een winkel of op een liefdadigheidsbazar of bij een kapper of bij een tandarts of dokter niet precies weet wat men moet betalen, schrome men nimmer hiernaar rustig te vragen. Er zijn verschillende vragen: Hoeveel kost dit? Op hoeveel komt dit? Wat is hiervan de prijs? Wat berekent U voor....

Wat wordt gewoonlijk berekend voor.... enz.

Komt het voor, dat men gelijken geld moet betalen voor verrichte diensten dan is het dwaas zich hiervoor te geneeren. Men steke het geld in een open enveloppe, wanneer men het zelf overhandigt met enkele woorden zooals: Wij hebben nog iets te verrekenen geloof ik, of: Mag ik U dit overhandigen?

Wordt de enveloppe gezonden dan kan men deze verbergen in een doosje chocolade of er een paar losse bloemen bij doen.

Tenslotte nog iets over zelf betalen van vertering door dames met mannelijk geleide. Wordt er door een paar, dat vaak samen uitgaat tevoren duidelijk afgesproken ieder voor eigen rekening dan is hiertegen geen bezwaar, doch wanneer een jongeman een enkele maal uitgaat met een meisje, dat al dadelijk de beurs op tafel legt en zegt: Ik betaal zelf, dan getuigt dit niet van goeden smaak.

Er zijn er onder de hedendaagsche jongelui, die het stilzwijgend accepteren, dat een dame voor zichzelf en soms voor hem medebetaalt, maar de welopgevoede beschaafde man zal dit niet dulden.

Aan het meisje om na afloop van den uitgang met een paar vriendelijke woorden den jongeman te danken. Zij kan zeggen: Ik heb het echt prettig gevonden, dank je wel voor den fijnen avond of iets dergelijks. De meeste mannen zullen een woordje van dank hoogelijk waardeeren.

Als een werkende vrouw met haar werkgever uit is, dan spreekt het vanzelf dat laatstgenoemde alles betaalt (lunchen, dineeren, zich per tram, trein of taxi verplaatsen) echter niet, wanneer zij onderweg iets voor zichzelf aanschafft, hetgeen beter tot een ander oogenblik achterwege kan blijven.

Gaat men gezamenlijk met een clubje uit dan dient er tevoren deugdelijk te worden afgesproken hoe men de betaling zal regelen, opdat er later geen wrevel ontstaat bij een deel van het gezelschap over kosten waarop men niet had gerekend. Wordt één van het gezelschap naar het loket gezonden om plaatskaarten te nemen, dan zorgen de anderen er voor, dat ieder zijn deel van het verschuldigde prompt meegeeft, niets is zoo pijnlijk voor een jongeman als het voorschieten van onkosten, die hij zich geneert terug te vragen hoewel het hem allermint schikt deze te betalen. Na een bezoek bij een specialist of een dokter die niet de huisarts is (bijv. in een andere plaats) of een tandarts waar men slechts eenmaal heengaat, betaalt men gewoonlijk meteen na afloop van het bezoek.

Men zegt dan: dokter, mag ik meteen even Uw declaratie voldoen?

Of: Wat ben ik U schuldig voor de behandeling, dokter?

Bezoeken.

Bezoeken maken:

Zij, die bezoeken afleggen, moeten - willen zij de goede vormen in acht nemen - zorgen dat hun bezoek niet valt op een ongelegen uur (b.v. vóór 10 uur 's morgens, na half zes des middags of dadelijk na de lunch).

Het visite uur varieert al naar gelang van het plaatselijke gebruik van drie tot vijf in den namiddag.

Bezoekers dienen er op te letten dat zij niet te lang blijven, dat zij zich niet geheel en al meester maken van de conversatie met algeheele voorbijzien van datgene waarin gastheer of gastvrouw belangstelt en ten slotte getuigt het van innerlijke beschaving de kleeding in overeenstemming te houden met den aard van het bezoek. Gaat men b.v. bij zeer eenvoudige lieden een bezoek afleggen, dan getuigt het niet van goeden smaak wanneer men zich al te kostbaar kleedt. Voor visite toilet zie: letter K: Kleeding. Voor hoed en handschoenen zie letter: H.

Zij, die bezoek ontvangen, dienen aandacht te wijden aan het volgende:

Bij ontvangst van een eerste bezoek, dat altijd min of meer vormelijk is wordt geen consumptie aangeboden, ook geen sigaar of sigaret.

Komt het eerste bezoek echter juist tegen theetijd, dan kan men een kopje thee aanbieden, doch men vermijde vooral een overdaad van koekjes, bonbons en dergelijken, teneinde niet den schijn op zich te laden zich extra uit te sloven, hetgeen op eenvoudiger lieden verwarrend werkt en van beter gesitueerden den spotlust opwekken kan.

De gastvrouw zorg voor een prettige ontvangst, en dit houdt niet alléén in, dat de kamers keurig netjes moeten zijn, dat er voldoende stoelen moeten zijn, dat haar eigen verschijning verzorgd dient te zijn, het houdt ook in:

een verzorgde conversatie en enkele welgekozen woorden bij komst en vertrek der gasten.

Bij het begroeten van hare gasten zegt de vrouw des huizes b.v.: Dag mevrouw Pieterse, hoe maakt U het? Prettig, dat U ons eens komt bezoeken - gaat U zitten. Dag meneer Pieterse. Bij de woorden tot de vrouwelijke bezoeker wijst de huisvrouw op den rechterhoek van de canapé, waarop zij met haar gast, die zij dus aan haar rechterzijde plaatst, gaat zitten. Aanbeveling verdient het de theetafel links van de huisvrouw te plaatsen, zoodat niet voor het theeschenken behoeft te worden rond gelopen, hetgeen zoowel in een kleine als een groote kamer zeer hinderlijk is.

Voor gesprekken tijdens bezoeken zie letter: C: Conversatie.

Beleefdheidsbezoeken:

Voor bezoeken ter kennismaking (b.v. van wederzijdsche ouders bij een verloving, van de ouders van een jongmeisje aan de familie, waar bedoeld meisje tijdelijk in huis werkzaam zal zijn au pair, van een jongmensch aan de moeder van een vriend, die in een andere plaats woont, en dergelijke), wordt meestal tevoren belet gevraagd. Wordt iemand bij onbekenden te gast gevraagd (meegevraagd met zoon of dochter des huizes b.v.) of meegevraagd als logé e.d.), dan eischen de goede vormen, dat de geïnviteerde den dag voor de feestelijkheid een bezoek aflegt bij de onbekende gastvrouw.

Belet wordt hiervoor niet gevraagd.

Men kan volstaan met het persoonlijk afgeven van een kaartje.

Condoleance bezoeken:

Wanneer onder een overlijdingsadvertentie staat: Geen bezoek of: Liever geen bezoek e.d., dan geldt dit niet voor goede vrienden en bekenden.

Men trachte dus een bezoek te brengen aan het sterfhuys of bij kennissen of vrienden, die een verlies hebben geleden.

Wordt men niet ontvangen, dan geve men zijn kaartje af.

Wordt men wel ontvangen, dan blijve men slechts kort, betuige zijn medegevoel en geve dan met enkele kieschgestelde vragen van zijn belangstelling blij.

Wat men zeggen kan: Ik ben toch zoo geschrokken van de vreeselijke tijding toen ik het hoorde, of: Ik condoleer U van harte met U groot verlies of: Mag ik U wel zeer condoleeren met Uw verlies? Of: Ik had niet gedacht U onder zulke treurige omstandigheden terug te zullen zien.

Wat men vragen kan: Of de zieke lang ziek is geweest, veel geleden heeft, kalm gestorven is, of de patient bewust was van het naderend einde, of de zieke nog gelegenheid heeft gehad afscheid te nemen.

Bij het weggaan kloppe men de beroofde familieleden niet op den rug met een: Nou hou je maar goed hoor! Hoe hartelijk ook gemeend dit kan men beter vervangen door een stevige handdruk en een: Ik wensch U van harte sterkte toe in deze moeilijke dagen.

Condol ance bezoeken worden nimmer beantwoord.

Digestiebezoeken:

Digestiebezoeken noemt men de bezoeken, die worden afgelegd na genoten gastvrijheid: na een diner, een bal of andere feestelijkheid.

Digestiebezoeken worden na 14 dagen zonder vooraf belet te vragen gebracht, de meeste gastvrouwen ontvangen niet wanneer er digestiebezoeken worden gebracht, hetgeen wellicht aanleiding is geweest tot de tegenwoordig onder de jongere generatie heerschende gewoonte, dat een digestiebezoeker bij het afgeven van zijn kaartje zeven of acht kaartjes van anderen mede afgeeft, met de opmerking: Mevrouw ontvangt zeker niet?

Correct is dit niet, maar begrijpelijk wel, vooral wanneer de gastvrouw in een andere stad woont.

Zij, die echter op het stipt naleven van goede vormen gesteld zijn, zullen - en terecht - het standpunt innemen, dat wanneer men om een feest bij te wonen de moeite wil doen zich naar een andere stad te begeven, deze moeite niet te groot geacht mag worden, wanneer het om een beleefdheids tegenprestatie gaat.

Engagementsbezoeken:

Een pas verloofd paar zendt kaartjes rond en/of plaatst een advertentie en houdt al of niet receptie. Hierop wordt door familie en vrienden geantwoord met felicitaties, bloemen en geschenken. Bij ieder, die op de receptie is geweest of anderszins een blijk van belangstelling heeft gegeven en daarvoor in aanmerking komt, behoort het jonge paar een bezoek te brengen. Voor deze bezoeken, die kort mogen zijn en meestal per auto worden afgelegd, behoeft geen belet te worden gevraagd, tenzij het een bezoek geldt, in een andere stad of bij een familie, die men gaarne thuis zou treffen.

Deze bezoeken worden gewoonlijk 14 dagen na de receptie gebracht, gedurende een of meer Zondagmiddagen.

Felicitatiebezoeken:

Worden gebracht ter gelegenheid van een verjaardag of een of ander heugelijk feit: een bevordering, promotie e.d. Hiervoor wordt geen belet gevraagd. Wordt men niet ontvangen, dan schrijve men op het af te geven kaartje: Met mijne/onze hartelijke gelukwensen.

Kraambezoeken:

In de bedankadvertentie na een geboorte aankondiging worden de data van eventuele kraamvisites bekend gemaakt; meestal is dit van 4 tot 8 weken na de geboorte.

De jonge moeder schenkt bij deze gelegenheid kandeel (voor recept zie letter C: Consumptie), waarbij oubliën gepresenteerd worden (z.g. lange vingers). Deze oud-vaderlandsche gewoonte, die langzamerhand vrijwel in onbruik is geraakt, begint weer meer in zwang te komen, ook in niet conservatieve kringen.

Is er een ouderwetsche baker aanwezig, dan geve men bij weggaan een fooi (één gulden) maar aan een kraamverpleegster of gediplomeerde kraamverzorgster in verpleegsterscostuum geve men geen fooi.

Ziekenbezoek:

Bij ziekenbezoek neme men de volgende wenken in acht:

Men blijve vooral niet te lang; men spreke noch te luid, noch te druk, noch te lang achtereen en vermijde alle bruuske gebaren en vermoeiend gesticuleeren, verder alle onderwerpen, die opwinding, gepieker of angstvoorstellingen kunnen verwekken of een te diepen indruk zouden kunnen maken.

Verder vermijde men alle verhalen over soortgelijke e.a. ziektegevallen, operaties, kwalen enz. en alle medelijdend beklag.

Ditzelfde geldt ook voor bezoeken in de kraamkamer gedurende de eerste 9 dagen.

Het gesprek zij geruststellend, opwekkend, oppervlakkig en rustig en geve de zieke gelegenheid zijn hopen, wenschen en vreezen te uiten.

Voorts lette men er op steeds aan het voeteneinde en niet aan het hoofdeinde van het ziekbed plaats te nemen, zoodat de zieke gemakkelijk de bezoeker kan zien.

Meerdere bezoekers nemen bij voorkeur aan dezelfde bedzijde plaats, teneinde de zieke het zoo vermoeiende heen en weer wenden van het hoofd te besparen.

Bij ziekenbezoek brenge men nimmer geurende bloemen mede en aangaande versnaperingen stelle men zich tevoren op de hoogte van hetgeen de patient mag hebben. Vindt men een patient sterk vermagerd of op ontstellende wijze veranderd, dan late men dit niet blijken.

Rustige, vriendelijke belangstelling en afleidend luchtig gepraat zijn het beste voor de zieke.

Men brenge nimmer ongevraagd een onbekende mede wanneer men op visite gaat. Hiertoe dient vooraf schriftelijk of telefonisch toestemming te worden gevraagd aan de vrouw des huizes.

Bioscoopbezoek. (Ook theater-, café- en concertbezoek).

De bioscoopbezoeker, die gaarne de goede vormen in acht neemt, zal verscheidene dingen niet doen:

Hij zal niet te laat komen en onrust en opschudding veroorzaken, hij zal niet de bezoekers in zijn onmiddellijke nabijheid vergasten op zijn zienswijze over den afloop van het vertoonde stuk, als hij gist of op zijn inlichtingen, als hij het reeds eerder gezien heeft.

Hij zal niet fluiten, noch neuriën, noch met handen of voeten de maat slaan, verloofde paren e.d. zullen zich als het donker is precies zóó gedragen als gedurende den tijd, dat het licht aan is, kortom: men geve geen aanstoot.

Men verlieze nimmer uit het oog, dat onderlinge meningsverschillen nimmer in het publiek dienen te worden beslecht.

Wanneer er betreffende bezetting van bepaalde plaatsen verschil van meening is met vreemden, dan zal de beschaafde bezoeker geen ruzie maken, in het publiek zijn stem niet verheffen en onder geen voorwaarde zijn zelfbeheersching verliezen. Men wende zich in dat geval tot den zaalchef.

Dit alles geldt in dezelfde mate voor de theater-, concert- en cafébezoeken.

Bloemen geven.

Ten allen tijde is het geven van bloemen een van de meest sympathieke en aardigste wijzen geweest om hulde, dank of vreugde te betuigen.

Het is niet noodig wanneer wij bloemen schenken, dat het kostbare exotische bloemen zijn. Een eenvoudig tuiltje smaakvol gearrangeerd, kan evengoed onze gevoelens vertolken.

Een glazen vaasje van drie stuivers met zelf geplukte O.I.kers bereidt een rijke weelderig ingerichte vriendin meer vreugde dan een dure plant of rozen in November als zij weet, dat het de geefster niet schikt. Ook met kleine bescheiden bloemengaven kunnen wij groot succes hebben. De kunst is slechts iets origineels te vinden.

Een heer zendt bloemen aan: Een dame die hij voor het soupér heeft gevraagd op een feest. Aanbeveling verdient het, tevoren discreet uit te vinden welke kleur japon zij zal dragen.

Voorts zendt hij bloemen aan de gastvrouw, waar hij het weekend (of langer) heeft doorgebracht. Deze bloemen worden 1 à 2 uur na zijn vertrek met zijn kaartje bezorgd. Op het kaartje wordt niets geschreven.

Beleefd is het wanneer een jonge man, vriend van den zoon des huizes en vaak gevraagde gast af en toe eens wat bloemen voor de gastvrouw meebrengt.

Attent is het wanneer een jongeman bloemen zendt aan een dame, gehuwd of ongehuwd aan boord van een vertrekkend mailschip. Wanneer men iemand hetzij op doorreis, hetzij bij vertrek aan het

station gaat begroeten, kan men zoowel bloemen als chocolade, vruchten of bonbons meenemen. Men zij er op bedacht, dat reizigers van groote en omvangrijke bouquets meer last dan plezier ondervinden.

Een welriekend corsage is meer dan voldoende. Een aardig maar niet goedkoop verjaardagsgeschenk voor een elegante vrouw, is een bloemenmand gevuld met verschillende groote corsages (van kunstbloemen) in allerlei kleuren.

Bloemen aan ouden van dagen en zieken:

De bloemen, die wij schenken aan ouden van dagen moeten aan twee eischen voldoen: Zij moeten niet te sterk geuren en zij moeten niet teveel onderhoud eischen.

Wij zenden bloemen ter gelegenheid van: Aannemen en bevestigen, verloving, ondertrouw, huwelijk, verjaardag, trouwdag, afgelegd examen, promotie, betrekken van nieuw huis, herstel na ziekte, terugkeer uit ziekenhuis, bij overlijden, na terugkeer van een reis, met nieuwjaar en kerstmis.

In plaats van bloemen kunnen wij ook zelf getrokken bollen geven, zoo maar in een gewone bloempot met een cache-pot er om, of in een sierpotje, of stekjes van onze planten of een bezending bollen of knollen voor tuinliefhebbers.

Wanneer een man herstellende is of ziek, kunnen zijn vrouwelijke kennissen door middel van bloemen blijk geven van hare belangstelling.

Dit geldt ook voor jonge meisjes, mits hare gave bescheiden zij.

De kleur der bloemen, die wij zenden was vroeger altijd wit voor een bruid, rose voor een verloving, wit of paars voor een overledene.

Tegenwoordig zendt men vrijwel alle kleuren voor alle gelegenheden.

Bloemen op het tooneel laten brengen kan men doen om een acteur of actrice te huldigen.

Men bedenke hierbij echter, dat vanuit de zaal gezien twintig rozen maar een mager bosje lijken. Verstandiger zal men doen een grooter aantal minder dure bloemen te kiezen.

Boeken leenen.

Boeken leenen aan anderen.

Wie veel boeken uitleent aan anderen, houde nauwkeurig boek

aan wie de verschillende boeken zijn uitgeleend en wanneer, opdat men niet anderen in verlegenheid brenge door een boek terug te vragen, dat aan een derde uitgeleend werd.

Laat teneinde teleurstelling en onaangenaamheden te voorkomen degene, die een boek uit Uw boekenkast ter leen medeneemt, een kaartje onderteekenen waarop gij geschreven hebt: Heden volgt datum, van geleend (titel van boek) (volgt onderteekening).

Wie veel uitleent kan deze kaartjes laten drukken en er een eenvoudig kaartstelsel van inrichten.

Deze wijze van doen bevordert de goede orde en - de goede verstandhouding.

Boeken leenen van anderen.

Op boeken van anderen zij men buitengewoon netjes. Men legge er nooit een z.g. ‘ezelsoor’ in, noch make men aantekeningen of onderstrepe passages in boeken van anderen, terwijl men onder geen enkel beding een geleend boek zonder speciale toestemming aan een derde verder uitleent. Dit is in strijd met het meest elementaire begrip van goede vormen.

Heeft men per ongeluk een boek, dat aan een ander toebehoort beschadigd, of heeft één der huisgenooten dit gedaan, dan late men de schade vakkundig herstellen en zoo dit niet mogelijk is, dient men een nieuw exemplaar terug te geven, buiten het gehavende, waaraan voor degene, die het uitleende, mogelijk persoonlijke herinneringen verbonden zijn.

Brieven.

Voor het schrijven van brieven is geen bepaalde handleiding te geven.

Het is een persoonlijk iets waarbij opvatting en karakter tot uiting komen.

Hij of zij, die een brief schrijft moet van het standpunt uitgaan, dat het lezen voor de(n) geadresseerde een genoegen moet zijn. Men dient dus zooveel mogelijk zijn best te doen een lezenswaardig iets samen te stellen.

Lezenswaardig wordt een brief ten eerste: door een belangwekkenden inhoud.

Ten tweede: door een verzorgde stijl, terwijl ook het uiterlijk van een brief correct en welverzorgd dient te zijn: Het schrift dient

goed leesbaar en duidelijk te zijn en het briefpapier onopvallend en van goede kwaliteit.

Niet iedereen is in staat iets belangwekkends te vertellen, maar de ware briefschrijver weet ook het weinig belangwekkende zoo smakelijk aan te kleeden, dat het lezen een genoegen is.

Een schitterende, vlotte of geestige stijl is een gave, die niet iedereen bezit, maar een verzorgde stijl kan ieder, die wil zich eigen maken.

Als het waar is, dat men om volmaakt te zijn meer moet afleeren dan aanleeren dan geldt zulks ook voor den briefstijl.

Men schrijve géén langademige zinnen zonder eind waarvan de onderdeelen aan elkaar gelascht zijn met 'en toen's' of 'en's'. De schrijver van brieven die uit één zoo'n lange zin bestaan, zondigt tegen de eerste eisch: Die der korthed en beknoptheid.

Tegen een langen brief is niet het minste bezwaar, maar de stof dient in meerdere, liefst korte zinnen te zijn ingedeeld.

Een tweede eisch is: Men ga niet klakkeloos over op een ander onderwerp, dat met het zoojuist behandelde in geen enkel verband staat. Vooral dames brieven gaan vaak mank aan dit euvel. Het is geen zeldzaamheid om te lezen:

..... Fritsje is zoo erg verkouden en thuis en de winteraardappelen zijn gisteren ook gekomen. Donderdag gaan wij naar de comédie. Ik doe mijn groene japon aan. Vanmorgen zag ik dat de azalea's vol knoppen zitten enz.

Het kan ook anders: Fritsje is zoo erg verkouden dat ik hem maar thuis heb gehouden. Dat komt 's winters nog al eens voor helaas. Van winter gesproken: gisteren zijn de winteraardappelen gekomen. Dat is altijd eventjes een drukte. Ik was blij dat ze gisteren kwamen en niet a.s. Donderdag, want dan gaan wij 's avonds naar de comédie. Ik ben van plan mijn groene japon aan te trekken. En nu over heel iets anders: Van morgen heb ik gezien dat de azalea's enz. enz.

Behalve lezenswaardig van inhoud behoort een brief keurig van uiterlijk te zijn: Spelfouten, vlekken, radeeringen, doorhalingen mogen n i e t voorkomen.

Als zeer onbeleefd geldt:

Het verkeerd spellen van iemands naam, verkeerde voorletters, verkeerde titulatuur, een onvolledig adres waardoor vertraging kan ontstaan, postpapier, dat niet past bij de enveloppe, onduide-

lijk of onleesbaar schrift, het bezigen van een afgescheurde helft van een dubbel vel, het dwars door geschreven regels heen schrijven, het scheef plakken van den postzegel, die op een afstand van een c.m. van boven en zijrand rechtsbovenaan in den hoek behoort, zóó dat de kop, die op den zegel voorkomt naar het adres gekeerd is.

Als onbeleefd geldt ook:

Het zenden van te laag gefrankeerde brieven, waarvoor de ontvanger strafport moet betalen, het schrijven van brieven, die geen zakenbrieven zijn met de schrijfmachine. Een uitzondering hierop kan slechts worden gemaakt tegenover ouden van dagen en bijzienden, die moeilijk geschreven schrift kunnen ontcijferen.

Voorts is het zeer onbeleefd uitsluitend over eigen aangelegenheden te schrijven, terwijl men verzuimt naar gezondheid, welstand en laatste nieuws van den geadresseerde te vragen.

Ook geldt het voor onbeschaafd een lange opsomming van onverkwikkelijke onderwerpen zonder meer aan iemand te zenden.

Een zonde tegen de wellevendheid is het voorts om in een condoleance schrijven ook andere onderwerpen aan te roeren.

Onder alle omstandigheden vermijde men het een of meermaal onderstrepen van woorden en het misbruik maken van uitroepstekens.

Wie niet in staat is met en door den inhoud zijner woorden te overtuigen, trachte dit niet met behulp van uiterlijke middelen te bereiken.

Briefkaarten:

Welopgevoede lieden zullen er zich wel voor wachten briefkaarten aan ouderen of hooger geplaatsten te zenden. Prentbriefkaarten van de reis gezonden maken hierop een uitzondering.

Onder gelijken is niets tegen het zenden van briefkaarten, hoewel menig een het land er aan heeft dat anderen kennis kunnen nemen van aan hem of haar gerichte mededeelingen.

Ook voor dienstpersoneel en winkelpersoneel geeft het geen pas briefkaarten aan hun werkgevers of klanten te zenden, wanneer zij dezen een mededeeling te doen hebben.

Afkortingen:

Afkortingen in brieven betrekking hebbende op titels, data, adres

enz. moeten worden vermeden. Men schrijve niet in een brief:

A'dam 12 Jan. '39.

Aan mevr. Jansen

geb. Pietersen

maar: Amsterdam 12 Januari 1939

Aan mevrouw Jansen geboren Pietersen.

Het is onbeleefd om in een brief te schrijven rek. voor rekening en crt. voor courant en antw. voor antwoord. Iedereen begrijpt, dat het excuus van tijdsgebrek hier gebezigd wordt voor: gemakzucht en nonchalance.

Natuurlijk geldt dit niet voor uitdrukkingen zooals: a.s., e.d., enz.

Compromitteerende brieven:

Niemand, die tact en beschaving bezit zal ooit een brief schrijven ten eerste: die een ander in discrediet brengt; ten tweede: die den schrijver (of schrijfster) het schaamrood op de kaken brengt, wanneer toevalliger wijze derden er kennis van nemen; noch een brief, die in drift of woede is geschreven, noch een brief, die beloften bevat, waarvan men niet de onomstootelijke zekerheid bezit ze ooit te kunnen nakomen.

Ook anonieme brieven worden nimmer door wellevende personen gezonden.

Vragen van inlichtingen:

Wie inlichtingen, getuigen, voorspraak, of een anderen dienst vraagt, dient zoowel aan vreemden als aan goede bekenden porto voor antwoord in te sluiten en in het vraag-schrijven bij voorbaat reeds te danken voor de te nemen moeite.

Voor hen, die porto voor antwoord naar het buitenland willen insluiten zijn internationale - dus in alle landen geldige - antwoordcoupons aan de postkantoren verkrijgbaar.

Insluiten van brieven aan derden:

Wie in een brief aan A. een brief insluit voor B. dient laatst genoemd schrijven in een *ongesloten* enveloppe te sluiten. De wellevendheid neemt vanzelf sprekend aan, dat A. niet zal lezen wat voor B. bestemd is. Meent men hierop niet te kunnen vertrouwen, dan make men geen gebruik van A's diensten, echter sluite men nimmer een gesloten enveloppe voor een derde in, daar dit voor den geadresseerde beleedigend is.

Overhandigt mevrouw A. persoonlijk een geopend schrijven voor mevrouw B. aan mevrouw C., dan dient mevrouw C. dadelijk in het bijzijn van mevrouw A. de enveloppe dicht te plakken.

Aanhef en slot: (Voor aanhef: zie Titulatuur).

L.S., of M.H. behoren boven een circulaire en niet boven een brief.

Aanhef en slot van een brief baren menigen ongeoeffenden briefschrijver zorgen; aan intieme kennissen of vrienden of verwanten van denzelfden leeftijd kan men schrijven: Beste vrienden, beste menschen (wanneer men de namen niet wil noemen en ook de huisgenooten bedoelt) of: Beste allemaal, en men kan eindigen met: Voor vandaag genoeg! of: Een volgend maal meer of uitvoeriger of: Hopen jullie gauw weer eens te zien, met veel liefs of: Met beste groeten en veel hartelijks, of: met hartelijke groeten en veel liefs van je..... (volgt naam).

Als tegenwoordig jongemenschen aan ouders of grootouders schrijven, eindigen zij vaak met het schrijven van hun naam zonder meer. B.v.: Ik laat nog wel hooren wanneer ik over kan komen - Piet. of: Volgende week kom ik een dag naar A. - Willem. of op zijn best: Volgende week kom ik een dag over. Dag! Willem.

De ouderwetsche formuleering: Uwe u liefhebbende - is langzamerhand geheel uit de mode geraakt, maar hoeveel aardiger en hartelijker staat het wanneer er onder zoo'n brief staat: Uw Willem of: Uw Piet.

Het is beleefd om aan ouderen en hoogergeplaatsten, die men kent te schrijven: Hopende, dat U deze in goeden welstand moogt ontvangen, met de meeste hoogachting (N i e t : Hoogachting).

Of: Met beleefde groeten, Hoogachtend.

Hoogachtend wordt steeds alleen midden op een regel geschreven en altijd met een hoofdletter en altijd gevolgd door een komma; daaronder volgt de onderteekening, met desgewenscht Uw of Uw d.w. of Uw d.d. (dienstwillige dienaar) er vóór.

Dus: Hoogachtend,
Uw d.w.A. Pietersen

of: Met de meeste hoogachting
Uwe dw. d.sse Anna Jansen.

(*Nooit* mevrouw of mejuffrouw Jansen).

Men schrijft aan onbekenden of hooger in rang:
(zonder afkorten)

Aanhef:**Officieel:**

(Zie hiervoor titulatuurlijst).

Slotzin:

Met de verzekering van mijn bijzondere
hoogachting, heb ik de eer te zijn,
Uw dienstw. dr. (sse)

van U { Hoog
 { Hoogwel } geboren
 { Weledel } Heer

de dienstwillige (dr.) dienaar
..handteekening..

Niet officieel:

Hooggeachte { Excellentie
 { Rang (naam)
 { Heer (naam)

Met mijn respect aan mevrouw...⁽¹⁾ en de
beleefde groeten heb ik met de meeste
hoogachting
de eer te zijn
(overigens als bij 'officieel')

Aan personen gelijk in rang of hoger, aan wie men is voorgesteld, doch die men
niet bij den voornaam noemt:

Aanhef:

Zeer geachte Heer Jansen

Slot:

Met beleefde groeten,
Hoogachtend,
Uwe dw. Pieterse.

Aan personen minder in rang, jongeren of aan hen, die men beter kent:

Aanhef:

Geachte Heer Jansen,
Waarde Heer Jansen, of:
Waarde Jansen

Slot:

Hoogachtend,
(G.d.U.)
Geloof mij,
gaarne t.a.v. (t.t.)

Aan goede vrienden of naaste familieleden, ongeveer gelijk in leeftijd en rang:

(1) Al of niet met den naam, doch zonder gebruik van den adellijken titel.

Aanhef:

Amice,

Slot:(met een (stevigen) handdruk)
steeds je.....**Aan Dames:**

Aan Dames (Middenstand):

Aanhef:Geachte Mevrouw.....⁽²⁾**Slot:**

Met achting of Hoogachtend,

Geachte Mejuffrouw....⁽²⁾

Met achting of Hoogachtend,

Gehuwde Dames:

Aan Dames (Hoogere stand):

Aanhef:

Zeer Hoog	{	Geachte	{	Mevrouw (met naam indien voorgesteld,
				anders zonder naam)
				Mejuffrouw (met naam indien voorgesteld,
				anders zonder naam)
				Freule (zonder naam)

Slot:

Met:	{	Eerbiedige	{	groeten en de meeste hoogachting of:
		beleefde		met beleefde groeten,

Hoogachtend,
Uw dw. (d.)**Aanhef:**

(Zie hiervoor tituluurlijst).

Slot:(Indien weinig of onbekend).
Met de meeste hoogachting,
Uwe d.w.d.**Aan echtpaar:**Hooggeachte Heer en Mevrouw (volgt naam)
(indien bekend)**Aan echtpaar waarvan man dokter is of notaris:**

Hoog	{	Geachte Dokter en Mevrouw
Zeer		Geachte Notaris en Mevrouw

(2) Met achternaam indien bekend, zonder achternaam indien onbekend.

(2) Met achternaam indien bekend, zonder achternaam indien onbekend.

Aan een Excellentie:**Aanhef:**

Excellentie,

Slot:

Met de verzekering van mijn bijzondere
hoogachting, heb ik de eer te zijn van
Uwe Excellentie de dienstwillige dienaar
(esse)

Hetzelfde slot kan worden gekozen voor een schrijven aan een generaal,
hoogwaardigheidsbekleeder, adellijk persoon en dergelijke.

Men verandert alsdan.... van Uwe Excellentie resp. in:

Van U Hoogedelgestrengte of van U Hoogwelgeboren e.d.

(Zie hiervoor letter T: Titulatuur).

Brieven in den derden persoon gesteld worden beantwoord in den derden persoon.

Hieronder vallen uitnodigingen, dienstbrieven, mededeelingen van vereenigingen
of clubs e.d.

B.v.: De Presidente van de Ned. Vrouwenclub te A. noodigt hierbij Mevrouw X.
uit tot het bijwonen van....

of: De Secretaris van den Kegelbond van Z. verzoekt hierbij den Heer Jansen den
door hem gewonnen prijs te willen doen afhalen.

Of: De Heer en Mevrouw Jansen Pietersen hebben de eer den Heer Mulder uit te
noodigen tot het bijwonen van een feestmaaltijd, die zij zich voorstellen te geven ten
hunnen huize op 1 Februari a.s.

Bij het beantwoorden van dergelijke invitaties en aankondigingen neme men de
vormen in acht en herhale het geschrevene, waarbij men zich eveneens in den derden
persoon uitdrukt.

B.v.: Mevrouw X. dankt de Presidente van de Ned. Vrouwenclub te A. vriendelijk
voor haar uitnodiging tot bijwonen van....., waarvan zij gaarne gebruik zal maken.

Of: waarvan zij tot haar grooten spijt verhinderd is gebruik te maken.

En: De Heer Mulder zegt den Heer en Mevrouw Jansen Pietersen hartelijk (of
vriendelijk of beleefd) dank voor hun uitnodiging tot bijwonen van een feestmaaltijd,
die zij zich voorstellen te geven te hunnen huize op 1 Februari a.s. en zal met zeer
veel genoegen hieraan deelnemen.

Of: Zal met zeer veel genoegen hiervan gebruik maken.

Of: Waaraan door hem met zeer veel genoegen gevolg zal worden gegeven.

Uitnoodigingen door een echtpaar verzonden worden beantwoord aan de vrouw des huizes of aan beide echtlieden, echter *nóóit* aan den gastheer alleen. Zelfs niet wanneer deze de uitnoodiging alleen heeft verstuurd.

Het is de huisvrouw tot wie men zich richt. (Vooropgezet, dat er een huisvrouw aanwezig is). Voor adresseeren zie: Titulatuur - letter T.

Bruidsdagen en bruiloft.

De bruidsdagen beginnen op den dag van ondertrouw.

Het jonge paar gaat voor den ondertrouw alleen, zonder ouders en getuigen te voet of per auto naar het stadhuis.

Feestelijke kleedij is hiervoor niet noodig.

De dag van ondertrouw behoort aan het jonge paar tot een bepaald afgesproken uur hetgeen zijn oorzaak hierin vindt, dat de huisgenooten rustig aan de versiering van kamer en event. trappenhuis kunnen werken.

Komt het jonge paar voor het eerst de deur van de ouderlijke woning der bruid binnen als bruid en bruidegom, dan moeten eventueele versieringen gereed zijn en reeds gezonden bloemenmanden en vazen gerangschikt, terwijl de familie tezamen met de gasten, die meestal voor dien avond voor een diner zijn gevraagd, het bruidspaar opwacht. Dit diner wordt gegeven door de ouders der bruid. Na thuiskomst steekt het jonge paar zich in avondtoilet alvorens voor de eerste maal als bruidspaar in den familiekring te treden.

Het diner, dat op den avond van den receptiedag wordt gegeven komt voor rekening van de ouders van den bruidegom, terwijl het *déjeuner dinatoire* op den trouwdag weer voor rekening van de ouders der bruid is.

Natuurlijk kan men onderling ieder andere schikking treffen, die onder bepaalde omstandigheden gewenscht is.

Het is de gewoonte, dat familieleden of goede vrienden van de ouders van het bruidspaar in de bruidsdagen feestelijkheden arrangeeren. Deze feestelijkheden kunnen bestaan uit een dinertje, een dansavond, een instuif of des zomers een boottocht of een picnic, een rijtoer, een tuinfeest, een theatervoorstelling al of niet voorafgegaan door een diner, dat zoowel thuis als in een restau-

rant gegeven kan worden. Hoe plezierig deze feestelijkheden ter hunne eere ook voor een bruidspaar zijn, toch zijn al te drukke en roezemoezige bruidsdagen af te keuren.

Zij geven slechts aanleiding tot prikkelbaarheid door oververmoeidheid en verhinderen de jongemenschen zich rustig voor te bereiden op het nieuwe leven, dat hun wacht.

(Bij deze feestelijkheden wordt door de bruid niet de trouwjapon gedragen).

Er behoeft nauwelijks op gewezen te worden, dat een ernstige ingetogen houding van het bruidspaar van meer beschaving en opvoeding blijk geeft dan uitbundigheid en/of uitgelatenheid, die al heel slecht bij den ernst van de te ondernemen stap passen. Dit geldt eveneens voor den dag van ondertrouw en voor de receptie. Bij een bruidsdiner heeft het bruidspaar de eereplaats in het midden van de lengte zijde van de tafel met daartegenover de ouders, die ook wel wederzijds er naast geplaatst worden (zie letter T: Tafel dekken en dienen).

Ook wordt vaak een kleine tafel dwars tegen het smalle einde van de eettafel gezet. Aan deze kleine tafel neemt het bruidspaar met de wederzijdsche ouders plaats.

De trouwreceptie vindt plaats op den Zaterdag voorafgaand aan den trouwdag (vroeger was dit de Zondag tevoren).

De bruid draagt haar trouwjapon zonder sluier en geen bloemen in de hand.

De wederzijdsche ouders geven per circulaire kennis van het voorgenomen huwelijk hunner kinderen (Zie letter A.: Aankondigingen). Deze circularies worden op een dubbel vel papier gedrukt, bij voorkeur met steendruk, hetgeen een beteren indruk maakt dan een kaart. Geven de jongelui zelf kennis dan kan een kaart worden gebruikt. Hoe soberder deze aankondigingen zijn hoe beter.

Afwijking van den geijkten vorm zoowel wat uiterlijk als inhoud der circulaire betreft, getuigt in deze niet van goeden smaak.

De bruid kan van twee tot acht bruidsmeisjes kiezen. Een grooter aantal wordt zelden gezien. De bruidsmeisjes vormen een even aantal en zijn bijna altijd ongetrouwde jongedames - zusters van het bruidspaar komen het eerst in aanmerking, vervolgens nichtjes in den eersten graad en daarna de beste vriendinnen. De laatste gaan voor wanneer de keuze gaat tusschen een nicht in tweeden of derden graad en de vriendin, die vaak langjarige huis-

genoot of studiegenoot is geweest. Soms wordt behalve het even aantal bruidsmeisjes nog een eeredame gekozen welke functie ook door een getrouwde dame kan worden waargenomen. Deze eeredame is afwijkend gekleed van den tooi der andere bruidsmeisjes (zie letter K: Kleeding).

Als bruidsjonkers treden op broers, neven of vrienden van den bruidegom.

Het is niet noodzakelijk, dat de bruidsjonker tevens getuige zij, vooral waar tegenwoordig beiderzijds met één meerderjarige getuige kan worden volstaan en hiervoor meestal de vader, een oom of oudere vriend der familie wordt gekozen, ook wel een vrouwelijk familielid. (Tegenwoordig mogen ook vrouwen als getuigen bij huwelijk fungeeren).

Het verdient aanbeveling bij de keuze van bruidsmeisjes en jonkers deze zoodanig te kiezen, dat men tevoren verzekerd is van een prettige onderlinge verstandhouding.

De taak van de bruidsmeisjes bestaat behalve in het dragen van sleep en sluier en het vasthouden van bouquet en kerkboek in de kerk, tevens in het hulp verleenen in de bruidsdagen bij: rangschikken van de geschenken, maken van lijsten van de namen der gevers en van diegenen die kaartjes, brieven of telegrammen zonden, bij het doen van inkoop, het inrichten van de nieuwe woning, (kasten, uitpakken van het uitzet, wasschen van kristal en servies, enz. enz.) En voorts bij al de duizend en één beslommeringen, die een bruid heeft in de bruidsdagen.

De bruidsmeisjes zorgen op den trouwdag, dat de valiezen, die mee op reis moeten ook werkelijk mee komen. Zij helpen zoonoodig het bruidje aan- en verkleeden. De taak van de bruidsjonkers is er voor te zorgen, dat de bruidegom de bruidsbouquet tijdig bestelt, dat hij niet vergeet de fooien voor kerk en stadhuis bij zich te steken, dat hij - indien de trouwring niet reeds als verlovingsring heeft dienst gedaan, zooals tegenwoordig ter besparing veelal de gewoonte is - deze bij zich steekt alvorens van huis te gaan, dat de bruidegom voor een passende bedankspeech zorgt aan het trouwdéjeuner en ten slotte, dat hij bij verkleeden en weggaan niet vergeet geld, portefeuille, koffersleutels en reisbiljetten bij zich te steken evenals de beide passen.

Voor hunne diensten ontvangen de bruidsmeisjes en bruidsjonkers van het bruidspaar een geschenk, dat door den bruidegom wordt

bekostigd. Alle bruidsmeisjes krijgen hetzelfde, evenals de bruidsjonkers.

Getuigen, die geen bruidsjonker zijn ontvangen geen geschenk. Deze geschenken kunnen bestaan uit: Een sigarettenkoker of een paar manchetknoopen, een beursje, een poederdoos of een klein sigarettenkokertje voor de dames. Is het geld geen bezwaar, dan worden deze geschenken van goud of zilver gekozen, noodig is dit echter niet, ook in het fantasie genre vindt men een ruime keuze. De japonnen, schoentjes en hoofdbedekking der bruidsmeisjes worden gekozen door de bruid veelal in overleg met de bruidsmeisjes. De bruid kan echter ook hare keuze bepalen zonder de bruidsmeisjes te raadplegen. Meestal wordt de stof en vaak ook het heele toilet met toebehooren door de moeder van de bruid geschonken, daar de kosten hieraan verbonden voor menig meisje een beletsel zouden vormen een invitatie om als bruidsmeisje te fungeren aan te nemen.

Dikwijls wordt het bruidspaar vooraf gegaan door twee kleuters onder de zes jaar, een jongetje en een meisje (kinderen van een zuster, broer of nicht) die uit een mandje dat hun aan den arm hangt kleine bloempjes strooien op het pad van het bruidspaar. Deze kindertjes worden meestal in de lange kleeven gestoken (Zie letter K: Kleeding).

De bruidsmeisjes ontvangen haar bouquet van den bruidegom. Een stijlbouquetje (stijf Biedermeyer bouquetje in papieren kantmanchet) wordt ongedwongen en losjes midden voor zich uit gedragen in de rechterhand door het bruidsmeisje dat rechts achter de bruid loopt, in de linkerhand door het bruidsmeisje dat ter linkerzijde loopt. Een bos losse bloemen lelies, rozen e.d. wordt in den arm gedragen en wel in den buitensten arm gaande in den stoet.

De bruidegom verschijnt op den trouwdag ten huize van zijn bruid met de bruidsbouquet in de hand en overhandigt die zelf.

Velen laten echter de bruidsbouquet door den bloemist zenden. Trouwt de bruid in het wit dan is de bruidsbouquet natuurlijk ook wit.

Trouwt de bruid in een gekleurde japon, dan zal de bruidegom verstandig doen met een staaltje van de japon naar den bloemist te gaan.

Dit geldt ook voor een witte japon, want er zijn zooveel soorten in tinten wit en te witte (blauw witte) bloemen staan heel leelijk

bij een crème-witte japon terwijl ook omgekeerd geel-witte bloemen niet kleuren bij een sneeuw-witte japon.

Wanneer na het trouwen het bruidspaar zich wil laten fotografeeren bij een fotograaf, dan gaan alleen de bruidsmeisjes mede. De overige gasten gaan naar het huis of naar het restaurant waar het trouwdéjeuner zal plaats vinden. Veelal wordt echter de fotograaf ten huize van de bruid ontboden en worden de opnamen gemaakt alvorens de stoet het huis verlaat.

Voor het huwelijk gesloten is, is de plaats van de bruid aan de rechterzijde van den bruidegom; zoodra echter het paar in den echt is vereenigd, is de plaats van de jonge vrouw links van haar man. Dit geldt voor receptie, bruidsdiners, gang naar en van stadhuis en kerk enz.

De auto of het rijtuig met de bruidsmeisjes rijdt in den stoet voor de trouwkoets, zoodat aan de bruid bij uitstappen dadelijk de behulpzame hand kan worden geboden.

Wat het opstellen van den stoet betreft: dadelijk achter het bruidspaar loopen de bruidsmeisjes, daar achter de bruidsjonkers, vervolgens de vader van de bruid met de moeder van den bruidegom, gevolgd door de vader van den bruidegom met de moeder van de bruid, en daarachter de familie naar rang en ancienniteit.

Teneinde noodeloos geschuifel in de kerk te vermijden wordt vaak voor elk paar een klein diagram van de plaatsen gemaakt waarop met twee roode kruisjes hun plaatsen staan aangegeven, terwijl bovenaan links in den hoek van het kaartje de namen van het paar geschreven staan. Zoo weet ieder onmiddellijk waar zijn plaats is.

Sommige dominé's laten, staande onder den kansel, het bruidspaar gevolgd door den stoet onder het spelen van toepasselijke orgelmuziek binnenkomen, weer anderen laten de familie eerst plaats nemen en komen als ieder gezeten is met het bruidspaar binnen. De dominé voorop, het gearmde bruidspaar achter hem gevolgd door de bruidsmeisjes en jonkers. Men verzuime niet dit alles tevoren duidelijk af te spreken.

Na de inzegening begeeft het jonge paar zich met de familie naar de consistoriekamer, waar gelegenheid is tot gelukwensen. Tegenwoordig wordt - in afwijking met vroeger - ook wel receptie gehouden op den trouwdag in het restaurant waar het trouwdéjeuner plaats heeft.

Wie om de een of andere reden geen trouwdéjeuner wil of kan geven, kan volstaan met een loopend déjeuner, een min of meer uitgebreid koud buffet, waar de gasten zich zelf helpen aan sandwiches, broodjes, sla'tjes, pasteitjes, taart enz.

(De bruid hoort zelf de bruidstaart aan te snijden).

Hierbij wordt wijn, vruchtensap, bouillon en koffie geserveerd. De handige huisvrouw speelt dit zonder personeel klaar voor weinig kosten (Zie letter D: Diners).

Voor het trouwdéjeuner afgelopen is, verdwijnt het bruidspaar. De bruidsmisjes helpen de bruid met het verkleeden, de beste vriend van den bruidegom gaat met hem mee en zorgt, dat hij niets vergeet.

Hoewel volgens de étiquette het vertrek van het bruidspaar onbemerkt moet geschieden en de maaltijd ongestoord voortgang moet vinden, gaan in de praktijk meestal alle gasten mee naar buiten en laten zich niet onbetuigd in het nawuiven en het werpen met rijst en oude schoenen, die naar het heet, geluk brengen.

Na het vertrek van het bruidspaar worden de leeg stoelen weggeschoven en het déjeuner beëindigd. Niet zelden ondernemen de jongelui van het gezelschap als passend einde van den feestdag een gezamenlijke autotocht naar een naburige stad, waar men gaat dansen.

Wanneer een weduwe of gescheiden vrouw hertrouwt, vervalt de witte bruidstooi, de oranjebloesem en meestal ook de receptie. Een tweede huwelijk gaat meestentijds heel wat soberder en kalmer in zijn werk. Cadeaux worden alleen door allernaaste verwanten en intieme kennissen gegeven, terwijl veelal bloemen ter verwelkoming gezonden worden na terugkomst van de huwelijksreis in de nieuwe woning.

Koperen-, Zilveren- en Gouden Bruiloft.

De herdenkingsdagen van den bruiloftsdag worden genoemd: tinnen bruiloft (6¼ jaar), koperen bruiloft (12½ jaar), zilveren bruiloft (25 jaar), gouden bruiloft (50 jaar) en diamanten bruiloft (60 jaar).

Al zal de tinnen bruiloft meestal niet geheel onopgemerkt voorbijgaan, toch is de koperen bruiloft gewoonlijk de eerste herdenkingsdag, die echt gevierd wordt.

Evenals bij een echte bruiloft beginnen de bruidsdagen 14 dagen tevoren. Bij een bruidspaar, dat in twee verschillende gemeenten

woont, vindt de ondertrouw en dientengevolge de bruidsdagen plaats drie weken en niet 14 dagen voor den trouwdag. Bij de evt. herdenkingsdagen wordt hiermede evenwel geen rekening gehouden. Evenals bij een eerste bruiloft worden bij een koperen, zilveren e.d. bruiloft geschenken en bloemen gestuurd in de bruidsdagen. Men kan indien men er een echt feest van wil maken ook een receptie houden op den Zaterdag of Zondag vóór den eigenlijken trouwdag en op dezen dag zelf een diner of feest geven.

Sommigen onttrekken zich aan alle feestbetoon door tezamen een paar dagen op reis te gaan. Weer anderen volstaan met een familiediner. Wie veel kennissen en vrienden en een groote familie heeft, kan als de middelen het toelaten een feestje geven voor de naaste familie en een diner of avondreceptie voor vrienden en kennissen. De meesten volstaan met een genoeglijke eetpartij tezamen met kinderen en behuwdkinderen. Wordt geen aankondiging gedaan dan kan men bloemen of een geschenk zenden en vragen of het bruidspaar ontvangt. Behoort men tot de intiemere vrienden dan weet men dit meestal wel.

Zij, die prijs stellen op het naleven der étiquette, maken noch zelf, noch door middel der kinderen koperen-, zilveren-, gouden of diamanten bruiloft per advertentie bekend in de dagbladen.

Aan het beweerde gebruik, dat een koperen-, zilveren-, gouden of diamanten echtpaar slechts geschenken zou krijgen respectievelijk van koper, zilver, goud of diamant, wordt uiteraard de hand niet gehouden.

Precies als bij een gewone bruiloft kan men alle geschenken geven. Toepasselijk is het natuurlijk om aan een zilveren bruid iets van zilver te geven en aan een gouden bruid iets van goud enz. maar noodig is het volstrekt niet.

Ook een klein eenvoudig geschenkje, een boek, een plaat, een handwerk e.d. zijn hier volkomen op hun plaats.

Aardig, maar lang niet altijd mogelijk is het, wanneer bij de receptie van een koperen-, zilveren- of gouden echtpaar, de bruidsmisjes en -jonkers van den eersten bruiloftsdag aanwezig kunnen zijn.

Indien er kinderen zijn krijgen niet alleen de ouders op een 12½-of 25-jarige huwelijks herdenkingsdag een geschenk, doch ook zij geven een cadeau aan hun kinderen.

Aard en grootte hiervan zijn afhankelijk van den persoonlijken welstand.

Ceremonieel bij de Israëlitische Bruiloft.

Het ritueel ceremonieel van een Joodsche bruiloft vormt voor een Israëlitisch bruidspaar de verbintenis volgens het Joodsche recht. Als staatsburgers vallen zij onder de staatswetten i.c. den burgerlijken stand, maar als geloovige Joden zijn zij eerst dan gehuwd, wanneer zij volgens het Joodsche Recht in den echt zijn verbonden.

Volgens het Joodsche Recht zijn er drie rechtsmiddelen welke tezamen een huwelijk tot stand brengen. De overdracht van iets dat eenige waarde heeft, de trouwacte en de samenleving.

De plechtigheid geeft eerst het tot stand komen van de verloving te zien, na een korte pauze gevolgd door het sluiten van het huwelijk. Het eerste deel komt tot stand door het teekenen van de trouwacte en de overdracht, terwijl het symbolisch voorstellen van het onder één dak samenwonen de huwelijksverbintenis vormt.

Al deze symbolische handelingen geschieden ten overstaan van de Overheid, d.w.z. functionarissen en beambten van de Joodsche gemeente.

Het is niet noodzakelijk, dat het Israëlitische huwelijk in de Synagoge wordt gesloten, daar de rechtshandelingen het kerkelijk karakter ontberen; iedere andere plaats mits niet in strijd met de plechtigheid is goed.

Voor een Joodsch huwelijk is de aanwezigheid vereischt van minstens tien Joodsch meerderjarige manspersonen (Minjan).

Voor de eigenlijke plechtigheid begint worden de specifiek Joodsche bruidsgeschenken gewisseld: De bruidegom geeft zijn bruid een gebedenboek, terwijl zij hem een kerkkleed schenkt (Tallieth).

Aan twee witgedekte tafeltjes waarop brandende kaarsen staan, zitten resp. de bruid met de moeders (of degenen die de moeders vervangen) en de bruidegom met de vaders (of degenen, die de vaders vervangen).

De leider der plechtigheid reikt de geschenken uit en houdt hierbij een toespraak waarin hij het paar op zijn plichten wijst (deze toespraak heet: Maan, van: Vermaan).

Als bij beide tafeltjes achtereenvolgens de toespraak is beëindigd, worden bruid en bruidegom tezamen gebracht door de verwanten en getuigen, waarop zij een tot hen beiden gerichte toespraak te

hooren krijgen. Bij deze toespraak wordt hun een zegenrijken en vruchtbaren echt toegewenscht.

Bij wijze van symbolische handeling strooit de leider uit een gereed staand bakje of schoteltje met tarwezaad eenige korrels over het bruidspaar, waarbij eenige spreuken als wijdingswoorden worden gezegd.

Daar waar verscheidene paren achtereen getrouwd worden, vervalt kortheidshalve vaak de ‘Maan’ en wordt aan het slot een vermanend woord uitgesproken.

Op de plaats van de eigenlijke handeling waar een baldakijn staat opgericht staat eveneens een wit gedekt tafeltje. Hierop staan brandende kaarsen en wijn, tevens ligt hierop de trouwacte, die geteekend wordt door den bruidegom en de getuigen. Soms wordt het baldakijn, rustend op vier stangen door de vier ouders of door vier vrienden of nabestaanden boven de hoofden van het jonge paar gehouden wanneer dit naar de voor hen bestemde zetels wordt geleid, waarbij al of niet een welkomszang ten gehoor wordt gebracht.

Nadat de trouwacte is geteekend, heeft de plechtigheid van de overdracht van de trouwring plaats. De bruid zit ter rechterzijde van den bruidegom; de mannen zitten aan den kant van den bruidegom, de vrouwen aan de zijde van de bruid. Na een toespraak staan allen op. Nu volgt weer een symbolische handeling, de geleiders brengen het bruidspaar onder den Choepah (het gezamenlijk dak) door hen te bedekken met een kleed. (De Tallieth).

Dan vat de leider der plechtigheid de wijnkelk en na het zeggen of zingen van een lofspreuk over den wijn en bepaalde wijdingswoorden wordt de beker het bruidspaar geboden en wel door de(n) naaststaande. Ook het gezamenlijk drinken uit een kelk is een symbool: n.l. dat zij voortaan slechts een gezamenlijke levensbeker zullen hebben. Na den teug uit den beker volgt een pauze, vaak opgeluisterd door gezang.

Het laatste deel der plechtigheid vangt aan met de zeven lofzeggingen.

Vervolgens wordt het jonge paar een korte wijle in een vertrek alleen gelaten waar zij samen hun eerste maal nuttigen (Symbool van de echt-vereeniging). Soms worden de zeven lofzeggingen door zeven verschillende personen gezongen of gesproken.

Wederom drinken bruid en bruidegom uit denzelfden beker en tot slot vindt nog een schoone symbolische handeling plaats:

Het opzettelijk breken van een glas.

De beteekenis hiervan is de volgende: Zoolang Jeruzalem's lijden duurt, is alle vreugde gebroken en ook bij het hoogste geluk mag nimmer het leed van anderen worden vergeten.

Het heele Joodsche huwelijks ceremonieel wordt vaak met den naam van het symbolisch baldakijn Choepah aangeduid.

Deze enkele bijzonderheden zullen den niet-Israëliet in staat stellen een Joodsch huwelijk te volgen en iets van de symbolische handelingen te begrijpen.

Buitenland.

Aanspraakvorm.

Bij verblijf in het buitenland is het aangenaam eenigszins met de aldaar heerschende gebruiken op de hoogte te zijn.

Bij het ontmoeten van een bekende, zegt men:

Frankrijk:

Bon-soir.

Bonjour Monsieur (Madame), comment allez-vous? of: Vous allez bien?
(familiaar: Comment est-ce-que ça va? of: Ça va?).

Duitschland:

Guten Tag	Gnädigste of	} Wie geht es Ihnen?
Guten Morgen	gnädige Frau	} Wie geht es Ihnen?
Guten Abend	Gnädiges Fräulein	} Wie geht es Ihnen?

Engeland:

Good morning	} How do you do? How are you?
Good afternoon	} How do you do? How are you?
Good evening	} How do you do? How are you?

Antwoord:

Frankrijk:

Merci Monsieur (Madame) Très bien of: Assez bien et vous? of: Comments vous portez vous?

Duitschland:

Danke bestens, wie geht es Ihnen?

(Tegen hoger geplaatsten en veel ouderen gebruiken wij

den derden persoon: Wie geht es Frau Major? Wie geht es Herrn Doktor? enz.).

Engeland:

Thank you, of: Thanks very well, of: Quite well, thank you and how are you?

Afscheid nemen:

Frankrijk:

Au plaisir de vous revoir of: Au plaisir of: Au revoir of: A bientôt Madame, Monsieur, Mademoiselle.

Tegen ouderen en hooger geplaatsten: Enchanté Madame d'avoir eu l'honneur de vous avoir rencontré.

Duitschland:

Auf Wiedersehen, of: Auf baldiges Wiedersehen.

Tegen hooger geplaatsten: alleen: Guten Abend of Gute Nacht (volgt titel).

(Het is n.l. niet aan de mindere in rang en stand om het initiatief voor een wederzien te nemen).

Engeland:

Good bye{ it was a pleasure }to have met you.

Good bye{ so pleased }to have met you.

of: I hope to meet you again (niet tegen ouderen of hooger geplaatsten, zie boven).

Voorstellen:

In alle landen geldt, dat jongeren aan ouderen en meerderen in rang en stand worden voorgesteld en niet omgekeerd.

Zijn een heer en dame maatschappelijk volkomen gelijk, dan stelle men den heer voor aan de dame.

Frankrijk:

Permettez-moi, madame de vous présenter....

(Titels worden bij het voorstellen vermeld) Monsieur le Duc (volgt naam) of Madame la Baronne; waarop de aangesprokene antwoordt: Enchanté of ravi of charmé de faire votre connaissance.

Duitschland:

Gestatten of erlauben gnädige Frau (derde persoon) dass ich Ihnen Dr. H. vorstelle?
 of: darf ich Ihnen enz.

Antwoord:

Angenehm of sehr angenehm of es freut mich (sehr) Ihre Bekanntschaft zu machen.

Engeland:

Mrs. X. allow me to introduce Mr. Reed to you, of: Mrs. X. may I introduce my sister to you - miss K.

Antwoord:

(Very) pleased to meet you.
 Glad to make your acquaintance.

Aanhef en slotzin van brieven aan buitenlanders.**Frankrijk:****Aanhef: Aan bekenden en onbekenden:**

Monsieur, Madame, Mademoiselle.

Aanhef: Aan goede bekenden:

Cher Monsieur, Chère Madame.

Aan een zeer jong meisje of een jongmeisje waarvan men de familie zeer goed kent: Chère Mademoiselle.

Slot: Aan onbekenden:

Agréez Monsieur (Madame) l'expression de mes sentiments distingués.

Aan hoger geplaatsten:

Veillez agréer Monsieur l'expression de mes sentiments (très) distingués of: de mes sentiments les plus distingués.

(Onderdanig) Aan een veel hoger iemand:

Daignez agréer Monsieur (Madame) l'expression de mes

sentiments respectueux of:de mes sentiments dévoués of:l'expression de ma haute considération.

(Minder onderdanig) Recevez l'expression de ma considération (très) distinguée.

Of: Avec l'expression de mes meilleurs sentiments, of: Avec l'assurance de mes sentiments sincères.

Duitschland:

Aan onbekenden:

(Sehr) geehrter Herr; (sehr) geehrte gnädige Frau, (Fräulein).

Aan bekenden:

Sehr geehrter Herr X., sehr geehrte Frau X.; of: Sehr verehrte gnädige Frau, of: sehr verehrtes gnädiges Fräulein, of:

Hochgeehrter Herr, Hoch geehrte gnädige Frau of Hoch geehrtes gnädiges Fräulein.

Of aan eenvoudige lieden:

Geehrte Frau X., Geehrter Herr X., Geehrtes Fräulein X.

Aan goede bekenden:

Lieber Herr Z., liebe verehrte of geehrte Frau Z., liebes verehrtes Fräulein Z.

Slotzin:

Aan onbekenden:

Hochachtungsvoll, of: Mit vorzüglicher Hochachtung (volgt naam) of: (formeel) Mit der Versicherung meiner vorzüglichsten Hochachtung, habe ich die Ehre zu sein Euer Hochwohl geboren ergebenster....

Aan bekenden:

Mit freundlichem Gruss Ihr (ergebener).... of: Mit ergebensten Grüßen Ihr....

Engeland:

Aanhef: Aan onbekenden:

Sir (Aan Heeren)

Madam (Aan gehuwde dames)

Madam (Aan ongehuwde dames)

Aan bekenden:

Dear Sir - Dear Madam - Dear Miss.... (volgt naam) of: Dear Madam.

Aan goede bekenden:

(My) dear Mr. Brown
(My) dear Mrs. Brown
(My) dear Miss Brown

Slotzin:

(Formeel) I have the honour to remain Madam, yours obediently, of: Respectfully.
(Zakenbrieven) Yours truly.

Aan bekenden:

(Believe me) yours (very) faithfully.

Aan goede bekenden:

Yours very sincerely.

Aan vrienden:

Yours cordially of: Yours.

Op brieven aan in het buitenland reizende landgenooten, die men hun wil nazenden, schrijve men boven links in den hoek op de voorzijde van de enveloppe:

Fransch:

Prière de faire suivre en cas de départ.

Duitsch:

Bitte nachsenden falls abgereist.

Engelsch:

Please forward in case of departure.

Schrijven aan een hotel om kamers te bespreken:

Fransch:

A la Direction de l'Hôtel du Louvre à Paris.

Messieurs,

Je vous prie de bien vouloir retenir pour ma femme et moi, une chambre à deux lits avec (ou sans) salle de bain au deuxième

à partir de lundi prochain dès l'arrivée du train de onze heures.

Ce sera pour une quinzaine au plus.

Nous vous saurons gré d'une chambre tranquille, donnant sur (la cour) (le jardin) d'un prix moyen.

Agreéz Messieurs l'expression de mes sentiments distingués.

Telegram:

Veuillez réserver chambre deux lits prix moyen lundi soir,

Madame

Engelsch:

To the Proprietor of Hotel Splendide, Torquay.

Dear Sir,

I beg you to let me know what accomodation you can offer me for the month of July.

Required is: a double room with bath for my husband and myself and one single corresponding room for my daughter.

You will oblige me by sending your floor plan and prices so as to enable us to make our choice which we will let you know by return mail.

Yours truly,

of:

Dear Sir,

Please reserve two single rooms with baths for myself and daughter. We intend arriving next Monday at 8 o'clock in the evening, staying a week. I prefer average priced, front side rooms on the 2nd or 3d floor.

Kindly confirm reservation to Mrs.....

(volgt naam en adres).

Telegram:

Reserve two single rooms with baths for next monday night,

Mrs.....

Duitsch:

Herrn Director des Hotels Schwarzer Bock,
Wiesbaden.

Hierdurch bitten wir Sie höfl. reservieren zu wollen 1 Einzelzimmer (of: Zweibettzimmer) mit (oder ohne) Bad für Herrn und Frau in einer Preislage von: R.M. pro Tag und pro Person für die Zeit von bis

Ihre Bestätiging sehen wir gerne entgegen und zeichnen inzwischen,
Hochachtungsvoll,

Eenige afwijkende gewoonten in andere landen.

Frankrijk:

In Frankrijk is het gebruikelijk, dat de ouders of een der achtergebleven ouders bij de getrouwde kinderen inwonen. Dit is geen uitzonderingsgeval doch regel.

Met Sint Nicolaas worden geen geschenken gegeven en met Kerstmis niet algemeen. Het Kerstfeest wordt evenals oudejaarsavond door zeer velen buitenshuis gevierd in een restaurant, waar men weken tevoren reeds plaatsen moet reserveren.

Op den 1sten Januari geeft iedereen elkaar geschenken (étrennes).

Het strijdt tegen de étiquette, dat verloofde paren zich gearmd op straat vertoonen.

In Frankrijk wordt des avonds geen thee gedronken. Men eet er veel later en gebruikt na tafel een kopje koffie.

In Frankrijk komt het nog steeds voor, dat huwelijken door de wederzijdsche ouders worden afgesproken en geregeld en dat de betrokken partijen pas na afloop der besprekingen hiervan in kennis worden gesteld.

Het lidwoord in een Fransche eigennaam wordt altijd met een hoofdletter geschreven.

Een Fransche dame onderteekent haar brieven aan bekenden met haar voorletter (of voornaam voluit) gevolgd door den naam van haar echtgenoot.

Officieele brieven en brieven aan onbekenden onderteekent zij met haar geboortenaam gevolgd (zonder 'koppelteeken') door dien van den echtgenoot.

Engeland:

Het is in Engeland evenmin als in Frankrijk de gewoonte, dat iemand zichzelf voorstelt. Men verzoekt een wederzijdsche bekende deze formaliteit te willen vervullen.

Het is de Engelsche dame en niet de heer, die bij een ontmoeting op straat het eerst groet. De heer wacht of de dame met een groet te kennen geeft, dat zij door hem gegroet wenscht te worden.

Mannen onder elkaar, mits van gelijken rang en stand nemen nooit den hoed voor elkaar af. Heeft men bij een Engelsche

familie gegeten dan is het geen gewoonte een fooi aan het personeel te geven.

Engelsch personeel wordt aangesproken met den achternaam zonder meer (ook het vrouwelijk personeel). Een uitzondering hierop vormt het keukenmeisje dat aangesproken wordt met 'cook'. En het kindermisje dat aangesproken wordt met 'nurse'.

Ter gelegenheid van Kerstmis en Nieuwjaar worden kaartjes gezonden, echter nooit visitekaartjes.

Een Engelsch verloofd paar vertoont zich nimmer gearmd in het publiek.

Van een pas verloofd paar wordt de man gefeliciteerd. Het zou echter tegen de Engelsche étiquette indruischen ook het meisje te feliciteeren.

Hetzelfde geldt voor een bruidspaar. Tegen de bruid zegt of schrijft men echter wel: My best wishes for your future happiness of: I hope you will always be so happy and radiant as to day, maar nóóit: congratulations.

Noch bij de verloving en ondertrouw, noch bij huwelijken worden zooals bij ons gedrukte aankondigingen rondgezonden.

In de bladen verschijnt een advertentie: visitekaartje met p.c. en p.f. enz. worden nimmer gezonden. Op een naamkaartje schrijve men bij wijze van felicitaties: Wishes you every luck - with our best wishes for your future happiness - with hearty congratulations of: Many happy returns of the day (verjaardag).

In geval van rouwbeklag: With sincere sympathy.

Deze woorden worden met de hand geschreven (zonder afkorting). Het antwoord op een ontvangen invitatie richt men uitsluitend aan de gastvrouw, onverschillig of men aanneemt of weigert en ook als de uitnoodiging door gastheer en gastvrouw tezamen is gedaan.

Dus nimmer aan den heer des huizes of aan gastheer en gastvrouw beiden.

Na een logeerpartij schrijft men evenals bij ons aan de gastvrouw de z.g. bread and butter-letter om te bedanken voor de genoten gastvrijheid.

Wandelt een heer met een dame dan zal hij, onverschillig of hij de dame rechts of links van zich laat loopen, er steeds zorg voor dragen zelf aan de buitenzijde, dus de zijde van het verkeer d.w.z. - op het trottoir aan den kant van den rijweg te loopen.

Duitschland:

Ook in Duitschland worden geen visitekaartjes met p.c. en p.f. e.d. gezonden.

Wordt een visitekaartje persoonlijk afgegeven, dan schrijve men er op, al naar gelegenheid vereischt: U.A.z.n. (Um Abschied zu nehmen).

Um Glück zu wünschen (gelukwensch) } voluit zonder afkorting
mit herzlichem Beileid (condoleance) } voluit zonder afkorting

Zendt men echter kaartjes over de post dan wordt het:

Gelukwensch:

Spricht seine (ihre) besten Wünsche zur Verlobung. (zum Geburtstage, zur Konfirmation, u.s.w.) aus.

of Condoleance:

Spricht Ihnen und den werten (lieben) Ihrigen sein (ihr) aufrichtiges Beileid zu dem schweren Verluste aus.

Ook in Duitschland beantwoordt men een invitatie uitsluitend aan de gastvrouw.

Digestiebezoeken kent men niet in Duitschland.

Wel echter bij afslaan van een uitnoodiging een Entschuldigungsbesuch.

Cadeaux.

(Zie geschenken).

Circulaires.

(Zie aankondigingen).

Condoleance.

(Zie rouw).

Cafe-bezoek.

De gedragingen van beschaafde personen in een café zijn vrijwel gelijk aan die in een restaurant: Het optreden zij hoffelijk, zoo onopvallend mogelijk en beschaafd. Dit houdt dus in: geen op luide toon gevoerde gesprekken; het onder alle omstandigheden vermijden van het hardop noemen van namen van derden.

(Dit laatste geldt voor alle openbare plaatsen van samenkomst: Tram, trein, schouwburg, tribune, concertzaal e.d.).

Men schuive geen stoel (op een terrasvloer b.v.) aan of weg met voor anderen hinderlijk gedruisch, men tikke nimmer tegen bord of glas om den kellner te roepen, men onthoude zich ten allen

tijde van het staren of herhaaldelijk nieuwsgierig omkijken naar derden, men houde bij groote drukte geen vrije stoelen bezet met pakjes, handtassen, jassen enz.

Tenslotte bedenke men, dat men bij een enkele vertering niet anderhalf uur kan blijven zitten zonder nogmaals iets te bestellen. Een half uur, drie kwartier is ongeveer de spanne tijds, die men kan blijven toeven. Is er muziek of cabaret met verhoogde prijzen, die feitelijk verkapte entréegelden zijn, dan kan men natuurlijk langer blijven.

Door restaurateurs en gérants wordt het - en terecht! - ongaarne gezien, dat voorbijkomende kennissen aan een tafeltje mede aanschuiven zonder iets te bestellen. Voor den restaurateur moet iedere stoel zijn geld opbrengen.

Wordt men door het bedienend personeel er op opmerkzaam gemaakt, dat men zonder vertering te bestellen niet kan blijven zitten (hetgeen soms wel eens minder tactvol geschiedt) dan kieze men de wijste partij en verwijdere zich of bestelle een kleinigheid. De tijden zijn voorbij, dat een vrouw-alleen niet in een café zou kunnen plaats nemen zonder hinderlijk aangestaard of op andere wijze lastig gevallen te worden.

Aan de vrouw, die zich rustig en waardig gedraagt (dit geldt ook voor de jonge vrouw!) op kalmen zekeren toon haar bestelling opgeeft en niet door herhaald heen en weer geloop of door opvallende manipulaties met lippenstift en poederdoos noodeloos de aandacht op zich vestigt, zal niemand aanstoot nemen.

Zij, die in een café of restaurant van tafeltje verwisselen (omdat er b.v. een tafeltje bij het raam is vrijgekomen) nemen bij het verhuizen n i e t zelf kopje of glas mede, doch verzoeken den kellner of de serveerjuffrouw dit voor hen te doen.

(Zie ook onder Bestellen en Fooien).

Chauffeurs.

De chauffeur, die tegelijkertijd als huisknecht - tuinman en stoker van de centrale verwarming optreedt, neemt een geheel andere positie in dan de chauffeur die enkel en alleen voor de garage in dienst genomen wordt.

De eerste is intern en feitelijk meer huisknecht dan chauffeur. Hij gebruikt zijn maaltijden met het personeel in de keuken, tenzij hij boven de garage of in een aparte chauffeurswoning in de nabijheid van het heerenhuis woont.

De chauffeur, die uitsluitend met de zorg van de wagen(s) is belast, is extern. Hij zorgt zelf voor kost en inwoning en krijgt daarom naar verhouding dan ook hoger loon dan het overige personeel.

Gaat de chauffeur met de familie op reis, hetzij in eigen land, hetzij in het buitenland, dan wordt door zijn werkgever zijn kost en inwoning betaald zolang de reis duurt.

Alle kosten voor aanschaffen en onderhoud van livrei met toebehooren, komen voor rekening van den werkgever.

Stalt de eigenaar zijn auto in een publieke garage, dan wordt meestal meteen gecontracteerd voor wasschen en onderhoud van den wagen. In een privégarage bij huis zorgt de chauffeur zelf voor wasschen en onderhoud (indien er hiervoor geen andere hulp aanwezig is).

De gestyleerde chauffeur houdt nimmer de plaid over den arm wanneer hij het portier openhoudt voor zijn werkgever (geefster). De plaid hoort in den wagen, meestal hangend over een speciaal hiertoe aangebrachte stang.

Zoodra zijn werkgevers hebben plaatsgenomen buigt de chauffeur zich in den wagen en spreidt de plaid uit over de knieën van de zittenden.

Komt de chauffeur met zijn wagen ergens aan waar een knecht of chasseur staat om het portier te openen, dan blijft hij op zijn plaats zitten. Is er niemand aanwezig om deze plicht te vervullen en de inzittenden te helpen uitstappen dan opent de chauffeur het portier en zoo noodig (bij ouden van dagen, gebrekkigen e.d.) buigt hij den arm met de hand binnenwaarts gebogen, zoodat de uitstappende persoon de hand daarop kan leggen tot steun.

Na een ontvangen order raakt de chauffeur even zijn pet aan met de hand. Slechts wanneer de motor loopt laat hij dit na, en knikt slechts ten teeken dat hij het heeft begrepen.

Een chauffeur, die weet hoe het hoort, rookt nimmer in den wagen van zijn werkgever, ook niet wanneer de wagen leeg is. Evenmin rookt hij wanneer hij naast den wagen staat te wachten op zijn werkgever.

Nimmer mag de chauffeur naar sterken drank ruiken.

De chauffeur in deftigen dienst heeft een grijs of bruin whipcord uniform voor 's zomers met een wit linnen stofjas met zwarte kraag en manchetten (met bijbehorende witte pet met zwarte klep).

En een uniform van groen, bruin of donkerblauw laken voor 's winters.

Zilveren uniformknoopen met monogram of wapen door den werkgever ten gebruike gegeven, moeten door den chauffeur worden onderhouden en gepoetst.

Mocht een autobezitter prijs stellen op een knecht, die naast den chauffeur plaats neemt en palfreniersdiensten verricht, dan behoort deze persoon geheel gelijk gekleed te zijn als de chauffeur. De uitwonende chauffeur deelt niet in de fooienpot van het personeel.

Clubleven.

De aard van den Hollander en zijn groote gehechtheid aan het huiselijk leven in den familiekring vormt een ernstig beletsel voor den bloei van het clubleven zooals dat b.v. in Engeland en in Amerika bestaat.

Er zijn ten onzent behalve de bekende groote stedelijke clubs, de vrouwen- of lyceumclubs en de studentensociëteiten, ontelbare particuliere clubs op allerlei gebied: Dans-, kaart-, gymnastiek-, kegel- en andere clubs.

Er zijn clubs, waarvan men slechts het lidmaatschap hoeft te betalen om lid te kunnen zijn doch er zijn daarnaast ontelbare andere clubs, waarvan men niet zoo maar lid kan worden. Heeft men kennissen of vrienden, die lid zijn van de club waarvan men gaarne lid zou zijn dan kan men zich laten uitnoodigen ofwel men maakt zijn verlangen bij het bestuur kenbaar en verzoekt bedoelde vrienden of kennissen het verzoek te willen ondersteunen. In de meeste clubs wordt men z.g. ‘voorgehangen’ d.w.z. de leden kunnen gedurende een bepaalde periode hun evt. bezwaren tegen de candidatuur inbrengen. Is er een overwegend bezwaar dan wordt men geweigerd (gedeballoteerd).

Is men niet heel zeker van de uitspraak dan wordt vaak een bekende, die reeds lid is tevoren gepolst en blijkt bij de aangezochte personen de animo opmerkelijk gering of wordt er ontwijkend op gereageerd dan kan men zich beter terugtrekken zonder een weigering te riskeeren. Teneinde pijnlijke verrassingen te vermijden of onverwachte verplichtingen waaraan men later blijkt niet te kunnen voldoen, verdient het aanbeveling vooraf degelijk en uitvoerig te informeerden of aan het lidmaatschap van een

bepaalde club nog andere verplichtingen zijn verbonden behalve de te betalen contributie en zoo ja, welke dit zijn.

Ieder, die lid van een club wil worden behoort van den waren clubgeest doordrongen te zijn. Hieronder wordt verstaan: Een zeker gevoel van saamhoorigheid met de andere leden en het streven om aanstoot gevend gedrag en wrijving te vermijden.

Voorts bedenke een ieder dat het lidmaatschap van een club geen vrijbrief is voor slechte manieren.

Er is niets tegen, dat men zich volkomen 'thuis' gevoelt in zijn club, doch voor den werkelijken beschaafden mensch beteekent thuis niet de afwezigheid van goede vormen!

Slechte clubmanieren zijn o.a.: luide gesprekken voeren in leesof schrijfkamer; iemand aanspreken, die bezig is met het schrijven van een brief of het lezen van een boek of courant.

Het zich ongevraagd voegen bij een gezelschap waarvan men slechts een of twee personen vluchtig kent.

Het morsen met asch; het maken van ezelsooren of vlekken in boeken, die aan de club behooren; het zitten met voeten op de zittingen van stoelen.

De beste clubmanieren zijn tevens de beste manieren voor het gewone dagelijksch leven.

Het spreekt vanzelf, dat evt. reglementen door alle leden van de club nauwkeurig in acht genomen behooren te worden.

Wanneer een club feestelijkheden organiseert dient men de leden steeds duidelijk tevoren mede te deelen: Doel van de bijeenkomst, uur van aanvang en einde, of er middag of avondkleeding verwacht wordt en welke extra kosten met deelneming aan de feestelijkheden gepaard gaan en tenslotte of het introduceeren van vreemdelingen - en hoeveel per lid - toegestaan is. Bij sommige clubs heerscht de goede gewoonte bij uitgebreide bijeenkomsten de leden te verzoeken een kaartje met naam, woonplaats en beroep duidelijk zichtbaar te dragen. Dit maakt een ongedwongen onderling verkeer mogelijk op een avond of middag dat talloos vele onbekenden elkander ontmoeten.

Indien een clublid een aspirant-clublid voorhangt en dit laatste wordt gedéballoteerd (na algemeene stemming als ongewenscht medelid verklaard dus: als lid geweigerd) dan eischt het gebruik dat de voorsteller ook als lid bedankt.

Meent dus een aspirant-lid te bemerken, dat zijn kansen om tot het lidmaatschap te worden toegelaten niet voor 100% zeker zijn,

dan is het met het oog op den voorsteller slechts behoorlijk, dat hij of zij de aanvraag tijdig intrekt en zodoende de voorsteller niet de kans laat loopen, zijn of hare vriendelijke bereidwilligheid met een gedwongen ontslagname te zien beloonen.

Comité's.

Om zitting te kunnen nemen in een comité moet men worden aangezocht.

Zij, die het lidmaatschap van een of ander comité op zich nemen (comité van aanbeveling, van voorbereiding, van liefdadigheid e.d.) dienen zich tevoren terdege op de hoogte te stellen van de verplichtingen (financieele e.a.) die de a.s. comitéleden op zich zullen nemen. Meent men hieraan niet te kunnen voldoen, dan bedanke men voor de eer en zoek een waarschijnlijk klinkende verontschuldiging.

Niets werkt meer belemmerend op de actie van een comité dan laksheid en in gebreke blijven van comitéleden, die meenen te kunnen volstaan met het verleen van hun (klinkenden) naam of het bijdragen in de kosten zonder meer.

Anders wordt het natuurlijk wanneer er een eere-comité en een werkcomité is: Dit beteekent dat het eerste de vlag is waaronder het tweede het werk verricht. Soepelheid, plooibaarheid en inschikkelijkheid zijn naast initiatief en bereidheid-tot-aanpakken onmisbare kwaliteiten voor comitéleden; hoe moeilijk het vereenigen van deze vier hoedanigheden is, weten alleen zij die meermalen de functie van comitélid hebben vervuld.

Comitéleden dienen zich tevoren te vergewissen of kosten, gemaakt enkel en uitsluitend - of tendeele - voor het comitéwerk geheel of gedeeltelijk zullen worden vergoed door de kas van het comité.

Het is verkeerd ten opzichte van financieele aangelegenheden ook maar den minsten twijfel te laten bestaan.

Het spreekt vanzelf, dat penningmeesters en penningmeesteressen hebben te zorgen voor een nauwgezette verantwoording der hun toevertrouwde gelden.

Concertbezoek.

Voor concertbezoekers geldt in groote trekken hetzelfde wat voor bioscoopbezoekers werd geschreven.

De concertganger, die de goede vormen in acht neemt zal er voor

waken stipt op tijd aanwezig te zijn, teneinde door onnoodig gedruisch geen hinder te veroorzaken.

Het is een grove zonde tegen de wellevendheid om tijdens een concert mee te neuriën of door trommelen met de vingers of maatslaan met de voeten of heen en weer wiegen met hoofd en schouders anderen te hinderen.

Ook het ritselen met programma's of bladen van meegenomen partituren dient vermeden te worden.

Theater of concertbezoekers gaan niet vóór het laatste applaus haastig weg daar dit hoogst ongeleefd is tegenover de uitvoerenden.

Consumptie.

Consumptie is volgens Van Dale het gebruik van levensmiddelen. Consumptie is dus datgene, wat wij in café of restaurant gebruiken maar ook datgene, wat wij thuis eten of drinken en wat wij onzen gasten aanbieden.

Daar de netelige vraag: Wat moet ik presenteren en wanneer? voor menige onervaren gastvrouw een struikelblok vormt geven wij hierbij een aantal wenken waar de huisvrouw zoo noodig raad uit putten kan.

10-12 v.m.: Wanneer wij des morgens iemand op bezoek krijgen wordt gewoonlijk om elf uur een kop koffie of chocolade al of niet met een biscuitje aangeboden.

In het zuiden des lands waar in de morgenuren (na 10 uur) ook wel port, sherry, vermouth, Dubonnet en dergelijken wordt aangeboden, is het veelal gewoonte om bij een morgenbezoek, dat tamelijk dicht bij den middagmaaltijd ligt, geestrijk vocht te presenteren (jenever e.d.).

3.30-5 n.m.: In het middaguur wordt vóór half vier niets aangeboden (voor sigaren en sigaretten zie letter R: Rookten); van half vier tot vijf uur wordt thee aangeboden met droge biscuits, gebak, koekjes, chocolaadjes of andere snoeperij. Bij de thee worden ook wel gedeeltelijk zoete, gedeeltelijk zoute koekjes aangeboden (echter nooit zoute alléén).

Bij een uitgebreide thee biedt men sandwiches aan (dunne geboterde plakjes brood zonder korst, met de geboterde zijde, die met iets belegd wordt opelkaar gedrukt). Men onderscheidt: Komkommer sandwiches, ham - tong - zalm - paté - leverpastei en dergelijke sandwiches.

Aanbeveling verdient het de schotels van een etiket of een vlaggetje te voorzien waarop vermeld staat met welk soort sandwiches men te doen heeft.

Voorts kan men bij de thee rond dienen: Beboterde creamcrackers (spreek uit: kriem-krekkers). Brosse vierkante biscuitjes zonder veel smaak, belegd met kaas (al of niet geraspt) of chocolade-strooisel, maria-biscuits beboterd en met chocoladeoblieën belegd en dergelijke.

Het theeblad staat naast den stoel van de gastvrouw, die zittend de thee inschenkt, welke door een der jongeren (een dochter b.v.) wordt gereikt of door de gastvrouw zelf, die zooveel mogelijk het hinderlijke heen en weer lopen tusschen de stoelen harer gasten zal vermijden.

Theetafels aan het andere eind van de kamer, die de gastvrouw noodzaken voortdurend heen en weer te lopen vormen een ernstige belemmering voor een rustig en prettig gesprek.

Een laag tafeltje met een theeblad er op is op het oogenblik veel moderner dan een bepaalde theetafel. De glazen theekasten zijn geheel uit de mode.

Bij een groot gezelschap laat de huisvrouw door een dienstbode of door de dochter des huizes de thee ingeschonken rond dienen op bladen waarop een melkkannetje en een suikerbakje geplaatst zijn waarvan de gasten zich zelf bedienen.

Vaak worden ook twee stukjes suiker naast het ingeschonken kopje gelegd en wordt alleen een melkkannetje bij de koppen op het blad gezet.

De koppen worden naast elkaar gezet zonder schotels, allen met het oor naar den buitenrand van het blad. De schoteltjes op een stapel met lepelvaasje met lepeltjes er naast. Zodoende kan men tweemaal zooveel koppen in eens rond dienen.

5-7 n.m.: Na vijf uur worden cocktails aangeboden.

De gastvrouw zorgt tevens voor sherry, port, advocaat of morellen of frambozen op brandewijn voor de ouderen (ouderwetsche) gasten.

De gastvrouw wie het niet schikt verschillende dranken aan te schaffen kan heel goed volstaan met te vragen: Wie heeft er lust in een glaasje morellen of advocaat of wat er voor handen is.

Jenever wordt aan dames nimmer gepresenteerd.

In geval men slechts een drank presenteert kan men beter iets

kiezen, dat zoo wel door dames als door heeren wordt gedronken. Cocktails kan men geheel gereed in den handel koopen.

De ware liefhebbers echter bezitten een shaker (schudder) bestaande uit twee naar onderen nauwer wordende bekers, die van boven met schroefsluiting in elkaar passen.

Hierin worden de ingrediënten voor de cocktail gedaan en door schudden gemengd.

Ingrediënten zijn o.a. jenever, vruchtensap, eierdooiers, rum, stukjes ijs en een enkele geconfijte vrucht enz. enz. (Voor cocktails bestaan aparte receptenboekjes).

Aanbeveling verdient het wanneer men onbekende gasten ontvangt van wier smaak men niet op de hoogte is, om steeds een of twee cocktails van enkel vruchtensap zonder alcohol in voorraad te hebben.

De ingrediënten voor de cocktail worden met de overige borrelflesschen in een hoek van de kamer gezet op een tafeltje met glazen blad en bij gebreke hiervan op een groot blad, waar ook de verschillende glazen bijgezet worden.

Likeurglaasjes voor jenever - portglazen voor advocaat, vermouth, port, sherry en cocktail indien men geen aparte cocktailglazen bezit. Deze worden veelal in den handel gebracht met speciaal vroolijk decor; veelkleurige stippels of bonte randen of gekleurde voorstellingen e.d.

Cocktails worden of tevoren gereed gemaakt en ingeschonken, op presenteerbladen rondgediend of in de kamer door den gastheer of den oudsten zoon des huizes gemengd en aangeboden.

In een gezin met groote kinderen neemt gewoonlijk de dochter de zorg voor de theetafel op zich, terwijl de zoon - indien aanwezig - verzocht wordt de gasten van cocktails e.d. te voorzien. Bij den borrel wordt nimmer zoetigheid, doch altijd iets hartigs gepresenteerd: olijven, aardappelschijfjes in frituurvet gebakken, z.g. bitterballen (warme kleine ronde croquetjes) zoute koekjes, reepjes pittige belegen kaas, creamcrackers met ansjovis paste enz. enz.

Op warme zomerdagen wordt soms de thee vervangen door vruchtensap of sherry of vermouth met spuitwater.

7-9 n.m.: Bij de avondthee worden wederom koekjes en chocolaadjes gepresenteerd.

Een woord van waarschuwing dient hier gezegd tegen een groeiende overdrijving bij het presenteren. Sommige gastvrouwen

meenende niet te kunnen volstaan met een of twee soorten koekjes, dissen tevens bonbons, taartjes, cake, vruchtenpastilles enz. op, hetgeen goed bedoeld kan zijn maar een zonde tegen den goeden smaak is. Een enkele welgekozen versnapering van goede kwaliteit is ruimschoots voldoende.

Men presenteert tweemaal thee, niet meer en daarna wordt whisky, (bier) voor de heeren en limonade voor de dames of moezelwijn voor beiden gepresenteerd met cake of gebakjes (bij koud weer in den winter: anijsmelk of warme bouillon met sandwiches, punch, rhum-groc, wijn-groc e.d.). Sommige dames drinken tegenwoordig ook whisky.

Bij kaartavondjes schenkt men ook: eerst thee en daarna limonade, wijn, bier of whisky met gebak en desgewenscht iets hartigs voor de heeren: roggebrood met kaasdobbelsteen e.d.

Op warme zomeravonden wordt na de thee veelal bowl geschonken.

Bij jongelui's partijtjes wanneer er gedanst wordt, presenteert men (indien de fuif voor negen uur aanvangt) eerst thee.

Vervolgens wijn, bier, whisky, limonade en kwast gedurende het dansen; meestal heeft er om twaalf uur een klein souper plaats, hetzij loopend, hetzij aan kleine tafeltjes met bediening (een mayonnaise sla'tje, stukken koude kip of galantine, koude gekookte visch in gelei (aspic) en ijs).

Tegen het weggaan, dat om twee of drie uur of nog later kan zijn, wordt een warm pastetje of croquetje met een kopje warme geurige bouillon gepresenteerd hetgeen meestal het sein tot vertrek is.

Tot zoover over de consumptie, die wij onzen gasten aanbieden. Nu nog een enkel woord over het bestellen van consumptie in openbare gelegenheden (hotel, restaurant, café, trein, boot, tennis e.a. clubs enz.).

Zooals wij hierboven hebben gezien zijn er verschillende consumpties gebonden aan bepaalde uren van den dag.

Zij, die b.v. om vijf uur in den namiddag likeur bestellen of whisky of een kop chocolade en om negen uur des avonds een cocktail, toonen hiermede duidelijk aan, dat zij niet weten hoe het hoort.

Evenmin als een stuk kersentaart bij cocktail hoort, hoort een schotel met zoute amandelen bij advocaat.

Resumeerende herhalen wij: des morgens tot twaalf uur: koffie

of chocolade al of niet met gebak of sherry of sherry soda (bij warm weder).

Desmiddags tot half vier: kwast, vruchtensap e.d.

½4-5:	thee met gebak.
5-7:	port, sherry, vermouth, jenever, advocaat, vruchten op brandenwijn, cocktails, oranje schilletje, Voorburg e.d.
½8-9:	thee met koekjes.
9-12:	whisky, moezelwijn, limonade, anijsmelk, bouillon, ijs, bier, wijngroc, punch enz. enz.

Voor lunch, diner, souper, koud buffet e.d. zie men letter M. (Maaltijden en menu's).

Conversatie.

Werkelijk conversatie is als een gracieus balspel, waarbij de medespelenden beurtelings de bal kaatsen en ontvangen.

Conversatie is de uitwisseling van gedachten, opvattingen, ervaringen e.d.

En uitwisselen beteekent: beurtelings in ruil geven voor wat de ander schenkt.

Hieruit blijkt dus, dat een conversatie een gesprek is, waaraan twee of meer personen deelnemen.

De ondervinding leert ons dat het geenszins overbodig is om hierop nog eens extra den nadruk te leggen: Hoe vaak zien (en hooren) wij niet dat een enkele persoon bijna voortdurend alleen aan het woord is zonder de overige leden van het gezelschap een kans te geven zich te laten hooren.

Dit is een grove zonde tegen de étiquette en helaas een vrij algemeene ook.

Zij, die veel te vertellen hebben en dit doen ook, d.w.z. vlot, geestig en onderhoudend, mogen zich als zij op welgemanierdheid aanspraak willen maken, nimmer geheel en al van het gesprek meester maken.

Het ergste is, dat dezulken zonder zich in het minst rekenschap te geven van hun onwellevendheid, meestal prat gaan op hun vermeende conversatie talenten, die veelal niet anders zijn dan in ijdelheid geconfijte breedsprakerigheid.

Zij, die teveel praten zondigen eerder tegen de étiquette dan zij, die te weinig praten omdat-zij-niet-weten-wat-zij-zeggen-moeten. Een groot aantal menschen waagt zich niet in gezelschap omdat zij er als een berg tegenop zien om met onbekenden en zelfs met bekenden een gesprek te moeten voeren.

Ik wou maar, dat ik praten kon - zeggen zij, maar het is niet praten dat zij moeten leeren.

Zij moeten heel iets anders leeren: Zij moeten leeren niet voortdurend aan zichzelf te denken en aan den indruk, dien zij op anderen maken.

De beste raad voor hen, die verlegen zijn om een onderwerp van gesprek is: Leest de couranten en tijdschriften, niet alleen de gemengde berichten, maar de advertenties, de politiek, het boekennieuws, de medische rubriek, het hoofdartikel, kortom alles.

En zij, die dezen raad opvolgen en dan met overdreven bescheidenheid beweren: Ja maar ik ga geen meening verkondigen over dingen waarvan ik toch geen verstand heb, dezulken behoeven slechts te bedenken, dat de meeste menschen zichzelf o zoo gaarne hooren praten. Alles wat zij hebben te doen is feitelijk alleen maar de anderen op gang te brengen en dit kan men niet beter doen dan een onderwerp op het tapijt te brengen en te vragen hoe de andere (de anderen) daarover denken.

Men behoeft slechts te zeggen Ik heb onlangs gelezen over.... (het doet er niet toe wat het is) ik zou er zoo graag iets meer van weten. Weet U soms hoe dat in zijn werk gaat? Of: bent U daarmee misschien op de hoogte? Of men vraagt naar het nieuwste boek of het laatste tooneelstuk, waarover in de courant geschreven wordt.

Heeft men hetzelfde gelezen resp. gezien dan kan men zijn meening geven, heeft men het een niet gelezen en het andere niet gezien, dan vrage men of iemand anders wel zoo gelukkig was en of men er eens iets van wil vertellen. Ook de film is een dankbaar onderwerp. Men bega echter niet de fout anderen te vergasten op een uitvoerig verslag van den geheelen inhoud van boek of film. Het getuigt niet van innerlijke beschaving wanneer iemand uit een gezelschap een onderwerp aansnijdt dat voor een of meer der aanwezigen hetzij onbegrijpelijk, hetzij pijnlijk is.

Voor al met onderwerpen over politiek en godsdienst zij men uiterst voorzichtig anderen niet te kwetsen.

Zij, die de kunst van converseeren meester zijn zullen het gesprek onopzettelijk zoo weten te leiden, dat alle aanwezigen de gelegenheid krijgen iets in het midden te brengen over een onderwerp, dat speciaal hen interesseert. De zakenman prate in gezelschap nimmer over zakelijke aangelegenheden.

De volleeerde gastvrouw zal nimmer toestaan, dat aan haar tafel

een twistgesprek ontstaat of dat een der gasten zich geheel en al meester maakt van het gesprek. De kunst van converseeren eischt voor alles een zekere mate van zelfbeheersching, die wij allen noodig hebben om ons tijdig ervan te weerhouden al te lang te praten over dingen, die (wanneer wij er ons maar even goed rekenschap van geven) alleen en uitsluitend belangrijk zijn voor ons.

Vertelt b.v. een jonge moeder op geestige wijze over de wandaden van haar vierjarigen bengel dan zal iedereen daar graag naar luisteren omdat zij geestig vertelt, maar de feiten op zichzelf interesseeren vrijwel niemand. Dat dient zij niet uit het oog te verliezen.

Evenmin als wij er toe zouden komen een vrijgezel een paar babysokjes cadeau te doen, moest het in ons op komen een vrijgezel te onthalen op de heldenfeiten van onze baby.

De moeder, die onuitputtelijk is in de verhalen van de knapheid en de begaafdheid van haar spruiten, bereikt een tweeledig doel (dat zij zich zeker niet gesteld heeft!). Ten eerste: Dat zij haar toehoorders tot wanhoop brengt en ten tweede: Dat iedereen spontaan het land krijgt aan de modelkinderen, die aldus zwaar gehandicapt door het leven moeten gaan dank zij het onverstand van hun moeder.

De regels van de conversatie eischen: dat intieme onderwerpen van gesprek vermeden worden. Evenals uitvoerige beschrijvingen van ziekte, operaties en dergelijken, dat men nimmer in gesprekken met vreemden of oppervlakkige bekenden dieper inga op persoonlijke moeilijkheden, tekortkomingen, gebreken enz.

Dat uitgesproken kritiek - hetzij lovend of hekelend - op eigenschappen, uiterlijk, kleeding enz. van de aanwezigen worde vermeden evenals het noemen van en het vragen naar prijzen. Dat men niet eindeloos over een en hetzelfde onderwerp blijft doorgaan. Dat men niet al te abrupt van onderwerp verandert, hetgeen als een stille terechtwijzing zou kunnen worden opgevat. Dat men nimmer iemand rondweg tegensprekt; uitdrukkingen als: Dat is niet waar! Of: Het is heel anders, of: U heeft ongelijk! dienen ten alle tijde te worden vermeden.

Hiervoor in de plaats kan men zeggen: Het spijt mij wel, maar ik kan het niet geheel met U eens zijn of: Het lijkt mij dat de zaak eigenlijk een weinig anders is e.d. Als zéér onopgevoed geldt, dat iemand, die iets niet goed verstaan heeft zegt: Wat? of nog erger:

Watte? of: Wat ister? In de plaats daarvan zegge men: Wat blijft U? of Pardon, ik heb U niet goed verstaan.

Humor is een kostelijke gave en een schitterend juweel in de conversatie. Hoe verleidelijk het ook is, de lachers op z'n hand te hebben: Men vermijde overal en ten allen tijde zich vroolijk te maken ten koste van anderen.

Zich vroolijk maken ten koste van een of meer der aanwezigen is buitengewoon onbeschaafd.

Doch ook de afwezigen dienen gespaard.

Conversatie eischt niet alleen zelfbeheersching, maar ook een ruime mate van tact.

Tegen een echtpaar over hetwelk scheidingspraatjes circuleeren, prate men bij voorkeur niet over scheiding en alwat daarbij komt, tegen een zieke prate men niet over begrafenissen, dood, operaties en dergelijke. Tegen zwakken en herstellenden zegge men niet: Gunst ik schrik van je uiterlijk! Het lijkt overbodig dat alles te zeggen en toch is het dat niet.

Iets wat ten allen tijde vermeden dient te worden is het voeren van een gesprek dwars door een ander gesprek heen, wanneer men zich in een klein gezelschap bevindt. Het geldt voor zeer onbeleefd - wanneer twee personen samen praten en een derde toeluistert - als vierde met den luisterenden persoon over een geheel ander onderwerp een apart gesprek te beginnen.

In een groot gezelschap zullen zich vanzelf groepjes vormen.

Tenslotte stelt de kunst van converseeren nog een groote en belangrijke eisch: De gave van te kunnen luisteren. Wie kan luisteren, met volle overgave en aandacht, met wegcijferen van de eigen persoonlijke belangen, die verstaat reeds voor vijftig procent de moeilijke kunst van converseeren.

Zij, die deze gave bezitten, weten door een enkele opmerking, een uitroep, een vraag, den verteller aan te sporen.

Het was de jonge vrouw, die nooit iets te vertellen had, maar die de kunst van luisteren in de perfectie verstond, van wie de oude professor zeide: 'Dat is eindelijk eens een vrouw met wie men verstandig praten kan!'

Zij, die zich willen toeleggen op de conversatie, dienen zich dus allereerst te oefenen in de zoo moeilijke kunst van *belangstellend* luisteren.

Maar dat is niet het eenige geheim van een prettig causeur te zijn, er is nog een klein geheimpje en dat is: het belangstellend vragen

naar die onderwerpen waarvan men zeker is, dat zij de tegenpartij na aan het hart liggen: vraag een lieve oude dame naar haar kleinkinderen, een werkende vrouw naar haar werk, een verwoed sportliefhebber of -hebster naar de laatste wedstrijden en de behaalde successen en alle ijdele menschen naar hun persoonlijk oordeel omtrent het eerste het beste onderwerp van den dag en gij zult spoedig naam maken als iemand, die zijn gezelschap ten volle waard is!

Dame.

Met het woord dame pleegt men een vrouw aan te duiden van een zekere beschaving, rang en stand.

De eischen waaraan men heeft te voldoen wil men zich aan deze benaming waardig maken zijn: beschaving, zelfbeheersching, onopvallendheid en vriendelijke hulpvaardigheid.

Een werkelijke dame spreekt nooit luid in het publiek, noch trekt zij de aandacht door opzichtige kleeding, overdreven opschik, of gebrek aan zelfbeheersching.

Nimmer zal zij dringen om ergens vooraan te komen, noch op hoogen toon haar bevelen te geven. Een dame is niet een als dame gekleed persoon, doch een vrouw met tact en goede manieren onder alle omstandigheden, die ook in oude en versleten kleeven steeds het stempel draagt van de innerlijke beschaving, die haar deel is. Een dame zal overdrijving in alle dingen weten te vermijden. Een dame is steeds pijnlijk netjes op kleeding en uiterlijk. Zij toont noch vlekken, noch scheuren noch zwarte nagels of een onverzorgd kapsel. Zij zorgt voor reinheid, soberheid, een welverzorgde uitspraak, een beschaafd stemgeluid en een goede houding.

Helaas heerscht heden ten dage veelal de meening, dat het tekort schieten in deze eischen met succes bedekt kan worden door opzichtige kleeding, goedkoope parfum en sterk gekrulde haren. Tenslotte nog iets over het woord dame.

Er is niets tegen om een groep vrouwen aan te spreken met: Dames.

Het strijdt echter tegen de étiquette om een vrouw aan te spreken met 'dame', onverschillig van welken leeftijd rang of stand zij is. (Zie hiervoor letter A: (Aanspreken).

Dansen.

Over dansen kunnen wij kort zijn: Zij, die willen dansen, hetzij in een publieke gelegenheid, hetzij in besloten gezelschap, dienen er voor alles voor te zorgen, dat zij de gangbare dansen meester zijn.

Niets is zoo hinderlijk voor een danspartner als gestumper op het gebied van de danskunst van de andere helft.

Is men voldoende bedreven in de danskunst, dan heeft men nog aan iets anders aandacht te besteden: aan een behoorlijke houding. Zoo ergens, dan geldt ook hier: mijdt angstvallig alle overdrijving. Géén schokkende bewegingen, geen geheven ellebogen, géén knikkende hoofden, doorzakkende knieën, of krampachtig omvatten van een dame. Een dans is geen omhelzing, en zij, die het decorum zoo verre uit het oog verliezen dat anderen er aanstoot aan nemen behooren niet thuis in een danszaal. De jonge man, die een hem onbekende dame ten dans zal vragen laat zich eerst voorstellen door een wederzijdsche kennis en bij gebreke hiervan door den ceremoniemeester.

De geijkte term is: Mag ik (het genoeg van) deze dans van U? Kennen de jongelui elkander dan zegt de jongeman meestal: Zullen we dansen?

Na afloop van den dans bedankt de dame den heer voor den dans en brengt de heer zijn dame terug naar haar plaats; na enkele beleefdheidsfrases en een buiging verwijdert hij zich.

Is de dame onder begeleiding verschenen dan wacht de danseur tot haar begeleider zijn dans beëindigd heeft en weer bij haar terug is alvorens zich te verwijderen.

De danseur, die met een dame een dans heeft afgesproken meldt zich met een buiging, ook als de dame intusschen met een derde aan het praten is geraakt. Met een enkel woord zal hij zich verontschuldigen over het verstoren van het gesprek.

De werkelijk welopgevoede man zal zich af en toe ook eens over de muurbloempjes ontfermen.

Als onwillevend geldt het onmiddellijk nadat een dame geweigerd heeft, een naast- of in de buurt zittende andere dame te vragen. Niemand vindt het prettig om faute de mieux gekozen te worden.

Wil een dame in een hotel of restaurant dansen met den aanwezigen beroepsdanser, dan dient zij te bedenken, dat zij den

man na afloop op discrete wijze een geldstuk in de hand heeft te drukken. Dit kan nooit minder dan *f* 1.- zijn.

Heeft de dame een begeleider bij zich - een oudere heer of een man, die wegens invaliditeit niet kan of mag dansen - dan zorgt deze voor de afrekening, die altijd zoo ongemerkt mogelijk geschiedt.

Vraagt in een hotel een onbekende een dame ten dans zonder zich vooraf voor te stellen of te doen voorstellen, dan is de dame volkomen gerechtigd te weigeren. Weigeren dient onder alle omstandigheden met gratie te geschieden en mag nooit kwetsend zijn.

Wenscht een heer te dansen met een hem onbekende dame, dan late hij zich voorstellen of stelle zich voor aan de(n) persoon onder wiens (wier) geleide de dame zich bevindt en vrage aan deze verlof met de dame te mogen dansen.

Debat - discussie - dispuut.

Een debat is een gedachtenwisseling na afloop eener rede.

Een discussie: een beraadslaging (overweging) omtrent praktische vragen.

Een dispuut is een redetwist, theoretische vragen betreffende. Bij alle drie vindt men een meening tegenover zich, strijdig met de eigen meening en is het zaak den tegenstander handig - scherp gevat en welsprekend te overtuigen.

Men wachtte zich echter onder alle omstandigheden voor het verliezen van zelfbeheersching, voor persoonlijke aanvallen, grofheden en indirecte beschuldigingen aan het adres van den tegenstander.

Nimmer mag een debat, discussie of dispuut ontaarden in een op heftige ruzietoon gevoerd gesprek, waarbij de deelnemers elkaar beleedigingen naar het hoofd slingeren.

Voor den beschaafden mensch is noch debat, noch discussie, noch dispuut een dekmantel voor een onheusche bejegening van derden en voor het plaatsen van onaangenaamheden aan het adres van anderen.

Dessert.

(Zie onder letter M: Maaltijden).

Dienstboden.

Het succes van een meisje als dienstbode is in niet geringe mate afhankelijk van het standpunt, dat haar werkgevers innemen ten opzichte van het dienstbodenvraagstuk.

Is de huisvrouw de overtuiging toegedaan, dat naast en boven de verhouding werkgeefster-werkneemster nog een andere verhouding n.l. die van mensch tot medemensch dient te bestaan, tusschen haar en haar personeel, dan zal dit ongetwijfeld aan den indruk, dien het meisje maakt ten goede komen.

De meeste meisjes zijn zeer gevoelig voor hartelijkheid, echte belangstelling en af en toe een grapje.

De huisvrouw, die kan verzoeken waar anderen bevelen, die kan lachen waar anderen weeklagen, die een eens gegeven standje als afdoende beschouwt en niet bij iedere gelegenheid alle oude koeien uit de sloot haalt, zoo'n huisvrouw wordt bijna zonder uitzondering goed bediend.

De groote moeilijkheid is, dat zij, die vriendelijk en vroolijk zijn van aard al te vaak den afstand uit het oog verliezen en te gemeenzaam worden, hetgeen zich altijd vroeger of later wrekt. Het is niet gemakkelijk om vroolijk en vriendelijk te zijn en zich toch stipt te laten gehoorzamen, maar wanneer men van den beginne af aan onwrikbaar vast houdt aan datgene wat afgesproken werd als plicht, dan moet het lukken.

Snauwen, grauwen en mopperen is ten allen tijde misplaatst.

Aanmerkingen dienen redelijk te zijn en nimmer op hatelijken toon te worden geuit.

Heeft de meesteres bijzondere reden tot tevredenheid, dan late zij niet na hiervan in woord en daad te doen blijken. Een weinig aanmoediging werkt waarlijk verrassend.

Een eerste vereischte is, dat de huisvrouw op de hoogte zij, niet alleen van den aard van het door de dienstbode te verrichten werk, maar ook van den daarvoor benoodigden tijdsduur.

Belangstelling in het werk van de dienstbode doet het meisje prettig aan.

Mevrouwen, die nooit iets zien, noch slecht, noch goed zijn evenmin bemind als zij, die 'zoeken'.

De meesteres, die het vak zelf verstaat, die mede aanpakt als het noodig is, en zoo noodig kan voordoen en verbeteren, zal de achting van haar personeel verwerven.

Wie heerschen wil over anderen, die moet zelf kunnen dienen, die moet zelfbeheersching en redelijkheid tot zijn deugden kunnen rekenen.

Onredelijk is het: van een dienstbode diensten te verlangen waarvoor zij niet is gehuurd.

haar te laten overwerken wanneer zulks niet strikt noodzakelijk is. Haar voor herhaald overwerk niet extra te beloonen.

haar te berispen wanneer men om andere redenen wrevelig gestemd is.

haar wanneer de dagtaak extra vroeg is afgelopen, gauw nog iets anders te laten doen.

inbreuk te maken op haar vrijen tijd.

haar alleen oudbakken eten (brood, klieken, enz.) te geven, terwijl men 'binnen' andere kost nuttigt, die door de dienstbode moet worden toebeleid.

haar des avonds na het werk in een koude keuken te laten zitten.

Men geve de inwonende dienstbode niet een kamertje, waar het traditioneele 'blinde paard' geen kwaad kan.

Indien mogelijk brenge men er wat gezelligheid aan.

Men vergete nimmer, dat het meisje alleen is en de gezelligheid van den huiselijken kring moet missen.

Heeft de huisvrouw aanmerkingen uit te deelen, dan bega zij niet de fout dit te doen in tegenwoordigheid van ander personeel of van de huisgenooten.

Diefstal, dienstweigering, (geconstateerd in bijzijn van twee getuigen), grove brutaliteit en onzedelijk gedrag zijn redenen tot onmiddellijk ontslag zonder schadevergoeding.

Men dient echter het loon te betalen tot en met den dag van vertrek.

Loopt het meisje zonder geldige reden weg dan verbeurt zij alle rechten, ook het-loon-tot-dien-dag en is zelfs nog schadevergoeding verschuldigd.

In de praktijk blijkt dit echter helaas meestal oninbaar.

De werkgeefster, die erop staat, dat haar personeel uniform draagt: katoenen japon, zwarte japon, witte schorten, aparte kleeding voor de nurse, huisjasje en livrei voor den huisknecht, dient hiervan de kosten op zich te nemen, ook van verstellen en wasschen.

Dag-dienstbodes vallen buiten de wasch. Hebben dus ook geen recht op waschgeld evenmin als chauffeurs, tuinlieden en werksters.

Een meisje alleen weet, dat zij voor al het werk alleen op komt, ook het koken en het buitenwerk indien er geen werkster is. Meestal zal de huisvrouw óf koken óf alleen bedden opmaken en stof afnemen of helpen met vaten wasschen.

Zijn er twee dienstboden dan rust op het keukenmeisje de plicht voor de benedenkamers te zorgen, voor de keuken en de gang, voor de thuiswasch (wollen waschje), de maaltijden, voor het schoenenpoetsen en ontbijtdekken (daar een tweede (dag) meisje veelal pas later komt).

Het tweede meisje zorgt voor de slaapkamers, de badkamer, de buitenboel, ramen lappen, strijken, kousenstoppen, W.C. onderhoud, en zilverpoetsen.

Bestaat het personeel uit twee dienstboden en een huisknechtchauffeur, dan zorgt deze laatste behalve voor den wagen en de garage ook voor het zilverpoetsen, evt. parket wrijven, loopers kloppen, opendoen, tafel dekken en dienen en de telefoon.

Natuurlijk kan de huisvrouw iedere andere verdeling maken, die zij wenscht, en die voor haar huis nuttig en noodig is.

Kinderjuffrouwen, chauffeurs en werksters deelen niet in de evt. fooien mede.

Dag-tweede meisjes wel. Dag-derde meisjes niet.

Een gestyleerde dienstbode helpt bezoekers bij binnenlaten en uitlaten met jassen, sjaals enz.

Zij brengt nimmer een glas water of een kopje thee binnen zonder dit op een blaadje te plaatsen. Ook brieven, couranten en drukwerken worden op een blaadje binnengebracht.

Een dienstbode komt nimmer met een bonte schort voor binnen of aan de voordeur.

Alvorens de kamer binnen te gaan klopt zij aan.

Dit wordt echter nagelaten bij tafeldienen of bediening bij de namiddagthee.

In een huis met voldoende personeel worden des avonds de bedspreien afgenomen, de bedden schuin opengedekt en het nachtgoed uitgelegd.

(Voor huren, opzeggen, overeenkomsten, vacantieregeling, enz. zie letter P: Personeel. Voor fooien zie letter F: Fooien).

Doktersbezoeken. (Rekeningen en consulten).

Wanneer een echtpaar zich in stad of dorp vestigt is het gebruikelijk in de nieuwe plaats van inwoning o.a. ook te zorgen voor een huisdokter op wien men in geval van ziekte kan rekenen.

Men kan als er ziekte komt een dokter opbellen, beter is echter tevoren een bezoek af te leggen bij den dokter, ter kennismaking, zoodat men in geval van ziekte niet voor een geheel vreemde komt te staan.

Wanneer men een vreemden dokter opbelt verzuime men niet te zeggen: Wij hebben nog geen huisdokter, daar iedere dokter zich er angstvallig voor zal wachten te dokteren in andermans practijk. Wanneer men een dokter verzoekt huisdokter van het gezin te worden, geve men zijn beroep op en vrage naar het tarief, zoodat men niet voor onaangename verrassingen komt te staan bij het verschijnen van de rekening. Er is niets tegen, dat men bij een eerste bezoek vraagt: Dokter mag ik eens vragen wat U per visite rekt? of: Dokter mag ik eens vragen wat Uw tarief is?

Is de financieele toestand in den loop van het rekeningjaar zoodanig verslechterd, dat de doktersrekening een ware catastrophe beteekent, dan aarzele men niet zich hieromtrent met den arts zoo spoedig mogelijk, liefst mondeling te verstaan.

Zij, die een consult wenschen met een anderen dokter of met een specialist dienen hiervan tevoren hun huisdokter op de hoogte te stellen.

Deze zal zich alsdan met den specialist in verbinding stellen.

Iedere dokter neemt het - en terecht - zeer kwalijk wanneer zijn patienten zonder hem er in te kennen naar andere doktoren loopen.

Wanneer een dokter bij een herstellende wat al te lang blijft loopen, kan de patient hieraan heel goed zelf een einde maken door na afloop van een bezoek te zeggen: Nu ben ik toch zeker heelemaal beter dokter? Mocht ik nog weer eens iets voelen, dan mag ik U zeker wel laten roepen? Of: Ik mag zeker wel zeggen: tot een volgende ongesteldheid dokter!

Of de patient schrijft een beleefd briefje, dat hij of zij het voornemen heeft tot volledig herstel eenige dagen (weken) de stad uit te gaan en dit mededeelt om den dokter een vergeefsche komst te besparen.

Wil men in een en dezelfde plaats van dokter veranderen, hetgeen altijd een beetje pijnlijk is, dan zorg men voor een aannemelijk klinkende reden.

Doop.

De doopplechtigheid vindt al naar gelang van den godsdienst, die door de ouders van de doopeling beleden wordt, plaats op verschillende tijdstippen na de geboorte.

Kinderen van Hervormde ouders worden vier tot acht maanden na de geboorte gedoopt en veelal door de jonge moeder zelf ten doop gehouden; van Gereformeerde ouders twee of drie weken na de geboorte.

Een vaste regel hiervoor bestaat niet. Is een kind zwak of de moeder slechts zeer langzaam herstellende of zijn er andere bezwaren, dan is er niets tegen den doop te doen plaats hebben op een later tijdstip.

Niet alzoo bij de Katholieken, waar de pasgeborene binnen vierentwintig uur gedoopt wordt.

Bij de Israëlieten heeft onder normale omstandigheden de Besnijdenis plaats op den achtsten dag van de geboorte af.

Na terugkomst uit de kerk heeft er desgewenscht een doopmaal plaats, dat - indien de doop des morgens plaats vindt - uit een uitgebreide lunch zal bestaan en indien de doop des middags plaats vindt uit een uitgebreide thee, waar ook kandeel wordt geschonken en verder alles toegaat zooals bij een gewone theepartij.

Heeft om een of andere reden de doop plaats ten huize van de doopeling dan zal hiervoor een kamer in gereedheid worden gebracht: Men zet stoelen in het rond in een dubbelen of enkelen kring, plaatse vazen met witte en rose bloemen en groene planten ter versiering op tafels, kasten en schoorsteen, terwijl de doopvont - waarvoor een zilveren schaal of bak dienst doet - op een niet te laag tafeltje wordt geplaatst in het vrijgehouden middengedeelte van de kamer.

Het tafeltje wordt met een kanten kleed gedekt waarop men desgewenscht ook eenige bloemen neerlegt. Men zorg er voor tusschen de stoelen twee loopgangen vrij te houden voor degene, die het kind af-en-aandraagt.

Men zorg er voor, dat degene, die de doop verricht een kamer ter zijner beschikking vindt om zoo noodig daagsche kleeding tegen het ambtsgewaad te kunnen verwisselen.

Vindt de doop aan huis plaats dan nemen de gasten eerst hun plaats in; vervolgens treedt de dominé binnen en neemt plaats naast het doopvont, waarna de doopeling binnengebracht wordt. Als peetvader en -moeder worden familieleden of intieme vrienden aangezocht.

Wordt men uitgenodigd peetvader of -moeder te zijn dan dient men dit te beschouwen als een eer, waarvoor men met goed fatsoen niet kan bedanken.

Daarom wordt veelal tevoren gepolst of het iemand aangenaam zou zijn indien een jeugdige wereldburger zijn (of haar) naam zal dragen.

Op een peetvader of -moeder kan men geen enkel wettig recht doen gelden.

Ook bij de Protestanten wordt er echter altijd min of meer op gerekend, dat de peetvader of -moeder het peetekind in moeilijkheden zal bijstaan en op zijn minst af en toe extra zal bedenken. Bij de R.K. nemen peetvader en -moeder veel meer de plaats van geestelijke ouders in, evenals bij de Israëlieten.

De Besnijdenis vond tot voor tamelijk kort geleden bij voorkeur plaats in de Synagoge. Thans is dit echter niet meer gebruikelijk. Men geeft er de voorkeur aan de zuigeling niet bloot te stellen aan het vervoer en de atmosfeer in de volle Synagoge.

Van welken godsdienst de doopeling ook zij, de moeder zal de zuigeling steeds in een fraaie lange draagjurk met lange mouwtjes kleeden, een doopjurk, die van het fijnste dunne batist met handborduurzel en dunne Valencienné kant gegarneerd gekozen wordt en gedragen over een even lange onderjurk.

De jurk wordt met breede wit satijnen linten versierd.

Bij koud weder hoort hierbij een driekwart lange gewatteerde, pelerine mantel met mutsje welke laatste kleedingstukken tijdens de doopplechtigheid worden uitgetrokken.

In Katholieke streken ziet men de pasgeboren doopelingetjes onder een fraai geborduurd kleed naar de kerk gereden of gedragen worden.

De Besnijdenisjurk der Israëlitische zuigelingen bestaat vaak uit een prachtig geborduurde satijnen of zijden jurk, met franje afgezet en middenvoor van hals tot zoom geheel open. De geschenken, die peetvader of -moeder of anderen den doopeling geven bestaan uit: een zilveren kroes, een paplepel, een lepel en vork garnituur, een zilveren papkommetje met lepel, een rammelaar

e.d. Natuurlijk kan men ook andere zaken schenken maar meestal wordt bij deze gelegenheid iets blijvends gegeven met ingegraveerden datum.

Doopsel en vormsel in de R.K. Kerk.

Volgens de kerkelijke wet mag de plechtige toediening van het doopsel niet anders geschieden dan met water, dat daarvoor gezegend is. Gebruik van niet gezegend water maakt echter de handeling niet ongeldig.

De oorspronkelijke schoone beteekenis van den doop, die aanvankelijk uit een algeheele onderdompeling bestond, was een begraven van den ouden mensch gevolgd door een geestelijke herrijzenis.

Een geheele of zelfs maar gedeeltelijke onderdompeling wordt door de kerk niet als een vereischte beschouwd tot de geldige toediening van het doopsel.

Daar de beteekenis van het doopsel in wezen die van een geestelijke reiniging en vernieuwing is, neemt de kerk aan, dat elke afwassching, besprenkeling of begieting voldoende symbolisch dit begrip weergeeft.

Volgens de gewoonte wordt het doopsel toegediend door begieting.

Dezelfde persoon, die de begieting verricht, spreekt de doopformule uit.

Peter en meter zijn zij, die bij den doop namens het kind het doopsel vragen, de doop beloften afleggen en het kind ten doop houden.

Zij nemen hierbij de verplichting op zich, dat hun petekind in den katholieken godsdienst wordt opgevoed en zich aan de voorschriften en gebruiken zal houden.

Zij, die als peter of meter willen optreden moeten: de bedoeling hebben het peterschap met de verplichting te aanvaarden; zij moeten katholiek zijn en geen vader, noch moeder, noch echtgenoot van den doopeling zijn.

Zij moeten zijn aangewezen door daartoe bevoegde personen en zij moeten bij het doopen persoonlijk (of door een gemachtigde) de(n) doopeling vasthouden of aanraken of hem uit de doopvont opheffen of uit de handen van den bedienaar overnemen.

Zij, die de H.H. wijdingen ontvingen mogen geen peter of meter zijn, noch novicen of geprofesten. Op deze verbodsbepalingen zijn

echter uitzonderingen. De ordinaris en de overste kunnen in bijzondere gevallen verlof geven, dat hiervan wordt afgeweken.

Het geven van den naam van een patroonsheilige aan een doopeling is niet door de kerkelijke wet als eisch gesteld. Het wordt echter wel gewenscht en aangeraden door de kerk.

Het vormsel wordt door de katholieken beschouwd als voltooiing van het doopsel, en wordt daarom het tweede sacrament genoemd.

Na het bedienen van het doopsel zalft de priester de(n) gedoopte met chrisma (zalf-olie; één van de drie H. oliën, die door den bisschop op witte Donderdag gewijd worden) op het hoofd en wel in den vorm van een kruis.

De volgende ceremonie is de handoplegging door den priester en gebed.

Bij deze symbolische handoplegging worden de doopelingen niet door den priester aangeraakt.

Vervolgens heeft de zalving van het voorhoofd met chrisma plaats en ten slotte ontvangt de doopeling een lichte kaakslag, waarbij de priester de woorden spreekt: Vrede zij met U.

Oorspronkelijk was deze kaakslag een vredeskus. Later, vooral bij kleine kinderen, veranderd in een streeling over den wang en nog weer later omgevormd in de lichte kaakslag, die vertolkt wordt als de ridderslag van de Christen.

Volgens de tegenwoordige kerkelijke wetgeving mag het vormsel niet worden toegediend vóór het zevende jaar of daaromtrent, behalve in doodsgevaar van het kind of als de bedienaar om gewichtige redenen het noodig acht.

Bij het toedienen van het vormsel is de aanwezigheid van één peter of van één meter vereischt. Een peter voor een jongen, een meter voor een meisje.

Hij of zij moet, terwijl het sacrament bediend wordt, persoonlijk (of door een gemachtigde) den vormeling aanraken. Volgens de gewoonte leggen de peter of de meter de rechterhand op den rechterschouder van den vormeling.

Dooven. (Slecht hoorenden).

Zij die doof zijn hebben recht op onze bijzondere consideratie en welwillende tegemoetkoming.

Immers de dooven staan door hun kwaal als het ware buiten de

gemeenschap. Zij kunnen geen gesprek volgen, en voelen zich als buitengesloten in gezelschap.

Voor slechthoorenden, die geen gebruik maken van een gehoorapparaat is dit even erg, zij trachten veelal hun kwaal te verbergen, waardoor zij dikwijls in allerlei moeilijkheden en pijnlijke situaties geraken.

Welopgevoede menschen zullen, overal waar hun zulks maar mogelijk is, er tactvol op bedacht zijn slechthoorenden moeilijkheden te besparen en hun zoo onopvallend mogelijk te hulp te komen door de kern van een gesproken zin te herhalen of te verduidelijken, alsof dit toevallig zoo in het gesprek te pas komt. Merkt men in gezelschap, dat iemand der aanwezigen slecht hoort, dan spreke men vooral niet te snel, doch duidelijk articuleerend en iets luider (vooral niet te luid) vestige echter nimmer de aandacht op het minder goed hooren van den ander.

Bemerkt men in het gesprek, dat de toehoorder een totaal verkeerde voorstelling heeft van hetgeen beweerd is, dan trachte men handig in het gesprek te pas te brengen, dat het anders is, maar zegge nimmer: Zóó is het niet of: U heeft het zeker niet verstaan, of iets dergelijks, dat behalve onbeleefd ook pijnlijk voor den slechthoorende zou zijn.

Men lette erop, dat men zooveel mogelijk met het gezicht naar het licht gaat zitten, zoodat de slechthoorende zoo goed mogelijk van den mond van den spreker kan aflezen.

Slechthoorenden hebben dikwijls op hun rijwiel het rood-witte onderscheidingsbordje met de letters S.H.

Men leere kinderen reeds vroeg zich nooit te vermaken of te glimlachen om fouten, ontstaan door het gebrek van een ander.

Enkele dingen, die welopgevoede lieden onder geen enkele omstandigheid zeggen.

Wat men niet kan zeggen:

Wat men in de plaats daarvan zeggen moet.

Mag ik voorbij passeeren?

Mag ik even passeeren?

Neemt U me niet verkwelijk.

Neemt U mij niet kwalijk.

Openslaande portebrisée deuren.	Openslaande deuren of: porte-brisée, (dit betekent letterlijk: (in tweeën) gebroken deuren.
Luxurieux.	Luxeus. (Luxurieux bet: weelderig in den zin van: zedeloos - ontuchtig. Luxeus bet: weelderig in den zin van rijk).
flux de bouche.	flux de paroles bet: spraakwater dus overdrachtelijk: woordenvloed. flux de bouche bet: speeksel.
condolatie.	dit moet zijn: condoleantie. van con: mede en: doleantie: bezwaar of beklag.
bevobbeld.	bijvoorbeeld.
de grootste helft.	het grootste deel. (helften zijn immers altijd gelijk).
Ik blief het niet. Ik lust het niet.	Dank U - liever niet of: Dank U, ik houd er niet zoo heel erg van. of: neen dank U - ik heb aan den smaak daarvan nooit kunnen wennen.
Ik blief niet meer. Ik lust niet meer. Ik kan niet meer. Ik ben zat. On-mogelijk...!	Neen dank U - niet meer - of: het was overheerlijk.... maar ik zal niets meer gebruiken of: ik ben geheel voldaan, dank U zeer Nee dank U - voor mij niets meer.
Meer als.	Meer dan.

ass-ik.

als ik.

rijker, groter, beter, enz. als...

rijker, groter, beter, enz. dan.

de kinderen van mijn man zijn zuster.

de kinderen van de zuster van mijn man.

de jongen zijn hoed.

de hoed van den jongen.

de vrouw d'r tasch.

de tasch van de vrouw.

het kind zijn moeder.	de moeder van het kind.
hullie	} zij.
zullie	} zij.
de jas van zijn	de jas van hem.
hem heeft gezegd	hij heeft gezegd.
optelefoneeren	opbellen of telefoneeren.
het kost duur	het is duur of: het kost veel.
aanrecommandeeren	aanbevelen of recommandeeren.
{wat of watte?	wat blijft U? of:
{wat ister?	pardon... ik heb U niet verstaan.
Het boek legt op tafel	Het boek ligt op tafel.
Ik heb het daar neergelegen	Ik heb het daar neergelegd.
Ik lag het in de kast	Ik legde het in de kast.
Liggen = zelf liggen	Liggen - ik lig - ik lag - ik heb gelegen.
Leggen = iets neerleggen	Leggen - ik leg - ik legde - ik heb gelegd.
Dus: het boek lag op tafel	maar: ik legde het daar neer.
Ik kan hem	Ik ken hem.
Ken dat?	Kan dat?
Hij ken niet zwemmen	Hij kan niet zwemmen.
Ik kan die taal niet	Ik ken die taal niet.

Kennen beteekent: weten, bekend zijn met, kennis dragen van.

Kunnen beteekent: in staat zijn tot, de mogelijkheid bezitten van te.....

Kunnen wordt gebruikt in verband met een ander werkwoord.

Bijv.: wij kunnen niet handelen of: hij kan schaakspelen of: het kan niet bestaan enz. enz. Wanneer men zegt: ik kan niet meer! bedoelt men feitelijk: ik kan niet meer werken of lopen of klimmen dus: ik kan niet meer doorgaan met datgene waar ik mede bezig ben.

Natuurlijk zijn er nog talloze uitdrukkingen, die beschaafde lieden ten allen tijde dienen te vermijden. Wij deden slechts een greep.

Erfenis en Erfgenamen.

Zij, die erfgenamen zijn van een overledene kunnen een nalatenschap aanvaarden of verwerpen.

Het aanvaarden brengt behalve rechten ook verplichtingen mede.

Deze verplichtingen zijn: het betalen der begrafenkosten, het voldoen der successierechten en het uitbetalen van de door den erflater toegewezen legaten.

Bestaat er geen testament, dan worden de erfgenamen door de wet aangewezen (wettelijke erfopvolging). Is er een testament, dan worden de erfgenamen door den erflater aangewezen (testamentaire erfopvolging).

No. 1: Directe erfgenamen zijn echtgenooten en kinderen.

Kinderen van voor-overleden kinderen krijgen tezamen het kindsgedeelte, dat anders de overleden ouder zou hebben ontvangen.

Deze kinderen van vooroverleden kinderen gaan vóór bij broers, zusters en ouders van erflater.

No. 2: Vervolgens erven ouders, broers en zusters (als er geen directe erfgenamen zijn).

No. 3: Zijn ook deze er niet dan erven grootouders, ooms, tantes, neven en nichten. Met dien verstande dat de helft van de nalatenschap aan de vaderzijde en de andere helft aan de moederzijde komt toe te vallen.

Neven en nichten erven tot in den zesden graad.

Nadere bloedverwanten sluiten verdere bloedverwanten uit.

Kinderen van een voor-overleden bloedverwant treden tezamen in de rechten en verplichtingen van bedoelden bloedverwant.

Iedereen mag een testament maken behalve minderjarigen, wier daden nog geen kracht van wet hebben en zij, die niet in het volle bezit van hun verstandelijk vermogen zijn, of zij die onder curateele staan.

Zij, die erven, dragen bij in kosten, schulden e.a. verplichtingen.

Zij, die een legaat ontvangen, dragen hierin niet bij.

Een executeur testamentair is de uitvoerder van den uitersten wil, dus een door den erflater aangewezen persoon, die de bepalingen van het testament uitvoert.

Erfgenamen, die willen voorkomen dat zij meer moeten betalen dan ontvangen en die toch hun nalatenschap niet willen verwerpen, omdat zij bang zijn tekort te komen wanneer de afwikkeling soms meevalt kunnen aanvaarden onder voorrecht van boedelbeschrijving.

In dat geval behoeft hij, die erft niet meer te betalen aan schulden of legaten dan uit de nalatenschap kan worden voldaan.

Het voorlezen van het testament geschiedt op den dag der begrafenis, na terugkomst van het kerkhof en na het nuttigen van het begrafenismaal.

De executeur testamentair of de notaris wordt hiermede belast.

Fooien.

Zoowel zij, die te weinig als zij, die teveel fooien geven doen blijken, dat zij hun wereld niet kennen.

Bij velen heeft de verkeerde meening post gevat, dat te groote fooien respect bij het personeel en een buitengewoon goede bediening ten gevolge zullen hebben.

In de meeste gevallen gaat dit niet op.

Het tegendeel is eerder waar.

Personeel is meestal buitengewoon gevoelig voor juiste verhoudingen.

De werkgeefster, die te familiaar met haar dienstbode omgaat, de cafébezoeker, die overdreven fooien geeft - zij worden achter hun rug uitgelachen en niet voor vol aangezien.

Als vaste maatstaf kan men aannemen dat 10%, dus een tiende van de gemaakte vertering, het bedrag van de fooi uitmaakt.

Meestal wordt dit naar boven toe afgerond. Heeft men voor een kamer met ontbijt bijv. in een hotel *f* 3.- te betalen, dan zal veelal *f* 3.50 worden gegeven. Voor een vertering van *f* 2.10 wordt bijv. een kwartje gegeven. Blijft het te betalen bedrag onder den gulden dan wordt meestal niet vastgehouden aan de 10%. Bij een vertering van bijv. 60 of 70 of 80 cent wordt een dubbeltje gegeven. Ook op 40 of 50 cent wordt nog een dubbeltje fooi gegeven. Van een kwartje maakt men meestal 30 cents.

Bij een vertering van een dubbeltje kan men met 2½ cent volstaan.

Hoewel sommigen redeneeren: een gulden is en blijft een gulden, maakt het wel degelijk verschil of men alleen of met meerdere personen is.

Als vier personen tezamen voor *f* 1.20 gebruiken, zal men een kwartje of twee dubbeltjes fooi geven, terwijl een enkele persoon - die immers ook minder bediening noodig heeft - met vijftien cent kan volstaan.

Bij verhoogde consumptie prijzen, die feitelijk verkapte entréprijzen zijn, geve men altijd iets meer fooi.

Wanneer men bijv. voor *f* 1.25 of *f* 1.- een thé-complet geserveerd krijgt, benevens een geheele moderevue van de nieuwste modellen, dan geve men niet een dubbeltje maar een kwartje of 30 cent fooi.

(2 personen 50 cent, 3 personen 60 cent, 4 personen 75 cent.

Voor opendoen van rijtuig of autoportier wordt bij vertrek (niet bij aankomst) meestal een dubbeltje gegeven.

Koopt men in een hotel bij den portier postzegels, briefkaarten e.d. dan wordt bij de contante afrekening meestal een footje gegeven. (ongev. 10%).

Voor het bewijzen van kleine diensten geeft men eveneens een fooi (een chasseur, die een doosje sigaretten haalt of een krant, een liftjongen, die een in de lift achtergelaten sjaal of parapluie nadraagt, een garderobe-juffrouw, die hulp verleent bij een gescheurde japon, een verloren schoenknoop e.d.).

Voor een vestiaire rekent men een dubbeltje per persoon.

Doch hier zoowel als bij andere voorkomende gelegenheden, ga men met eigen gevoel en gezond verstand te rade: een heer bijv., die een dame begeleidt welke laatste behalve mantel, hoed en sjaal ook nog een mof, een wollen vest, overschoenen, parapluie en een paar pakjes bij zich heeft zal allicht drie inplaats van twee dubbeltjes geven.

Voor hen, die de fooi in ontvangst nemen en er vaak op gehuurd zijn, is de grootte van het bedrag een belangrijk iets. Men geve daarom nooit gedachteloos een fooi, doch overlegge met zichzelf wat de gelegenheid vereischt.

Bij de 10% van de hotelrekening is meestal niet inbegrepen de portier, de ober en de knecht voor de bagage, evenmin als de chauffeur van de hotel-omnibus.

De man van de wereld, die met een of meer dames uitgaat zorgt er steeds voor voldoende dubbeltjes en kwartjes op zak te hebben, meestal los in het vestzakje, teneinde zonder zoeken of scharrelen in beurs of zakken, zoo snel en onopvallend mogelijk de gediensige geesten iets in de hand te kunnen drukken, want het geven van fooien dient zoo ongemerkt mogelijk te geschieden.

Het natellen van den inhoud van de beurs, het zoeken in alle zakken enz. is vanzelfsprekend niet zeer bevorderlijk voor het vlug en onopvallend afdoen van deze verplichting.

Voor bedienend personeel op treinen en booten gelden dezelfde tarieven als in gewone café-restaurants. Na gebruik van een slaapwagen geeft men een fooi ter waarde van 50 à 75 Holl. cts.

In vliegtuigen worden geen fooien gegeven.

Na een eenvoudige behandeling bij den kapper kan men met een dubbeltje voor den bediende volstaan. Na een langdurige of bewerkelijke behandeling (verven, permanenten) geeft men een kwartje.

Bij gebruik maken van een taxi geeft een persoon meestal 10 cent op een ritprijs van 60 à 80 cent. Daarboven 15 cent.

Boven de gulden 20 cent. Een bedrag van *f* 1.75 rondt men af tot 2 gulden.

Heeft de rit lang geduurd (lang wachten is onvoordeelig voor den chauffeur daar rijden meer inbrengt dan wachten) dan vinde men dit in een ruimere fooi.

Bijv.: moet men twee gulden betalen voor een rit van vijf kwartier, dan is dit voordeelijker dan een rit van een half uur heen, een uur wachten en een half uur terug.

Wie weifelt tusschen een te groote en een te kleine fooi kieze toch maar altijd liever de groote, teneinde een ontoelaatbare, doch begrijpelijke pijnlijke bejegening van de zijde van het personeel te vermijden.

Ook voor het geven van fooien bij particulieren zijn vaste stelregels, waaraan men zich beter kan houden.

Een dame alleen, gehuwd of ongehuwd kan na lunch of diner volstaan met een fooi van 50 cent.

Hetzelfde geldt voor een zeer jongen man.

Een heer geeft een gulden.

Een heer met dame geeft eveneens een gulden.

Betreft het echter een zeer uitgebreid feestelijk diner, dan geeft de heer met dame anderhalve of twee gulden.

Wordt het diner gegeven ter eere van een verloofd paar, een bruidspaar of een echtpaar, dat het middelpunt vormt van de geheele feestelijkheid, dan geeft dit echtpaar *f* 2.50.

Na een receptie worden geen fooien gegeven.

Sommigen, die bloemen voor de gastvrouw medebrengen, meenen de fooi achterwege te kunnen laten, hetgeen niet heelemaal in den haak is en onbillijk tegenover het personeel.

Zij, die vrij geregeld ten huize van kennissen of vrienden mede

eten of lunchen, behoeven niet telkens het personeel een fooi te geven.

Gewoonlijk wordt dan met Nieuwjaar 5 of 10 gulden gegeven, ter afdoening van het geheele jaar. (De grootte van het bedrag hangt af van de staat, die door de vrouw des huizes wordt gevoerd: of er veel personeel is enz.).

Logeert men langer dan een week-end ergens, waar een kinderjuffrouw of een gezelschapsdame is, dan geve men behalve de fooi aan het personeel een kleinigheid (niet in geld) aan genoemde personen, hetzij een doosje chocolade, een fleschje eau de cologne of een zakdoekje) ook als men van genoemde personen geen speciale diensten heeft genoten.

De fooi, die een echtpaar geeft, is natuurlijk groter dan de fooi, die de vrijgezel geeft, echter nooit het dubbele.

Het jonge meisje alleen zal met een bescheidener fooi kunnen volstaan dan de getrouwde vrouw alleen.

Na een week-end geeft men meestal een gulden.

Na een week *f* 1.50 à *f* 2.- of als er veel personeel is *f* 2.50.

Na 10 - 14 dagen drie gulden - en als er bijv. drie meisjes en een knecht zijn vijf gulden. De chauffeur krijgt evenals de koetsier indien aanwezig, apart een gulden of twee gulden al naar gelang men van zijn diensten heeft geprofiteerd. Heeft de chauffeur van de gastvrouw gedurende de logeerpartij den zorg voor en het onderhoud van den wagen van den gast op zich genomen, dan geve men meer. (Van *f* 2.50-*f* 5.-).

Men kan de fooi in hall of keuken neerleggen bij vertrek.

Vriendelijker is het de fooi zelf in de keuken aan een van het personeel ter hand te stellen en nog eens mondeling te bedanken voor de goede zorgen.

Na een soirée, souper of danspartij geve men de fooi aan degene, die bij het weggaan met jassen en mantels helpt.

Wordt door de gastvrouw een partij gegeven in een hotel of restaurant, dan zal veelal het eigen personeel mede aanwezig zijn en ontvangt dan ook de fooien.

Is dit niet het geval, dan geve men dem ober bij het weggaan iets.

Wordt men na een bezoek door de eigen auto van gastheer of gastvrouw thuis gebracht, dan geve men 50 cent of na een tamelijk langen rit een gulden.

Van 2-3 personen eveneens 1 gulden. Verscheidene personen tezamen twee gulden.

Bij het geven van fooien bedenke men, dat gastvrijheid altijd duur is, zoowel voor degene, die haar biedt als voor degene, die haar geniet.

Herhaaldelijk komt het voor, dat een gastvrouw nogal uithaalt voor een paar gasten, die bij het weggaan de gebruikelijke fooi vergeten.

In dat geval behoort de gastvrouw het verzuim te herstellen en uit eigen zak een fooi neer te leggen. Het is niet meer dan billijk, dat veel en extra moeite ook extra beloond wordt.

Formaliteiten.

Formaliteiten noodig bij

Geboorte:

Van elke geboorte (ook van levenloos ter wereld gekomenen) moet binnen drie dagen na de bevalling aangifte worden gedaan bij den Ambtenaar van de Burg. Stand in de plaats, waar de geboorte is geschied.

De aangifte moet geschieden door den vader of bij ontstentenis van dien, door dokter of vroedvrouw.

In de door den ambtenaar opgemaakte geboorte acte wordt datum, uur en plaats der geboorte vermeld, benevens de voornamen van het kind, de voornaam, namen, beroep en woonplaats van de ouders en van den aangever.

Van een onwettig geboren kind mag den naam van den vader niet worden vermeld, tenzij de vader het kind erkent.

De geboorte acte wordt door den ambtenaar en den aangever onderteeekend.

Aan boord van schepen bezit de kapitein de bevoegdheid van ambtenaar van den Burg. Stand. Van een geboorte aan boord dient aan den kapitein te worden kennis gegeven.

Inenten:

Na de inenting ontvangt de ingeënte persoon (resp. de ouders van het ingeënte kind) een gedrukte verklaring, bewijs van inenting - onderteeekend door den arts, die de bewerking heeft verricht.

School:

Wie een leerling wil doen inschrijven op lagere of middelbare school, dient het geboortebewijs en het inentbewijs over te leggen. (Het laatste is tegenwoordig niet meer verplicht).

Ondertrouw:

Zij, die een huwelijk wenschen te sluiten moeten daarvan aangifte doen bij den ambtenaar van den Burg. Stand in de woonplaats van een der partijen. Deze aangifte kan zoowel mondeling als schriftelijk geschieden. Bij mondelinge aangifte teekenen de bruid en bruidegom in het register. Het voorgenomen huwelijk wordt aldaar afgekondigd door den ambtenaar van den Burg. Stand, die er een acte van opmaakt, welke wordt ingeschreven in het register van huwelijks aangifte.

Behalve deze ingeschreven acte zal de ambtenaar een kennisgeving doen aanplakken aan het gemeentehuis op een Zaterdag vóór de voltrekking van het huwelijk. (14 dagen tevoren indien de a.s. echtlieden in dezelfde gemeente wonen, drie weken tevoren indien zij in verschillende plaatsen wonen).

Deze aankondiging (onder de geboden hangen) heeft ten doel gelegenheid te geven tot het te berde brengen van bezwaren tegen het voorgenomen huwelijk door personen, die mannen hiertoe gerechtigd te zijn.

Huwelijk:

Het huwelijk wordt voltrokken door den ambtenaar van den Burg. Stand in het openbaar in het gemeentehuis van de woonplaats van bruid of bruidegom.

Indien er een wettig beletsel wordt geacht aanwezig te zijn, kan toestemming worden verleend om het huwelijk in een particulier huis, ziekenhuis of dergelijke te sluiten, mits er zes getuigen aanwezig zijn.

Huwelijk bij volmacht:

Bruid of bruidegom kunnen zich door een bij notarieele acte aangewezen lasthebber doen vertegenwoordigen. (Trouwen met den handschoen). Hiervoor is de toestemming der Koningin noodig. De ambtenaar van den Burg. Stand vraagt na bekomen toestemming van ouders, voogden enz. aan partijen of zij elkander aannemen tot echtgenooten en getrouw zullen vervullen de plichten door de wet aan den huwelijken staat verbonden.

Hebben bruid en bruidegom deze vraag bevestigend beantwoord, dan verklaart de ambtenaar in naam der wet dat bruid en bruidegom in den echt zijn verbonden. Deze verklaring maakt het huwelijk rechtsgeldig. Het teekenen van de huwelijksacte, hetgeen na

voorlezing daarvan geschiedt, is een formaliteit doch geen bindende rechtshandeling: het weigeren te tekenen maakt het reeds voltrokken huwelijk niet ongeldig. Slechts het weigeren met - ja - te antwoorden maakt de voltrekking onmogelijk.

De kerkelijke trouwerij mag nooit plaats hebben vóór de voltrekking van het huwelijk door den Ambtenaar van den Burg. Stand. De geestelijke, die een huwelijk inzegt, dient zich dus ook steeds te overtuigen dat het burgerlijk huwelijk is voltrokken volgens de eischen van de wet, alvorens hij tot de inzegening over gaat.

Ontbinding van huwelijk:

Door welke oorzaken een huwelijk wordt ontbonden: A. Door den dood. B. Door echtscheiding. C. Door een vonnis der rechtbank, na een 5-jarige scheiding van tafel en bed, zonder verzoening. D. Door een nieuw huwelijk van een der partijen, die hiertoe is overgegaan na bekomen verlof van de rechtbank op grond van verlating (afwezigheid) van den anderen echtgenoot gedurende 10 jaar onafgebroken zonder tusschentijdsche berichten van leven of dood.

Redenen tot echtscheiding zijn:

A. Overspel, B. kwaadwillige verlating gedurende 5 jaar, C. veroordeeling van een der partijen tot een vrijheidsstraf van minstens 4 jaar wegens misdrijf, D. zwaar letsel of levensgevaarlijke mishandeling.

Degene van partijen, die echtscheiding wenscht, wendt zich tot een procureur, die de andere partij voor de rechtbank dagvaart. De eischer(es) moet zich twee maal vergezeld van den advocaat naar het gerechtshof begeven: 1. Om de klacht in te dienen, 2. om de uitspraak te vernemen.

Het vonnis wordt ingeschreven in het register van huwelijken en echtscheidingen, door den ambtenaar van den Burg. Stand gehouden.

Scheiding van tafel en bed:

Redenen zijn: overspel, mishandeling, grove belediging, buitensporigheden.

Scheiding van tafel en bed kan door beide echtgenooten in overleg worden aangevraagd zonder opgave van redenen.

In het laatste geval dienen zij tezamen een verzoekschrift in bij de rechtbank. In de overige gevallen daagt de eischer(es) de andere partij voor de rechtbank.

Indien de scheiding van tafel en bed 5 jaar heeft geduurd zonder dat er een verzoening is gevolgd kan elk der partijen aan de rechtbank ontbinding van het huwelijk vorderen. Stemt de andere echtgenoot toe, dan kan de rechtbank hiertoe overgaan en wordt het vonnis in de registers van den Burg. Stand ingeschreven.

Voogdij:

De rechtbank voorziet in de voogdij over minderjarige kinderen Bij scheiding wordt meestal de eischer(es) voogd(es) en de andere partij toeziende voogd(es).

Sterft een van de beide ouders, dan wordt de overlevende vanzelf van rechtswege voogd(es).

Ouders of voogden kunnen indien nodig bij uiterste wilsbeschikking een voogd aanwijzen. Ook de rechter kan een voogd aanwijzen.

Dit laatste geschiedt wanneer beide ouders zijn overleden of bij een echtscheiding, of in geval de ouders zijn ontzet of ontheven van de ouderlijke macht, of indien ouders hun onwettig kind niet hebben erkend.

De rechter kan ook een instelling van weldadigheid tot voogd benoemen.

De voogdij wordt als dan door het bestuur van bedoelde vereeniging uitgeoefend.

Een benoeming tot voogd kan men slechts weigeren wanneer men de leeftijd van 60 jaar heeft bereikt, in geval van ziekte of wanneer men reeds voogd over twee kinderen is.

Meerderjarigen:

Meerderjarig wordt iemand bij het bereiken van den leeftijd van 21 jaar. Huwt een minderjarige, dan wordt deze daardoor meerderjarig.

Eed afleggen:

Tot het afleggen van den eed ter bevestiging van eenige verklaring, belofte, getuigenis enz. (slechts meerderjarigen leggen zoonoodig den eed af) steke men de twee eerste vingers van de rechterhand op, den wijsvinger en middelvinger (zonder handschoen) onder

het uitspreken van de woorden: Zoo waarlijk helpe mij God Almachtig.

Hierbij wordt het hoofd ontbloot door Christenen. Israëlieten houden het hoofd gedekt bij de eedsaflegging. (Vrouwen behoeven het hoofd niet te ontblooten).

Doopsgezinden of anderen, die bezwaar hebben tegen het afleggen van den eed, kunnen ook een belofte afleggen, welke dezelfde rechtsgeldigheid heeft en de zelfde verplichtingen medebrengt als de eed. Zij zeggen: ik verklaar de waarheid te zullen spreken en niets dan de waarheid - dat beloof ik.

Begrafenis:

De teraardbestelling van een lijk dient volgens de wet te geschieden tusschen 36 uur en 5 dagen na overlijden. Voor een begrafenis heeft men noodig: schriftelijk verlof van den ambtenaar van den Burg. Stand, welk verlof verkregen wordt na overlegging van de verklaring van overlijden afgegeven door den behandelenden geneesheer. Bij gebrek aan een zoodanige verklaring gaat doodschouw vooraf.

Bij vermoedens van onnatuurlijken dood behoeft men de schriftelijke toestemming van den Officier van Justitie of van den Rechter Commissaris.

Bij ontbreken van nabestaanden of instellingen (armbestuur), die hiervoor in de termen vallen, zorgt de Burgemeester voor de begrafenis van een overledene.

Voor alle bij een begrafenis noodige formaliteiten wordt door den begrafenisondernemer gezorgd.

Faillissementen:

Teneinde op eigen of anderer verzoek failliet verklaard te worden (faillissementen worden aangevraagd bij den rechtbank van de woonplaats van den tot betalen onmachtige), moet men verkeerden in den toestand dat men heeft opgehouden te betalen.

Deze toestand treedt in wanneer men meer dan één schuld onbetaald laat.

Op één onbetaalde schuld kan men niet failliet verklaard worden. Hij of zij, die failliet verklaard is, verliest hiermede automatisch het beheer en de beschikking over zijn inkomsten en vermogen, terwijl de faillietverklaring tevens inhoudt onbevoegdheid tot het verrichten van eenige rechtshandeling met betrekking tot vermogen of inkomsten.

Een faillissement wordt opgeheven wegens gebrek aan actief wanneer er in de boedel geen of geen voldoende baten aanwezig zijn.

Een faillissement wordt beëindigd nadat de laatste uitdeeling aan de schuldeischers heeft plaats gehad.

Curator in een faillissement is de rechtskundige (door den rechtbank aangewezen), die de belangen van den gefailleerde behartigt en alle noodige rechtshandelingen voor hem verricht.

Huren en verhuren:

Akten betreffende huur en verhuur en ook brieven waarin huur of verhuur wordt bevestigd of erkend, zijn belast met een zegel ter waarde van 10 cents per 100 gulden, over den huurprijs van den geheelen huurtijd.

Huurkoop wordt als huur beschouwd.

Huur tot wederopzegging of voor den duur van het leven wordt berekend te zijn aangegaan voor 10 jaar.

Bedraagt de huur niet meer dan 250 gulden dan is het huurcontract vrij van zegel.

Dit is eveneens het geval wanneer de huuracte in meerdere exemplaren wordt opgemaakt, mits één exemplaar voldoende is gezegeld en wanneer alle stukken aan het registratiekantoor ter plaatse worden geregistreerd, binnen drie maanden na dagteekening en ten minste één maand na het ingaan van de huur.

Neringdoenden en handeldrijvenden:

Teneinde misleiding en verwarring te voorkomen is het verboden een zelfde zaak te drijven onder een naam, die vroeger of thans door een andere firma gevoerd werd of wordt, of zoo weinig daarvan verschilt, dat het publiek hierdoor misleid wordt.

Degene, die het eerst een handelsnaam voert, kan een ander, die hiervan na hem begint gebruik te maken, strafrechterlijk (via een request aan den kantonrechter) vervolgen en voor schadevergoeding aanspreken.

Heeten toevallig twee personen precies hetzelfde met dezelfde voorletter, dan kan het gebeuren dat aan den laatstkomende verboden wordt zijn zaak (in dezelfde artikelen) onder zijn eigen naam te drijven.

Bij iedere Kamer van Koophandel is een handelsregister ingesteld, waarin alle handeldrijvenden, binnen het ressort vallende,

verplicht zijn alle gegevens hun zaak betreffende te doen inschrijven.

Dit dient te geschieden binnen een tijdsverloop van 14 dagen ingaande één week voor en eindigende een week na de vestiging. Deze gegevens zijn kosteloos ter inzage voor het publiek, dat tegen geringe kosten hiervan afschriften kan verkrijgen.

Bij zaken, die onder een fantasienaam worden gedreven, kan het publiek door inzage in het handelsregister op de hoogte geraken van het feit wie de personen zijn, die aan het hoofd der onderneming staan.

Wijzigingen in een zaak moeten telkens ter kennis van het Handels Reg. worden gebracht.

Wie aan deze verplichtingen niet of niet tijdig voldoet is strafrechtelijk vervolgbaar.

Verhuizen:

Bij verhuizing naar een andere gemeente geeft men hiervan kennis aan het plaatselijk bevolkingsregister en vult een verhuisbiljet in.

In de nieuwe plaats van inwoning meldt men zich bij het Bevolkingsregister.

De huisgenooten kunnen worden vermeld op het verhuisbiljet van het hoofd van het gezin.

Men zorg ervoor tijdig gas, waterleiding en electriciteitsbedrijf in kennis te stellen van het a.s. vertrek, opdat evt. rekeningen kunnen worden vereffend en toevoer kan worden stopgezet.

Hetzelfde geldt voor telefoon aansluitingen.

Iemand's woonplaats wordt door de wet geacht daar te zijn, waar hij zijn hoofdverblijf heeft. Rondtrekkenden zonder vaste woonplaats hebben hun domicilie daar waar zij verblijf houden. Gehuwde vrouwen en minderjarige kinderen hebben resp. hun domicilie waar hun man en vader (of voogd) woont, ook al is dit ergens anders dan waar zij wonen.

Bij verhuizing - ook binnen de gemeente - dient men hiervan aangifte te doen bij het bevolkingsregister. Tegenwoordig kan men dit ook schriftelijk doen.

Zij, die wegens gekrenkte geestelijke vermogens of een andere reden onder curateele zijn gesteld hebben als domicilie de woonplaats van hun curator.

Minderjarigen in betrekking (inwonend) bij anderen hebben hun domicilie bij hun vader of voogd.

Meerderjarigen in betrekking (inwonend) bij anderen worden geacht hun domicilie te hebben ten huize van hun werkgever.

Bij scheiding e.d. wordt soms domicilie gekozen ten kantore van een notaris of advocaat.

Het domicilie van een overledene behoeft niet noodzakelijk het sterfhuis te zijn, doch is de plaats waar hij of zij het laatst metterwoon gevestigd was voor het overlijden.

Surséance van betaling:

Wanneer zich het geval voordoet, dat een faillissement onnoodig is (omdat er nog invorderbare baten zijn) of niet in het belang van den schuldeischer, kan de rechtbank surséance van betaling (opschorting van betaling) verleenen.

Surséance moet worden aangevraagd bij de rechtbank, welke daaromtrent overleg pleegt met de schuldeischers na eerst een bewindvoerder te hebben benoemd.

Hij of zij, die gelden schuldig is kan geen surséance verkrijgen wanneer meer dan een derde der verschenen schuldeischers of vertegenwoordigers van meer dan een vierde van de opeisbare schulden er zich tegen verklaard.

Heeft de aanvrager geen aanwijsbare vooruitzichten op het binnen afzienbaren tijd verkrijgen van zoodanige baten, dat hij of zij de schuldeischers zal kunnen tevreden stellen, dan wordt de surséance niet verleend.

Wordt de surséance geweigerd, dan kan de aanvrager in hooger beroep gaan en bij tweede weigering cassatie aanvragen.

Hetzelfde recht van in beroep gaan en cassatie aanvragen staat echter ook den schuldeischer vrij, tegen wiens zin de surséance bijv. is verleend.

Hangende dit beroep gelden niet de surséance bepalingen.

De enkele hier opgesomde formaliteiten moge den lezer tot voorlichting strekken, een volledig beeld van de in het dagelijksch leven voorkomende formaliteiten geven zij echter geenszins.

Garderobe.

Niet iedereen heeft een zoo groot huis, dat er een aparte garderobe is met vaste waschtafel, kapstok, toilettafel enz.

Wanneer wij gasten ontvangen doet zich echter de behoefte aan een garderobe wel eens gevoelen. Meer in het bijzonder wanneer men vele gasten krijgt bij een diner, een avondpartijtje, een bowlavond, een groote vergadering van leden van een tennis- of andere club enz. enz.

Een spreekkamertje en als dat er niet is een inham in de gang kan hiervoor ook best dienst doen en anders het fonteintje in de gang dat er meestal wel is en waarboven meestentijds wel een spiegel en lichtpunt zijn. Men zorg ervoor dat er een houten of glazen plank boven wordt aangebracht en anders zette men er een klein tafeltje, met een sierhanddoek of met een servet gedekt, naast. (Hierop legge men (haarborstel), kleerschuijer, (nagelvijl, kam, haarspelden), ponyspeldjes, poeder, speldenkussen met veiligheidspelden in verschillende maten en enkele naalden voorzien van resp. witte, zwarte, donker beige en rose zijde voor snelle reparaties aan kousen, japonnen e.d., voorts een handspiegel, ook een schoenhoorn vergete men niet).

Heeft men een apart kamertje beschikbaar dan wordt door de vrouwelijke gasten meestal een grooten spiegel en anders een kleinen spiegel op ooghoogte en een dito spiegel op den grond tegen den muur geplaatst (om rokzoom, kousen en schoenen te inspecteeren) zeer op prijs gesteld.

Bevindt zich een gediensstige in de garderobe, dan geve men bij weggaan na diner, lunch of souper aan haar de fool.

Betreft het een receptie of middagbezoek (thee, lezing, vergadering e.d.) dan wordt geen fooi gegeven in een particulier huis. In café of restaurant kan men met een dubbeltje volstaan. (Zie letter F: Fooien).

In een restaurant, hotel, bioscoop of ander openbare gelegenheid vrage men niet: waar is hier de W.C.? of waar is het toilet? doch: waar is de garderobe?

Gasten, die men gaarne ziet.

Evenals het zijn van een goede gastvrouw een kunst is, is het zijn van een prettige graaf geziene gast een kunst.

De ideale gast zorg voor de navolgende onontbeerlijke eigenschappen: een onverstoortbaar goed humeur een groot aanpassingsvermogen, een mild oordeel, vroolijkheid en een flinke dosis tact. Behalve deze aanbevelenswaardige eigenschappen brengt de ideale gast mede: Voldoende kleeren en verdere attributen,

vooral passende kleeven voor de gelegenheden, die zich zullen voordoen b.v.: Tenniskleeven, zwempak, badjas, stevige wandelschoenen, zonnehoed des zomers en voldoende warme kleeven, zoonoodig flanellen nachtgoed, overschoenen, wollen trui, handschoenen, regenmantel en sjaal des winters en wat de attributen betreft: Tennisracket, hockeystick, schaatsen, ping-pongbat e.d. Niets is zoo onaangenaam voor een gastvrouw als een gast, die voortdurend van alles moet leenen, omdat hij of zij niets heeft meegebracht.

De meeste menschen leenen zeer ongaarne hun tennisracket, golfclubs, badpak, schaatsen e.d. uit en niet iedereen houdt er een reserve voorraad op na.

Mocht het toch voorkomen, dat de gast iets van de gastvrouw te leen krijgt dan is de gast gebonden het voorwerp wat het ook zij onmiddellijk na gebruik met een dankbetuiging terug te geven, event. aangebrachte schade te herstellen of te vergoeden of zoo dit niet meer mogelijk is, het voorwerp door een gelijksoortig nieuw te vervangen.

Het is strijdig met alle regelen der *étiquette* wanneer men een tennisracket van de gastvrouw of gastheer des nachts op het grasveld of in het tuinhuisje laat liggen, wanneer men badhanddoeken aan de gastvrouw toebehoorende mee naar het strand neemt en deze kletsnat ineen gerold b.v. op het balkon van de logeerkamer laat liggen zoodat het weer er in komt of wanneer men den door de gastvrouw geleenden stofmantel met een vlek of scheur er in stilletjes zonder hier iets van te zeggen weer aan de kapstok hangt.

Behoorlijke menschen doen zooiets niet.

De ideale gast vergeet niet bij aankomst voor de gastvrouw een doos chocolade of een speciale lekkernij uit haar woonplaats (Hopjes, balletjes, koeken e.d.) mede te brengen en voor de kinderen zoo die er zijn een klein stukje speelgoed van weinig waarde: een balletje, een klein poppetje, een legpuzzle, een fluit of een paar kleurkrijtjes.

Voor kinderen boven de 12 jaar brengt men niets mede. Zij, die op goede omgangsvormen gesteld zijn zullen nimmer voor een week of een dag of tien uit logeeren gaan met een reusachtigen kastkoffer. Het meebrengen van twee valiezen staat veel minder onbescheiden dan het verschijnen met zoo'n gevaarte dat den indruk wekt, dat men voorloopig niet aan weggaan denkt.

De ideale gast zorgt er steeds voor stipt op tijd aan de maaltijden aanwezig te zijn en laat nooit en te nimmer blijken, dat de kinderen des huizes, de hond, de kat of de bezoekers en familieleden van gastheer en gastvrouw niet in zijn (haar) smaak vallen.

De gast, die graag gezien wordt en als om strijd geïnviteerd, is bijna altijd iemand, die aan tact en wellevendheid de een of andere gave paart: De gave van onderhoudend en geestig te kunnen vertellen en voordragen of de gave van zingen, piano of viool spelen, tooveren, kunstjes vertoonen of wat dan ook.

Soms ook is het alleen de gave van volmaakt te kunnen luisteren, die iemand gezocht maakt.

Gasten - en vooral jeugdige gasten - meenen vaak, dat zij een goeden indruk maken wanneer zij zich hulpvaardig betoonen tegenover hun gastvrouw.

Inderdaad is hulpvaardigheid een prijzenswaardige eigenschap, men hoede zich echter angstvallig voor een teveel.

Niets ergert de huisvrouw zoo intens als gasten, die zich zoo klaarblijkelijk verplicht gevoelen 'een handje te helpen' en die of alles verkeerd doen of voortdurend geholpen en terechtgewezen moeten worden.

Er zijn vrouwelijke gasten, die na het ontbijt als een hondje achter de bezige huisvrouw aan tippelen en onophoudelijk vragen: 'Wat kan ik voor je doen?' Dit is het soort dat iedere gastvrouw tot wanhoop drijft.

Hieronder volgen een lijstje met dingen, die een welopgevoed gast dient na te laten:

Een welopgevoed gast maakt géén ezelsooren in de boeken van zijn gastheer, noch streept hij er passages in aan, legt geen brandende sigaret op den rand van tafel of tafelkleed zoodat er een leelijke bruine brandvlek ontstaat; hij maakt zijn scheermesjes niet schoon aan de handdoeken in de logeerkamer en gebruikt de handdoeken evenmin om zijn schoenen af te vegen; hij komt nimmer met bemodderde of bestoven laarzen in de kamer en laat de logeerkamer niet achter (noch dagelijks noch bij zijn vertrek) in een staat van wanorde, die aan verwoesting grenst (gordijnen, die des nachts in den regen buiten het raam zijn gewaaid en verkleurd, vlekken op deken of karpet, leege doozen, kranten e.d. op den grond, propfen haar en zeepresten in de afvoerbuiss van de waschtafel en kleeren op alle meubels enz. enz.

De gast, die weet hoe het hoort, laat nooit geld noch sieraden op

de logeerkamer slingeren, doch bergt zoowel het een als het ander achter slot, alvorens de kamer te verlaten.

Ook correspondentie dient te worden opgeborgen.

Indien een welopgevoed gast een eigen hond meebrengt (dames met schoothondjes!) dan zorg hij of zij er voor, dat het dier niet de minste schade aanbrengt. Men late het niet loslopen, niet op saloncanapé, stoelen of bedsprei van de gastvrouw liggen.

De gast, die weet hoe het hoort, zal nooit en te nimmer eigen bekenden, familie of vrienden meebrengen hetzij aan een maaltijd hetzij tusschentijds zonder vooraf hiertoe verlof te hebben gevraagd aan gastvrouw of gastheer.

Evenmin zal een welopgevoede gast verzuimen de vrouw des huizes te verwittigen van zijn of haar event. niet thuiskomen of later thuiskomen voor een maaltijd.

Ook de bedankbrief na genoten gastvrijheid zal niet worden vergeten.

Deze brief behoort binnen een week door de gastvrouw te worden ontvangen.

Nimmer zal een gast, die weet hoe het hoort zonder waarschuwing gastheer of gastvrouw des avonds laten opzitten wanneer hij of zij bij derden te gast is.

Men regele het thuiskomen duidelijk vóór het vertrek. De gast, die weifelt welke kleding vereischt wordt voor een of andere gelegenheid kan beter overleg plegen met de gastvrouw dan lukraak er maar een slag in te slaan.

De vrouwelijke gast zorg voor stopmateriaal van haar kousen, rolletjes zijde in de kleur van haar japonnen, drukknoopjes, veiligheidsspelden, vlekkenwater, watten, hoofdpijntabletten, pleister, garen, band, elastiek, schrijfpapier, een goed boek en een handwerk. Dit zal haar in staat stellen zich ook eens alleen bezig te houden en waar noodig herstellingen te doen zonder dat zij om alles behoeft te vragen.

Gastvrijheid.

Al diegenen, die gasten ontvangen of zouden willen ontvangen, dienen één stelregel steevast voor oogen te houden: Gastvrijheid heeft niets uit te staan met welstand.

Zeer ten onrechte wordt door velen gemeend, dat een zekere mate van welstand onontbeerlijk is voor ware gastvrijheid, maar ware gastvrijheid is niet afhankelijk van kwaliteit. Ware gastvrijheid is

altijd hetzelfde, in het rijkste huis zoowel als in het armoedigste zolderkamertje.

Het is een verkeerde opvatting te meenen, dat men het anderen moet geven ‘zooals zij het gewend zijn’.

Niets in hinderlijker en pijnlijker voor rijke menschen dan bij minder bedeelden tijdens een bezoek de spanning en de onrust te gevoelen, die hun bezoek teweeg brengt en gewaar te worden hoe de gastvrouw kosten heeft gemaakt, die haar budget heel klaarblijkelijk niet dragen kan.

De wensch om toch maar vooral ‘goed voor den dag te komen’ doet menige huisvrouw dwaasheden begaan waarvoor later het gezin moet boeten.

Wanneer menschen met bescheiden middelen een avondje geven, dat past in het kader van hun levensstandaard en zoo'n avondje mislukt glansrijk, dan is dit niet te wijten aan de eenvoudige consumptie, aan het weinig weelderig meubilair, aan het ontbreken van dure dranken, fijne bonbons en andere luxe, maar dan is het te wijten aan hun eigen houding ten opzichte van hun gasten, aan hun zich voortdurend bewustzijn dat er iets - of liever - veel ontbreekt, aan hun gebrek aan rust en moreelen moed, aan hun verkeerde waardetoekenning, die hen ten onrechte doet veronderstellen dat anderen het alleen dáár plezierig vinden, waar zij hetzelfde comfort en dezelfde versnaperingen vinden, die zij thuis gewend zijn.

Er zijn fijn beschaafde lieden, die met onnavolgbare hoffelijkheid en spontane hartelijkheid een kopje slappe thee en een droog biscuitje met een sprankelende conversatie bieden en het is bij hen en n i e t bij de gastvrouw waar men overladen wordt met dure lekkernijen en waar de conversatie bestaat uit kwaadspreken-van-anderen, dat de gasten gaarne terugkomen.

Ware gastvrijheid is afhankelijk van persoonlijkheid en niet van persoonlijke middelen.

Het bezoek, waarvan wij verkwikt en opgefrist terugkomen en waarover wij nog lang napraten is het bezoek waar wij de ware ontspanning vonden, de tegemoetkomende hartelijke belangstelling in onze persoonlijke aangelegenheden, waar wij dingen hoorden, die ons tot nadenken stemden.

De gastvrouw, die niet meer kan aanbieden dan een simpel kopje thee of koffie en een glas limonade zelf toebereid van een sinaasappel, toont begrip van de ware gastvrijheid, zoo zij dit aanbiedt

met de rustige zekerheid dat het zal worden aanvaard zooals het wordt geboden: in hartelijke vriendschap, als bijzaak en n i e t als hoofdzaak van het bezoek.

Het druischt tegen alle wellevendheid en goede vormen in, wanneer gastvrouw of gastheer zich voortdurend verontschuldigen dat het bij hen zoo eenvoudig is, dat zij niets anders kunnen offreeren, dat zij hopen, dat de gasten het schamele voor lief willen nemen enz. enz.

Tusschen lieden van opvoeding en beschaving wordt nimmer met een enkel woord gerept over de kwaliteit van de geboden consumptie.

Bezitten de gasten onverhoopt niet zooveel tact en beschaving dat zij hieraan meedoen dan is dit voor de gastvrouw zeer pijnlijk, doch het eenige wat zij kan doen is er het zwijgen toe doen en als het al te bar is met een glimlach zeggen: het spijt mij, dat het U niet smaakt.

In geen geval late zij zich verleiden tot het snel bestellen of laten halen van andere versnaperingen tot het stamelen van verontschuldigen e.d.

Zij, die veel gastvrijheid genieten en niet van alle opmerkingsgave ontbloot zijn zullen alras bemerken dat zij-die-meetellen d.w.z. de menschen uit de hoogere en hoogste kringen allemaal zonder onderscheid hun leven inrichten volgens dezelfde principes, hoe verschillend het uiterlijk vertoon ook moge zijn.

En deze principes houden in: geen slordigheid of nalatigheid in woord, gebaar of uiterlijk. Het personeel, de tafel, de theetafel, het meubilair, de consumptie die geboden wordt, de kleeding, de taal en het gebaar, dat alles ademt een geest van welverzorgdheid en dan doet het er niets toe of het personeel bestaat uit een daghitje-van-14-jaar, of de tafel slechts met het simpelste aardewerk gedekt is, of de stoelen oud en versleten zijn, en de consumptie bestaat uit zelfgebakken cake of een kopje anijsmelk met een kaneel beschuitje.

Behalve de valsche schaamte over eenvoudige omstandigheden, is er nog een andere valsche schaamte, die onervaren gastvrouwen in pijnlijke situaties kan brengen: het is de valsche schaamte, die vreezend ongastvrij te lijken de gasten in de onzekerheid laat omtrent den duur van hun logeerbezoek.

Ervaren gastvrouwen vragen iemand voor het week-einde en voegen er bij: Wij verwachten je Zaterdag a.s. voor de lunch en

hopen, dat het je mogelijk zal zijn tot Maandag na het ontbijt te blijven.

Dit laat aan duidelijkheid niets te wenschen over en toch doet men het voorkomen alsof het initiatief voor het vertrek in handen van de gast gelaten wordt, terwijl het in werkelijkheid de gastvrouw is, die hier het uur van vertrek bepaalt.

De onervaren gastvrouw vraagt iemand 'voor het week-einde' zonder nadere toevoeging. Begint zich Vrijdagmiddag af te vragen of de gast misschien al Vrijdagavond zal komen, verknoeit een ganschen avond met vergeefs wachten, gaat den volgenden morgen uit en vindt bij verlate thuiskomst een onverzorgde lunchtafel en een pijnlijk verraste gast, die op een dergelijk weinig gracieuse ontvangst niet had gerekend.

Er is ook niets tegen om tot een gast, die onbehoorlijk lang voor een middagbezoek blijft te zeggen: tot mijn groote spijt moet ik over een kwartier afscheid van U nemen.

En als iemand des avonds te lang blijft kan men een wenk geven door te vragen of iemand niet nog iets wil gebruiken.

Een andere verkeerde opvatting van vele gastvrouwen is, dat zij voortdurend met haar gast bezig moeten zijn.

Verreweg de meeste gasten vinden het bijzonder prettig in een vreemde stad eens alleen te winkelen of te wandelen.

Ontvangt een werkende vrouw gasten, dan kan zij dezen tevoren duidelijk maken, dat men elkander behalve aan de maaltijden, absoluut vrij laat. Ieder gaat dus z'n eigen gang, tenzij men afsprekt tezamen iets te ondernemen.

Een ander verkeerd begrip van gastvrijheid is het om verschillende - en zelfs een enkele! - gast(en) op een bepaald uur aan het ontbijt te willen vereenigen.

Vrijheid - blijheid is de prettigste manier en de huisvrouw, die den eersten avond aankondigt: er wordt hier van 8-10 ontbeten, wij wachten niet op elkaar - zal in stilte door hare gasten worden gezegend.

De huisvrouw met weinig of geen personeel kan beter het eerste ontbijt naar de logeerkamer brengen of doen brengen. Dat laat haar beneden de handen vrij en de gasten loopen niet de kans door evt. laat opstaan de gang van zaken te verstoren in de huishouding.

De perfecte gastvrouw zal zich altijd voor de komst van een gast persoonlijk gaan overtuigen of alles in de logeerkamer in orde

is m.a.w. of er schoone handdoeken zijn, een nieuw stuk zeep, of de afvoer in de waschbak niet verstopt is, of er schoon papier ligt in nachtkastje, toilettafella en kast, of het raam goed sluit en de luiken niet kleppen en de gordijnen goed dichtgetrokken kunnen worden, of de elektrische peer wellicht vernieuwd behoeft te worden enz.

Tenslotte zal zij schrijfpapier, inkt, een trommeltje met droge biscuits, wat lectuur en een bloemetje voor haar gast neerzetten; zij zal de prullemand niet vergeten en er zorg voor dragen, dat de gast desgewenscht de logeerkamer kan afsluiten hetzij met een sleutel en als die ontbreekt met een schuifknip. Ten overvloede behoort in iedere logeerkamer een elektrische zaklantaarn of een kandelaar met kaars en lucifers voor het geval dat het elektrische licht weigeren mocht, wat in ieder huis kan voorkomen.

Zaken, die evenmin in de ideale logeerkamer mogen ontbreken zijn: een klok, die werkelijk loopt (bij voorkeur geruischloos) een kalender en een lijstje van de buslichtingen.

Natuurlijk behoort er voldoende hang- en ligruimte te zijn voor de kleeren van de gast en een voldoende aantal kleerenhangers. Een lampje boven of naast het logeerbed wordt door de meeste gasten hoogelijk gewaardeerd. Gastvrouwen, die ver van treinof tramstation af wonen dienen er voor te zorgen dat er een (eigen of gehuurd) vervoermiddel voor de gast bij aankomst gereed staat.

Het vervoer (naar het station) bij vertrek is voor rekening van de gast.

Wanneer de dochter des huizes een vriendin of de zoon des huizes een vriend inviteert voor een avond- of middagbijeenkomst of voor een week-einde dan is de uitnoodiging gedaan resp. door de dochter of den zoon alleszins voldoende.

Anders is dit echter wanneer vriendinnen (getrouwd of ongetrouwd) van den zoon of vrienden van de dochter geïnviteerd worden.

In dat geval schrijft de moeder als vrouw des huizes de invitatie of voegt enkele woorden toe aan de invitatie door haar dochter of zoon opgesteld.

Tot slot nog een goede raad aan alle gastvrouwen.

Neemt steeds het standpunt in, dat Uw gasten er zijn voor hun plezier en niet voor Uw genoegen: Onthaal hen niet op Uw zorgen en bezwaren noch op de onderlinge geschilpunten van Uw

gezin. Wat er ook voor onaangenaams moge voorvallen tijdens het bezoek Uwer gasten, zorgt ten allen tijde dat zij er noch hinder noch last van ondervinden en laat hen onder geen voorwaarde voelen dat zij feitelijk in den weg zijn onder bepaalde omstandigheden.

De ervaren gastvrouw zal geen onderscheid maken tusschen de verschillende gasten, die zij tegelijkertijd om zich vereenigt. Zij zal aan allen even veel aandacht besteden en hen om beurten in het gesprek betrekken.

Nimmer zal zij toonen, dat zij met de een honderd maal liever een gesprek voert dan met den ander en zij zal geen harer gasten toestaan zich van het gesprek geheel en al meester te maken voor langer dan b.v. een kwartier. Door tactvol een ander onderwerp op het tapijt te brengen zal zij aan het gesprek een meer algemeene wending weten te geven.

Het succes van een gastvrouw ligt grootendeels opgesloten in de mate van haar betoonde belangstelling in de aangelegenheden van haar gasten. De gastvrouw, die de moeilijke kunst der ware gastvrijheid verstaat zal (met behulp van notities desnoods) onthouden waaruit de voorkeur en de tegenzin harer gasten bestaat. Door te toonen dat zij dit heeft onthouden bewijst zij den gast een ongezocht en fijngevoeld compliment.

De étiquette eischt, dat bij een diner of avondontvangst de eerst aanwezende d.w.z. de voornaamste of hoogst geplaatste gast het eerste weggaat.

Niemand verlate dus een diner of soirée voordat de eeregasten zijn vertrokken. Is men door dringende omstandigheden genoodzaakt eerder weg te gaan, dan vrage men de gastvrouw hiervoor speciaal verlof. Deze zal op haar beurt de eeregast(en) vragen bedoelde persoon te willen verontschuldigen.

Het is volkomen correct indien de gastvrouw bij een groot diner door den knecht aan de deur tegen de chauffeurs die de gasten brengen, laat zeggen hoe laat zij weer voor moeten zijn om de gasten af te halen.

De knecht zegt dit wanneer hiernaar wordt gevraagd en ook wanneer hiernaar niet mocht worden gevraagd.

Groote diners beginnen om half 8 of kwart voor 8, soms om 8 uur en duren tot tien uur à half elf.

Gearmd lopen.

Wie volkomen aan de eisch der *étiquette* wil voldoen zal zich in het openbaar nimmer gearmd vertoonen noch met een lid der eigen noch met een lid der andere sexe.

Iets anders is het wanneer een jonge man een oude dame op straat den steun van zijn arm biedt.

Verloofde paren, die zich strikt aan de regels der *étiquette* willen houden loopen in het publiek dan ook nimmer gearmd. Over de gewoonte om behalve arm in arm ook nog hand in hand te loopen kan beter gezwezen worden.

Dit is strijdig met alle begrippen van goede vormen.

Een heer biedt een dame zijn rechterarm: Ten eerste in een formeele processie b.v. in een huwelijksstoet, ten tweede bij het betreden van de eetzaal ter gelegenheid van een min of meer officieel diner. Ten derde bij het begeleiden naar auto of rijtuig als de dame oud of gebrekkig of de straat glad is. Ten vierde wanneer men bij avond langs een slecht of ongebaand pad gaat.

Een verloofd man laat zijn meisje rechts van zich gaan.

Een getrouwd man laat zijn vrouw links van zich gaan.

Velen geven er echter de voorkeur aan ook hun echtgenoot rechts van zich te laten gaan.

Gebaren.

Fraaie kleeven komen niet tot hun recht wanneer de houding en het gebaar van den persoon, die ze draagt slap en verwaarloosd zijn.

Door de meeste menschen, mannen zoowel als vrouwen wordt de belangrijkheid van het gebaar verre onderschat.

Het gebaar liegt niet.

Het gebaar verradt ons veel meer dan wij vermoeden. Afgezakte schouders, een ronde rug, een traag uitgestoken slappe hand, het bestijgen van een trap alsof men zich moeizaam ophijscht, dat alles vertelt van gebrek van energie terwijl een kwieke stap, een forsche greep en een snelle oogopslag getuigen van kracht en activiteit.

Het heftig en zelfs levendig gebaren geldt ten onzent als onwellevend.

Zij, die al gesticuleerend als het ware met-hun-handen-praten genieten niet den roep van fijne beschaving.

Beschaafde lieden gebaren zoo weinig mogelijk en de gebaren, die zij maken zijn harmonisch.

Een harmonisch gebaar is een soepel vloeiend gebaar in tegenstelling tot een onharmonisch leelijk gebaar dat meestal niet anders is dan een onbeheerscht gebaar b.v.: Opstaan met een ruk, gaan zitten met een plof, iemand begroeten alsof men een aanval op hem doet enz. enz.

Evenmin als een luide schreeuwerige stem bij goede vormen past, evenmin hooren daar bruuske gebaren bij.

Zij, die zich een rustig sober gebaar eigen willen maken kunnen dit verwerven door anderen onopvallend te bestudeeren en zich vervolgens gewapend met een onwelwillenden kritischen zin voor hun spiegel te plaatsen en zich zelf (alweer onwelwillend kritisch!) te bekijken bij loopen, staan, zitten, buigen, knikken enz. enz.

Uiteraard geldt dit meer voor vrouwen dan voor mannen, hoewel de man, die zich in het publiek moet vertoonen verstandig doet behalve zijn te houden voordracht, tafelrede e.d. ook zijn houding en gebaar te repeteeren.

Geboorte.

Zoodra een nieuwe wereldburger zijn intrede heeft gedaan, worden ouders, naaste familie en intieme vrienden en kennissen per telefoon of telegram hiervan verwittigd.

De geboorte aankondigingsadvertentie verschijnt zoo mogelijk nog denzelfden dag en anders den volgenden dag in een of meer plaatselijke bladen, terwijl gedrukte aankondigingen van de geboorte, (waarvan de adressen veelal 2 maanden tevoren zijn klaargemaakt) (alleen de naam wordt opengelaten) zoo spoedig mogelijk worden verzonden. Deze aankondigingen bestonden vroeger uit een dubbel wit kaartje aan de buitenzijde waarvan de ouders kennis gaven van de geboorte. Toen werd het mode een visitekaartje van de ouders te zenden met hieraan bevestigd een popperig klein kaartje, waarop de naam van de nieuwe baby werd gedrukt.

Al naar gelang het een jongen of een meisje was werd dit kleine kaartje met een blauw of rose strikje bevestigd aan het kaartje van de ouders.

Tegenwoordig ziet men soms dubbele kaartjes waarop door min of meer bekende artisten een toepasselijke teekening in water-

verf is aangebracht, terwijl aan de binnenzijde de aankondiging gedrukt staat

Zij, die echter prijs stellen op soberheid zullen zich aan dergelijke min of meer buitenissige aankondigingen niet wagen.

Wie het fraai wil doen kieze geschept papier en een eenvoudige drukletter doch onthoude zich van al wat uitmiddelpuntig is.

Vier weken na de geboorte wordt een bedankadvertentie geplaatst in de bladen.

Het is in deze advertentie (en niet in de geboorteaankondigings advertentie) dat vermeld wordt wanneer kraambezoek wordt verwacht.

Het kraambezoek onderscheidt zich wat de consumptie aangaat weinig van andere gewone ontvangmiddagen.

Vaak wordt er kandeel gepresenteerd en wordt - indien zulks mogelijk is - de baby in vol ornaat binnen gebracht om bewonderd te worden.

Meestal ligt de baby in de wieg in een zij- of achterkamer en volstaan de bezoekers met even een blik in de wieg te werpen.

De ouderwetsche baker, die vroeger, gekleed in de beste zwarte japon met fraaie muts en zwart zijden schort de guldens en rijksdaalders in ontvangst nam, heeft tegenwoordig bijna overal plaats gemaakt voor de pleegzuster of de gediplomeerde kraamverzorgster aan wie men geen fooien geeft.

Was het vroeger de gewoonte, dat de kraamvrouw op den negenden dag als de behandelende arts zijn afscheidsvisite bracht, een gesloten enveloppe overhandigde, waarin het door de jonge ouders vastgestelde honorarium zich bevond, tegenwoordig geschiedt de afrekening op meer zakelijke basis.

Gewoonlijk vraagt de dokter (zoo hij niet de huisdokter is, die geacht kan worden hiervan op de hoogte te zijn) naar inkomen of belasting aanslag van den echtgenoot en bepaalt zelf hiernaar zijn rekening, die hij t.z.t. inzendt.

Reeds in de maanden vóór de geboorte heeft de jonge moeder meestal tal van geschenken ontvangen voor de luiermant en veelal ook (als het de eerste baby is) wieg, wagen, badje, kamerscherm, aankleedtafel e.d.

Is het kind geboren, dan zenden vrienden en familieleden meestal bloemen of een taart, peetouders en grootouders iets van zilver (vork, lepel, kroesje, paplepel, rammelaar e.d.).

Soms wordt ook door de grootouders of door een oom een uitkeering op 18-jarigen leeftijd (studiebeurs) geschonken.

Verkeeren de jonge ouders in moeilijke financiële omstandigheden, dan worden veelal eieren en melk, of zes flesschen wijn of een aantal weckglazen met groente, compôte e.d. gezonden.

De eerste maal, dat de jonge moeder in den huiselijken kring verschijnt na de bevalling wordt meestal eenigszins feestelijk gevierd met bloemen en een of andere versnapering.

Bij de naaste buren en overburen wordt een geboorte meestal mondeling aangezegd.

Wordt een kindje dood geboren dan vervallen de gedrukte aankondigingen.

Aanbeveling verdient het echter dan toch een advertentie te zetten ten einde de ouders ongewenschte vragen en uitleggingen te besparen.

Een dergelijke advertentie wordt zonder rouwrand geplaatst.

Gedrag.

Meer nog dan uiterlijk en houding stempelt ons gedrag ons tot beschaafde of onbeschaafde menschen. Het gedrag van den beschaafden mensch in het openbaar zoowel als in den huiselijken kring is onopvallend, hoffelijk, beheerscht en voorkomend.

Onopvallend doordat hij zich nimmer op den voorgrond dringt of door luid spreken en gesticuleeren, door in het oog loopende kleeding e.d. de aandacht trekt.

Hoffelijk doordat hij ook bij teleurstelling, tegenslag of onheusche bejegening nimmer de beleefdheid tegenover anderen uit het oog verliest.

Beheerscht doordat hij zich nimmer laat verleiden in drift dingen te zeggen en te doen waarvan hij later spijt zou hebben en doordat hij door woord noch door gebaar blijk geeft van ongeduld, boosheid, verontwaardiging, bijval of afkeer.

Voorkomend doordat hij steeds tot hulp en voorlichting bereid, anderen daadwerkelijk van dienst is wanneer de gelegenheid zich daartoe voordoet, ook wanneer zulks voor hem zelf ongerief en ongemak tengevolge zou hebben.

De man, die weet hoe het hoort, gaat na een dame een deur binnen of een trap af, doch vóór een dame een tram, trein, rijtuig of boot uit en een trap op.

Immers de heer, die zijn dame voor laat gaan bij uitstappen is niet in de gelegenheid haar bij het uitstijgen behulpzaam te zijn, terwijl de man die op goede vormen gesteld is zelfs den schijn zal willen vermijden dat hij een onbescheiden blik onder de rokken van de een trap bestijgende dame zou kunnen werpen.

De étiquette eischt, dat een man in een lift zijn hoed afneemt zoodra er een vrouw binnentreedt.

In gezelschap van louter sexegenooten (ook wanneer dit oudere heeren zijn) is het hoed afnemen niet noodig.

Een heer laat iedere dame rechts van zich loopen (ook zijn eigen vrouw).

Een dame laat een oudere dame rechts van zich loopen.

Een uitzondering hierop vormt het loopen in een drukke straat, waar men de persoon, die anders ter rechter zijde zou gaan aan den huizenkant van het trottoir laat loopen, terwijl men zelf den kant van den rijweg houdt.

Behalve uiterlijk moet ons gedrag ook innerlijk correct zijn d.w.z.: zóó dat er volgens eer en geweten niets op aan te merken valt. Zij, die aanspraak maken op den naam van welopgevoed zullen nimmer iets leenen, hetzij geld of goed, zonder het zoo prompt mogelijk terug te geven.

Zij zullen ten allen tijde zelfs den schijn van klaploopen willen vermijden.

Zij zullen nimmer pochen op bezit of kundigheden.

Zij zullen ten allen tijde vermijden te spreken over den prijs van eigen of anderer eigendommen. Zij zullen noch over hun familieaangelegenheid noch over hun echtgenoot(e) noch over hun financieele aangelegenheden spreken met derden.

Zij zullen vertrouwelijke mededeelingen van anderen strikt eerbiedigen.

Echtgenooten zullen onder geen enkele omstandigheid elkander afvallen of bekritiseeren in tegenwoordigheid van derden (ook niet van hun kinderen). Noch zullen zij elkanders tekortkomingen e.d. in elkanders afwezigheid met derden bespreken. Zij zullen het briefgeheim niet schenden door tot hen gerichte zeer persoonlijke brieven aan derden te laten lezen.

Zij zullen zich nimmer in den loop van het gesprek merkbaar laten voorstaan op hun min of meer groote vriendschap met bekende of beroemde personen.

Indien zij dergelijke personen kennen zullen zij vermijden over

hen sprekend hen in den loop van het gesprek op familiäre wijze bij den voornaam te noemen.

Zij zullen nimmer kwaadspreken noch meedoen aan het verbreiden van schandaaltjes; zij zullen alle dubbelzinnige gesprekken en situaties angstvallig vermijden.

Zij zullen nimmer anderen op de schouders kloppen, plagenderwijze in arm of wang knijpen, duwen, aanstooten, e.d.

Zij zullen tegen ondergeschikten en minderen in rang even beleefd en vriendelijk zijn als tegen huns gelijken.

Zij zullen onder geen enkele voorwaarde misbruik maken van de onwetendheid, de hulpeloosheid of de onkunde van anderen.

Zij, die hun beste manieren aantrekken en afleggen tegelijk met hun uitgaanskleeren kunnen géén recht doen gelden op de benaming van welopgevoed en beschaafd.

Geheimen.

Geheimen van anderen dienen wij strikt te respecteeren en onder geen enkele omstandigheid mogen wij misbruik maken van hetgeen ons vertrouwelijk werd medegedeeld.

Met onze persoonlijke geheimen kunnen wij het allerbeste handelen als met onze tekortkomingen, waar wij maar het liefste het zwijgen toe doen.

Het druischt tegen alle wellevendheid en goede vormen in, wanneer men in gezelschap met een of meer personen geheimen behandelt, waarvan de overige aanwezigen uitgesloten zijn.

Bevindt men zich in een moeilijk parket, door dat men desgevraagd een geheim van derden niet wil prijsgeven, dan kan men altijd volstaan met ronduit te zeggen: dat betreft iets, dat niet mij maar anderen aangaat. Ik heb geen vrijheid daarover te spreken, ik kan er U dus tot mijn spijt niet over inlichten. Het beste lijkt het mij, dat U het den betrokkene zelf vraagt.

Mocht een onbescheiden persoon toch blijven aandringen en nieuwsgierig vragen of men wel of niet op de hoogte is van het gevraagde, dan antwoorde men: Het maakt geen enkel verschil of ik het weet of niet weet, in geen van beide gevallen kan ik er mij over uitlaten.

Aldus blijft de onbescheidene in de onzekerheid en smaakt men de voldoening op beleefde wijze te hebben geweigerd zijn woord te breken.

Gelaatsverzorging.

Onder gelaatsverzorging verstaan wij niet alleen de goede zorgen, die men besteedt aan het onderhoud van teint en gelaatsspieren doch tevens het opmaken van het gelaat.

Uiteraard zullen alleen vrouwen zich hiermede bezig houden. (Het schminken van acteurs en actrices behoort in dit boek niet thuis).

Men verwachtte in dit hoofdstuk geen uitgebreide handleiding over het opmaken. Wij willen er ons slechts mee bezig houden voor zoover het te maken heeft met de goede vormen.

Evenals welverzorgde vrouwenhanden prettig zijn om naar te kijken en scherp puntige en vuurrood gelakte nagels een bedenkelijk gebrek aan distinctie verraden, evenzoo is een welverzorgd vrouwengelaat prettig om te zien en wekt een zwaar geblancket en beschilderd gezicht slechts walging en spot.

Over het al of niet wenschelijke van het opmaken van het gelaat loopen de meeningen zeer uiteen.

Vast staat, dat overdrijving hier niet alleen het uiterlijk doch ook het innerlijk schaadt. Zij, die overdrijven verliezen een belangrijk iets uit het oog: Namelijk dat de natuur een geheel samenstelt, waarvan de samenstellende onderdeelen bij elkaar behooren, elkaar aanvullen en tezamen de persoonlijkheid uitmaken (hierbij hebben wij natuurlijk niet het oog op misvormingen).

De vrouw, die door chirurgisch ingrijpen haar karakteristieke groote of gebogen neus laat veranderen in een klein wipneusje, ziet er na die bewerking niet alleen vreemd maar dwaas uit. Zij vergeet, dat bij de rest van haar uiterlijk die neus past. Evenzeer als met vorm is dit met kleur het geval: Zij die zwart zijn geboren en hun haar witblond laten bleeken zullen er altijd min of meer griezelig onnatuurlijk uitzien, al zullen de meeste menschen zich afvragen waar dat toch aan kan liggen.

Ook met den leeftijd moeten wij rekening houden: De natuur, die alles zooveel beter en harmonischer doet dan wij menschen, zorgt er voor, dat bij niet meer jong vel het haar begint te grijzen. Het grijzende haar doet ontegenzeggelijk de gelaatstint jonger schijnen dan zij in werkelijkheid is.

De oudere vrouw met het egaal donker geverfde haar krijgt een harde onnatuurlijke uitdrukking in het gezicht.

De natuurlijke soepelheid van een vrouwengelaat wordt al spoedig door overdreven en onvakkundige opmaak tot een soort mas-

ker, dat hoogst onaangenaam aandoet en ten overvloede de draagster er veel en veel ouder doet uitzien dan wanneer zij met een enkele bescheiden toets de natuur te hulp ware gekomen. Poeder, schmink, rouge, oogenzwart e.d. zijn bedoeld als hulpmiddelen.

Overal waar hulpmiddelen de overhand krijgen boven het bestaande, dat zij moeten trachten te verfraaien of in stand te houden, wordt het evenwicht verstoord en ontstaat iets, dat zoowel leelijk als lachwekkend is.

Hetgeen waard is om gedaan te worden, is ook waard om goed gedaan te worden - deze uitspraak geldt evenzeer voor het opmaken van het gelaat als voor alles wat wij doen.

Wie hieraan mede wil doen, stelle zich eerst ter dege op de hoogte van deze kunst.

Iedere kleur en tint van hoofdhaar gaat gepaard met een harmonieerende schakeering van huidskleur en vereischt een bijpassende tint poeder, rouge en lippenrood.

Slaat men hierop geen acht dan loopt men groote kans, dat het geheel er onnatuurlijk opgeverfd dus onbeschaafd zal uitzien. De vrouw van beschaving en distinctie zal er ten allen tijde voor zorgen, dat haar opmaak bescheiden, natuurlijk lijkend en passend is; met het laatste bedoelen wij, dat er bij avondlicht andere eischen aan opmaak gesteld worden dan overdag, dat b.v. bij rouwkleeding en openluchtsport opmaak zich tot een minimum dient te beperken, terwijl er terdege verschil bestaat tusschen zomer en winteropmaak.

Men stelle zich dus terdege op de hoogte bij een goeden kapper of schoonheidsspecialiste en hoede zich onder alle omstandigheden voor overdrijving.

Wat de eigenlijke verzorging van het gelaat aangaat: Het masseeren en bekloppen der gelaatsspieren, het inwrijven met vette crème des avonds en met drooge crème als onderlaag voor poeder en rouge des morgens: Hierover verstrekt iedere vrouwen-rubriek in welhaast elke courant de noodige gegevens.

Onontbeerlijk voor een fraaie teint zijn: Matigheid op alle gebied, goede stoelgang, voldoende nachtrust, water drinken, lichaamsbeweging en frissche lucht. Hiervan zal men meer profijt ondervinden dan van een heel regiment zalf- en crème potjes zonder een juiste levenswijze.

Over den man en gelaatsverzorging kunnen wij kort zijn:

De welopgevoede man zal nimmer ongeschoren aan tafel verschijnen, noch ongeschoren zijn vrouw begeleiden naar comédie, concert, bridge-avond e.d.

Gemanieerdheid.

Gemanieerdheid is de zucht van hen, die niet weten hoe het hoort om het eens extra mooi te doen.

Deze overdrijving heeft ten gevolge dat sommigen drinken met een pink omhoog, of met een pink krampachtig gekromd, of eten met vork en mes, vastgehouden zooals men een penhouder vasthoudt!

Strijdig met de étiquette is het voorts ook om den steel van lepel of vork tusschen 2den en 3den vinger van de hand te vlechten als het ware, om het lepeltje door het oortje van het kopje te steken.

Gemanieerdheid is niet anders dan hinderlijke aanstellerij en heeft met manieren als zoodanig weinig of niets uitstaande.

Gemanieerdheid omvat ook het gemaakt praten, het overdreven gediensig zijn, het aanvatten van doodgewone voorwerpen met de punten der vingers, het loopen op de teenen als daar geen reden toe is enz.

Geschenken.

Geschenken kunnen wij onderscheiden in: officieele en jubileum geschenken; geschenken aan familie en vrienden; geschenken aan kinderen; bruidsgeschenken e.d.

Officieele geschenken:

Baren meestal de minste zorg. De ambtenaar, de burgemeester, de bank- of fabrieksdirecteur, wien bij vertrek, installatie, of jubileum een geschenk wordt aangeboden, wordt meestal tevoren discreet gepolst over hetgeen hem welkom zou zijn. Een inschrijving of collecte wordt geopend en al naar gelang van het bedrag der binnengekomen giften wordt een stoel, een karpel, een ameublement, een radiotoestel, o.d. gekocht door het feestcomité, dat zich hiermede belast.

Geschenken aan familie en vrienden:

Dragen een veel persoonlijker karakter en eischen van den enkeling meer initiatief. Natuurlijk zijn er altijd lieden, die de traditio-

neele kist sigaren, het onveranderlijke tientje-in-envelop, de jaarlijksche azalea of de plichtmatige doos bonbons offreeren.

Elke verjaardag in de familie beteekent voor hen of een kist sigaren of een azalea, waarvan slechts de prijs varieert al naar den graad van bloedverwantschap en den leeftijd van de jarige. Onnoodig te zeggen, dat een dergelijke wijze van doen weinig aanbevelenswaardig is. Immers zij getuigt van onverschilligheid en zelfzucht. Geven is een kunst, die vooral tot uiting komt in het persoonlijke van een geschenk.

Wie werkelijk de moeite wil nemen te zoeken naar iets aardigs in de gewenschte prijsklasse, vindt altijd wel iets.

Zij, die succes met hun geschenken hebben zijn altijd degenen, die zich geheel en al kunnen (en willen!) verplaatsen in het dagelijksch leven, de gewoonten, wenschen en verlangens van anderen. Dat dit niet zoo gemakkelijk is laat zich raden, maar met eenige moeite en goeden wil kan iedereen succes oogsten.

Het is begrijpelijk, dat men bij geschenken aan hen, die in bekrompen omstandigheden moeten leven, het eerste denkt aan nuttige en praktische bruikbare zaken: kleeren, eetwaren, ondergoed, huisraad e.d. maar de vrouw van tact en fijne beschaving zal bedenken, dat de vriendin, voor wie met het verlies van fortuin of inkomen alle luxe plots opgehouden heeft te bestaan, zoo roerend blij zal zijn met een snoeperijtje, een wuft dingsigheidje, wat parfum, de laatste roman, waarover iedereen spreekt, een abonnement voor kapper, tijdschrift of concertserie e.d. Het maakt alles ineens zooveel plezieriger en zij, die de gave ontvangen, zullen voor enkele oogenblikken vergeten, dat al wat luxe is uit hun leven verdwenen is.

Giftten van gebruikt huisraad, gedragen kleeren, eetwaren e.d. vroeger ondenkbaar tusschen gelijk gesitueerden, zijn tegenwoordig heel gewoon.

Geven en geven is echter twee: Zij, die gedragen kleeren geven met een torntje, een scheur of vlek, leggen noodeloos nog eens den nadruk op de armoede van de anderen.

Laat al het reeds gebruikte, dat wij wegschenken eerst zooveel mogelijk gereinigd, gerepareerd en opgefrist zijn, opdat wij de gevoelens van anderen niet noodeloos kwetsen.

En dan nog iets: De wijze van verpakken doet ook zooveel: Zij, die een gedragen japon achteloos als het ware toewerpen aan een minder door het lot begunstigde vriendin, dienen te bedenken, dat

dezelfde japon, ontvlekt, opgestreken, voorzien van een nieuw kraagje of dasje, keurig verpakt in een doos met wat vloeipapier een gansch anderen indruk maakt en dat de manier waarop iets wordt gegeven veelal van dezelfde gift een vreugde of een bittere vernedering maakt.

Hetzelfde geldt voor alles wat zelf gemaakt is, alles wat weinig kostbaar of tweedehandsch is.

Het is niet alleen het voorwerp, dat wij schenken, maar voor een groot gedeelte is het ook de wijze waarop wij iets schenken, die van onze gave een ware vreugd kan maken voor degenen die haar ontvangt.

Dit laatste mogen wij ook nimmer uit het oog verliezen, wanneer wij iets willen geven aan hen, die overdadig met aardsche goederen gezegend zijn.

Het zijn meestal niet de geschenken aan onze familieleden en intieme vrienden, doch de geschenken aan hen met wie wij niet op intieme voet verkeerden, die ons hoofdbrekens kosten.

De zekerste weg om hierin geen flater te begaan is zich te houden aan de categorie der onpersoonlijke geschenken niet voor uitsluitend eigen gebruik bestemd, die in alle prijzen verkrijgbaar zijn; b.v. kalenders, boeken, vazen al of niet met bloemen, bloeiende planten, aschbakjes, bonbonschaaltjes, drijfbakken, vouwbeen, pressepapier, bladkleedjes e.d.

Men geve b.v. aan een dame, die men niet al te goed kent geen handschoenen, kousen, couponstof, parfum, lingerie, zeep, poeder, pantoffels e.d.

En aan een heer geen bretels, sigaren, pochette, sokken, dassen, schrijfpapier e.d.

Geschenken aan kinderen:

Kunnen altijd eenvoudig zijn. Zoo ergens dan geldt hier: overdaad schaadt. Zij, die zich kunnen verplaatsen in de mentaliteit van het kind zullen meestal een gelukkige keuze weten te doen: De pop, die echt uitgetekend kan worden, al is het maar een klein goedkoop popje, zal veel meer in den smaak vallen dan de dure slaap-pop met de vastgenaaide kleren die niet 'echt' zijn.

Alle speelgoed, dat mogelijkheden biedt tot onderzoek en experimenten, alle speelgoed waarmee iets verbeeld kan worden kan men altijd veilig kiezen. De open houten vrachtauto met gewone houten blokken is een verrukkelijk bezit vergeleken bij de prach-

tige blikken limousine, waarmee je alleen maar kunt rijden zonder meer.

Duurzaamheid en bruikbaarheid zijn de eerste eischen voor kindergeschenken en dan ... niet te veel tegelijk!

Vrijgeveige vriendelijke ooms en tantes moeten nimmer verzuimen te denken aan het vierjarige verwende jongentje, dat op den avond van zijn verjaardag het allergelukkigst was met... drie leege garenklosjes!

Bruidsgeschenken:

Bruid en bruidegom laten meestal een lijst van wenschen circuleeren waarop familie en vrienden doorschrappen hetgeen zij gekozen hebben als geschenk. De begrijpelijke wensch om alles bijpassend te hebben heeft tot de onbescheiden en laakbare gewoonte aanleiding gegeven dat op menige bruidslijst vermeld staat van welke kwaliteit en soort het gewenschte voorwerp moet zijn en waar het moet worden gekocht. B.v.: Theeblad (alleen echt antiek), zilver (alleen van de firma H.), glazen (uitsluitend model A-Z) van de firma Y, enz. enz.

Onnoodig te zeggen dat degene, die iets willen geven zich onaangenaam getroffen voelen.

O.i. kan een bruidspaar dergelijke beperkende aanwijzingen alleen aan zeer nastaaude familieleden geven.

Voor kennissen en vrienden late men dan een tweede lijst circuleeren.

Elk bruidspaar dient ervoor zorg te dragen, dat op de geschenkenlijst een behoorlijk aantal kleine, weinig kostbare wenschen voorkomen, opdat ook zij, die weinig kunnen besteden een ruime keuze vinden en niet in de pijnlijke waan worden gebracht dat alleen maar dure en groote cadeaux welkom zijn.

De bruid dient ieder, die iets gegeven heeft persoonlijk schriftelijk te bedanken. Het mondelinge bedankje op trouwdag of receptie ontheft hen niet van deze plicht.

Het zenden van bedrukte bedankjes is onwellevend en de bedankformule onder de trouwannonce in de courant geldt alleen voor schriftelijke felicitaties en niet voor bloemen en geschenken.

Van een bruidspaar is het altijd de bruid, die de geschenken ontvangt, meestal zijn het dan ook zaken voor huishoudelijk gebruik.

De vrienden van den bruidegom zenden hun geschenken ook aan de bruid.

Bruidsgeschenken worden uitgestald met de kaartjes van de gevers er bij.

Van ameublementen, groote meubelstukken e.d. worden foto's neergezet, waaraan een kaartje is bevestigd.

Krijgt een bruidspaar een glas servies bestaande uit zeven of acht dozijn glazen met vier karaffen, dan verschijnt er van elk soort één glas benevens een karaf op de geschenken tafel waarbij een kaartje wordt gevoegd waarop staat: Een dozijn likeur, een dozijn port, een dozijn bordeaux enz. enz.

Van een ontbijtservies, bordje, botervlootje en broodschaal.

Zilver wordt in étui voltallig uitgestald.

De tafels waarop de geschenken worden gegroepeerd worden met groote (damast) tafellakens gedekt.

Het is de taak van de bruidsmisjes den gasten de geschenken te toonen.

Verlovingsgeschenken:

Was het vroeger de gewoonte bij een verloving uitsluitend bloemen te zenden, tegenwoordig worden ook op verlovingsrecepties veelal geschenken uitgestald. Vermoedelijk vindt dit zijn oorzaak in het feit, dat vele praktische lieden liever iets blijvends geven.

Zij, die een verloving echter beschouwen als een soort proeftijd en rekening houden met de mogelijkheid van verbreken, zullen ietwat huiverig staan tegenover het geven van geschenken.

Ieder dient dat voor zichzelf uit te maken.

De geschenken voor de verloving worden eenige dagen voor de receptie gezonden meestal tezamen met enkele bloemen. Deze geschenken zijn uiteraard in veel minder mate van praktischen aard dan die voor de bruid.

Men zendt bijv. een drijfschaal opgemaakt met bloemen of een aardige waterkaraf of een melkkan met bloemen gevuld, of een papiermand, waarin een eenvoudige glazen vaas verborgen is, waarin bloemen. In aanmerking komen ook: een antieke koperen pan met een bloeiende plant, een houten tonnetje met koperen banden (als paraplubak) met bloemen gevuld enz. enz.

Noodig is het volstrekt niet om bij een verloving behalve bloemen ook een geschenk te zenden. Wil men echter een cadeau geven, dan kieze men iets dat niet al te huishoudelijk is.

Na een verbroken verloving is het correct alle ontvangen brieven

en cadeaux terug te zenden. Dit geldt ook voor geschenken van de wederzijdsche familie waaronder zich familiestukken kunnen bevinden, die men niet gaarne in vreemde handen zou zien. De jongelieden zenden alle geschenken aan elkander terug en niet aan de betrokken familieleden, daar dit min of meer stuitend zou zijn.

Ter vermijding van evt. pijnlijke situaties is het verstandig als de moeder van het meisje (evt. ook de moeder van den jongen man) aan de naaste familie en aan de goede vrienden en kennissen des huizes mededeeling doet van het verbreken der verloving.

Het schenken van aalmoezen is een kunst, waarbij de gezindheid en de tact van gever of geefster een minstens even groote of vaak een grootere rol spelen dan de gave.

Het woord aalmoes doet denken aan geld, maar wij kunnen op velerlei gebied een aalmoes schenken: kleeën, voeding, huisraad e.d. kunnen ook aalmoezen zijn, en ook een hartelijke handdruk, een woord van medegevoel of een blik kunnen op sommige oogenblikken als aalmoes of liefdegift worden geschonken.

Het doet er niet zooveel toe, wat gij schenkt, als wel hoe gij het schenkt: zeg niet in den winter tegen het arme familielid: hier - deze japon kan jij wel krijgen, aan dat dunne vod heb ik toch niets, of als gij aan een buurvrouw waar schraalhans keukenmeester is een lekkernij stuurt: - hierbij iets voor den maaltijd, wij lusten het toch niet.

Dit is niet alleen onwellevend, het is erger: het is grof kwetsend. Wie werkelijk innerlijke beschaving bezit zal door middel van een paar welgekozen woorden, of door de toevoeging van een paar bloemen of een kleine snoeperij, of een andere geringe kleinigheid, aan de aalmoes het vernederende weten te ontnemen en er het karakter van een van harte gegeven geschenk aan vermogen te geven.

Ten slotte iets over ontvangen:

De gastvrouw voor wie een beleefde gast bloemen medebrengt late deze onmiddellijk in een vaas met water zetten en in de ontvangkamer plaatsen en legge ze niet achteloos ergens neer. Dit zou buitengewoon onbeleefd zijn tegenover den schenker.

Wanneer iemand iets medebrengt, een geschenk of een attentie, verpakt in papier of een doosje of kistje dan eischt de wellevendheid, dat degene voor wien het bestemd is, het pakje dadelijk

open maakt. Dralen hiermede of uitstellen getuigt van een onbeleefd gebrek aan verlangen te zien waaruit het geschenk bestaat. Krijgt men iets dat een gevoel van teleurstelling opwekt en wil men niet ‘valsch doen’ dan is het correct en beleefd om hartelijk te bedanken voor de attentie, voor het alleraardigste idee om iets mee te brengen, of voor de moeite of de kosten, die de gever zich heeft getroost enz. enz.

Gierigheid.

Gierigheid is een afschuwelijke ondeugd.

Dat de man of de vrouw met de zeer smalle beurs zich noodgedwongen moet onthouden van liefdadigheidsfeesten, dure ontspanningen, sport e.d. zal niemand hun ooit kwalijk nemen en in het beste gezelschap klinkt het heden ten dage heel gewoon wanneer iemand zegt: het spijt mij maar dit of dat kan ik mij niet veroorloven, het schikt mij niet.

Dit is echter heel iets anders dan de man, die stilletjes probeert voor niets met de tram mee te rijden als de conducteur hem vergeet, of de man die snel een zijstraat inslaat om een collectant te ontloopen, of de jongeman, die den verjaardag van zijn gastvrouw opzettelijk vergeet, een bedelaar afscheept met een cent e.d.

Gierigheid, hoe zorgvuldig ook gecamoufleerd, kan nooit op den duur verborgen blijven.

De jonge man, die steeds klaar staat om bij anderen mee te profiteeren, hetzij van rookgerei, tennisveld, auto, concertabonnement, of zeilboot en die altijd grif een excuus bij de hand heeft om niets terug te doen, terwijl zulks hem financieel best schikt, die zal het nooit en te nimmer ver brengen in de maatschappij, hoe kundig en vakbekwaam hij overigens ook moge zijn.

Gierigheid is niet anders dan hebzucht en dat is behalve een ernstige karakterfout een eigenschap, die een hinderpaal vormt voor het beoefenen der goede omgangsvormen.

Groeten.

In tegenstelling tot Engeland waar een heer dient af te wachten of een dame hem - door zelf het eerst te groeten - de gelegenheid biedt haar te groeten is het bij ons de gewoonte, dat de dame de afwachthouding aanneemt en de heer het eerst groet.

Een heer groet door het afnemen van den hoed.

Het met den vinger tegen den rand tikken, het nauwelijks even oplichten van den hoed gelden als zeer onbeleefd.

De man, die zijn wereld kent, ontbloot het hoofd en dekt zich niet eerder dan wanneer de dame voorbij is.

Bij het hoed afnemen wordt - indien het vrienden en bekenden geldt - een zeer lichte neiging met het hoofd gemaakt. Groet men een persoon, die rechts van den groetende voorbij komt, dan neemt deze laatste met de linkerhand de hoed af, groet men iemand die ter linkerzijde passeert, dan neme men met de rechterhand den hoed af, aldus het gelaat vrijlatend en het bovenlichaam in de gelegenheid stellen zich min of meer naar den te begroeten persoon te wenden.

In het voorbijgaan kan men groeten door knikken of neigen met het hoofd.

Knikken is familiaar terwijl buigen of neigen altijd eenigszins plechtstatig is.

Het gracieus neigen met het hoofd is een kunst, die de hedendaagsche vrouwen helaas vrijwel verleerd hebben.

Bij het begroeten van ondergeschikten (hotelportiers, obers, winkelchefs e.d. is knikken veelal misplaatst als zijnde te familiaar. Ook een neiging is hier misplaatst als zijnde voor de gelegenheid veel te plechtig. Men kan in zulk een geval volstaan, met de z.g. onpersoonlijke groet d.w.z. een vriendelijke lichte neiging zonder de te begroeten persoon aan te zien. Hierdoor wordt even de afstand geaccentueerd terwijl men niet zoo onbeleefd is uit gebrek aan goede vormen maar net te doen of men den persoon in kwestie heelemaal niet ziet, hetgeen zeer kwetsend is en helaas vaak voorkomt.

Wanneer een heer, die handschoenen draagt een dame begroet, trekt hij de rechterhandschoen uit alvorens de dame de hand te reiken.

Dames doen dit niet.

(Voor handen geven zie letter H.)

De étiquette eischt, dat men iemand aan wien men niet is voorgesteld ook niet groet.

Natuurlijk zijn er omstandigheden, dat men aan dit voorschrift niet strikt de hand kan houden.

Jongere personen groeten ouderen het eerst op straat.

Lager geplaatsten groeten hun chefs, werkgevers e.a. hooger geplaatsten het eerst. (Dit geldt ook voor vrouwelijke kantoor- en fabriekspersoneel e.d.).

Alleen loopende heeren groeten heeren, die een dame begeleiden

het eerst (hoffelijke chefs en werkgevers zullen hunne ondergeschikten, die met een dame loopen, veelal het eerst groeten). Ontmoet men een heer in gezelschap van een dame, waarvan men vermoedt dat zij in een illegale verhouding staat tot genoemden heer, dan groet men niet. Men doet of men hen niet ziet en niet kent.

Leveranciers groeten hunne klanten niet het eerst, wanneer zij hen buiten den winkel, in theater, of concertzaal tegenkomen, doch wachten af of de klant groet.

Wanneer van een echtpaar de man op straat herhaaldelijk gegroet wordt door personen, die zijn vrouw niet kent, dan kan zij volstaan met de onpersoonlijke groet (Zie boven).

Iedere man, die groet neme alvorens den hoed te lichten, sigaar, sigaret of pijp uit den mond, daar het als buitengewoon onbeleefd geldt te groeten met een sigaar in den mond.

Officieren, die den groet brengen laten indien gewapend, de hand niet op het gevest van den sabel rusten, doch houden de sabelschede vast.

Officieren in uniform zonder hoofdbedekking groeten door middel van een lichte buiging.

Wanneer een officier met de rechterhand salueert indien te paard gezeten, neme hij eerst rijzweep of karwats in de linkerhand.

Groeten door met zijzweep of karwats tegen het hoofddekseel te tikken, is in strijd met de goede vormen. Dit geldt ook voor burgers te paard. Ook wandelstok of parapluie worden nimmer gebruikt om hiermede ten teken van groet tegen den hoed of pet te tikken.

Personen in burgerkleeding, die van de bok rijden groeten door de zweep rechtstandig of in schuins linksche richting voor het gelaat te brengen of door met de rechterhand den hoed af te nemen waarbij de linkerhand de zweep vast houdt. (Koetsiers nemen nooit den hoed af en groeten alleen met de zweep).

Het door personen in burgerkleeding brengen van den militairen groet in plaats van het afnemen van den hoed geldt als zeer onbeleefd. Slechts bij uitzondering wanneer de groetende persoon een (Alpino) pet of wollen ijsmuts draagt is dit toelaatbaar.

Haast.

Haast is strijdig met alle vormen der étiquette.

De dooddoener, dat men heden ten dage zoo snel leeft, dat men

wel genoodzaakt is alles haastig te doen is een weinig steekhoudend argument en een povere verontschuldiging voor een onverzorgd uiterlijk, een leege conversatie en slechte manieren. Een haastige groet, een gesprek waarbij men duidelijk merkt, dat de andere persoon popelt om weg te komen, haastiglijk afgewerkte bezoeken, introducties, inlichtingen, e.d. zijn allen evenzoovele onbeleefdheden, daar zij ten duidelijkste te kennen geven dat men den tijd, besteed aan een bepaald iemand of iets eigenlijk liever aan iets anders zou geven.

De jeugdige huisvrouw zonder personeel, bij wie de vrouw van den chef van haar man een langdurig bezoek brengt, mag door niets laten blijken, dat zij op spelden zit omdat zij allang aan het voorbereiden van den avondmaaltijd had moeten beginnen.

De vormelijke oude heer, wiens lunch bezoek er met theetijd nog zit zal door niets laten blijken hoe ontriefd hij is door het gemis van zijn middagdutje.

Beleefdheid is bijna zonder uitzondering een milde vorm van zelfopoffering (en als zoodanig zeer heilzaam!)

De onverbloemde zelfzucht van de tegenwoordige generatie zal aan het uitsterven der beleefdheid en hoffelijkheid vermoedelijk niet geheel vreemd zijn.

Natuurlijk is er niets tegen, dat men met dringende bezigheden (het verzorgen van een zieke, het voeden van een zuigeling, het halen van een bepaalden trein of de noodzaak van aanwezig te zijn op een vergadering e.d.) kennis geeft van de onmogelijkheid van langer toeven, maar dit ter kennis brengen moet n i e t op een zenuwachtige jachterige wijze geschieden doch in alle rust, wel overwogen en kalm-beleefd (zelfbeheersching!)

De gastvrouw, die door haar jachten en onrust den gasten het gevoel geeft onwelkome indringers te zijn, zondigt tegen alle wetten der étiquette.

Zij, die ademloos een tien-minuten-bezoek brengen omdat zij-het-zoo-vreeselijk-druk-hebben zijn niet interessant of beklagenswaardig doch alleen maar onbeleefd.

De dokter met de groote practijk, die kortaf en staande zijn bezoek even afdoet, kan nimmer een heilzame en rustgevende invloed uitoefenen op zijn patienten.

Zij, die gesteld zijn op wellevendheid en goede vormen zullen hun tijd en hunne bezigheden zoodanig weten in te richten, dat zij dat-

gene waar zij mee bezig zijn onverschillig wat het is, in alle rust en kalmte kunnen volbrengen.

Hoe gehaast en popelend en voortgedreven zij zich innerlijk ook mogen gevoelen, de *étiquette* eischt, dat zij hiervan uiterlijk niets laten blijken.

Het voorbeeld van weloverlegde zelfbeheersching door ouderen gegeven zal voorzeker niet nalaten een gunstige uitwerking te hebben op de jeugd, die niet vroeg genoeg kan leeren, dat goede manieren slechts waarde hebben wanneer zij uit goede karakter eigenschappen voortspruiten.

Halfheid.

Met halfheid is het precies als met mazelen: Officieel behoort deze kwaal niet tot de besmettelijke ziekten, maar bijna ieder, die er nauw mede in contact komt wordt er door aangetast.

Wat halfheid met *étiquette* te maken heeft?

Halfheid is synoniem met laksheid en laksheid is de verderfelijke geest van laat-maar-waaien-wij-komen-er-zoo-ook-wel! Het is juist deze geest, die wellevendheid larie en *étiquette* apekool noemt en daarom willen wij hier even de halfheid signaleeren als een der gevaarlijkste vijanden der goede vormen.

Weert de halfheid! Trekt tegen haar te velde met alle middelen, die U ten dienste staan, want waar de halfheid haar intrede doet door de achterdeur, daar vluchten de goede vormen aan de voorzijde de ramen uit!

Er is een halfheid, die zich verschuilt achter het mom van eenvoud en rondborstigheid.

Haar discipelen zeggen: Wij doen niet mee aan al die plichtplegingen, wij zeggen precies zoo als wij het meenen, wij zijn eerlijk en eenvoudig.

Het is niet waar.

Het is niet de eenvoud en openhartigheid, die hier aan het woord zijn. Het is de verkapte halfheid, die wars is van iedere inspanning en iedere zelfverloochening, omdat zij in wezen niet anders is dan luiheid en onverschilligheid.

Weest op Uw hoede!

Handelingen, die welopgevoede lieden onder alle omstandigheden nalaten in het bijzijn van anderen.

Nagels uithalen in het publiek, hetzij met een mesje, schaaftje of opgerold tramkaartje.

Kiezen uitpeuteren.

Hoesten of niezen zonder de hand voor den mond te houden.

Kauwen met open mond.

Krabben (openlijk en bedekt).

Zich uitrekken.

Geeuwen.

Het laten ontsnappen van gassen en oprispingen.

Stampvoeten.

Zitten met overelkaar geslagen beenen, ronde rug, afgezakte schouders.

Lui achteroverleunen in liggende houding.

Gesticuleeren bij het praten.

Gesticuleeren met mes, vork of lepel in de hand.

Overluid lachen, praten, schreeuwen of roepen.

Smakken bij het kauwen.

Keelschrapen.

Spuwen.

Sigarenpunten afbijten en wegspuwen.

Neuriën.

Trommelen met de vingers.

Sloffen, schuifelen.

Wijzen naar iets of iemand.

Omkijken naar iets of iemand.

Neusophalen.

Met de pink in de ooren wroeten.

Neus peuteren.

Slijm rochelen.

Slurpen bij het drinken.

(Bij verkoudheid of groote warmte) anderen in het gezicht blazen.

Enzoovoort! Enzoovoort!

Handen geven.

Over het algemeen worden er teveel handen gegeven. Wanneer men weifelt kan men beter geen hand uitsteken, daar dit gebaar soms als opdringerig kan worden vertolkt.
Jongeren en minderen

in rang of maatschappelijken stand steken nooit het eerst een hand uit, doch wachten tot ouderen of hooger geplaatsten hiertoe het initiatief nemen.

Bij voorstellen wordt vrij algemeen de Engelsche gewoonte van een gewisselde handdruk gevolgd, doch bij zeer vormelijke voorstellen volstaat men met een buiging.

Wanneer men bij een bezoek een tamelijk volle ontvangkamer binnenkomt is het niet noodig - evenmin als bij het weggaan - om iedereen de hand te schudden, tenzij de gastvrouw de gasten beurtelings aan de nieuw aangekomene voorstelt.

Zoowel op een receptie als bij het condoleeren der nabestaanden na een begrafenis of crematie in de aula, kan de bezoeker volstaan met uitsluitend de hoofdpersonen de hand te drukken en voor de overigen een buiging te maken.

Bevinden zich meer dan acht of tien personen in een kamer, dan kan men bij weggaan volstaan met de gastvrouw en twee of drie personen in de onmiddellijke nabijheid de hand te geven en een buiging in het rond voor het overige gezelschap te maken.

Wordt men tijdens een receptie, tijdens een pauze van concert of theater in een gesprek betrokken met kennissen van kennissen, dan geve men geen hand na afloop van het gesprek.

Raakt men op een boot of in een trein in gesprek met vreemden, dan worden bij het verlaten van boot of trein geen handdrukken gewisseld.

Heeft men zich gedurende een lezing of een voorstelling ter gelegenheid van een vergadering, receptie o.d. geruimen tijd op alleraangenaamste wijze met een of meer onbekende personen onderhouden, dan wissele men geen handdruk zoo men intusschen aan bedoelde personen niet is voorgesteld.

Brengt men bij onbekenden een bezoek met een bepaald doel, dus niet uit vriendschap bijv.: voor het vragen van inlichtingen of getuigen, het collecteeren voor een liefdadig doel, het werven van leden voor een club enz. dan geeft men geen hand bij het binnenkomen en bij het weggaan alleen dan wanneer het onderhoud op een zeer vriendschappelijken toon is gevoerd en langer dan tien minuten heeft geduurd.

Het geldt voor buitengewoon beleedigend om wanneer iemand een hand uitsteekt deze niet te aanvaarden.

Heeft men een jongere of maatschappelijk lager geplaatste tegenover zich, die klaarblijkelijk niet weet hoe het hoort en hiervan

blijk geeft door te onpas een hand uit te steken, dan aanvaarde men die hand zonder den persoon, die tegen de étiquette zondigt, in pijnlijke verlegenheid te brengen.

Bij huwelijk, geboorte, jubilea en promotie, met Nieuwjaar en verjaardagen, na het ontvangen van geschenken met Kerstmis of Sint-Nicolaas bedankt of feliciteert huispersoneel de werkgevers, waarbij een hand wordt gegeven.

De candidaat, die een sollicitatie bezoek aflegt wachtte zich ervoor een hand uit te steken wanneer hem of haar daartoe niet eerst de gelegenheid wordt geboden.

Op een trouwreceptie schudt men eerst bruid en bruidegom de hand en vervolgens de wederzijdsche ouders terwijl men tegenover de overige gasten en verwanten, die mogelijk nog in de rij staan een vriendelijke buiging kan maken.

Komt men een te huur of te koop zijnd huis bezichtigen en treft men bij de rondleiding door het personeel iemand van de familie of inwoners aan dan worden geen handen gegeven, ook niet wanneer men enkele woorden wisselt.

Een heer, die zijn dame na het dansen naar haar plaats terug brengt, geeft alvorens zich te verwijderen geen hand.

Vaste regels voor alle voorkomende gevallen kan men niet geven, daar in deze veel afhangt van de geaardheid en den maatschappelijken stand van de persoon, die men tegenover zich heeft.

Handverzorging.

Wolverzorgde handen behooren onontbeerlijk bij beschaafde personen.

Onder welverzorgde handen wordt verstaan: handen, die onberispelijk schoon zijn en waarvan de nagels noch te kort noch te lang zijn. Nagelbijten geldt als zeer onbeschaafd.

De bovenrand van den nagel mag niet meer dan zéér weinig buiten de vingertop uitsteken en dient rond bijgepunt te zijn.

Recht en vierkant afgeknipte nagels staan leelijk en nagels met scherpe lange punten geven iets barbaarsch aan een hand.

De nagels van een welverzorgde mannenhand zullen minder spits toelopen dan die van de vrouwenhand, terwijl van beiden de nagelriem en alle velletjes, eeltgedeelten e.d. zorgvuldig worden verwijderd.

Van nagels mag men verwachten, dat zij steeds pijnlijk zuiver en schoon zijn. Wie een vuil werkje heeft te doen zette tevoren de

nagels in zachte zeep. De holte onder den nagel zal zich met zeep vullen, waardoor toetreden van vuil (verf, klei, schoensmeer, zwartsel e.d.) niet mogelijk is.

Voor handenverzorging geldt hetzelfde wat wij voor gelaatsverzorging schreven: ook hier geldt: overdaad schaadt.

Donker of vuurrood gelakte nagels, nagels met parelmoer-goud-of zilverlak behoren thuis bij het variété-tooneel en bij het cabaret, maar vormen een inbreuk op de goede vormen in beschaafd gezelschap.

Mannen mogen hun nagels nooit lakken!

Handschoenen en hoeden.

Handschoenen worden zoowel binnen als buitenshuis gedragen en uiteraard meer in het laatste dan in het eerste geval.

De handschoenen, die wij dragen dienen ons toilet te vervolmaken en moeten dus passend zijn d.w.z. bijpassend in kleur en materiaal.

Men drage ge  n oude witte glacé's bij een regenmantel, noch wollen handschoenen bij een visitetoilet en evenmin fijne suède of glacé handschoenen bij een sportcostuum of dikke wildlederen, bont of zware bruine nappa's bij een gekleede japon.

(Voor bijpassende handschoenen zie letter K: kleding).

Lange dameshandschoenen worden min of meer ruim gerimpeld om den onderarm gedragen. Armbanden worden boven de handschoen gedragen of boven de japonmouw.

Is de handschoen echter versierd met strass of metalen of gekleurde knoopjes, kraaltjes, biesjes e.d. dan wordt de armband er onder gedragen.

Heerenhandschoenen worden niet dichtgeknoopt en van boven over de hand terug geslagen (dit geldt niet voor militairen in uniform).

Licht geel zeemleer en glacé is uit de mode voor heeren.

Echt of imitatie varkensleer heeft hiervan de plaatst ingenomen. Oudere heeren dragen bruin nappa of tamelijk donker grijs wild leder waarvan zeer goede imitaties bestaan, die bedriegelijk veel op het echte lijken. Beige of grijze glacé's worden door den goed gekleeden man niet gedragen.

Reikt een gehandschoend man iemand de hand, dan trekt hij eerst de handschoen van de rechterhand uit.

Een dame doet dit niet.

Bij het brengen van bezoeken worden door de heeren de handschoenen los in de hand meegenomen naar binnen. Het plaatselijk gebruik wil echter in sommige plaatsen, dat men de handschoenen niet mee naar binnen neemt; het geldt echter als correct.

Bij middag en vormelijke morgenbezoeken houden dames de handschoenen aan (tenzij het een bezoek geldt bij zeer intieme kennissen) en den hoed op.

Wanneer eenige consumptie wordt gepresenteerd trekke men de handschoenen uit (behalve bij zeer officieele gelegenheden).

Bij avondbezoeken (thee, bridge e.d.) komen zoowel heeren als dames de kamer binnen zonder handschoenen en zonder hoed.

Deze blijven in de gang.

Geldt het echter een officieele avondreceptie, een bal e.d. dan houden de dames de handschoenen aan of nemen ze in ieder geval mee naar binnen (de heeren niet).

Bij een min of meer huiselijk eetpartij komt men zonder handschoenen binnen.

Bij een groot diner hebben de dames handschoenen aan of bij zich (heeren niet).

Bij gang naar theater, concert, lezing e.d. kan men naar eigen goeddunken handelen.

Bij bruids- en andere recepties kunnen damesmantels (maar géén hoeden!) en moeten heeren overjassen in de gang worden afgelegd.

Vroeger nam men den hoogen hoed in de hand mee naar binnen. Tegenwoordig laat men den hoed meestal achter aan de kapstok. Dames, die handschoenen mede aan tafel nemen leggen deze met het avondtaschje (dat desnoods ook naast het bord kan worden gelegd, maar meestal is daarvoor geen plaats) op schoot onder het over de knieën uitgespreide servet.

Meestal zal op een gladde zijden of satijnen rok de heele verzameling prompt op den grond glijden hetgeen bukken en zoeken op de vloer van den tafelheer noodzakelijk maakt. De eenige manier om dit te verhinderen is ... strijdig met de étiquette! En toch raden wij lezeressen aan deze manier te volgen: Het servet wordt om handschoenen en tasch heen gevouwen met een punt, zoodat deze voorwerpen als het ware in een zakboezelaar gevat zijn. Afglijden wordt hierdoor meestal voorkomen.

Dames, die in een restaurant lunchen of dineeren hetzij alleen,

hetzij in gezelschap houden den hoed op en nemen de handschoenen mee naar binnen (ook aan het ontbijt, tenzij men in het hotel langen tijd logeert en niet uitgaat na het ontbijt).

Wanneer men twijfelt houde men zich aan het volgende: Bij een wandelcostuum of sportcostuum wordt de hoed opgehouden, bij een gekleede namiddagjapon alleen dan wanneer de hoed ook in het meer gekleede genre is.

Bij een lange of bijna lange gekleede middagjapon wordt geen hoed gedragen of alleen een zeer gekleede hoed.

In de kerk worden handschoenen niet uitgetrokken evenmin als in auto, tram of trein.

Hoed afnemen.

De verschillende gelegenheden waarbij een heer zijn hoed afneemt zijn de volgende:

Wanneer het volkslied wordt gespeeld;

Wanneer personen van het Kon. Huis voorbij gaan;

Wanneer hij bekende dames tegenkomt;

Wanneer hij heeren tegenkomt, ouder of hooger geplaatst;

(Heeren van gelijke leeftijd, stand en rang nemen voor elkander den hoed af indien zij elkaar slechts oppervlakkig kennen).

Wanneer hij in tram of trein een dame of ouderen heer per ongeluk stoot, duwt, op den voet trapt o.d. Het afnemen van den hoed gaat alsdan gepaard met een verontschuldiging: neemt U mij niet kwalijk of: pardon!

Wanneer hij in een trein corridor, op een trap of in een tamelijk nauwe passage een dame of ouderen heer voorbij wil;

Wanneer hij in gedrang of volte tegen iemand aanbotst of wanneer dit geschiedt door het onverhoeds schokken van een tram;

Wanneer een dame of oudere heer op straat, in winkel, tram o.d. iets laat vallen in zijn bijzijn en dit door hem wordt opgeraapt overhandigt hij het voorwerp met de woorden: Ik geloof dat dit U toebehoort - neemt vervolgens den hoed af en verwijdert zich.

Wanneer hij zijn plaats in tram of trein aanbiedt aan een dame of ouderen heer.

Wanneer hij een dame begeleidt, wie een andere heer een beleefdheid bewijst: plaats aanbieden, iets oprapen, vóór laten gaan e.d., dan neemt de begeleidende heer zijn hoed af voor den ander;

Wanneer de dame, die door een heer begeleid wordt derden groet op straat, neemt de begeleidende persoon altijd den hoed af, al heeft hij de personen, die door zijn dame gegroet worden nog nooit eerder gezien;

Het afnemen van den hoed voor onbekenden is een onpersoonlijke groet, waarbij men de te begroeten persoon niet aankijkt, ook wordt hierbij noch geknikt noch gebogen.

Goede vrienden nemen voor elkaar den hoed niet af, behalve wanneer een van beide of allebei vergezeld zijn van den ander onbekende personen (heer of dame). In dat geval geldt feitelijk de groet de(n) onbekende(n). Het eerst groet hij, die alleen loopt, indien de ander vergezeld is van een of meerdere personen. Een heer alleen of twee heeren groeten een derden heer het eerst indien deze laatste vergezeld is van een of meer dames. Een heer, die met zijn dochter loopt wordt het eerst begroet door een alleen loopend heer. Dit geldt natuurlijk niet wanneer de dochter een schoolmeisje van 13 jaar is en de alleen loopende heer ouder of hooger geplaatst is. Heeft de dochter een leeftijd bereikt dat zij als dame meetelt, behoort ook de oudere heer het eerst te groeten.

Een ondergeschikte, die met zijn vrouw loopt, behoort zijn patroon het eerst te groeten, ook als deze alleen loopt.

Vele patroons laten de hoffelijkheid voor den regel gaan en groeten dus ondergeschikten het eerst, wanneer zij met een dame zijn.

De stijve hoed (bolhoed en hoge hoed) worden bij het afnemen bij den rand gevat, de slappe vilthoed wordt in het midden van den bol aangevat.

De pet wordt bij de klep gevat.

Het is een mooie gewoonte om bij het voorbijgaan van een lijkstatie den hoed af te nemen en aldus eerbied te betuigen aan den dood.

Ten onzent is deze gewoonte slechts in het zuiden des lands in zwang.

Bij het betreden van een kerk wordt de hoed afgenomen.

Echter n i e t in de synagoge.

Bij een begrafenis wordt de hoed afgenomen zoodra de nabestaanden zich rond de geopende groeve hebben geschaard. Bij regen of felle koude wordt het voldoende geacht den hoed even te lichten bij het afdalen van de kist. Dit geldt ook voor zeer oude heeren en zeer vatbare personen (pas herstelden i.c.).

Hof etiquette.

Zij, die op audientie wenschen te gaan kunnen vooraf in de courant zien of de betrokken personen (Leden Kon. Huis, comm. der Koningin, e.d.) audientie verleen, op welken dag en welk uur en tot wie men zijn verzoek moet richten.

Wenscht men op audientie te gaan aan het hof en verkeert men in onzekerheid tot wie(n) men zich dient te wenden, dan kan men zich als militair wenden tot den chef van het Militaire Huis der Koningin, als burger tot den adjudant van dienst van H.M., terwijl dames zich richten tot de dame du palais of de waarnemende grootmeesteresse van H.M. (tot den dienstdoenden grootmeester van H.K.H. prinses Juliana, tot den waarnemenden secretaris van Z.K.H. Prins Bernhard).

Dames gaan zich persoonlijk voorstellen bij de waarnemende grootmeesteresse op den ontvangdag van deze in den Haag.

Op de kaart voor ontvangst, die daarna de aanvraagster meestal bereikt staan uur van present zijn en voorgeschreven toilet aangegeven.

De aanvraag om een audientie luidt als volgt:

Ondergeteekende.... gaarne den hoogen eer wenshende te genieten aan Hare Majesteit de Koningin te worden voorgesteld, roept hiertoe de welwillende tussenkomst in van den Adjudant van Dienst van Hare Majesteit.

Hij verzoekt den Adjudant van Dienst voornoemd, de verzekering van zijn bijzondere hoogachting te willen aanvaarden
(onderteekening).

Heer Adjudant van Dienst
van Hare Majesteit de Koningin.

H.M. komt niet binnen voor alle gasten aanwezig zijn.

Bij binnenkomst van H.M. en wanneer men aangesproken wordt door H.M. maakt men een diepe buiging. Ook bij het vertrek van H.M., dat altijd het eerst plaats heeft wordt de *révérence* gemaakt.

Zoolang H.M. in kamer of zaal is, waar men zich bevindt laat men zich niet voorstellen aan anderen.

Op een uitnoodiging van H.M. wordt alléén wanneer men verhinderd is geantwoord.

Een uitnoodiging van H.M. geldt als een zeer gewaardeerd bevel.

Bericht van aannemen blijft als vanzelf achterwege.

Heeren(burgers) gaan op audientie zonder hoed of jas met de handschoenen in de hand.

Dames: met hoed en handschoenen doch zonder mantel.

Officieren: met sabel en handschoenen aan en kepi in den arm.

Officieren houden aan 't hof aan tafel den sabel aan, terwijl de kepi onder den stoel wordt gezet.

Aan het hof worden nimmer fooien gegeven.

Kleding: Jacquet costuum met gestreepte pantalon (of indien voorgeschreven: avondkleding).

Hotel verblijf.

Zij, die aankomen in een hotel geven dadelijk hun bagage indien zij die zelf dragen aan den chasseur of den portier.

Komt men aan per taxi dan is er altijd wel een chasseur (jongen van onder de achttien jaar in uniform) die het portier openmaakt, dames bij het uitstijgen behulpzaam is, handbagage in ontvangst neemt en de draaideur in beweging brengt voor de gasten.

Heeft men een koffertje dat niet afgesloten is of waarin zich zeer waardevolle zaken bevinden, dan geeft men dat natuurlijk niet af. In een middelgroot hotel zal zich in de hall een toonbank bevinden waar achter eenige heeren in zwarte althans donkere pakken.

Dit is de 'receptie' of ontvangst. Hier geeft men zijn wenschen te kennen: wat voor soort kamer men verlangt, voor hoe lang, in welken prijs, op welke étage enz. enz.

Meestal bevindt zich in de hall een aparte portiersloge en in een groot hotel een aparte toonbank waarachter de portier(s) troont. Men wende zich dus niet tot hem maar tot den chef de reception. In een zeer groot hotel vindt men verschillende toonbanken waarboven meestal door middel van een glasplaat duidelijk te lezen staat waartoe zij dienen: kamers - boekhouding - geld wisselen - inlichtingen enz.

Heeft men tevoren een kamer besteld, dan make men zich bekend en verzoeken naar de gereserveerde kamer te worden gebracht. (In vele hotels in het buitenland wordt door den chef de reception het paspoort gevraagd).

Heeft men geen kamer besproken dan informeert men in welken prijs men een kamer kan krijgen, of deze aan voor of achterzijde gelegen is en op welke verdieping.

Zij, die weinig gereisd hebben meenen vaak, dat de kamers op de

eerste verdieping aan de voorzijde zeer begeerlijk zijn. Het tegendeel is waar. (Uitgezonderd in berghotels of daar waar het stil en rustig is, aan zee bijv. of op de heide).

De kamers op de derde verdieping aan de achterzijde mits niet boven de keuken gelegen zijn in een groote stad meestal de rustigste en de prettigste.

Op de eerste verdieping klinkt het straatrumoer en vaak de orkest muziek uit het hotel tot in den nacht door terwijl de nabijheid van keukens een bijna onophoudelijk gekletter van vaatwerk, rumoerig gepraat, ongewenschte warmte en geuren medebrengt.

Hierop dient dus te worden gelet.

Nadat men het eens geworden is over prijs en ligging teekent de bezoeker een formulier waarop hij invult: naam, voornaam, (voluit) beroep, ouderdom, geboorteplaats, geboortedatum en plaats van herkomst.

Een alleen reizend manspersoon teekent: H.J. Pieterse.

Nimmer: de heer of mijnheer H.J. Pieterse.

Reist een echtpaar samen dan teekent de man: de heer en mevrouw Pieterse Jansen.

Nimmer: de heer Pieterse en echtgenoot of: H.J. Pieterse en echtgenoot.

Een alleen reizende vrouw teekent: Mejuffrouw Jansen of. Mevrouw Pietersen geboren Jansen.

Een echtpaar met kinderen teekent: De heer en mevrouw Pietersen Jansen met drie kinderen, of indien men een kinderjuffrouw, kamenier of chauffeur medebrengt: met drie kinderen en Bed. (Bediening).

Zijn door het invullen van het formulier aan de formaliteiten voldaan, dan overhandigt de chef de reception (die alleen bij uitzondering met sommige speciale gasten zelf mee gaat) den sleutel van de kamer - en meestal van nog enkele andere kamers aan den chasseur.

De gast neemt n i e t zelf den sleutel in ontvangst.

De chasseur neemt de kleine handbagage (groote handkoffers worden door den huisknecht naar de bagagelift gebracht en even later boven gebracht) en naar de lift gedragen.

Is de gast alleen in zijn of haar kamer en verlangt hij of zij een inlichting dan neemt hij of zij de huistelefoon van den haak en vraagt: portier alstublieft.

Wanneer de portier zich meldt vraagt men hetzij om gewekt te

worden, op een bepaald uur, om inlichtingen omtrent theater of bioscoop of wat men wenscht te weten.

Wenscht men eenige ververschingen op de kamer dan heeft men slechts te bellen.

Naast de bel bevindt zich een gedrukte mededeeling hoeveel malen er gebeld moet worden voor resp. huisknecht, kellner (étage kellner) of kamermeisje.

De huisknecht wordt gewoonlijk alleen gebeld voor het halen of brengen van de bagage en mededeelingen betreffende schoeisel en uit te borstelen kleding.

De étage-kellner voor bediening met thee - ontbijt e.d. op de kamer. En het kamermeisje voor vragen of wenschen betreffende badkamer, handdoeken, dekens, open ramen, bedkruiken en verder al wat betreft de dameskleding (ontvlecken, oppersen, stoomen, wasschen enz.).

Zij die gasten verwachten wanneer zij in een hotel verblijven geven hiervan duidelijk kennis aan den portier met verzoek de gasten naar boven te willen doen geleiden of daarheen waar men zich bevindt. (leeszaal, conversatiezaal).

Gasten, die weten hoe het hoort melden zich bij den portier en vragen naar de(n) logeergast, die zij wenschen te bezoeken.

De gast, die aan het ontbijt komt geeft bij zijn bestelling zijn kamernummer op aan den ober. In hotels waar iedere maaltijd contant wordt verrekend wordt dit niet altijd gedaan.

Met den sleutel sluit men bij het verlaten zijn kamer af.

Het kamermeisje heeft altijd toegang met haar passe partout, waarmede zij echter niet kan binnenkomen als men aan de binnenzijde den sleutel in het slot laat steken, hetgeen des nachts aanbeveling verdient.

De sleutel wordt bij verlaten van het hotel bij den portier gedeponneerd, die deze op het nummer van het sleutelbord hangt. Alleenreizende vrouwen kunnen zonder vrees tegen de étiquette te zondigen portier, chasseur of kellner voor het verrichten van hun diensten (brengen van bloemen of telegrammen, couranten of ontbijt brengen, blad weghalen enz.) tot haar slaapvertrek toelaten wanneer zij zich nog te bed bevinden.

Voor haar, die veel gereisd hebben zijn dit slechts beroepen-infunctie en geen manspersonen.

Deze houding waarborgt ontegenzeggelijk de onbevangenheid.

Maaltijden in de kamer genoten worden in alle hotels met een surplus berekend.

Het gedrag van beschaafde lieden in een hotel is gelijk aan dat in iedere andere plaats van publieke samenkomst: hoffelijk, onopvallend en rustig zelfbewust.

Wie des avonds of des nachts thuiskomt loope zoo geruischloos mogelijk, gooie niet hardhandig met lift- of kamerdeuren en vermijde luid lachen en spreken.

Couranten of leesboeken uit de leeskamer worden nimmer meegenomen naar de kamer.

Klachten over bediening of over hinder ondervonden van medegasten worden bij den eigenaar resp. de chef de reception gedaan. Klachten over consumptie bij den ober of maitre d'hotel.

Vruchten, gebak e.d. buiten het hotel gekocht kunnen n i e t in het hotel aan tafel worden genuttigd evenmin als dranken welke men niet uit het hotel betreft.

Medicijnen vormen hierop een uitzondering.

Verblijft men gedurende langeren tijd in een hotel, dan informeere men of bij tijdelijke of gedeeltelijke afwezigheid de prijs of halve prijs van de niet genuttigde maaltijden wordt afgetrokken van den pensionprijs.

Sommige hotels doen dit; anderen geven een lunchpakket mede ingeval van uitstapjes.

Praktisch is het nemen van half pension: men betaalt iets meer dan halve pensionprijs en heeft daarvoor recht op het ontbijt en één maaltijd naar keuze, hetzij lunch hetzij diner.

Heeft men zich des morgens in de stad verlaat dan zal men zonder bezwaar wegblijven van de lunch terwijl op een anderen keer uit eten gaan bij familie of kennissen geen schade van doorlopende pensionkosten medebrengt.

Zij, die alleen in hotel of restaurant een maaltijd gebruiken zullen verstandig doen een boek, courant of tijdschrift mee te nemen. Teveel staren en rondkijken geldt voor onwellevend en men kan niet voortdurend de oogen neergeslagen op het bord houden.

Hoewel officieel fooien bij het weggaan in de tien pCt. boven de rekening heeten te worden verrekend, zullen alleen reizende vrouwen vaak ondervinden, dat een fooi den eersten dag aan den ober gegeven hun niet alleen een goede plaats maar tevens een goede bediening verzekert.

Bij vertrek zegge men tijdig de kamer op, liefst een dag tevoren en vrag om de rekening bij het laatste ontbijt.

De manier om met de rekening te komen op het oogenblik, dat de gast gereed staat in de taxi te stappen kan men voorkomen door vooral zeer tijdig aan te dringen op het ontvangen der nota.

De vertrekkende gast vergete niet een adres op te geven waarheen evt. nagekomen post e.d. vergeten voorwerpen enz. kunnen worden gezonden.

(Voor fooien: zie letter F. Fooien).

Houding.

Het zijn niet alleen de kleeren, die den man maken, zooals de spreekwijze luidt, het is evenzeer de houding, die hier een woordje meespreekt. Noch fraaie kleeren, noch juweelen, geld of goed zijn in staat om van een zoutzak een pittige persoonlijkheid te maken. Niet alleen uiterlijk, ook innerlijk hebben wij een houding. Het oude versje zegt het zoo juist: rechtop van lijf, rechtop van ziel.... Rechtop, dat wil zeggen: fier, onverschrokken, opgericht, schouders naar achteren en borst vooruit.

De lichamelijke houding, die wij aannemen bij zitten, staan, loopen en gebaren stempelt ons al dadelijk tot een wakker energiek iemand of tot een onverschillig lui iemand.

De geestelijke houding, die wij aannemen bij de verschillende gebeurtenissen, die ons ten deel vallen in het leven, stempelt ons eveneens onmiddellijk tot medevoelende, begrijpende menschen van goeden wil of tot zelfzuchtige, onverschillige egoïsten.

Nimmer mogen wij uit het oog verliezen, dat onze houding iets is dat wij zelf bepalen en daar wij het nu eenmaal voor het kiezen hebben kunnen wij beter iets moois dan iets leelijks kiezen.

Dit geldt zoowel voor onze geestelijke als voor onze lichamelijke houding.

Een goede, rechtop gerichte houding bij loopen, staan en zitten zij een vrije, ongedwongen, losse houding, want niets staat leelijker dan de houderige, stijve houding van iemand, die krampachtig loopt of zit, zoodat elkeen de voortdurende inspanning ziet, die het kost.

Bij het loopen neme men geen zevenmijlsstappen, dat staat allermint sportief, doch slechts onopgevoed, men zwaaie niet met de armen, late het hoofd niet hangen, noch dribbele men met malle, kwasi coquette pasjes alsof men op eieren loopt.

Oudere, zwaar gebouwde dames hoeden zich ervoor een schommelgang aan te nemen (waartoe men licht vervalst als de voeten gezwollen, de rug pijnlijk en de beenen vermoeid zijn!)

Meer dan rouge, poeder, modieuze hoedjes e.d. kan een veerkrachtige loop en een fraaie houding een vrouw jonger doen schijnen dan zij is.

Gezette personen dienen bij het zitten al te lage, diepe stoelen te vermijden. Het is hun ten eenenmale onmogelijk hierin een gracieuse of zelfs maar welvoegelijke houding aan te nemen, waartoe de nare gewoonte, de beenen over elkaar te slaan niet weinig bij draagt.

Het zitten met over elkaar geslagen beenen - hoe vanzelfsprekend ook heden ten dage - geldt nog altijd als onwelvoegelijk voor jonge meisjes, terwijl geen enkele getrouwde vrouw, die aanspraak maakt op fijne vormen zich in gezelschap zal laten verleiden deze nonchalante houding aan te nemen.

In het publiek (theater, concert tentoonstelling, restaurant e.d.) is deze houding ten allen tijde af te keuren en het feit dat menigeen zich hier niet aan stoort, mag voor hem of haar, die op wellevendheid gesteld is nimmer aanleiding zijn de goede vormen uit het oog te verliezen.

De man, die zijn wereld kent zal ook nimmer in gezelschap van dames, ouderen of hooger geplaatsten, met over elkaar geslagen beenen in een stoel achterover leunen.

Ellebogen behoren niet op een eettafel, noch in een particulier huis, noch in hotel of restaurant.

De dooddoener - iederéén doet het - mag nimmer voor een beschaafd en welopgevoed persoon een verontschuldiging zijn mede te doen aan iets, dat strijdig is met de étiquette.

Onder het eten mogen ellebogen nimmer op de tafel rusten.

Het geldt als zeer onopgevoed om bijv. de linkerarm op de tafel te laten rusten, terwijl men met de rechterhand eet.

Onder het eten leune men nimmer tegen de rugleuning van den stoel.

Wanneer men een bezoek brengt is er niets tegen, dat men leunt, echter drage men zorg goed achter in den stoel te gaan zitten. De houding van iemand, die op het uiterste puntje van een stoel zit en dan wil leunen, is niet prettig om naar te kijken.

Hetzelfde geldt voor zitten in auto, tram, bus of trein.

Een welopgevoed man zal nimmer met één of twee handen in de

zak praten met een dame, ouderen heer of hooger geplaatst persoon.

Praten met een sigaar of sigaret in den mond geldt als zeer onopgevoed.

Bij het praten en vertellen gebare men zoo weinig mogelijk met de handen en legge nimmer de hand op andermans arm, noch stoote men iemand aan, terwijl elleboog heffen om ongeloof, verbazing en dergelijke uit te drukken niet in beschaafd gezelschap thuis behoort; ook vatte men anderen niet bij jas of japon; wriemelen, schuifelen, wippen, wiebelen enz. behooren onder alle omstandigheden te worden nagelaten.

Huren van kleeding en huisraad.

Zoowel als er ondernemingen zijn, die tegen geringen prijs alle soorten huishoudlinnen verhuren, dat na gebruik vuil wordt teruggehaald zoodat men geen waschkosten heeft, zijn er ook inrichtingen, waar men kleeren en anderen waar men meubelen kan huren, terwijl sommige huishoudwinkels glaswerk, serviezen e.d. in bruikleen afstaan tegen een bepaald tarief.

Hierbij geldt algemeen de bepaling, dat alles schoon gewasschen terug wordt gehaald en de huurder alles wat evt. gebroken is dient te vergoeden.

Hoewel het in het gewone dagelijksche leven o.i. de voorkeur verdient om niet te pronken met datgene wat men in werkelijkheid niet bezit, kunnen zich toch omstandigheden voordoen, dat men beter zijn toevlucht kan nemen tot het huren van het ontbrekende dan een min of meer pijnlijk figuur te slaan, omdat men financieel in de onmogelijkheid verkeert voor een enkele maal iets aan te schaffen, waarvan de kosten verre boven de draagkracht uitgaan. Het klinkt erg flink en onafhankelijk om te zeggen: ik bezit nu eenmaal geen hoogen hoed of geen rok of smoking. Ik ga dus met mijn grijze deukhoed als getuige naar het huwelijk en ik trek mijn blauwe colbert aan voor die avondpartij.

Zich veroorloven zoo te spreken en te handelen kunnen alleen zij, die zeer beroemd zijn. Een prettigen indruk maken zij echter niet.

Uitmiddelpuntigheid kan worden uitgelegd als onverschilligheid ten opzichte van gastheer en gastvrouw hetgeen niet onafhankelijk en flink doch alleen maar onbeleefd is.

Afgezien nog van het feit, dat niemand zich als uitzonderingsgeval gelukkig of zelfs maar prettig gevoelt in gezelschap, is het ook

voor de gastvrouw pijnlijk en onaangenaam wanneer een der gasten tekort schiet in de traditioneele kleding, al geschiedt dit ook noodgedwongen.

Ziet men geen kans in de juiste tenue te verschijnen, dan kan men zich beter verontschuldigen en thuisblijven.

Het huren van meubels en eetgerei kan dienstig zijn bij gelegenheden, dat men een groot aantal personen bij zich thuis moet vereenigen.

(Receptie, vergadering, trouwpartij, begrafenis, danspartij e.d.). Natuurlijk staat het veel netter om achttien gelijke stoelen om een tafel geschaard te zien dan achttien, die vijf verschillende soorten en stijlen vertegenwoordigen.

Het zelfde geldt voor glaswerk, vorken en messen, servies e.d.

Beschaafde personen zullen echter nimmer bij voorkomende kleine feestelijkheden hun inboedel en inventaris met gehuurde stukken aanzienlijk uitbreiden met het oogmerk een valschen schijn van welstand te wekken.

Dat er verhuurinstellingen bestaan is nuttig en goed.

Men make er echter slechts gebruik van bij werkelijke noodzaak.

Het is een bekende truc van weinig scrupuleuze lieden om vlak voor een feestje of dineetje van allerlei 'op zicht' te bestellen, dat dan den volgenden dag na gedanen dienst kalm-weg wordt teruggegeven met de boodschap: er was geen keus bij.

Onnoodig te zeggen dat dergelijke praktijken minderwaardig zijn en ieders afkeuring verdienen.

Indië.

Hoewel in Indië op velerlei gebied gewoonten en gebruiken heerschen, die totaal van de onze verschillen, is hetgeen wij hier te lande verstaan onder wellevendheid en goede vormen, daar precies hetzelfde: vrijwel alles wat in deze bladzijden is gezegd over beleefdheid, over beschaving, over conversatie, tafelmanieren, manieren op straat, wijze van zich te gedragen in hotel, trein, restaurant enz. enz. geldt in de zelfde mate voor Indië.

Het is een zeer verkeerd denkbeeld te meenen, dat het klimaatsverschil lossere zeden en minder beschaafde manieren zou wettigen.

Daar er in de Indische samenleving steeds naar gestreefd wordt zooveel mogelijk Europeesch te zijn en te doen, valt het bijv. niet in goede aarde wanneer een bezoeker van de baby zegt, dat het

zoo'n 'lief echt Indisch kindje is' ... Men kan dit beter niet zeggen. Alle toespelingen direct of indirect op indisch uiterlijk, indische spraak e.d. kunnen beter achterwege blijven.

Veel meer dan bij ons is in Indië de sociëteit (soos) de aangewezen plaats voor alle gezellig verkeer, voor kennismaken, dansen, concerten enz. enz.

Het vieren van Kerstmis, Oude Jaar, Sinterklaas, bepaalt zich hoofdzakelijk tot een gezellig samenzijn in de soos.

Het huiselijk familiefeest als zoodanig verplaatst zich naar de sociëteit.

Bezoeken worden des avonds gebracht tusschen half 8 en half tien, dat hangt af van de plaatselijke gewoonte, die in Indië nogal uiteenlopend is, hetgeen geen verwondering mag baren, gezien de enorme uitgestrektheid.

Des morgens om 6 uur wordt het eerste kopje koffie gebracht. Tusschen zeven en half acht wordt ontbeten. Des middags om één uur wordt warm gegeten. Des avonds tusschen acht en half negen vindt een tweede warme maaltijd plaats, hoewel tegenwoordig met het oog op de bedienden veelal des avonds een broodmaaltijd wordt genuttigd.

In Indië wordt over het algemeen meer werk gemaakt van het dagelijksch menu dan ten onzent: soep - croquetjes - vleesch, groenten, aardappelen - en pudding geldt niet als heel bijzonder feestelijk.

De diners zijn precies als hier, nu men tegenwoordig bijna alles uit de vrieskamers kan krijgen.

Het bezoekuur is des avonds tusschen acht en half tien, terwijl goede dameskennissen elkaar ook des morgens plegen te bezoeken.

Velen, die in Holland niet tot de notabelen gerekend worden behooren daar in Indië als deel uitmakende van de blanke bevolking wel toe.

Onderwijzeressen, verpleegsters, procuratiehouders e.d. gaan daar met de overige blanke bevolking ter audientie bij Resident of ass. Res.

Bij avondbezoek houden dames den hoed op maar trekken de handschoenen uit.

Wanneer men een avondje geeft wordt niet zooals bij ons eerst thee gepresenteerd en later andere versnaperingen. Men begint dadelijk met bier, limonade (stroop), whisky, grape-fruit enz.

waarbij zoete koekjes, zoutjes en later op den avond sandwiches gepresenteerd worden.

Het geheel draagt een Europeesch karakter.

Doordat in Indië het saamhorigheidsgevoel veel grooter is, is ook de belangstelling onderling voor elkaar veel grooter dan ten onzent.

Buren zijn over het algemeen buitengewoon hartelijk en hulpvaardig voor nieuw-aangekomenen.

Waar de behuizing in Indië aanzienlijk bekrompener is dan vroeger, heeft de beroemde Indische gastvrijheid een ander karakter aangenomen, waartoe eveneens de veranderde economische toestand ongetwijfeld heeft bijgedragen.

Hartelijk, hulpvaardig en gastvrij is men nog steeds al komt het niet meer voor dat vrienden en kennissen alleen of met hun gezin bij vrienden intrekken en maandenlang blijven toeven zonder dat over heengaan wordt gesproken.

Dienstboden worden of van vorige werkgevers overgenomen of zij recommandeerden elkaar. Hij of zij, die vertrekt zorgt voor een opvolger.

Verhuurkantoren zooals ten onzent zijn in Indië niet bekend.

Bedienden kan men van een dag op den anderen wegsturen mits men ze tot op den dag betaalt. Het tevoren opzeggen volgens vaste termijn wordt niet toegepast.

Het is een bekend feit, dat inlandsche bedienden voortdurend van hun meester geld trachten te leenen (voorschot) waardoor wel eens onaangenaamheden ontstaan. De bedienden worden 1 x per maand betaald.

Ook de leveranciers worden eens per maand betaald.

Het laten opschrijven (bon-systeem) dat aan boord reeds begint (waardoor men onwillekeurig teveel koopt) heeft al veel narigheid veroorzaakt.

Bruiloften beginnen wegens de warmte zeer vroeg: tien uur ten stadhuize, om elf uur in de kerk. De receptie wordt na of voor de kerk thuis gehouden.

Over het algemeen is men zeer royaal met het geven van geschenken en bloemen vooral wanneer de vader van de bruid een eenigszins vooraanstaande positie bekleedt.

De bruidegom is soms in rok doch ook wel in jacquet gekleed.

Begravenissen vinden met het oog op het klimaat veelal reeds den dag volgend op den dag van het sterfgeval plaats.

De begrafenisgasten kleeden zich zooveel mogelijk in het zwart. Rouwbanden en rouwsluiers worden nagenoeg niet gezien. Volslagen (zwarte) rouw wordt niet aangenomen. Overigens worden dezelfde gebruiken als hier te lande in acht genomen.

Alle auto's houden links.

Dokters, operaties en ziekenhuiskosten zijn over het algemeen veel hooger dan hier te lande.

Verstandig zal men doen tevoren naar den prijs te vragen, teneinde niet voor onaangename verrassingen te staan te komen.

Bij kraambezoek wordt geen bepaalde dag vastgesteld.

Wat de kleeding betreft: dames dragen sportieve zomerjurken des morgens en meer gekleede zomerjaponnen des middags en des avonds. Veel sokjes, veel bloote voeten in schoenen. Veel strandpyama's naar het strandbad en veel shorts voor sport. De heeren dragen drill of palmbeach met open jas, polo hemd (zonder bretels). Alleen door planters en hier en daar in de binnenlanden wordt nog de toetoe jas (met dichtgeknoopte hooggesloten kraag) gedragen.

Des avonds voor heeren: witte smoking of dinner-jacket. Rok voor officieele doeleinden wordt altijd zwart gedragen. Indien deze officieele dracht wordt vereischt, wordt zulks op de uitnoodiging apart vermeld.

Indische dames beginnen meer en meer aan maatschappelijk werk te doen. (Werken voor het I.E.V.: Indisch Europeesch Verbond, A.S.I.B., Simavi e.d.).

Elkaar tutoyeeren doet men in Indië veel gauwer dan ten onzent. Echter gelden hiervoor dezelfde regels als bij ons.

In sommige kringen geldt in Indië een zoo groot mogelijk gebruik van vreemde woorden - te pas of te onpas te berde gebracht - als beschaafd!

Onnoodig te zeggen, dat een overmatig gebruik van vreemde woorden onvaderlandslievend en min of meer belachelijk is, vooral wanneer zooals maar al te vaak het geval is de vreemde uitdrukking te onpas wordt gebezigd.

Vrijgezellen wonen in een hotel, hetzij in een pension, hetzij bij particulieren, waar zij dan veelal een paviljoen tot hun beschikking hebben met eigen baboe en djongos (jongen) en eten van den kok.

Dit geldt zoowel voor dames als voor heeren.

De voorgeschreven kleeding voor audientie bij den G.G. (gouver-

neur generaal) is: jaquetcostuum voor heeren, middagtoilet voor dames, donkere uniform voor militairen.

Bij uitnodigingen is regel, dat de vereische kleeding op de invitatie wordt vermeld.

Voor diners is rok gebruikelijk; ten aanzien van vreemdelingen, die geen rok bezitten, wordt witte smoking toegelaten.

Voor audiëntie bij den G.G. is aanvraag en toestemming noodig.

Voor feestelijkheden ten paleize is een uitnodiging vereischt, tenzij is bekend gemaakt, dat men zich kan opgeven.

Iedereen kan audiëntie aanvragen op het meestal maandelijks gehouden ‘gehoor’, dat steeds des morgens wordt gehouden.

Bij audiënties wordt ieder op zijn beurt bij den G.G. toegelaten.

Bij recepties worden de gasten ontvangen alvorens de landvoogd binnenkomt.

De G.G. en Mevrouw trekken zich het eerst terug.

Instuif.

Een instuif is een weinig vormelijk bijeenkomst van vrienden, kennissen of familieleden, die niet bepaald zijn uitgenodigd.

Wanneer het echtpaar A. rondvertelt, dat zij ter gelegenheid van het betrekken van een nieuw huis of om een andere reden een instuif geven, dan kunnen alle kennissen en vrienden zonder speciaal genood te zijn dien avond komen.

Bij een instuif gaat het meestal zeer gemoedelijk en onofficieel toe. Er wordt gedanst, gepraat, gegeten en gedronken, maar alles op een min of meer vrijgevochten wijze.

Er wordt niet rondgediend, men gaat niet zitten aan gedekte tafels, maar iedereen neemt vrijelijk van buffet of dressoir, waar schalen met gebak, koekjes, sandwiches en soms sla'tjes, hartige hapjes e.d. klaar staan evenals dranken.

Jongelui gaan graag naar dit soort jolige bijeenkomsten, die door moeders met veel uitgaande dochters vaak dankbaar worden aangegrepen als algemeene ‘afdoener’, zijnde veel minder kostbaar dan een groot diner of een danspartij.

Soms wanneer een echtpaar financieel in de onmogelijkheid verkeert een groot aantal gasten te onthalen, wordt erbij gezegd: ieder is welkom en wordt verwacht iets bij te dragen in de consumptie.

Dan loopt men de kans dat men vijf taarten krijgt en tien flesschen limonade en geen whisky, noch hartige hapjes, noch sigaren

of sigaretten, maar daar een instuif meestal een gezellig ongedwongen samenzijn beteekent waar iedereen zich amuseert, is ook meestal de voorbereiding hoogst origineel en ongedwongen en zullen de intieme vrienden informeerden 'wat er nog zijn moet'. Zoo zal dan de een voor sigaretten zorgen, de ander voor koekjes, de derde voor bouillon of pasteitjes enz.

Daar een instuif uiteraard hoofdzakelijk voor goede kennissen is bedoeld zullen zij, die zich eerst kortgeleden in een stad of dorp hebben gevestigd of zij, die om een anderen reden niet over een uitgebreiden kennissenkring beschikken beter doen zich hier niet aan te wagen.

Introducties.

Wanneer men iemand zakelijk wil introduceeren geeft men zijn naamkaartje en schrijft daar persoonlijk boven: Ter introductie van den Heer Jansen of ter introductie van mevrouw Jansen geb. Pieterse. Men kan deze woorden parafeeren, noodig is het niet, in sommige gevallen echter wenschelijk.

Wanneer men aan iemand een introductiebrief geeft is het altijd verstandig niet alleen op het envelop doch ook in den brief den naam van den persoon tot wien het schrijven gericht is duidelijk te vermelden.

Dit om te voorkomen, dat van een introductiebrief voor A. misbruik zou worden gemaakt bij B. en C. en D.

Geeft mevrouw A. een introductieschrijven voor de familie B. aan den vriend van haar zoon C., dan eischt de wellevendheid, dat zij de familie B. ten overvloede per post verwittigt van de a.s. komst van C.

De brief, die mevrouw A. aan den jongen C. ter hand stelt, luidt ongeveer als volgt: Beste vrienden. Met dit schrijven introduceer ik bij jullie den heer C., een vriend van onzen Karel. C. is geheel vreemd in Rotterdam, waar hij niemand kent en waar hij zoojuist zijn benoeming tot leeraar heeft ontvangen.

Buitengewoon zou ik het op prijs stellen als jullie hem eenige vriendelijkheid zoudt willen bewijzen. Met hartelijke groeten enz.

Een introductie schrijven wordt altijd in open envelop overhandigd aan dengene, dien men wil introduceeren. Deze ontvangst den brief en plakt deze dadelijk dicht in tegenwoordigheid van den ander.

Is degene, die het introductie schrijven heeft ontvangen een man,

dan begeeft hij zich met den brief naar het kantoor van den persoon aan wien de brief is gericht. Hij zendt zijn visitekaartje tezamen met den brief naar binnen en wacht tot de geadresseerde hem laat binnenroepen. Is deze in conferentie, dan zal hij vermoedelijk een uur of datum opgeven wanneer hij gelegenheid zal hebben den bezoeker te ontvangen.

Is de introductie brief aan een dame gericht, dan geve men persoonlijk brief en kaartje af aan haar huisdeur zonder een poging te doen binnen gelaten te worden.

Het is dan aan de vrouw des huizes den geïntroduceerde - wiens adres en telefoonnummer op zijn kaartje staan - op te bellen en uit te noodigen. Is deze dame gehuwd, dan zal zij den onbekenden bezoeker uitnoodigen op een avond, (kort na zijn bezoek) wanneer de heer des huizes aanwezig is.

Is degene, die geïntroduceerd wordt een vrouw, dan zendt zij het introductieschrijven per post indien de geadresseerde een vrouw is.

Vervolgens wacht zij het bezoek (kaartje) van de geadresseerde.

Dit beantwoordt zij met het eveneens afgeven van een kaartje waarna de geadresseerde volgens de étiquette haar dient uit te noodigen.

Meestal gaat het minder vormelijk en zal de geadresseerde na ontvangst van het schrijven opbellen en een datum van samenkomst vaststellen.

Heeft een vrouw een introductie voor een zakenman, dan handelt zij precies zooals een man zou doen: zij vervoegt zich te zijnen kantore en zendt het introductieschrijven tegelijk met haar kaartje naar binnen.

Ontvangt men van familie of goede vrienden een introductie voor een onbekende dan eischt de étiquette, dat men die geïntroduceerde bij zich thuis ontvangt hetzij voor een theebezoek hetzij voor een maaltijd. Slechts een geldig excuus (ziekte - verbouwing - verhuizing, rouw e.d.) ontslaat de aangezochte van deze plicht en veroorlooft hem de geïntroduceerde buitenshuis in restaurant of hotel te ontmoeten.

Invaliditeitswet.

De Nederlandsche Vereeniging van Huisvrouwen gaf haren leden verleden jaar bij monde van haar maandorgaan de volgende behartenswaardige wenken:

- 1e Plakt de zegels geregeld bij de uitbetaling van het loon, daarmede voorkomt men vele onaangenaamheden, o.a. het betalen van boete bij een eventuele strafvervolgning.
Bovendien is een bedrag van f 26.- per jaar moeilijker te voldoen dan 4 of 5 zegels per maand;
- 2e Wanneer Uw meisje Uw dienst verlaat, geeft haar bij haar vertrek haar tot op dien dag de met door U verschuldigde zegels beplakte rentekaart mede en laat haar een bewijs daarvoor teekenen, U voorkomt hierdoor vele moeilijkheden bij het eventueel zoek raken dezer kaart;
- 3e Schenkt nooit geloof aan de beweringen van Uw dienstpersoneel, dat er voor haar niet geplakt behoeft te worden, zij geen rentekaart hebben, zij er geen prijs op stellen een eventuele rente te ontvangen. Zoodra er moeilijkheden tusschen U en Uw meisje rijzen, is haar eerste gang gewoonlijk naar den Raad van Arbeid om Uw overtreding aan te geven;
- 4e Geeft nooit het geld aan Uw personeel om zelf zegels te koopen; in 90 van de 100 gevallen wordt dit voor iets anders besteed en U moet voor de tweede maal aan den Raad van Arbeid betalen met kans op boete;
- 5e Indien er voor U, die in het bezit zijt van een rentekaart of voor Uw dienstbode gevaar bestaat blijvend invalide te worden en dit afgewend kan worden door doelmatige behandeling en verpleging, vraagt dan inlichtingen bij den Raad van Arbeid of deze de kosten van operatie, verpleging, sanatoriumbehandeling e.d. kan overnemen;
- 6e Indien U in het bezit zijt van een rentekaart, doch niet meer in loondienst, plakt dan in Uw eigen belang zelf door, zoo mogelijk in de hoogste klasse; de Raad van Arbeid is steeds bereid mee te delen, hoe groot Uw uitkeering zal zijn;
- 7e Wendt U ook in andere gevallen, waarin U iets niet precies weet tot den Raad van Arbeid, men zal U daar steeds alle gewenschte inlichtingen geven.

De Invaliditeitswet, die 3 December 1919 in haar geheel in werking trad (tevorens waren slechts enkele artikelen van toepassing) is voor het grootste gedeelte van onze bevolking van beteekenis. Ook de huisvrouwen komen, zoodra zij personeel in dienst nemen, met gemelde wet in aanraking, die den werkgever verplicht vóór of gelijktijdig met de betaling van het loon in geld, premie voor

het bij hem in dienst zijnde personeel te betalen, hetgeen uitsluitend geschieden kan door middel van plakken van zegels op de rentekaart van den arbeider, NOOIT door BETALING IN GELD aan den betrokkene. De zegels zijn verkrijgbaar aan de Raden van Arbeid, de Postkantoren, de Rijksdepothouders van postzegels en andere personen welke daartoe door den Raad van Arbeid, onder goedkeuring van het Bestuur der Rijksverzekeringsbank zijn aangewezen.

De premie bedraagt zoowel voor inwonende dienstboden, hulpen in de huishouding, kinderjuffrouwen, als dagmeisjes, die loon plus kost, waarin begrepen broodkost, ontvangen, indien zij van 14-16 jaar oud zijn *f* 0.30, van 16-21 jaar *f* 0.40, voor alle meisjes, die den 21-jarigen leeftijd hebben bereikt *f* 0.50.

Voor werksters, naaisters e.d., mits deze verzekerden niet langer dan drie dagen per week bij denzelfden werkgever arbeid verrichten, behoeft voor elken dag, dien zij bij ons werken, slechts een dagzegel geplakt te worden dat voor 14-16 jaar *f* 0.07½, van 16-21 jaar *f* 0.10 en voor 21 jaar *f* 0.12½ kost.

Bovenstaande bepalingen gelden ook voor arbeidsters van vreemde nationaliteit.

Gewoonlijk zal het in dienst tredende meisje in het bezit zijn van een rentekaart, immers iedere arbeider is, zoodra hij den leeftijd van 14 jaar heeft bereikt, verplicht zich te verzekeren. Toch kan het voorkomen, dat een meisje, dat reeds eerder in betrekking was, zich nog niet heeft aangemeld; in dat geval zorge de huisvrouw er voor, dat het meisje zoo spoedig mogelijk aan haar wettelijke verplichting voldoet, immers ook al heeft de arbeider geen rentekaart, dan kan dit feit den werkgever geenszins ontslaan van zijn verplichting tot premiebetaling. Alleen voor de arbeidster, die na het bereiken van haar 35e jaar bij ons in dienst zou treden, en nooit eerder een rentekaart heeft gehad, is geen premie verschuldigd. Toch verdient het in zoo'n geval aanbeveling, eerst bij den Raad van Arbeid te informeeren of de bewering van bedoelde dienstbode of werkster juist is; de gevallen, waarin als aanbeveling gezegd wordt, dat men geen rentekaart heeft zijn vele.

Het bezit van een rentekaart kan leiden tot:

- 1e Ouderdomsrente bij het bereiken van den 65-jarigen leeftijd, welke bij geregelde plakking van het 14e tot het 65e jaar, tot een wekelijksch bedrag van *f* 6.43 kan komen;

2e INVALIDITEITSRENTE.

Hiervoor moeten tenminste 150 zegels voor de verzekerde zijn geplakt. Bedoelde rente wordt uitgekeerd, indien de verzekerde door ziekte of gebreken niet meer in staat is om met arbeid, die voor zijn kracht en bekwaamheid is berekend en hem met het oog op zijn opleiding en vroeger beroep kan worden opgedragen, ter plaatse waar hij arbeid verricht, of het laatste verricht heeft, of op een naburige soortgelijke plaats, een derde van het loon te verdienen, dat een lichamelijk en geestelijk gezond arbeider van zijn soort en opleiding gewoonlijk verdient.

3e RECHT OP WEDUWENRENTE.

De weduwe heeft krachtens rentekaart van haar man bij het bereiken van den 60-jarigen leeftijd recht op rente, bij vroeger intredende invaliditeit eerder. Men moet het tot tenminste 40 premiën kunnen brengen, wil men recht op deze rente kunnen doen gelden;

4e RECHT OP WEEZENRENTE, voor kinderen beneden de 14 jaar:

- a. als de verzekerde vader overlijdt;
- b. als de niet-verzekerde vader overlijdt, mits de moeder een rentekaart bezit;
- c. als de verzekerde moeder overlijdt en de kinderen ouderloos zijn of de moeder hun kostwinster was.

Evenals voor Weduwenrente, moet de vader tenzij hij reeds in het genot van Invaliditeitsrente was, tenminste 40 premiën in rekening kunnen brengen.

Hetzelfde geldt voor de moeder, bedoeld onder b en c.

Bij al de onder 1-4 genoemde renten, is het bedrag der rente afhankelijk van den duur der verzekering en het totaal bedrag der geplakte zegels.

5e KOSTELOOZE GENEESKUNDIGE BEHANDELING OF VERPLEGING, indien gevaar bestaat voor blijvende invaliditeit en dit gevaar is af te wenden.

Alle personen, die eenmaal in het bezit van een rentekaart zijn, kunnen in de verzekering blijven, ook al zijn zij niet meer in loondienst.

Wanneer het financieel eenigszins mogelijk is, mogen wij hun adviseeren te blijven doorplakken en liefst in de hoogste klasse,

immers zooals wij boven reeds gezien hebben, heeft het totaal bedrag der geplakte zegels grooten invloed op de hoegrootheid der toe te kennen rente.

Juweelen en sieraden.

Of juweelen echt zijn of namaak, zij moeten aan één voorwaarde voldoen: zij moeten smaakvol zijn en de draagster in de beste beteekenis van het woord sieren.

Met juweelen gaat het als met lippenrood: een heel klein beetje teveel is al gauw veel te veel!

Ook wanneer juweelen echt zijn en van het zuiverste water betrachte men de uiterste soberheid: de goede vormen eischen het.

Een goed gekleede vrouw, die een enkel fraai parelsnoer, een schitterende solitaire ring of (niet: è n!) een kostbare speld draagt, zal hiermede een veel grooter effect maken dan wanneer zij ook nog met brillanten bezette armbanden, een diamanten hanger, oorknoppen en verschillende andere ringen tegelijkertijd zou dragen.

Een zeer elegante vrouw, die in bekrompen financieele omstandigheden moest leven dank zij het verlies van haar groot fortuin zeide eens: vroeger toen alles wat ik had echt was droeg ik vier, vijf en soms zes dingen tegelijk en mijn vriendinnen geloofden niet dat het alles echt was. Nu ik alleen maar namaak dragen kan doe ik nooit meer dan één enkel stuk aan en ziet! niemand twijfelt er een oogenblik aan, iedereen gelooft onomstootelijk, dat het echt is!

Hoewel hier geen vaste voorschriften bestaan geldt het als snobistisch (opschepperig) en van slechten smaak getuigend wanneer een vrouw des morgens vóór de lunch tijdens hare huishoudelijke bezigheden al haar ringen draagt. Ook wanneer zij des morgens boodschappen gaat doen heeft zij geen ringen, broches of armbanden noodig. De morgenkleeding - ook voor buitenshuis - is altijd eenvoudig en min of meer sportief en daarbij passen geen juweelen, echt of namaak (ook geen armband-horloge met steentjes bezet).

De goede smaak eischt, dat men nimmer modern gezette juweelen draagt bij antieke. Het effect daarvan is afschuwelijk.

Ringen behooren aan ringvinger en pink. N i e t aan den middelvinger en onder geen enkele voorwaarde aan den wijsvinger, wat men U ook moge wijsmaken.

Juweelen versierselen in het haar staan - of zij echt zijn of fantasie - bijna niemand flatteus. Haarkammen met valsche steentjes bezet moeten strikt vermeden worden.

Kettingen, armbanden met munten enz. alles wat rammelt, tinkelt en klingelt moet eveneens worden vermeden: dit geeft iets zeer onrustigs en ongedistingeerd aan de persoonlijkheid.

Kleurige Oostersche sieraden, die misplaatst staan bij onze Westersche kleeding, broches van inlegwerk en dergelijken kunnen wij beter achterwege laten.

Men drage nimmer echte en valsche juweelen tegelijkertijd: òf alles namaak òf alles echt - zij het nog zoo bescheiden.

De juweelen, die de goedgekleede man dragen kan, beperken zich tot de parel (wit of zwart) en de draad-dunne omlijning van diamanten of smaragden rond manchetknoopen (van parelmoer bijv.) fantasie dasspelden enz.

Dergelijke manchetknoopen worden alleen bij avondkleeding gedragen en vormen vaak met overhemdsknoopjes een garnituur.

De goedgekleede man zal geen diamant aan zijn vingers dulden, noch aan zijn vest of das.

Een zegelring met wapen (indien geen wapen dan ook geen zegelring en zeker geen zegelring met een monogram en ook s.v.p. geen 'blinde' zegelring met ongegraveerden steen) en evt. een trouwring zij de eenige versiering aan een mannenhand.

Mannen, die dunne gouden kettinkjes om den pols dragen kunnen hier buiten bespreking blijven.

Het druischt in tegen alle regelen van goeden smaak en *étiquette*, wanneer een man een dasspeld draagt in een vlinderstrikje. (dergelijke strikjes behooren zonder speld te worden gedragen), of een slappe boord met gouden veiligheidsspeld gesloten en daarenboven in de lange das een dasspeld. Of het een òf het ander, maar nimmer beiden tegelijk.

Zilveren sigarettenkokers getuigen alleen dan van goeden smaak wanneer zij eenvoudig en van goede kwaliteit zijn: bij voorkeur géén ingegraveerde monogrammen, nooit bloemen of ingelegde gekleurde steentjes, of andere overbodige versierselen.

Slechts het knopje van de sluiting kan uit een donkeren steen bestaan.

Horlogekettingen worden uiterst dun gedragen: goud voor overdag, platina voor bij avondkleeding.

Bij sportkleeding bij voorkeur een horloge leertje of leeren arm-

band en geen gouden sigarettenkoker of aansteker, geen paarden of juweelen dasspeld, maar een gladde sportieve gouden speld. Bij rok en ook wel bij smoking wordt een châtelaine gedragen (een zwart zijden ripsband met gouden schuif en dito mousqueton waaraan het horloge wordt bevestigd). Het band met de gouden gesp blijft uit het vestzakje hangen.

Armbandhorloges worden door heeren in avondkleding niet gedragen, Zij, die châtelaines bij een colbert costuum dragen bewijzen niet te weten hoe het hoort.

Sleutelkettingen worden van verchroomd nikkel of zilver gedragen, nooit van goud of imitatie goud.

Kennismaking.

Het kennismaken met ons onbekende personen kan op twee manieren geschieden: Door bemiddeling van een wederzijdsch bekend persoon of op eigen gelegenheid.

Het initiatief tot het aanknoopen van een kennismaking gaat gewoonlijk uit van het manlijk geslacht.

Een heer, die in besloten gezelschap - onverschillig waar - wenscht te worden voorgesteld aan een dame verzoekt gastheer, gastvrouw of wie daarvoor fungeert ceremoniemeester o.a. om zijn of haar tusschenkomst.

De gastheer treedt met den aanvrager op bedoelde dame toe en zegt: mevrouw Pietersen, mag ik den heer Jansen aan U voorstellen? De aangesprokene glimlacht of neigt even het hoofd maar antwoordt hierop niet.

Wanneer de dame aldus haar toestemming heeft gegeven zegt de gastheer met een licht handgebaar naar den voor te stellen persoon: meneer Jansen - mevrouw Pieterse.

Het is correct om vervolgens zich tot den heer Jansen te wenden met een handgebaar naar mevrouw Pieterse te zeggen: Mevrouw Pieterse - meneer Jansen.

De naam van den persoon tot wien men zich richt, de naam van den aangesproken persoon dus, wordt op eenigszins vragenden toon uitgesproken (men geeft met die intonatie te kennen, dat men de aandacht van bedoelden persoon verzoekt) de naam van den voor te stellen persoon wordt zonder eenige intonatie uitgesproken, dus genoemd zonder meer. Verzuimt men dit verschil in intonatie dan lijkt het alsof men den belangrijkste persoon aan den mindere voorstelt, hetgeen volgens de étiquette onjuist zou

zijn. Aan den voornaamsten persoon - dat is de oudere of maatschappelijk hooger geplaatste en in geval van verschillende sexe altijd de dame (tenzij de heer veel ouder is en het een heel jong meisje geldt) - wordt dus door de voorstellende persoon gevraagd: meneer of mevrouw zoo-en-zoo mag ik die-en-die aan U voorstellen? Vervolgens zegt men: Mevrouw zoo-en-zoo? dit is meneer die-en-die. Dit laat geen twijfel over aan de voorrang. Laat men de heele formule van aanspraak en vraag: Mag ik enz. achterwege en noemt men alleen de namen, dan is het correct om den naam van den minst belangrijken persoon het eerst te noemen, immers men neemt hem als het ware bij de hand en vertoont hem aan den ouderen of belangrijkeren persoon.

Een tactvolle gastheer zal ter vergemakkelijking van de kennismaking met een enkel woord partijen eenigszins wegwijzen maken ten opzichte van elkaar.

Hij zal b.v. zeggen: Meneer Jansen is net verleden week terug gekomen van een interessante vliegtocht naar Indië..... hij zal U heel wat kunnen vertellen over de theecultuur.

Of: Meneer Jansen is de schrijver van 'Storm op Zee', waar iedereen op het oogenblik over spreekt.

Of: Meneer Jansen..... mevrouw Pieterse, onze bekende declamatrice.

Of: Meneer Jansen ik meen, dat mevrouw Pieterse in der tijd ook in Utrecht heeft gestudeerd, misschien ontdekt U nog wel gemeenschappelijke kennissen.

In alle publieke gelegenheden en plaatsen van openbare samenkomst zij men uiterst spaarzaam met voorstellen en kennismaken met vreemden.

Ten eerste vrijwaart men zich hierdoor tegen ongewenschte relaties en ten tweede laadt men niet den schijn van indringerigheid op zich.

Aan medereizigers op korte trajecten stelt men zich niet voor. Wanneer men een dagreis met dezelfde mensen in één coupé aflegt, kan men zich na afloop bij het afscheid bekend maken, d.w.z. de ouderen kunnen dit desgewenscht doen tegenover de jongeren, die hierop prompt reageeren met zich eveneens voor te stellen.

De laatsten nemen daartoe nimmer het initiatief.

Men kan herhaaldelijk dezelfde mensen op excursies ontmoeten in het buitenland of in het eigen land. Dit verplicht volstrekt niet

tot voorstellen hoe genoegelijk men overigens ook samen heeft gepraat en geschertst.

Iets anders is het wanneer op een bal, in hotel of restaurant een heer met een onbekende dame wil dansen.

De étiquette eischt, dat geen dame danst met een onbekende.

In dat geval zal de heer zich dus moeten laten voorstellen, waarbij hij altijd nog de kans loopt dat de dame er niet voor voelt en bedankt.

Wanneer men aan boord aan een en dezelfde tafel de maaltijden gebruikt gedurende een reis van meer dan een dag, dan is het beleefd zich voor te stellen.

Stelt men zichzelf voor dan zegge men niet: Ma'k m'effe....? doch: zou ik misschien even kennis mogen maken? Mijn naam is.....

Jongelui, die meenen zekere rechten te kunnen doen gelden omdat zij na een haastig 'ma'k me effe....?' een onverstaanbaren naam hebben gemompeld, bewijzen alleen, dat zij geen manieren hebben. Jonge menschen stellen zich niet ongevraagd aan ouderen voor. Zich op het einde van den avond aan iemand te laten voorstellen als de dag feitelijk voorbij is, geldt als zeer onbeleefd, tenzij men het excuus heeft van pas te zijn gearriveerd.

Werkende vrouwen, die elkaar op bijeenkomsten ontmoeten stellen zich aan elkaar voor met inachtneming van de rechten der ouderen en hooger geplaatsten.

Vaak wordt bij dergelijke bijeenkomsten de prettige gewoonte in acht genomen dat iedereen goed zichtbaar een kaartje met naam en beroep op de japon gespeld draagt. Zodoende weet iedereen dadelijk wie iedereen is.

Zooals gezegd: behalve wanneer dames zéér jong zijn en nog onbeteekenend is het aan de vrouw, dat men iemand voorstelt.

Een uitzondering hierop maken R.K. geestelijken.

Tegen een Kardinaal, een Aarts Bisschop, een Bisschop e.a. geestelijken (tot den rang van priester zegt men: Eminentie, Monseigneur - of wat de titel is - mag ik mevrouw of juffrouw Jansen aan U voorstellen?

Gezanten worden echter aan dames voorgesteld en niet omgekeerd.

Wordt men aan het Hof voorgesteld dan maakt men een zeer diepe *révérence*.

Wordt men aan een buitenlandsch regeerend vorst voorgesteld

dan maakt men eveneens een diepe buiging. Mocht deze de hand ter begroeting uitsteken, zoo buigt men opnieuw bij het geven van de hand.

Wordt een niet Katholiek voorgesteld aan een hooge Katholieke Geestelijke (Bisschop, Aartsbisschop, Kardinaal) dan gedraagt men zich als tegen een vorst.

Wordt een Katholiek voorgesteld aan een Kerkvorst, dan doet hij een knieval door de rechterknie op den grond te laten rusten, legt zijn rechterhandpalm onder de uitgestrekte hand van den Kardinaal en kust diens ring.

Een dokter, een advocaat tegenwoordig ook een ingenieur wordt bij het voorstellen bij zijn titel genoemd. Stellen deze personen zich zelf voor dan vermijden zij het noemen van hun graad of titel.

Een welopgevoed man stelt zichzelf onder geen enkele omstandigheid ooit voor als 'meneer' X.

Een dame, die zich zelf voorstelt kan daarentegen heel goed zeggen: Mevrouw of juffrouw zus of zoo.

Betreft het een heel jong meisje bijv. Annetje Pietersen geheeten, dan zal zij allicht zeggen: - ik heet Annetje Pietersen.

Is Annetje Pietersen de dertig gepasseerd, dan zal zij zich voorstellen met - ik ben juffrouw Pietersen....

Bij het voorstellen wordt of liever werd door beide partijen het woord 'aangenaam' gezegd of: Aangenaam kennis te maken.

Dit nu is geheel in onbruik geraakt en wordt door beschaafde personen vermeden als zijnde al te afgezaagd.

In de plaats daarvan zegt men: Hoe maakt U het?

Al geldt dit momenteel voor de juiste formule toch is het plezieriger wanneer iemand eens iets anders weet te bedenken. Als het te pas komt kan men zeggen: Ik vind het echt prettig kennis met U te maken, ik heb al zooveel van U gehoord. Of: Dat is aardig, dat ik U nu eindelijk eens ontmoet, men heeft mij al zooveel van U verteld - of iets dergelijks.

Kerk.

Een van de eerste eischen der wellevendheid is, dat onze kleeding in de kerk sober en zedig en ons gedrag ingetogen zij.

Opzichtig gekleede kerkgangers, die luid fluisteren, lachen, vrijmoedig en nieuwsgierig rondkijken, kennissen toeknikken, wui-

ven of snoepen enz. behooren thuis in bioscoop of cabaret maar niet in de kerk.

Het begroeten van kennissen geschiedt door een nauw merkbaar knikje en een glimlach. Men verlieze nimmer uit het oog - ook niet bij huwelijken - dat de kerk de plaats van inkeer en gebed is en dat men door ongepaste kleding of onbehoorlijk gedrag de gevoelens der geloovigen ook zonder het te willen, pijnlijk kan kwetsen.

Als ongepaste kleding zouden wij o.a. willen noemen: Te korte mouwen, te diep uitgesneden halsopening, te korte rokken, sportkleding zowel voor heeren als dames, sandaalschoenen, witte tenniskleeren (in Europa) en verder alles wat ook maar eenigszins opvallend of opzichtig genoemd zou kunnen worden: schreeuwende kleuren, hypermoderne hoeden, skisokjes enz. enz.

Een man neemt bij het overschrijden van den kerkdrempel onmiddellijk zijn hoed af en zet dien pas weer op bij het verlaten van het kerkgebouw (behalve in de Synagoge).

Betreedt men een kerk ter bezichtiging, dan wordt eveneens de hoed afgenomen, ook door niet Katholieken in R.K. Kerken.

Bij een kerkelijke trouwerij geven bruid en bruidegom bij de collecte een ruimere gift dan gewoonlijk en vooropgesteld dat zulks hun financieel schikt - bij het verlaten van de kerk een gift voor de armen. Uiteraard zal het bedrag van deze gift in overeenstemming zijn met de financieele draagkracht.

Vele jeugdige bruidegoms vergeten dit totaal en moeten door hun bruidsjonker, getuigen of vader hieraan worden herinnerd.

Het spreekt vanzelf, dat men in de kerk van andersdenkenden - R.K. bij Israëlieten, Protestanten bij R.K. (bijv. bij huwelijk of begrafenis e.d.) - niet aan het ritueel behoeft deel te nemen. Men kieze in zoo'n geval bij voorkeur een weinig in het oog vallende plaats achteraan, ten einde geen aanstoot te geven.

Kinderpartijtjes.

Een moeder, die het goed bedoelde vroeg twaalf kleuters bij haar zes jarige tweeling op hun verjaardag.

Zij bestelde taartjes, limonade, koekjes en flikken.

Zij liet het heele jeugdige gezelschap in de groote ruime speelkamer, waar weldra een oorverdoovend lawaai losbrak.

Wat is dat? vroeg verschrikt een voorbijkomende buurvrouw.

Dat is een kinderpartij - zei de gastvrouw optimistisch.

Zij vergiste zich: het was een vechtpartij.

Kinderpartijen hebben alleen dan kans van welslagen wanneer zij tevoren tot in de kleinste bijzonderheden zijn geregeld en wanneer er een volwassene is, die de leiding heeft en er voor zorg draagt dat het programma in volgorde wordt afgewerkt.

(Bij de meeste groote menschen-partijen is dit eveneens het geval, het verschil is slechts dat men daar de leiding nimmer mag bemerken en in den waan gelaten moet worden te kunnen doen en laten wat men verkiest!)

In een opzicht zijn volwassenen en kinderen gelijk: zij willen graag worden bezig gehouden zonder zich te hoeven inspannen om zelf een initiatief te nemen en degene, die hun het amusement als het ware op een presenteerblaadje kant en klaar aanbiedt is tevoren verzekerd van succes.

De gastvrouw neme met of zonder helpsters een werkzaam aandeel in het programma. De kinderen, op school gewend aan een arbeidsindeeling van uur tot uur, zullen zich onder de animeerende leiding van de moeder of juffrouw, die meedoet beter amuseeren dan wanneer zij aan hun lot overgelaten ieder in een hoek alleen spelen en elkander onder luid kraakeel het nieuwe speelgoed van de jarige afhandig trachten te maken. De gastvrouw, die gesteld is op wellevendheid sta er op, dat de kleine gasten (en ook later de H.B.S. jongens en meisjes, de vrienden en vriendinnen uit tennis en hockeyclub e.d.) eerst bij haar binnen komen, haar begroeten en even met haar praten alvorens zich naar de kamer te begeven waar de jeugd zich verzamelt.

Ook bij het vertrek moet de gastvrouw worden goedendag gezegd en bedankt voor den prettigen middag of avond.

Jong geleerd is oud gedaan en wanneer de kinderen des huizes hierin zijn opgevoed zullen zij zonder pardon vertrekkende vriendjes naar moeder sleepen om goedendag te zeggen.

Kinderen, die op een verjaardagpartijtje worden gevraagd brengen een klein cadeautje mee.

Niet te vroeg kan men kleine gastheeren en -vrouwen inprenten dat ook de gasten, die niets meebrengen welkom zijn.

Door kinderen worden nimmer fooien gegeven.

Kleding.

Het zijn goede manieren en een goed voorkomen, die tezamen een gunstigen indruk omtrent onze persoon teweeg brengen bij ande-

ren. Een goed voorkomen is voor een niet gering gedeelte afhankelijk van onze kleeding.

Laten wij dadelijk voorop stellen, dat men niet duur gekleed behoeft te gaan om goed gekleed te gaan.

Goed gekleed wil zeggen: Kleeren dragen, passend bij onze persoonlijkheid, bij ons uiterlijk en bij onzen leeftijd en passend bij de gelegenheid waarvoor zij gedragen worden. Verder moeten onze kleeren keurig onderhouden zijn en min of meer aangepast aan de heerschende mode.

Kleeren, die er uit zien of onze bet-overgrootmoeder ze reeds gedragen heeft, dragen zeer zeker niet bij tot het maken van een gunstigen indruk. Erger nog dan kleeren van zes modes ten achter zijn kleeren, die een ordinaire goedkoope smaak verraden. Immers achter onmodieuze kleeren kan zich een groot talent, een verarmde grootheid of een groot geleerde verbergen, maar in ordinaire opzichtige kleeren steekt nooit anders dan een ordinaire persoonlijkheid. Ordinair ten opzichte van kleeding is alles wat 'te' is: Te fel gekleurd, te overdreven modieus, te duur, te opvallend enz. Het geheim van goed gekleed te gaan is: Zooveel aan de mode ontleenen als dienstig is om het persoonlijke type op zijn voordeeligst voor den dag te doen komen. Dit eischt zelfkennis, zelfbeheersching, smaak en warenkennis; gemakkelijk is het heelemaal niet, maar het loont zeer de moeite. Voor de werkelijk goed gekleede vrouw is haar persoonlijkheid no. één en de heerschende mode no. twee. Zij zal ten allen tijde de mode aanpassen aan haar persoonlijkheid en nimmer de vergissing begaan zichzelf weg te cijferen ten koste van voorbijgaande modegrillen. *De goedgekleede vrouw is - uiterlijk althans - totaal onbewust van hetgeen zij draagt.*

Deze bestudeerde argeloosheid is sommigen aangeboren. Het is een niet geringe factor voor succes want het hangt ten nauwste samen met de manier waarop wij onze kleeren dragen. Goede kleeren alleen zijn niet voldoende wanneer wij niet weten hoe wij ze moeten dragen.

Aanbeveling verdient het om nieuwe kleeren eerst een middag of avond thuis te dragen alvorens ermede uit te gaan.

Wij kunnen het kleeren probleem verdeelen in de volgende hoofdstukken:

Dagelijksche kleeding, sportkleeding, en officieele kleeding.

Dagelijksche kleeding voor de vrouw:

De goedgekleede vrouw zal verschil maken tusschen morgen- en middagkleeding. Des morgens draagt zij een eenvoudige japon met weinig of geen garneering, een rok met pullover, of een blouse (sportief model, vooral niet bewerkelijk). Een rok waarvan het materiaal gerust duur mag zijn indien zij zich zulks kan veroorloven, doch altijd simpel. (Eenvoudige wasch-zijde, vyella, wollen fantasie stof, linnen, katoen, voile e.d.). Hierbij kan een wollen gebreid vest worden gedragen. Des morgens worden sportieve schoenen gedragen met stevige hakken. Op straat draagt zij eenvoudige hoeden, vilt of stroo in sportieve modellen met een simpele lint-garneering. Des morgens geen struisveeren noch gedrapeerde voiles, lakschoenen met hoge hakjes en gespen, bewerkelijke zijden of satijnen vesten, kanten blouses, druk gegarneerde japonnen e.d. Sportieve kleeding is ideaal voor de morgenuren, ook voor de oudere vrouw, die er met een goed zittende rok en een overhemd blouse van prima kwaliteit al of niet met een wollen vest met mouwen, vaak op haar best uit ziet.

Een simpele gladde mantel, een eenvoudig mantelpak en des winters een kort (bont)jasje vormen een ideale dracht voor op straat. Voor des morgens de wollen of stoffen handschoenen, de wollen of flanellen sjaal, de sportieve handtasch van boxcalf of stof. Voor de middaguren is de lange bontmantel, het gekleede complet, het vossenbont, het zijden of georgette mantelpak, de gekleede korte of half lange japon, de lichte suède en bewerkte glacé handschoen, de zijden en de fluweelen handtasch en de tasch van suède met vergulde sluiting. Voor het bezoekuur: De fijn lederen opengewerkte schoentjes met hoge hakjes, de fijn zijden kous, de gekleede zeer kleine of zeer groote hoed met afhangende voile, met bloemen, veeren of wat de mode voorschrijft. De gekleede namiddagjapon kan ook voor eenvoudige eetpartijtjes in de stad voor avond, theebezoek, voor bioscoop, lezing e.d. worden gedragen.

Ook voor het cocktailuur (Van 5-7 uur) kan men de gekleede middagjapon dragen of een lange zwart satijnen rok met gekleede blouse van lamé of brokaat hetgeen tevens dienst kan doen voor theater en uit eten gaan.

Voor gala gelegenheden worden avondjaponnen gedragen met heel korte mouwtjes of zonder mouwtjes en min of meer gedécolleteerd.

Bij bezoeken aan het Hof wordt de kleding voorgeschreven.

Baljaponnen bezitten geen mouwen en zijn hetzij van achter hetzij van voren laag uitgesneden. Dinerjaponnen hebben mouwen en zijn meestal tamelijk hoog aan de hals.

De vrouw, die niet naar de galagelegenheden gaat, zal meer aan een dinerjapon dan aan een baljapon hebben.

Er kan niet genoeg den nadruk op gelegd worden, dat kleeven passend dienen te zijn, d.w.z. passend bij de gelegenheid en de omgeving waar zij worden gedragen.

Wie in een gebreide pullover naar de comédie gaat, wie in sporttenu des namiddags een visite maakt, of in een cocktailjapon voor de lunch een bezoek afsteekt, geeft ten duidelijkste blijk met de étiquette overhoop te liggen.

Ook des morgens kan men zich extra netjes maken, mits men binnen het voor de morgenuren gebodene blijve. De wellevendheid eischt onverbiddelijk, dat de gastvrouw het eenvoudigste gekleed zij. Wanneer zij dus in twijfel verkeert omtrent hetgeen hare gasten zullen aantrekken, kieze zij van twee japonnen altijd de eenvoudigste.

De huisvrouw, die eenvoudige of verarmde vrienden of familie bij zich ontvangt drage er zorg voor haar eenvoudigste kleeven aan te trekken en in uiterlijke tooi alles achterwege te laten, wat het verschil in welstand zou kunnen accentueeren.

Dagelijksche kleding voor den man:

De dagelijksche kleding voor den man bestaat uit het colbertpak en zoo hij jong genoeg is: des zomers uit een sportief jasje zonder vest met pantalon in afstekenden tint.

Voor het visite-uur draagt de goed gekleede man een donker blauw pak of een zwart colbert met gestreepte pantalon of een eenvoudig donker colbertcostuum.

Bij recepties of officieele gelegenheden het zwarte colbert met gestreepte pantalon of de pandjesjas met gestreepte pantalon. (jacquet-costuum)

Zoowel bij de laatstgenoemde kleding als bij het zwarte jasje en het blauwe pak indien men hiermede visites maakt) wordt nimmer een slappe of gekleurde boord gedragen doch een witte stijve boord.

Bij de pandjesjas behoort dit een staande boord met omgeslagen puntjes te zijn, zooals eveneens bij smoking of rok gedragen wordt.

Bij de pandjesjas wordt voor recepties, begrafenissen en huwelijken een wit overhemd gedragen met stijve manchetten. Bij het zwarte colbert kan men een grijs of wit met zwart gestreept overhemd dragen met slappe manchetten (echter niet bij officiële gelegenheid).

Bij een zwart colbert zoowel als bij een jacquet wordt een donkere (zwart met wit gestreepte, grijze of zwarte) das gedragen. Sprekende kleuren dienen hierbij te worden vermeden. Een plastrondas kan alléén bij een pandjesjas worden gedragen. Bij zwart colbert, pandjesjas en smoking worden als hoofddekseel gedragen: de zwarte bolhoed, de zwarte deukhoed of de hoge hoed. Bij rok wordt een chapeau-claque (opvouwbaar hoge hoed) gedragen, welke echter géén dienst kan doen bij een begrafenis.

Lakschoenen worden alleen bij rok of smoking gedragen en een enkele maal bij het zwarte jasje met gestreepte pantalon (d.w.z.: molières; pumps alleen bij avondkleding). Echter nimmer bij een gekleurd colbertcostuum en dus ook nooit vóór 12 uur 's morgens. Bij genoemd zwart jasje met gestreepte pantalon kan men onder geen voorwaarde bruine schoenen dragen, noch kleurige sokken of overhemden, terwijl fel-gekleurde dassen hier min of meer ordinair bij staan. Grijs of zwart-met-wit hoort hierbij.

De goedgekleede man draagt nooit een stijve bolhoed bij een regenjas en nimmer een slappe vilthoed bij een min of meer getailleerde zwarte overjas of lange pelsjas.

Bij een regenjas worden bruine nappa of gele varkenslederen handschoenen gedragen.

Grijze wildlederen of suède handschoenen behoren bij een donkere overjas van het meer gekleede genre en worden gewoonlijk meer door oudere heeren gedragen.

De goedgekleede man draagt geen grijs glacé.

Bij lichtgrijze zomerpakken worden geen zwarte doch bruine schoenen gedragen.

Zwarte schoenen met zwart of grijs suède bovenstukken zijn uit de mode. Bruine schoenen met wit lederen bovenstukken getuigen bij een man van een opzichtige dus slechten smaak indien in de stad gedragen. Dit is een dracht voor dames en kinderen en voor aan het strand.

Ook de man dient in zijn kleding alles te vermijden wat 'te' is: Te hard groene, schel blauwe of licht beige pakken, overjassen of

sokken. Te enorme petten, te wijde en te lange jassen enz. enz. Omgeslagen zoomen van broekspijpen worden alléén bij flanellen pakken en fantasie colbertcostuums gedragen, nooit bij gestreepte of zwarte pantalons.

Bij een smoking wordt geen wit vest gedragen.

Bij een rokcostuum draagt men een wit vest bij feestelijke gelegenheden.

Bij een smoking hoort altijd een zwart dasje.

Bij het afleggen van het doctoraal examen en bij promoveeren wordt een rok met zwart vest gedragen.

Bij een rok hoort altijd een witte das (lakslippers of lakmolières en effen zwart zijden sokken). Blauwe en donkerbruine smokings getuigen van een excentrieke dus slechten smaak en worden ten onzent alleen door filmartisten en beroepsdansers gedragen.

De man in avondkleeding en overjas (bij voorkeur zwart of donkerblauw) draagt als halsdoek een sjaal (vierkantmodel) van zware dof-witte zijde.

Sportkleeding:

Bij sportkleeding geldt een axioma voor ieder, die goed gekleed wil zijn:

Sportkleeding dient voor alles correct te zijn.

Ieder, die meer den nadruk legt op modieus en flatteus dan op correct komt bedrogen uit en maakt van zichzelf een caricatuur. Het is een verkeerd idee te meenen, dat sportieve kleeren kleeren zijn, die voor alles gemakkelijk en los moeten zitten, waarbij men zin voor gedurfde kleuren kan botvieren en waarbij de snit er niet zoo heel erg op aankomt.

Het tegendeel is waar. Goede sportkleeren zijn duur, omdat zij onberispelijk gesneden zijn. Dit geldt vooral voor rijkleeren. Een rij-kleed, een rijbroek en jas moeten even aangegoten als een uniform zitten en worden van zware whipcord, laken of andere soliede stof gekozen in donkere effen tint.

Rijhandschoenen kieze men één of liever nog twee maten groter, dan de handschoenen, die men gewoonlijk draagt.

Het verdient aanbeveling bij een rijcostuum onherroepelijk ieder fantasie detail te weeren: Alles wat naar het excentrieke of bijzondere zweemt doet denken aan circus of variété en dient strikt te worden gemeden door lieden van opvoeding en beschaving.

Geén fantasie hoed, géén krullen kapsels of fladderende haren,

geen juweelen, hoge hakken of kanten zakdoekjes bij sportkleding voor de vrouw.

Precies hetzelfde geldt voor het jachtcostuum.

Bij het ski-costuum is meer fantasie toegelaten, al is ook hier het meest aan te bevelen een effen donker goed zittend pak, dat men met ettelijke verschillende kleurige en fleurige muts-en-sjaalgarnituren kan opvroolijken.

Bij het kiezen van een ski-uitrusting houde men vóór alles het oog gericht op de praktische bruikbaarheid van de aan te schaffen kleeën.

Het tenniscostuum bestaat voor goede amateurs en beroepsspeelsters uit een mouwloze blouse en een knievrij al of niet gespleten wijd rokje met bijpassend nauwsluitend broekje (wordt ook voor roeien gedragen).

Zij, die onder de 'krukken' gerekend moeten worden zullen verstandig doen zich vooreerst nog niet in speciale tenniskleeren te steken, daar een speciaal costuum gewoonlijk met de benoodigde bedrevenheid gepaard gaat.

Voor gymnastiek en schermen is een passend costuum: een losse wit linnen of zijden hemd blouse met knievrij zwart rokje (voldoende wijd) en lange zwarte kousen.

Een apart costuum voor schaatsenrijders is er niet voor amateurs. Een stevige trui met rolkraag en een plusfour voor heeren en een dikke rok, voldoende ruim en kort met mantel of trui voor dames.

Géén zijden kousen op het ijs!

Voor bergsport heeft men spijkerschoenen noodig, een rugzak en een lodenmantel en rok.

Onopvallende sportkleeren kunnen meestal dienst doen voor een verblijf op het land.

Het strijdt tegen alle étiquette om zich in badpak met of zonder lange pantalon of badjas buiten het strand en de onmiddellijke nabijheid van het water te begeven. Zij, die aldus toegetakeld boodschappen gaan doen in het dorp van de badplaats waar zij vertoeven maken inbreuk op de goede vormen en geven aanstoot aan anderen.

Hetzelfde geldt voor mannen, die in de onmiddellijke nabijheid van een café-terras zich niet ontzien de bovenste helft van hun zwempak te laten zakken na zich met vet te hebben ingesmeerd en aldus anderen een weinig verkwikkelijken aanblijk schenken. Dit is in hooge mate onbetamelijk en verdient aller afkeuring.

Ook vrouwen en meisjes, die in het openbaar willen zonnebaden, dienen strikt de welvoegelijkheid in acht te nemen.

In dit opzicht kan men beter te preutsch dan te vrij zijn. En moeders, die haar dochters toestaan om ten aanschouwe van Jan-enalleman zich nagenoeg geheel ontkleed in gezelschap van jongelieden in de meest ongewenschte houdingen te vertoonen dienden van overheidswege beboet te worden.

Mannen in hemdsmouwen:

Er is niets tegen, dat mannen zich, mits niet in het publiek - op warme dagen in hemdsmouwen vertoonen, als zij noch bretels, noch vest dragen.

Het dragen van vest of bretels zonder jas stempelt een man tot ongekleed, terwijl een goed zittend overhemd, gedragen in een riem een sportieve allure heeft, die geen aanstoot wekt (mits de persoon, die het draagt niet overmatig dik is).

Jongere mannen kunnen zich bij groote warmte zeer goed in polohemd en lichte pantalon vertoonen in het publiek, mits vóór 6 uur des avonds en nimmer bij officieele of semi-officieele gelegenheden.

Kleeding bij verschillende officieele gelegenheden: De Bruid:

De étiquette eischt, dat de bruid, die in het wit trouwt, al of niet met sleep en oranje bloesem, geen hoed draagt doch blootshoofds ga als zij geen sluier draagt.

Draagt de bruid een sluier dan staat een sleep hoe kort ook, beter in stijl dan een rondom voetvrije rok.

Bruidstoiletten dienen sober van makelij te zijn: Geen overdaad van strooken, volants, kant en vooral geen uitgesneden halsopeningen of korte mouwen, die van een bruidsjapon een mislukte avondjapon maken.

Het beste kieze men zware soepel neervallende stof, die bij voorkeur crème wit en nooit zuiver wit (blauw wit) moet zijn want blauw wit is koud van tint en kleed den meesten slecht.

De bruid, die niet in het wit trouwt heeft de keuze tusschen een mantelcostuum met hoed en een gekleede middagjapon lang of kort, met of zonder hoed.

De bruid van boven de dertig trouwt meestal niet in het wit, doch in een gekleed mantelcostuum met hoed, of in een gekleede lange japon met of zonder hoed.

De weduwe of gescheiden vrouw trouwt nooit in het wit en drage ook geen oranje bloesem. Ook de bloemen, die zij dragen zijn niet wit.

De Bruidegom:

Draagt hoogen hoed en gestreepte pantalon, een pandjesjas, grijs vest en grijze das (plastron-das), een rose bloem in het knoopsgat (geen witte) en grijze suède handschoenen in de hand. Voorts: lakschoenen met zwart zijden sokken, staande boord met omgeslagen punten. De étiquette staat ook toe een zwart colbert met zwart vest, en grijs met zwart gestreepte pantalon. Voor het overige alles als bij een pandjesjas.

Feitelijk hoort bij het zwarte colbert een bolhoed en geen hooge hoed maar zoo nauw wordt het meestal niet genomen.

Trouwt de bruid in mantelcostuum, dan kan de bruidegom desgewenscht in colbertcostuum gaan. Bij een colbertcostuum wordt nooit een hooge hoed gedragen.

De bruidegom in fantasiecolbert zal noch bruine noch lakschoenen dragen, doch eenvoudige zwarte schoenen.

In het Zuiden des lands wordt - vermoedelijk onder invloed van het buitenland nog vaak in rok en witte das getrouwd, zooals vroeger vrij algemeen de gewoonte was. Voor officieren, beroeps of reserve, die in uniform trouwen is groot tenue voorgeschreven. De mannelijke getuigen bij een huwelijk dragen hetzelfde als de bruidegom, dus ook groot-tenue indien in uniform.

De man, die in de morgen- of middaguren deelneemt aan een officieele plechtigheid in het openbaar (dus niet de toeschouwer doch degene, die deel uitmaakt van de uitvoerenden) draagt de officieele kleeding: Pandjesjas, hooge hoed, gestreepte pantalon of zwart colbert met dito vest en gestreepte pantalon.

Bezit hij dit niet, dan kan een donker colbertcostuum volstaan met zwarte schoenen.

Onder officieele plechtigheden wordt verstaan: Onthullen van gedenkraam, gedenkteeken, openen van tentoonstellingen, gebouwen, stadsgedeelten, (parken, speeltuinen, musea e.d.) jubileum, recepties, audiënties e.a. opwachtingen, comité's van ontvangst bij aankomst van hooge personages, begrafenissen, huldigingen enz. enz.

Dames, die bij dergelijke gebeurtenissen tegenwoordig zijn, dragen gekleed namiddagtoilet met hoed, tenzij zij de ontvangende

gastvrouw zijn, in welk geval zij zich zonder hoed vertoonen. Voor avondbijeenkomsten geldt avondtoilet, tenzij nadrukkelijk namiddagtenue is voorgeschreven.

Het correcte costuum voor een audiëntie bij een minister is: jacquetcostuum, gestreepte pantalon, donkere das of plastrondas. Is men niet in het bezit van een pandjesjas, dan kan men met een zwart jasje met gestreepte pantalon en een donkere das volstaan. Ambtenaren dragen hun ambtscostuum bij alle officieele gelegenheden.

Op hofinvitaties staat aangegeven of groot of klein gala voorgeschreven is.

Dit geldt eveneens voor evt. ridderorden.

Bij een donker pak hooren zwarte schoenen, hoewel het des zomers toegestaan is ook bij een blauw of donker fantasiecostuum bruine schoenen te dragen d.w.z. overdag. De goed gekleede man draagt des avonds nooit bruine schoenen, tenzij hij zich in sportieve kleeding vertoont.

Des winters worden nimmer bruine schoenen bij een donker pak gedragen, ook niet overdag. Slechts bij een bruin pak kan men in den winter bruine schoenen dragen.

Noch smoking, noch rok kunnen vóór half zes 's middags worden gedragen.

Indien men naar een vergadering gaat, welke wordt gevolgd door een diner, is het een fout tegen de étiquette om zich reeds des middags in avondkleeding te vertoonen.

De goedgekleede man zal nimmer een opgevouwen zakdoek in de zak dragen, welke hij uitschudt alvorens er zich van te bedienen. Dit uit de plooi schudden dient te geschieden alvorens men de schoone zakdoek in de zak steekt.

Een heer verschijnt nimmer als bezoeker in een kamer met overjas, overschoenen, shawl, regenpijpen of knijpers aan de broekspijpen.

Wanneer een paar tezamen uitgaat draagt de heer rok of smoking indien de dame in groot avondtoilet gaat. De heer draagt smoking of zwart colbert wanneer de dame hoewel niet in gala, toch in avondtoilet gekleed is. Draagt de dame een gekleede middagjapon, lang of kort, of een z.g. cocktail-japon, dan kan de heer in een donker fantasie-costuum met zwarte schoenen verschijnen. (in dit geval echter nimmer met slappe of gekleurde boord).

Bij het afleggen van middagbezoeken draagt een dame een

mantelpak, langen mantel, complet, trois-pièce of japon met cape of bont en een heer een donker fantasiecostuum, blauw pak of zwart colbert met gestreepte pantalon.

Na 5 uur (cocktail uur) tot 7 uur kan een dame een lange rok dragen met een gekleede blouse waarin zij tevens uit eten kan gaan in een restaurant (zonder of met een zeer gekleed klein hoedje) of bij particulieren mits het geen groot diner is. Van 5-7 wordt eveneens het gekleede zwart zijden mantelpak met satijnen blouse gedragen, dat ook als minder gekleede avonddracht zeer geliefd is voor bijv. concert, circus, restaurantbezoek, cabaret enz. enz. Hierbij wordt een gekleede, meestal zwarte hoed gedragen. De begeleidende heer draagt hierbij visite-toilet (zie middagbezoeken).

Voor kleine diners wordt de diner-japon gedragen, lang doch eenvoudig en sober vaak hoog aan de hals en soms met lange mouwen.

Deze doet tevens dienst voor schouwburg en concert, mits geen gala-avond.

De begeleidende heer kan hierbij zoowel smoking als zwart of blauw colbert of donker fantasiecostuum dragen.

(Bij invitaties wordt de gewenschte dracht meestal vermeld).

Des zomers draagt een dame voor een soirée, tuinfeest of andere avondbijeenkomst, een eenvoudige, luchtige, gebloemde of effen japon van zijde of georgette o.d., lang, maar zonder sleep of rugdécolleté en met mouwtjes.

De begeleidende heer draagt een dun, niet al te licht zomerpak (colbertcostuum).

Kleding van personeel:

Hoeveel tegenkating hiertegen ook moge zijn ontstaan van de zijde der meisjes, de meeste aanbevelenswaardige kleding voor vrouwelijk personeel is nog altijd het frissche blauwe katoentje met een helder witte schort en voor des avonds of des Zondags de zwarte japon met wit schortje.

De huisvrouw, die op het dragen van uniformen is gesteld, behoort deze ter beschikking (in bruikleen, niet in eigendom) van haar personeel te stellen.

De katoenen japonnen kieze men wijd genoeg dat het meisje in den winterdag een blouse of truitje met mouwen er onder kan

dragen. Zwarte kousen en eenvoudige zwarte lage schoenen met platte of blokhakken behoren hierbij.

De zoo geliefde witte jasschorten zijn onpractisch daar zij spoedig vuil zijn en overigens teveel aan winkel of kapsalon herinneren.

De huisknecht draagt in de morgenuren het bekende rose en witgestreepte jasje (in zijn werk een effen blauwe voorschoot waarmede hij echter nooit opendoet).

Bedient hij aan de lunch dan verwisselt hij dit voor een blauw colbertpak waarbij een geel en zwart gestreept vest wordt gedragen met nikkelen knopen.

De echte livreiuniform met bruine groene of blauwe pandjesjas, gestreept vest en zilveren knopen met wapen of monogram van den werkgever wordt niet zooveel meer gezien.

Dient de knecht in rok, dan draagt hij een zwart vest en een zwarte das ter onderscheiding van den heer des huizes, die bij een rok nooit anders zal dragen dan een witte das en wit vest. Het rokcostuum van den knecht, waarin deze zich niet vóór zes uur steekt, vertoont voorts nimmer tresband op de zijnaad van de pantalon. Manchetknopen en overhemdknopen van den knecht worden van wit parelmoer gedragen.

Werkgevers met veel personeel zullen de uniformen van knecht en chauffeur, in dezelfde stijl en kleur houden.

De gestyleerde knecht draagt geen snor.

De kamenier:

Draagt een effen zwart satinet of crêpe de chine japonnetje met een fijn batist fantasieschortje (wit), witte organdie manchetjes en dito kraagje. Van een goede kamenier wordt verwacht, dat zij in de perfectie kan naaien, knippen, verstellen, kappen, manicuren en strijken.

De nurse:

Draagt verpleegstercostuum, veelal grijs of wit inplaats blauw met op straat een grijzen mantel met ceintuur en een grijzen verpleegsterhoed met grijzen sluier.

Ook wordt de nurse wel eens in licht of donker bruin gekleed met beige linnen japon en witte schort.

Haar uniformen worden door de werkgeefster verschaft.

Kinderen en kleeën:

Over kinderen en kleeën kunnen wij kort zijn: Hoe eenvoudiger en praktischer een kind gekleed is hoe aardiger het er uit ziet. Meisjes, die nauwelijks kunnen lopen, in bontjasjes, jongetjes, die net onder en boven de broek uit komen in plusfours, twaalfjarige nufjes in tafzijde, satijn en bont met stelthakjes, jongens in het begin der vlegeljaren met getailleerde jassen en lange broeken, dat alles is uit den booze, omdat het van normale gezonde kinderen caricaturen uit een honden- en apenspel maakt.

De moeder, behept met een ware haak- en breihartstocht dient er tegen te waken, dat zij haar kinderen niet de slachtoffers laat worden van de wanproducten van haar teveel aan vrijen tijd.

Het ergste, dat wij onze kinderen kunnen aandoen is hen uiterlijk te laten afsteken bij hun schoolmakkertjes.

Als iedereen op school een pullover zonder mouwen draagt, laat Uw jongen of Uw meisje dan niet naar school gaan in een pullover met mouwen, omdat U het zoo veel praktischer en warmer vindt.

De praktische moeder, die 'op den groei' koopt of knipt late de zuinigheid niet de wijsheid bedriegen: Kleeën, die op den groei gemaakt zijn, zijn ontegenzeggelijk praktisch, maar geen kind behoeft er uit te zien alsof het in de kleeën van zijn grooten broer of zus rondloopt.

Warm in den winter, luchtig in den zomer, sober van snit met voldoende bewegingsvrijheid, zoo moeten de kleeën van onze kinderen zijn.

Koopen.

Hun die vragen: Is er ook al een aparte étiquette voor koopen? antwoorden wij: De étiquette voor den kooper is dezelfde als de étiquette voor den gewonen beschaafden man, die de vormen in acht neemt en aldus doende geen aanstoot geeft aan anderen, noch de gevoelens van anderen kwetst.

Bij het betreden van een winkel wendt men zich tot een verkooper of verkoopster. Is er geen verkoopster vrij dan wacht men rustig zijn beurt af. Duurt het tamelijk lang, dan menige men zich niet in het gesprek tusschen een andere kooper en de bedienende verkoopster, doch ga op zoek naar den chef en vrage of er wellicht iemand is, die kan helpen. Wordt men naar zijn wenschen gevraagd, dan zegt men: Heeft U ook dit of dat artikel? Of: Ik wil-

de graag dit of dat van U zien. Is de prijs te hoog dan schrome men niet dit rustig te zeggen, waarop onveranderlijk van de verkoopster de repliek zal komen, dat de prijs voor het onderhavige artikel juist heel laag is, gezien de goede kwaliteit, de uitvoering enz. enz.

De onhandige klant, niet wetend hoe zich hier uit te redden koopt dan vaak tegen zijn zin een voor hem te duur artikel en heeft voor altijd het gevoel, dat iemand in dien bepaalden winkel de dingen worden opgedrongen, hetgeen voor den naam van de zaak niet prettig is.

Verstandiger is het wanneer de klant ten antwoord geeft: Het kan best zijn, dat het artikel niet duur is voor de kwaliteit maar de prijs is te hoog voor mijn beurs. Ik wilde liever iets minder besteden.

Dit is duidelijke taal. Het is ieders goed recht zoo veel of zoo weinig te besteden als zijn beurs toelaat. Wanneer klanten door onhandigheid, valsche schaamte of hooghartigheid niet duidelijk maken, dat zij iets niet kunnen of willen betalen, dan zal natuurlijk de verkoopster blijven aandringen teneinde de koop - waarvan zij vaak provisie geniet - alsnog te doen slagen.

Wanneer men na veel wikken en wegen tenslotte toch niet slaagt, loope men niet kwasie verongelijkt weg met een onverschillig gemompelden groet.

De man, die zijn wereld kent, de vrouw die uitmunt in wellevendheid, zullen met een: Het spijt mij zeer maar ik wil liever eerst nog eens ergens anders kijken, ik dank U voor de moeite - den winkel verlaten.

Onbeschaafd en onbehoorlijk handelt de vrouw, die 'uit tijdverdrijf' schoenen of jurken gaat passen of balen stof laat afrollen zonder het minste voornemen iets te koopen.

Zij, die een rolletje naaizijde of een stukje zeep, een klosje garen of een tandenborstel thuis laten bezorgen - soms aan het andere einde van de stad - maken zich niet alleen belachelijk maar onbemind.

De huisvrouw, die een half ons bloedworst of een ons thee laat bezorgen en na drie maal opbellen den kruideniersjongen met zijn boodschap ter waarde van nog geen dubbeltje terug stuurt omdat-hij-een-kwartier-te-laait-is, laat zich niet kennen als een voorname vrouw doch als iemand, die niet weet hoe het hoort.

Zij, die datgene koopen, wat zij absoluut niet noodig hebben en

ook nimmer zullen gebruiken, handelen even verkeerd als onverantwoordelijk, omdat zij van het aldus weggegooid geld een oneindig beter gebruik zouden kunnen maken ten behoeve van anderen.

De eerste vereischte voor koopen zijn: Koopkracht, noodzaak en warenkennis.

Wie niet koopkrachtig is en niet weet of en hoe hij datgene wat hij koopt betalen zal maakt zich schuldig aan oneerlijkheid. Zij, die zaken koopen, die zij niet nodig hebben zullen geld tekort komen voor datgene wat onontbeerlijk is. Ten slotte dienen zij, die koopen (en het zijn in hoofdzaak de huisvrouwen, die verreweg het grootste deel van het nationale inkomen uitgeven) zich te wapenen met een degelijke warenkennis, opdat het geld, dat zij uitgeven op de beste en voordeeligste wijze belegd worde.

Kraamvisites.

(Zie onder letter B: Bezoeken en letter G: Geboorte).

Kussen.

De waarde van de kus als gevoelsuiting is in onze dagen van vrij verkeer tusschen de seksen aanzienlijk gedaald.

De kus tusschen een paar, dat noch verwant, noch gehuwd, noch verloofd is wordt niet meer 'erg' gevonden.

Preutschheid bestaat niet meer en het is vrijwel ondoenlijk om te spreken over étiquette of wellevendheid bij het kussen.

De man, die iedere vrouw en ieder meisje dat hij aardig vindt kust of tracht te kussen, zal niemand ernstig nemen en het meisje, dat er geen enkel bezwaar in ziet zich door Jan en alleman te laten afzoenen degradeert zichzelf.

Zij maakt zichzelf goedkoop en het gevolg zal niet uitblijven... Cavaliers zal zij altijd genoeg kunnen krijgen, maar de jonge man, die een levensgezellin zoekt zal haar voorbijgaan.

Verloofde paren, die zich niet ontzien om in het publiek uiting te geven aan hun gevoelens, maken ernstig inbreuk op de goede vormen.

Zelfbeheersching is het kenmerk van welopgevoede lieden, die ten allen tijde zullen vermijden anderen aanstoot te geven.

Kwaadspreken.

Er zijn vrouwen (en ook mannen!) die zich de grootste moeite

getroosten voor correcte kleding, gestyleerd personeel en verzorgde uitspraak en een keurig verzorgd interieur.

Hebben zij dit alles met veel inspanning bereikt, dan verkeeren zij veelal in de meening dat zij behooren tot de uitgelezen groep waarop de *étiquette* niets zou kunnen aanmerken.

Maar zij zien iets over het hoofd: In hun keurige salon, gekleed in hun keurige kleeven, gewapend met hun keurige woordkeuze, doen zij weinig anders dan ... kwaadspreken van anderen!

Zij doen dat bij wijze van conversatie zonder de vooropgezette bedoeling anderen kwaad te doen en toch is dat precies hetgeen zij doen.

Lieden van innerlijke beschaving spreken geen kwaad.

Zij vertellen nimmer dingen van anderen, waarvan zij niet onomstootelijk zeker zijn.

En zelfs als zij dat zijn doen zij er het zwijgen toe als het gaat om minder mooie eigenschappen of daden van derden.

De man of de vrouw, die een heel gezelschap laat gieren van het lachen met een geestige parodie (lees: met het belachelijk maken) van een afwezige, zondigt tegen de wellevendheid: hij of zij schiet tekort in menschlievendheid, tact en beschaving en toont een bedenkelijke geestesarmoede.

Immers, zij die iets te vertellen hebben, dat de moeite waard is, behoeven niet hun toevlucht te nemen tot kwaadspreken om een onderwerp te hebben voor hun conversatie.

Leenen.

De *étiquette* eischt, dat men wanneer men iets heeft geleend van een ander, dit na gebruik zoo spoedig mogelijk teruggeeft met een mondeling of schriftelijk bedankje.

Hoogst onwellevend is het om bijv. des Zaterdags een paraplu, sjaal of mantel te leenen (omdat het plots is gaan regenen of kouder is geworden e.d.), met het geleende Zondag - en misschien Maandag ook nog! - goeden sier te maken en het pas in den loop van Dinsdag of Woensdag terug te geven.

Hetzelfde geldt voor koffers en handtassen. Leent men bijv. van een gastvrouw een koffertje om geleende boeken mee naar huis te nemen, dan strijdt het tegen alle *étiquette* dat men den volgenden dag dit koffertje voor een week-end mee op reis neemt - Immers: voor dat doel werd het niet geleend en het mag daarvoor dan ook niet worden gebruikt, tenzij men den eigenaar of

de eigenaresse hiervoor toestemming vraagt.

Een geleend voorwerp mag ook niet verder worden uitgeleend. Als mevrouw A. een mantel leent van mevrouw B., zou het zeer onbetamelijk zijn indien deze laatste tegen haar buurvrouw C, zeide: - trek jij dien mantel vanmiddag zoolang maar aan.

Voor al bij het uitleenen van boeken wordt hiertegen nogal eens gezondigd, doch zij, die de goede vormen in acht nemen, zullen nimmer een geleend boek aan derden verder leenen, zonder daartoe van den eigenaar tevoren verlof te hebben gevraagd.

Vriendelijker is het om bij het geleende, dat men terugbrengt behalve een bedankje ook een kleine attentie te voegen: een paar bloemen, een plant, een doos bonbons e.d.

Men zij hiermede echter voorzichtig want niet iedereen valt in de termen hiervoor.

Heeft men iets geleend van een oudere of hooger geplaatste, dan kan men meestal veiliger volstaan met een beleefd bedankbriefje. (Mondelinge boodschappen aan personeel gegeven worden zoo vaak vergeten of verkeerd overgebracht). Ouderen, maatschappelijk hooger geplaatsten, en beter gesitueerden zijn doorgaans maar matig gesteld op bedankjes in tastbaren vorm.

Ieder geval moet apart beoordeeld worden.

Leent bijv. een jong vrouwtje een paraplu van een vriendin van haar moeder, dan is het overdreven de paraplu terug te zenden of te brengen met een pot of vaas bloemen en een bedankbriefje.

Heeft echter hetzelfde vrouwtje van dezelfde oudere dame een gebruiksvoorwerp gedurende langen tijd in bruikleen gehad (een weck-ketel of een ligstoel of een electrisch kacheltje e.d.) dan is zoowel het bedankbriefje als de bloeiende plant op zijn plaats. Alle schade ontstaan aan het eigendom van anderen, terwijl men dit in bruikleen heeft, moet prompt worden hersteld of vergoed. Heeft men het ongeluk een vlek te maken op een geleend kleedingstuk, dan dient men dit te laten stoomen.

Is de schade onherstelbaar (brandgat, scheur e.d.) dan eischt de étiquette, dat men het kleedingstuk door een ander (nieuw) vervangt of tenminste het aanbod hiertoe doet.

Hetzelfde geldt voor boeken, gebruiksvoorwerpen e.d.

Vraagt men iets ter leen en bemerkt men, dat de eigenaar graag 'neen' zou zeggen, dan dringe men niet aan.

Ieder, die iets geleend heeft van anderen, drage zoo eenigszins mogelijk de zorg hiervoor niet op aan derden.

Geleend glaswerk, porcelein, zilver e.d. verzorge de huisvrouw persoonlijk. Zij dient zich ervan te overtuigen, dat elk stuk schoon, heel en gepoetst terug gaat.

Met het leenen van geld zij men uiterst voorzichtig wanneer men aan iemand leent - en uiterst precies en prompt van terugbetalen wanneer men van iemand leent.

Geldzaken worden altijd min of meer als eerezaken beschouwd en beschaafde lieden handelen daarnaar.

Het is altijd voor de verstandhouding beter wanneer er geen sprake is van geldzaken tusschen vrienden, maar is er eenmaal sprake van het leenen van geld, dan handele men zuiver zakelijk - onverschillig de grootte van het bedrag: d.w.z. men verlange een geteekende schuldbekentenis op datum en stelle onderling de termijn en het tijdstip van terugbetalen vast, opdat hierover nimmer eenig misverstand kan bestaan.

Leugens om bestwil.

Zij, die den moreelen moed bezitten de waarheid te durven zeggen, zijn benijdenswaardige menschen.

Waarheid is een kostelijk goed, maar er zijn omstandigheden en momenten in het dagelijksch leven, dat het vriendelijker is en humaner om zich te verschuilen achter de leugen om bestwil.

Het komt helaas vaak voor, dat de z.g. waarheidsliefde in wezen niet anders is dan een onbewuste drang om te wonden en te kwetsen, uit naijver, angst en nog heel wat andere oorzaken.

Jonge menschen meenen vaak de waarheid te dienen met het ten beste geven van allerlei onheusche en vaak onbeschofte op- en aanmerkingen.

Meestal zijn zij heelemaal niet heldhaftig alleen maar ... onbeleefd en slechtgemanierd.

Wat zij bij zichzelf aanzien voor moed en durf is niet anders dan het in opstand komen tegen de bestaande orde der dingen, welke orde hun zekere beperkingen en verplichtingen oplegt, welke zij maar al te gaarne van zich af schudden.

De geijkte beleefdheidsvormen zijn inderdaad veelal holle en leege frazen, doch zij bezitten het voordeel den omgang te vergemakkelijken. Aan beleefdheidsfrazen zonder meer zouden wij geestelijk al gauw te gronde gaan, maar als de olie, die de machine, die maatschappelijk verkeer heet, geruischloos doet loopen, bewijzen zij goede diensten.

Waren alle menschen sprankelend van geest, vernuft en originaliteit, dan zou weldra niemand meer zijn toevlucht nemen tot de afgezaagde, versleten zinnnetjes. Maar daar de toestand in werkelijkheid niet zoo is en er heel wat stamelaars en stotteraars zijn, heel wat lieden, die uit pure verlegenheid of onbeholpenheid grofheden zeggen, die zij heelemaal niet meenen, daarom is het goed een bepaalde code van omgangsvormen te hebben.

Men bedankt een gastvrouw voor een gezelligen avond, ook als men zich stierlijk heeft verveeld. Men neemt een invitatie graag of met zeer veel genoegen aan, ook als men het een corvée vindt. Niemand neemt deze uiterlijke vormen voor ernst op.

Welopgevoede menschen weten, dat beleefde vriendelijkheid géén onoprechtheid is, doch zuiver een der goede omgangsvormen, die met de werkelijke gevoelens niets behoeven te hebben uit te staan. Over de heele wereld wisselen beschaafde lieden deze overal gangbare munt uit en er is niemand van hen, die zich niet nauwkeurig rekenschap geeft van de werkelijke waarde er van. Er is een prettig soort vriendelijkheid, die als beleefdheid wordt bewezen en ook als zoodanig wordt ontvangen.

Slechts menschen met weinig ervaring, bekrompen oordeel en vooropgezette meeningen kunnen aanstoot nemen aan iets, waaraan zij zelf een verkeerde waarde hebben toegekend.

De vriendelijke hoffelijkheid van een man, de charmante innemendheid eener vrouw, vormen een brug over menige kloof van misverstand, wanbegrip, gêne of afkeer.

Menige man heeft zijn carrière te danken aan de vriendelijke voorkomendheid van zijn vrouw, die zelfbeheersching genoeg toonde te bezitten om noch haar voorkeur, noch haar afkeur ooit te laten blijken.

Maaltijden en menu's.

Een eerste vereischte voor een maaltijd is, dat deze smakelijk is toe bereid, een tweede vereischte is: het smakelijk opdienen. Immers: het oog wil ook wat en de fijnste spijzen lokken niet tot toetasten, wanneer het vaatwerk gebarsten of gehavend is, het tafellaken groezelig, het tafelzilver beduimeld en de glazen vettig zijn.

Ook een geruischlooze en perfecte bediening is van belang.

(Zie hiervoor de letter T: Tafel dekken en dienen).

Wanneer wij ons in dit boek bezig houden met maaltijden en

menu's dan zullen dat uiteraard de feestelijke en buitengewone maaltijden en menu's zijn.

Wij vertrouwen, dat onze Hollandsche huisvrouwen de voorlichting, die zij bij de dagelijksche pot evt. behoeven, uit ieder kookboek zullen weten te halen.

Veel wat geldt voor den feestmaaltijd geldt evenzeer voor den dagelijkschen maaltijd.

Smakelijk toebereiden en opdienen is reeds zooals gezegd een eerste vereischte hetwelk voor alle maaltijden geldt. Hetzelfde is het geval met de volgende eischen: De maaltijd moet afwisseling in de juiste volgorde bieden terwijl de samenstelling van het menu geen opeenhooping van spijzen rijk aan vet en koolhydraten of aan zetmeel te zien mag geven.

Een menu bestaande uit aardappelsoep, bruine boonen met spek en griesmeelpudding is wat samenstelling betreft dan ook heelemaal verkeerd.

Neemt men inplaats van de zetmeelrijke aardappelensoep klare bouillon met eierballetjes en in plaats van de griesmeelpudding gestoofde rhabarber dan wordt het al veel evenwichtiger.

Bestaat de dagelijksche maaltijd meestal uit vleesch, groenten en aardappelen (hetzij in stampptot vorm of anderszins) al of niet vooraf gegaan door soep en gevolgd door een nagerecht of fruit, de feestelijke maaltijd is steeds iets uitgebreider.

Teneinde te weten wat men zooal opdischt bij groote en kleine diners geven wij ten gerieve van onze lezeressen hieronder drie menu's voor kleine dineetjes en drie menu's voor groote diners. Hierbij dient te worden opgemerkt, dat de nrs., welke tusschen haakjes zijn geplaatst, desgewenscht kunnen vervallen zonder aan de samenstelling schade te doen.

A. (klein diner):

1. (Vischmayonnaise met sla.)
2. Groentensoep.
3. Kalfsfricandeau met verschillende groenten (snijboontjes, worteltjes, doperwtjes, selderij) en aardappelen.
4. Gebraden eend met appelmoes.
5. Koffiebavaroise.
6. (Kaasshotel).
7. Fruit, bonbons.
8. Mokka

B. (Klein diner):

1. Tomatensoep.
2. (Zwezerikcroquetjes.)
3. Gekookte griet met kaassaus en aardappelen.
4. Ossenhaas met verschillende groenten en aardappelen.
5. (Groote champignons in roomsaus met croûtons, of: slierasperges met geweldige boter.)
6. Roomrijst met abrikozen.
7. Kaasschotel.
8. Fruit, bonbons.
9. Mokka.

C. (klein diner):

1. (Geroosterd brood met caviaar of gerookte zalm.)
2. Kippensoep.
3. Ossentong met bruine pikante saus, haricots verts, tomaten en flageolets.
Aardappelreepjes in frituurvet gebakken.
of: Gepaneerde of gebraden zwezerik medaillons met aspergepunten en aardappelreepjes.
4. (Kreeften met sla).
5. Frambozen en vanille ijs.
6. Kaasschotel.
7. Fruit, bonbons.
8. Mokka.

A. (groot diner):

1. Hors d'oeuvre (uitgebreide).
2. Asperge soep.
3. (Beignets van kalfshersens).
4. Gekookte zalm met kappertjes saus en verse aardappelen.
5. Lamscôteletten met aardappelen in frituurvet, tomaten en haricots verts.
6. Fransche selderij met merg in pikante saus.
7. (Poularde met compôte van reines claudes).
8. IJspudding met marasquinsaus.
9. Kaasschotel.
10. Fruit, bonbons.
11. (Gember).
12. Mokka.

B. (groot diner):

- 1a (Oesters).
- 1b Hors d'oeuvre variés.
2. Schildpadsoep.
3. (Hamcromesquis).
4. Forellen met geweldde boter en aardappelen.
5. Kalfsnierstuk met aspergepunten, aardappelballetjes.
6. (Zalm of kreeftmayonnaise met sla).
7. Gebraden duiven met aardbeiencompôte.
8. Nesselrodepudding.
9. Kaasschotel.
10. Fruit en bonbons.
11. Gember.
12. Mokka.

C. (groot diner):

1. (IJsgekoelde meloen).
2. Kreeftensoep (Potage bisque).
3. Gekookte tong in witte wijn met aardappelen.
4. Ossentong met pikante saus en verschillende groenten.
5. Artisjokken met Mousseline saus.
6. (Gebakken paling met sla).
7. Gebraden poularde met mirabellen compôte.
8. Vanille ijs in gebakken schuim.
9. Kaasschotel.
10. Fruit, bonbons.
11. Gember.
12. Mokka.

Bij het samenstellen van een menu - onverschillig voor welk doel, dient er op gelet te worden dat koude en warme gerechten, meelsausen en gebraden sausen, wit en donker vleesch, zware voedzame en lichte spijzen elkander afwisselen. Dus: Bij voorkeur geen gebonden witte soep, visch in kaassaus, zwezerik pasteitjes en kalfsvleesch achter elkaar en ook niet:

Schildpadsoep - lever - gebraden ossenvleesch en patrijzen na elkaar, evenmin als chaudfroid van gevogelte, kreeftensla en ijs achtereen.

Bij het kiezen van compôte zorg men er voor, dat deze andere vruchten bevat dan er na de kaas zullen worden geserveerd. B.v.

geen aardbeiencompôte of perzikencompôte als er bij het fruit aardbeien of perziken zijn.

Wil men geen gember au jus laten rond dienen dan kan men bij de bonbons een apart bakje of schaalje met droge geconfijte gember presenteren.

Bij de mokka (die zeer sterk, zeer warm en zeer geurig moet zijn) wordt koude room (koffieroom) zoowel als kokende melk gepresenteerd.

De gasten nemen zelf suiker (klontjes of tabletten) en melk, welke zich op het blad met de ingeschonken kopjes mokka dient te bevinden.

Bakjes met bonbons worden bij het tafeldekken op tafel gezet evenals kleine schaaljes met gezouten amandelen.

De spijzen der gegeven menu's zijn uitsluitend vermeld om hun soort, aantal en onderlinge verscheidenheid.

De handige huisvrouw zal door het tusschen voegen van een fijne groentenschotel of een schotel galantine van vleesch of gevogelte, een vischmayonnaise of iets dergelijks een lang menu nog langer maken.

Bij zeer uitgebreide maaltijden wordt den gasten de keuze gelaten tusschen twee soepen waarvan altijd een gebonden en een helder is.

Bij hors d'oeuvres wordt geroosterd brood met boterballetjes gediend evenals bij oesters (hierbij ook partjes citroen).

Een kaasschotel bestaat uit minstens twee inlandsche en drie buitenlandsche kaassoorten in reepjes, blokjes of driehoekjes gesneden.

Voorts: Beschuitjes, crackers, radijsjes en bleekselderij, welke in stengels in een glas wordt gezet met enkele gele blaadjes er nog aan.

Hoe langer het menu hoe minder voedzaam de gangen behooren te zijn.

Bij het samenstellen van een menu voor een feestelijke lunch vervalt de soep. Hoogstens kan men een kopje bouillon geven. Een uitgebreid lunch menu ziet er ongeveer zoo uit:

1. Kop bouillon.
2. Eiergerecht.
3. Vischschotel.

4. Lichte vleeschschotel
(gesorteerd koud vleesch of zwezerik e.d. met sla, koude kip e.d.).
5. Groenteschotel.
6. Vruchtensla met marasquin of wijngelei e.d.
7. Mokka.

Natuurlijk kan men hiervan net zooveel schrappen als men wil en ook indien gewenscht uitbreiden met hors d'oeuvre en zoowel vleesch als kip geven.

Over het algemeen worden de lunchgerechten lichter verteerbaar gekozen dan de dinerschotels. Kiest men een warmen vischschotel dan zal het vleeschgerecht koud gegeven worden en omgekeerd. Het menu voor een souper, dat uiteraard voor het meerendeel uit koude schotels bestaat, ziet er weer eenigszins anders uit.

Bij een souper worden geen warme visch of eierschotels gegeven, evenmin als warm groot vleesch noch gekookte aardappelen of soep.

Hieronder volgen enkele souper menu's:

1.

1. Geroosterd brood met caviaar of oesters.
2. Bouillon in koppen.
3. (Gekookte koude zalm met mayonnaise of gebakken paling met sla).
4. Koude kip met warme aardappelreepjes in frituurvet gebakken en Ital. sla.
5. Wijngelei.
6. Kaasschotel.
7. Fruit, bonbons.
8. Mokka.

2.

1. Hors d'oeuvre.
2. Koppen bouillon.
3. Speenvarken en daube.
4. (Kreeftenmayonnaise).
5. Feuilleté taart.
6. Kaasschotel.
7. Fruit, bonbons.
8. Mokka.

Ook deze menu's zijn voor uitbreiding zoowel als voor versobering vatbaar.

De nummers 1, 3 en 7 kunnen vervallen terwijl er in het tegenovergestelde geval een galantine of aspic schotel, oesters zoowel als hors d'oeuvre en desgewenscht een kalfstong e.d. kunnen worden ingelascht.

Tot zoover over de gerechten, die men den gasten wil voorzetten. Thans nog een enkel woord over de voorbereiding van een diner. De gastvrouw maakt een lijstje van de uit te noodigen personen en voegt hieraan een paar namen toe van personen als mogelijke 'invallers' wanneer er veel bedankjes komen.

De gastvrouw die gesteld is op succes zal als vaste stelregel huldigen:

Vraag nooit menschen bijelkaar, die niet bijelkaar passen in de hoop dat - het - wel - zal - gaan, want het 'gaat' nooit!

Oppervlakkige, wereldsche, hyper-moderne menschen passen nu eenmaal niet bij studeerkamermenschen met een ouderwetsch tintje en een echtpaar, dat van de eene mondaine plaats naar de andere trekt valt geheel uit den toon bij lieden, die ieder jaar tien dagen naar Wijk aan Zee gaan enz.

Zijn de invitaties verzonden (zie letter I: Invitaties) en beantwoord en weet de gastvrouw op hoeveel menschen zij moet rekenen dan kan zij haar bestellingen gaan opschrijven. De huisvrouw discht op wat zij meent dat haar gasten graag zullen eten en niet hetgeen zijzelf bijzonder lekker vindt.

Aanbeveling verdient het door te strepen wat bezorgd is en alles wat bewaard kan worden tijdig in huis te hebben.

De ervaren gastvrouw zal ook nimmer op het laatste oogenblik:

- A. De haard in den salon laten aanleggen.
- B. De tafel dekken.
- C. De gediensstige, die dienen moet, zich laten verkleeden.
- D. De wijn in de karaffen gieten enz. enz.

De tafel behoort des morgens in alle rust en kalmte te worden gedekt. (Op de bloemen na) deze worden een uur tevoren neergezet of gelegd. De gediensstigen moeten minstens een vol uur voor den aanvang gereed zijn ter inspectie en de wijn behoort eveneens des morgens te worden overgegoten en op temperatuur gebracht.

Ook de gastvrouw dient een uur tevoren gekleed en gekapt be-

neden te zijn teneinde voor het laatst nog een oog over alles te laten gaan.

Bij een groot diner wordt den heeren een enveloppe beschreven met hun naam aangeboden, waarin zich een kaartje bevindt met den naam van hun tafeldame, die zij naar binnen zullen geleiden. Bij diners wordt vleesch noch gevogelte in de kamer voorgesneden doch de schotels komen gereed tot presenteren binnen.

Wil men een diner rekken of bevat het een tamelijk beperkt aantal gangen dan wordt soms de vischschotel en de gevogelteschotel twee maal gepresenteerd. Ook wel de vleeschschotel en de gevogelteschotel als er een aparte groenteschotel tusschen valt. Na het fruit en de bonbons geeft de gastvrouw het sein van opstaan. Zij begeeft zich met de vrouwelijke gasten naar den salon voor het gebruiken van de mokka. Terwijl de gastheer zijn mannelijke gasten naar rookkamer, bibliotheek of heerenkamer voert, alwaar de mokka voor hen wordt opgediend en sigaren en likeur worden gepresenteerd.

Of: Men begeeft zich gezamenlijk naar den salon. Na het gebruiken van de mokka trekken de heeren zich terug in de heerenkamer waar likeuren en sigaren worden gepresenteerd. Na een half uur voegen zij zich weder bij de dames.

Of: (Indien men slechts over een suite zonder aparte heeren- of rookkamer beschikt) de heeren blijven achter aan de eettafel en de dames begeven zich naar den salon, na gezamenlijk aan tafel de mokka te hebben gedronken. Nu de dames voor het meerendeel even hard rooken als de heeren blijft men gewoonlijk samen. Rookten de heeren apart dan geeft meestal de gastheer verlof de half opgerookte fijne sigaar mee naar den salon te nemen. Feitelijk is het in strijd met de *étiquette* om met sigaar binnen te komen maar de zuinigheid spreekt tegenwoordig overal een woordje mee. In den salon wordt aan de dames een zoete likeur en sigaretten gepresenteerd terwijl de heeren onder het rooken van een fijne after-dinner sigaar in de eetkamer een glas cognac of andere likeuren nuttigen.

Voor het vertrek wordt meestal nog thee aangeboden aan de dames, waarvoor echter vrijwel altijd wordt bedankt en whisky aan de heeren, waarvan velen gebruik maken.

Het strijdt niet tegen de *étiquette* het menu mede te nemen, wanneer dit tevens als plaatskaartje dienst doet en den naam van den gast draagt.

De aardige gewoonte om aan vrouwelijke gasten sierlijke zakjes met bonbons mede te geven 'voor de kinderen' raakt meer en meer in onbruik.

Diners beginnen meestal om zeven uur, soms om half zeven en een enkele maal om half acht.

Na afloop van een diner houdt men zich nog een korte poos in den salon op alvorens te vertrekken. Men vermijde vooral na afloop te lang te blijven.

Het is de plicht van de gastvrouw om geheel onbemerkt het oog te houden op de bediening en om zoo noodig door een enkele stille wenk onheilen te voorkomen. (Zie letter O: Ongelukjes) en (letter T: Tact).

Tevens behoort de gastvrouw de conversatie zoo te leiden dat b.v. niet één persoon zich geheel meester maakt van het gesprek, dat er geen minder gewenschte onderwerpen worden aangesneden en dat er niet al te lang over een en hetzelfde onderwerp - dat onmogelijk iedereen kan interesseeren - wordt gepraat.

De gastvrouw zal zich gelijkelijk met alle gasten bezig houden en niet alleen met haar burens.

Is een gast te laat dan wachte de huisvrouw vijftien hoogstens twintig minuten en is de gast dan nog niet verschenen dan kan men gevoegelijk aan tafel gaan, tenzij het den eeregast betreft: Een groot artiest of ander beroemd personage.

(Voor de wijze van opdoen van verschillende gerechten zie letter T: Tafeldekken en dienen).

Manieren in het dagelijksch leven.

Waar het vanzelfsprekend ondoenlijk is om voor iedere omstandigheid en ieder individu een afzonderlijke gedragslijn op te geven, moet dus worden volstaan met algemeene regels, die onder vrijwel alle levensomstandigheden toegepast kunnen worden door iedereen en die niet uitsluitend bestemd zijn voor een bepaalde bevolkingsgroep of klasse.

Goede manieren zijn als gemunt geld dat welkom is in alle lagen der maatschappij onder bijna alle levensomstandigheden - goede bedoelingen zonder resultaat zijn als ongemunt geld: In het dagelijksche leven heeft men er niet veel aan!

Goede omgangsvormen, beschaving en wellevendheid vormen als het ware een ketting van dingen-die-men-moet-doen, aan elkaar geklonken door de dingen-die-men-moet-nalaten.

Het helpt niet of men iemand al een lijstje in handen geeft van aanbevolen gedragingen bij verschillende gelegenheden.

Er zal zich altijd een situatie voordoen, die niet op het lijstje staat m.a.w. zij die prijs stellen op goede manieren dienen zich indien nodig innerlijk zoodanig om te vormen dat zij vanzelf het juiste gebaar maken en het juiste woord spreken.

Hieruit blijkt dat het hebben van goede manieren veeleer een kwestie is van *zijn* dan van *doen*.

Hoe moeten wij nu zijn om wellevend te doen?

Daarvoor moeten wij zijn: Bescheiden, oplettend, van goeden wil, onopvallend, vriendelijk, hoffelijk, hulpvaardig en beheerscht. Wanneer wij dit alles zijn of moeite doen om dit te zijn, dan zullen wij ons nimmer indringen bij, noch opdringen aan kennissen of vrienden van onze kennissen, wij zullen nimmer vragen om iets dat aan anderen toebehoort. Dan zullen wij geen inbreuk maken op de rechten van een ander. Wij zullen hun wenschen, hun verdriet en hun particuliere omstandigheden eerbiedigen en er ons niet ongevraagd in mengen. Wij zullen niet op den voorgrond willen treden en geen moeite doen op allerlei geoorloofde en ongeoorloofde wijzen de belangstelling te trekken.

Een der kenmerken van de onbeschaafde is: Gebrek aan bescheidenheid zoowel wat betreft de eigen als anderer aangelegenheden. Onopgevoede menschen loopen te koop met hun geluk en hun verdriet en zij bazuinen hun intiemste aangelegenheden (en helaas ook die van anderen!) rond aan ieder, die maar wil luisteren.

Dat kennelijk gebrek aan reserve doet de onbeschaafde (soms met de beste bedoelingen) zich plompverloren indringen in problemen en gevoelskwesties van anderen, die hierdoor pijnlijk gekwetst worden.

De bescheidenheid, die aan goede omgangsvormen ten grondslag ligt maakt dat iemand niet te lang blijft plakken bij een bezoek, dat hij zich verwijdt als een ander in zijn bijzijn telefoneert, dat het vanzelf sprekend voor hem is om een open brief, kasboek, girobiljet e.d. welke een ander binnen zijn bereik heeft laten ! g g e n n i e t te lezen, dat hij in gezelschap zijn zienswijze niet door dik en dun aan anderen opdringt als de eenige ware, dat hij kan luisteren en genoeg tact bezit om nooit te laten merken, dat hij als gast ontriefd is wanneer bij zijn gastvrouw de zaken niet in orde zijn.

De bescheidenheid doet ons alles vermijden wat 'te' is: Te luid,

te opvallend, te uitbundig, maar ook: te vriendelijk, te hartelijk, te overdreven gevoelig, te hulpvaardig en te onderdanig.

De bescheidenheid verhindert ons ook om de i van het woordje ik met een hoofdletter te schrijven!

Oplettend moeten wij zijn om gade te slaan welken indruk onze daden en woorden op anderen maken en tevens om te ontdekken of zich een gelegenheid voordoet, dat wij hulp, steun of bijstand kunnen verleen.

Zonder goeden wil bereiken wij niets en gezien de aangeboren menselijke traagheid en gemakzucht, die ook den besten onder ons aankleven is het begrijpelijk, dat wij zonder inspanning het gewenschte doel: Aangename omgangsvormen - niet zullen bereiken. Slechts door langdurige oefening worden gemakkelijke aangename omgangsvormen iemands onvervreemdbaar bezit, op zoodanige wijze, dat zij een deel van de persoonlijkheid uitmaken. Het is ongetwijfeld een bewijs van welopgevoedheid wanneer men onderschikten en minderen vriendelijk en hoffelijk bejegent.

Vloeken is, nog afgezien van iedere godsdienstige overweging, onbeschaafd en ruw en volkomen overbodig.

Veelal nemen zij, die niet bij machte zijn zich op behoorlijke wijze kernachtig uit te drukken hun toevlucht tot Godslastering, in de meening hiermede aan hun woorden kracht bij te zetten.

Vloeken is ten eenenmale ontoelaatbaar en ondenkbaar in beschaafd gezelschap. Zij, die vloeken geven zich meestal totaal geen rekenschap van hetgeen zij eigenlijk zeggen. Zij hebben alleen behoefte aan een krachtterm en het gaat hun veelal precies als de lieden, die in hun brieven om het andere woord onderstrepen, soms twee of driemaal, om dan ten overvloede nog met milde hand uitroepstekens te zaaien. Dergelijke brieven zijn niet overtuigender dan andere, zij zijn alleen onbeschaafd en hinderlijk.

Evenmin is een met vloeken doorspekte taal overtuigender. Deze wijze van zich te uiten is onbeschaafd en hinderlijk en zeer kwetsend voor geloovige lieden. Een aangenaam stemgeluid en een zuivere uitspraak zijn een machtig hulpmiddel bij goede omgangsvormen.

Eerlijke zelfkritiek en luisteren-naar-andere kan hier veel uitkomst brengen. In een tijd als de onze, waar bijna in ieder huisgezin een radio aanwezig is kan dit nooit zoo moeilijk zijn mits de goede wil er is.

Ten slotte nog een woord over zelfbeheersching.

De zelfbeheersching houdt mannen er van terug om over alles en nog wat te mopperen en vrouwen om over alles en nog wat te klagen en te zeuren.

Zelfbeheersching doet ons elkanders kleine hebbelikheden verdragen, doet ons inschikkelijk zijn bij tegenslag en berustend bij leed.

Zelfbeheersching doet den beschaafde zwijgen waar de onbeschaafde in luid zelfbeklag of protest zou losbarsten.

Ware wellevendheid is ondenkbaar zonder ondergond van zelfbeheersching en onbaatzuchtigheid.

Het is de onbaatzuchtigheid, die eigen wenschen en verlangens achter stelt bij anderer belangen ook (en vooral!) in kleine dingen. Welopgevoede jongemenschen zullen nimmer het beloofde bezoek aan grootmoeder aan oud tante of ouderen buurman overslaan onder een doorzichtig voorwendsel, zij zullen nimmer laten merken, dat zij liever iets anders zouden doen, zij zullen hun gesprekken aanpassen aan degene met wie zij zich onderhouden en zij zullen hun ongeduld om weg te komen weten te bedwingen.

Gesprekken:

Als zeer onbeleefd geldt het in de rede vallen van anderen, vooral wanneer die anderen ouderen of hooger geplaatsten zijn. Het is een zonde tegen de *étiquette* iemand bij het spreken bij arm, jasband of mouw te vatten, ook het gebaren met de handen ter verduidelijking van het gesproken woord dient achterwege te blijven.

Zij, die een of meer voortanden missen dienen nauwkeurig te onderzoeken (door een spiegel voor den mond te houden onder het spreken) of onder het praten ook druppeltjes speeksel ontsnappen.

Voor anderen is dit zeer hinderlijk en de betrokken persoon weet het soms niet.

Een der ongeschreven wetten der *étiquette* eischt, dat geen echtgenoot over zijn vrouw en geen vrouw over haar man anders dan loffelijk zal spreken tegen derden.

Men bediene zich bij het spreken nimmer van volksuitdrukkingen of dialect en noeme de dingen bij den daarvoor aangewezen naam.

Het mag sommigen heel grappig in de ooren klinken wanneer

iemand ‘spuit’ zegt inplaats van parapluie, ‘kloffie’ inplaats pak.

Met beschaving en wellevendheid hebben deze uitdrukkingen niets gemeen. Dergelijke taal te bezigen is allerm minst sportief. Het is alleen ... onbeschaafd.

Men spreke in gezelschap niet over ziekten, operaties, kwalen, symptomen enz. d.w.z. men weide er nimmer over uit, evenmin als over schandaaltjes, ruzies e.d., teneinde den schijn te vermijden dat men zich daarin zou verlustigen. Op: hikken, hoesten, rochelen, neus ophalen, spuwen, krabben, schurken, nagelpeuteren, neuspulken, boeren e.d. zal de beschaafde mensch die de vormen in acht neemt niemand anders tracteeren, ook niet de eigen huisgenooten. Zijn een dezer verrichtingen onvermijdelijk, dan verwijdere men zich een oogenblik.

De beschaafde mensch gedraagt zich in gezelschap, ook in gezelschap van zijn naaste familieleden, precies zooals in het openbaar, d.w.z. op zijn best. Goede vormen sluiten een zekere mate van soepelheid in aanpassingsvermogen in: De ware goede vormen weten zich in te stellen op verschillend soort gezelschap. Hij, die in gezelschap van eenvoudige lieden halsstarrig vast houdt aan uiterste vormelijkheid kan niet geacht worden werkelijk wellevend te zijn.

Dingen, die vanzelf spreken bij welgemanierde personen zijn: Het openhouden van een deur, het voor laten gaan van dames en oudere personen. Het oprapen van een gevallen voorwerp, hetzij in publiek hetzij in den huiselijken kring.

Een heer raapt altijd een gevallen voorwerp van een dame of een veel ouderen heer op.

Een dame bewijst dezen dienst aan een veel oudere dame of veel ouderen heer.

Wanneer b.v. een jongeman in de tram iets zou laten vallen zou het zeer misplaatst zijn als een dame het opdraapte. Het spreekt voorts vanzelf, dat men onbekenden waarschuwt wanneer zij zonder het te weten de lachlust van anderen opwekken doordat er iets aan hun toilet niet in orde is (een lange witte draad, een afgezakte kous, een losgelaten hoedengarneering). Uiteraard zal men niet iemand der andere sexe waarschuwen in zoo'n geval. Laat iemand iets in tram, trein of restaurant liggen, dan make men hierop resp. den conducteur of den ober attent, die op zijn beurt den eigenaar van het vergeten voorwerp waarschuwt.

Nog iets dat vanzelf spreekt is het volgende: Wanneer men b.v. in paskamer of kapsalon zonder het te willen een gesprek hoort van vertrouwelijken aard, dan geve men door hoesten, kuchen, neuriën e.d. van zijn aanwezigheid blijk.

Ieder beschaafd mensch zal in het publiek (en ook in den huiselijken kring!) alles vermijden wat anderen aanstoot zou kunnen geven b.v.: Fluiten, sissen, neuriën, galmen, schreeuwen, trappelen, trommelen, wiebelen, schuifelen, ritselen, blazen enz.

Zij, die de courant lezen zullen deze na gebruik weer netjes opvouwen en niet de losse bladen over den grond laten slingeren. Zij, die rooken, zullen anderen nooit de rook in het gezicht blazen en nimmer lucifers of sigaretteneindjes op bordjes of schoteltje deponeeren, ook zullen zij deze restanten niet op grint of grasveld in den tuin werpen.

Zij, die in een gemakkelijken stoel zitten zullen geen halfliggende houding aannemen en ten overvloede de beenen over elkaar slaan. Zij, die sporen van hun bezigheid aan handen of kleeven dragen (inkt aan de vingers, verf of schoensmeer, aarde of zand aan de schoenen) zullen deze sporen eerst verwijderen alvorens zich in de huiskamer te vertoonen.

Iedereen wast voor tafel de handen en borstelt zoo noodig het haar. (Voor tafelmanieren zie letter T.)

Kinderen en manieren.

Men kan niet te vroeg beginnen kinderen manieren bij te brengen d.w.z. hen te oefenen in zelfbeheersching, onbaatzuchtigheid, oplettendheid, bescheidenheid enz. Dit heeft niets uitstaande met handjes-geven, al-of-niet-handschoentjes-dragen, versjes opzeggen en in gezelschap als een gedresseerd aapje vertoond worden. Er zullen ongetwijfeld velen zijn, die goede manieren niet zoo heel belangrijk vinden maar wanneer zij maar eenmaal tot de erkenning komen, dat werkelijke goede vormen ten nauwste samen hangen met onze karaktereigenschappen, dat zij van binnen uit moeten komen en niet van buiten op geplakt behooren te zijn, dan zien zij naast de noodzaak ervan het juiste en verstrekkende belang ervan in een menschenleven.

Manieren buitenshuis.

(Zie gedeeltelijk letter G: Gearmd loopen).

Als een heer met twee dames wandelt eischt de *étiquette*, dat hij

nimmer in het midden loopt, doch de oudste dame aan zijn rechter hand laat gaan. De oudste dame gaat in dit geval in het midden. Er is niets tegen, dat een heer in tram, of trein, kerk, bioscoop of theater plaats neemt tusschen twee dames, tenzij het hoekplaatsen betreft, dan zal de heer de buitenste plaats innemen.

Op gevaar af, dat het woord onopvallend wel wat heel vaak in deze bladzijden voorkomt, dienen wij er den nadruk op te leggen, dat het beste gedrag op straat het onopvallende gedrag is, dat geen opzien wekt en nimmer de aandacht trekt.

Gesprekken op straat dienen op zachten toon te worden gevoerd, het noemen van namen dient te worden vermeden, staren, omkijken, voorbij iemand met iemand anders praten is onbehoorlijk. Al wat strikt persoonlijk is: Gevoelens, indrukken, aandoeningen, voorkeur en afkeur mogen niet worden getoond op straat.

De welopgevoede man biedt de dame die hij begeleidt, altijd aan haar pakjes, mantel, koffertje e.d. te dragen.

De zelfstandige hedendaagsche vrouw echter geeft er meestal de voorkeur aan haar spulletjes zelf te dragen.

Het is vanzelfsprekend, dat een man zijn arm aanbiedt aan oude en zwakke dames.

Jongeren dames biedt hij slechts zijn arm wanneer de weg glad of steil, donker of onbegaanbaar is.

Heeren, die dames uit tram of taxi helpen dienen het eerst uit te stappen teneinde haar de hand te kunnen reiken bij het uitstappen.

Bij het instappen in een boot stapt een heer het eerst in teneinde zijn dame behulpzaam te kunnen zijn.

Op hen, die een picknick willen houden op de heide, in het bosch, of aan het strand rust de plicht alles netjes op te ruimen (vette papieren, leege flesschen, blikken, doosjes, kranten, schillen e.d.) bij hun vertrek. Tegen het achterlaten van onuitgedoofde eindjes sigaar of sigaret en scherven, die als brandglas gevaar zouden kunnen opleveren dient vooral in den zomer angstvallig te worden gewaakt.

Een vuur dient degelijk te worden gedoofd.

Aan het strand, in speeltuin, park of andere publieke plaats dienen ouders er voor te zorgen, dat hun kinderen anderen geen overlast aandoen.

Welopgevoede menschen nemen nooit de geheele breedte van het trottoir in beslag. Zij beleggen in tram, trein, boot of café niet

meer plaats dan hun toekomt en zij dragen er zorg voor anderen niet te hinderen.

De étiquette voor straatmanieren is in het kort samengevat: Bescheidenheid, onbaatzuchtigheid, zelfbeheersching en hulpvaardigheid.

Menu's.

Menu's en plaatskaartjes dienen met elkaar in overeenstemming dus bijpassend te zijn en liefst zoo sober mogelijk: van geschept karton wit of zacht gekleurd.

Aardig staat het menu's en plaatskaartjes in de kleur van de bloemen of van de kaarsen te kiezen.

Bijv. lichtgroene menu's met lichtgroene kaarsen bij rose bloemen versiering. Menu's kunnen worden gedrukt of met de schrijfmachine geschreven of in schoonschrift met de hand geschreven. Bovenaan rechts wordt de datum geschreven. Het woord menu (spijslijst) staat er meestal reeds op gedrukt.

Voor bruiloften e.d. worden soms menu's met toepasselijke pentekeningen versierd, terwijl de portretten van bruid en bruidegom er op prijken.

Men kan een menu geheel in het Fransch schrijven of geheel in het Hollandsch maar nimmer gedeeltelijk Fransch, gedeeltelijk Hollandsch.

Men geeft één menu per 4 of 6 personen of een menu (dat dan tevens plaatskaartje is en den naam van den gast vermeldt) per persoon.

Menutermen en wat zij beteekenen.

Agneau: lamsvleesch. (spr. uit: anjoo)

côtelettes d'agneau: lamscoteletjes.

langue d'agneau: lamstong.

selle d'agneau: lamslug.

selle d'agneau à la Provençale: lamslug met marcaroni en tomatenpuree.

selle de Pré salé: lamslug met aardappelpuree.

langues d'agneau Dauphin: gebakken schapentongen in paneermeel met ui.

Irish stew: schapenvleesch met aardappelen, winterwortelen en uien tezamen gestoofd. (spr. uit: Yrisj Stjoe)

côtelettes d'agneau aux marrons: lamscoteletten met kastanjes.

côtelettes d'agneau Obéron: lamscoteletten met macaroni, kaas en tomatensaus.

idem à la Fermière: met verschillende groenten in Béchamel saus (witte gebonden saus).

Allumettes: stengels van bladerdeeg met een ragout bestreken.

allumettes aux crevettes: garnalen stengels.

allumettes caprices: gevogelte stengels.

Angel on horse back (lett. engel te paard!), (spr. uit eensjel on hô's bek): oesters in spek gewikkeld en even gebakken opgediend op geroosterd brood.

Devil on horse back (lett. duivel te paard!) hetzelfde, de oester echter bestrooid met paneer-meel en cayennepeper alvorens opgediend.

Anguille: paling. (spr. uit: ankieje)

Anguille à la Hollandaise: gekookte paling met zure eiersaus.

filet d'anguille à la Française: paling gestoofd in witte wijn met cayennepeper en champignons.

anguille à l'Allemande: paling opgevuld met gekruide rijst met pieterseliesaus.

idem à la meunière: paling in vuurvasten schotel met gebruikte boter en peterselie.

anguille frite à la Liégoise: gemarineerde en gepaneerde paling in frituurvet gebakken.

Appetit sild: Noorsche gekruide ansjovis.

Aubergines: (eivvruchten lijkend op komkommers).

aubergines à la Dauphinoise: in boter gebakken schijven met aardappelcroquetjes.

aubergines farcies: gevulde aubergines.

idem frites: gebakken eivvruchten.

Artichauts: Artisjokken.

artichauts millet: artisjokken in speksaus gestoofd met halve maantjes.

artichauts Grenoble: artisjokken met kalfsgehakt en peterselie gevuld, gesmoord in sla-olie en opgediend met citroen.

fonds d'artichauts: artisjokharten met vleeschragout gevuld.

fonds d'artichauts: aux fines herbes: artisjokharten gevuld met prei en champignons.

fonds d'artichauts: à la Vauclusienne: gemarineerde en gepaneerde artisjokken met tomatensaus.

Asperges en branche: slierasperges.

Asperges à la Parmesane: in vuurvasten schotel met kaassaus.

asperges à la Russe: gekookte asperges met bruine boter, peterselie en cayennepeper.

pointes d'asperges à la crème: gestoofde aspergepunten met roomsaus.

pointes d'asperges à la crème à l'Anglaise: gekookte asperges op gebakken brood met gebakken eieren en gebruide boter.

Aspic: gelei.

aspic d'écarlate: gerookte ossentong in gelei.

aspic de Homard: kreeft in gelei.

aspic de langue de veau: kalfstong in gelei.

aspic de langouste: kreeft in gelei.

aspic d'oeuf: eiergelei.

aspic de poussins: kuiken in gelei.

aspic de saumon: zalm in gelei.

aspic de truite: forel in gelei.

aspic de filet de sole: tong in gelei.

aspic de turbotin: tarbot in gelei.

Baisertaart (spr. uit bè-zee): schuimtaart.

Barbe de capucin à la Béchamel: cichorei in melksaus.

Barbe de capucin à la braise: gestoofd in bruine boter en bloemsaus.

Béchamel saus: gekruide bloemkoolsaus.

Bavaroise: zoete vla met eischuim en gelatine.

Bavaroise: au café: koffievla.

Bavaroise: aux fruits: vruchtenvla.

Bérnaisesaus: gebonden, gekruide witte saus met dragon.

Bécasse: houtsnip.

Bécassine: watersnip.

fondants de bécasse: croquetjes van puree van snippenvleesch en kastanjes.

Beignets de Jura: kaasbeignets.

Brochettes: spitjes: houtjes.

brochettes de foie de veau: plakjes kalfslever aan een spitje geregen en gebakken.

Bisque d'écrivisse: soep v. rivierkreeft.

Bitoques Russes: côteletjes van gehakt vleesch met roomsaus.

Blanc manger (spr. uit blan' mansjee): roompudding.

Blanquette de veau: kalfspoulet.

Blette: snijbiet.

côtes de blettes en branche: snijbietstelen klaargemaakt als asperges.

Boeuf: osse vleesch. (spr. uit: buif)

Bouilli: soepvleesch. (spr. uit: boe-jie)

Boeuf à la mode: gemarineerd gebraden staartstuk.

filet de boeuf à la Béarnaise: ossehaas met béarnaise saus.

(contre-filet: tegenhaas; entre côte: tussenrib).

Bombe: ijspudding.

Bouchée: pasteitje.

bouchée Bouquetière: pasteitje met groenten.

bouchée Grand Duc: pasteitje met asperges.

bouchée Isabelle: pasteitje met ossetong.

bouchée à la Reine: pasteitje met kip.

Bouillabaisse: Zuid Fransche vischsoep.

à la jardinière als toevoeging beteekent altijd: met groenten.

à la paysanne als toevoeging beteekent altijd: met groenten.

à la fermière als toevoeging beteekent altijd: met groenten.

bouquetière als toevoeging beteekent altijd: met groenten.

Julienne als toevoeging beteekent altijd: met groenten.

Brandade de morue à la Française: ragout van zoute visch in olie en kookroom.

Brioche: botervlinder of zoet broodje. (spr. uit: brie-osje)

Brochet: snoek. (spr. uit: bro-sjè)

brochet en robe: snoek in deeg.

pain de brochet: pudding v. snoek.

Beurre noire of beurre noisette: bruine boter (met peterselie).

Beafsteak: (spr. uit biefstek).

beafsteak à la Nelson: b. in vuurvasten schotel met ui, champignons en augurken.

beafsteak à la Tartare: rauwe geschaafde biefstuk met rauwe eidooier.

Hot buns: (lett. heete broodjes) geroosterde broodjes.

Cabillaud: kabeljauw. (spr. uit: ka-bie-jo)

cocotte de cabillaud: gestoofde kabeljauw met spek, uien en aardappelen.

(cocotte: porceleinen vuurvaste stoofpot).

cabillaud à la Suisse: idem in witte wijn met peterselie.

cabillaud à l'Italienne: idem met rijst en tomatenpuree.

coquilles de cabillaud: kabeljauw in schelpen.

Café glacé: koffie ijs.

Caisses de crevettes: garnalen in pasteipotjes.

Canapé: gebakken brood in reepjes of rondjes.

canapé au rognon: broodjes met nier.

Caneton: eend.

(Terrine de caneton à la gelée: koude eend in gelei).

Cannelons: deegrolletjes met vleesch-, visch, jam of room gevuld.

Caramel: gebrande suiker.

Carpe frôte: gebakken karper.

carpe à l'Anglaise: gestoofde karper.

Carré de veau: kalfsrug.

selle de veau: kalfsrug.

carré de marcassin: wildzwijn lende (rug).

Cervelles: hersens.

Chapon: kapoen.

Charlotte: pudding van koek of brood met vruchten gevuld.

charlotte Russe: roompudding met geconfijte vruchten in een rand van zachte koekjes.

Châteaubriants: biefstukjes.

(tournedos: puntbiefstukjes, spr. uit toernedoo).

Chaudfroid de veau: kalfsvleesch in koude witte ragoutsaus.

chaudfroid de poularde: kip in koude witte ragoutsaus.

Chevreuil: reeënvleesch.

civet de chevreuil: reeënpeper (civet de lièvre: hazenpeper).

selle de chevreuil: reerug.

Chips: in frituurvet gebakken dunne aardappelplakjes.

Crème choisy: roomsoep met groentepuree.

Choucroute: zuurkool.

choucroute garnie: zuurkool met ham en worst.

Chou fleur: bloemkool.

Chou pommé: Savoye kool.

chou pommé à l'Italienne: savoye kool met kaas.

choux de Bruxelles: Brusselsche spruitjes.

Compôte de pommes: appelmoes.

Concombres: komkommers.

Consommé: soep.

consommé cheveux d'ange: vermicellisoep.

consommé St. Hubert: wildsoep.

consommé Mignon: bouillon met leverballetjes.

consommé à la Royal: bouillon met eiergelei.

Crème aux tomates: tomatensoep.

Côte de veau: kalfsrib.

Coupe Jacques: vruchtenijs met room.

coupe marguerite: vanille marasquin ijs.

Courgettes: pompoenen.

courgettes au gratin: pompoen gestoofd en gepaneerd in schoteltje

Coussins au fromage: kaaskussentjes.

Croissants: halve maantjes, horentjes (brood).

Cromesquis: soort croquetjes.

cromesquis à la Française: zwezerik cromesquis.

cromesquis Savigny: ham cromesquis.

Croustade: pasteitje.

Croûte de poulet: kippenpastei.

Dartois: pasteijs.

dartois de sole: pasteitje met vischtong.

Dindonneau: kalkoen.

Entrée: eerste schotel van vleesch, wild of gevogelte na de soep.

Epinards: spinazie. (spr. uit: eepienaar)

Escalopes de veau: kalfsoesters.

Escargots: wijngaardslakken.

escargots à la Bourguignonne: gevulde slakken (huisjes).

Faisan: faizant.

Farce: vulsel.

Fatigueeren: (van sla) aanmaken.

Fèves du marais: tuinboonen.

Flageolets: lichtgroene Fransche boonen.

Flétan: heilbot.

Foie gras: ganzelever.

Galantine: koude worstplakken van geurige vleesch en gevogelte

Gulasch: soort haché.

Haddock: gerookte wijting. (spr. uit: Heddok).

Harricots verts: Fransche prinsesseboonen.

Harricots à l'Ardennaise: snijboonen met ham.

Harricots à la Romaine: snijboonen met tomaten.

Huîtres: oesters. (spr. uit: wietre)

Jambon à la Bourguignonne: ham in Bourgogne.

jambon de marcassin: bout (ham) van wild zwijn.

Lentilles: linzen.

lentilles Française: linzen met spek.

Lièvre: haas.

(râble de lièvre: gebraden hazenrug).

Macédoine: groenten in aspic.

Maquereau: makreel.

Marquise au kirsch: likeurijs.

Médallions de veau: kleine kalfsoestertjes.

Melon glacé: ijsgekoelde meloen.

Méringue: schuim gebak.

Mixed pickles: verse groenten, uitjes en augurkjes in kruiden

Mock turtle soep: nagmaakte schildpadsoep.

Montrose saus: warme vanille saus met brandewijn en sherry.

Morue à l'Italienne: stokvisch met tomaten.

Moules: mosselen. (spr. uit: moel)

Mousse de homard: koud gekruid gehakt van kreeft. (spr. uit: mousse de saumon: koud gekruid gehakt van zalm. moes)

Nouilles: soort vermicelli.

OEufs: eieren. (spr. uit: eu).

oeufs aurore: gevulde eieren.

oeufs à la Campagne: harde eieren met béchamelsaus.

oeufs brouillés: roereieren.

oeufs sur plat: spiegeleieren.

oeufs à la neige: schuim eieren (eiwit met vanille).

oeufs pochés: gewelde eieren.

oison rôti: gebraden jonge gans.

Omelette soufflée: schuim omelette (zoet).

omelette au fines herbes: omelet met peterselie (zout).

Orangeade: sinaasappel limonade.

Oseille: zuring.

épinards à l'oseille: spinazie met zuring.

Paillettes de camembert: kaasstokjes.

Pain de: pudding of gehakt van vleesch of visch.

pain de brochet: gehakt van snoek.

pain de merlan: pudding van wijting.

en papillote: in papier opgediend.

Pie: deeg of pasteikorst. (spr. uit: peij)

Perches: baars.

perches Londonderry: baars met kerry en harde eieren.

Pêches melba: vanille en frambozenijs met halve perzik.

Perdreau: patrijs.

Picalilly: mosterd zuur.

Pigeonneau: jonge duiven.

Pintadeau Fantin-Latour: paarlhoen met champignons.

Plombière: room of vruchtenijs.

Petits pois: doperwtten.

Potage oxtail: ossestaart soep.

potage Derby: faisant soep.

potage à la Reine: kippensoep.

Pot au feu: Fransche groente soep met brood.

Poulet: kip.

poulet bonne femme: gestoofde kip met champignons en tomatenpoulet de grains: piepkuiken. saus.

poulet de grains à la Viennoise: gepaneerde en gebakken kuikens.

poulet de grains Française: gekruide gepaneerde en gebakken kuikens.

poulet de grains à l'Italienne idem met macaroni en tomatensaus.

poulet de grains Marengo: piepkuikens met kreeftjes in gebonden saus.

poussins Figaro: in roomsaus gestoofde kuikens.

suprême de poulet: oesters van het borstvlies van kip.

Pourpier: postelein. (spr. uit: poer-pjee)

Pré-salé: lamsvleesch.

Fürst Pückler: ijspudding in verschillende kleuren en smaken.

Purée Parmentier: aardappelsoep.

purée Crécy: wortelsoep.

purée d'oseilles à la crème: zuringsoep met room.

Quenelles: dunne gekookte rolletjes vleesch of visch gehakt.

Raie: rog.

fritot de raie: gebakken rog.

Rarebit: belegd sneetje geroosterd brood. (spr. uit reer-bit)

welsh rarebit: toast met vette kaas, pikante saus en peper, (ham en kaas rarebit; tomaat rarebit).

Ravigotte saus: sterk gekruide mayonnaise saus.

Remoulade saus: mayonnaise met augurk, kappertjes en dragon.

Rissoles: soort beignets (met visch vleesch, groenten of vruchten).

Risotte: rijst met ham.

Ris de veau: zwezerik.

ris de veau Villeroy: gepaneerde en gebakken zwezerik.

Riz: rijst.

riz Condé: roomrijst met abrikozen.

riz à l'Impératrice: roomrijst met geconf. vruchten en marasquin saus.

Robert saus: mosterd saus met uien.

Rödgröd: bessensap met griesmeel. (spr. uit: rut-grut)

Royale Antoinette: bloemkool eiergelei.

Royale à la tomate: tomaten eiergelei.

Rouelle de veau au rognons: kalfsnierstuk.

Salsifis: schorseneeren. (spr. uit: salsiefie)

Sauce financière: bruine ragoutsaus.

Sauce maître d'hôtel: peterseliesaus.

Sauce soubise: witte uiensaus.

Sauce vinaigrette: zure saus.

Sauce velouté: witte ragoutsaus.

Semoule: griesmeel.

Sole: zeetong.

sole frîte: gebakken tong.

Suprême: het beste stuk van ...

Tournedos: puntbiefstukjes.

Tournedos Sebastian: biefstukjes in deeg.

Tournedos Rachel: biefstukjes met béchamel saus.

Tripes à la mode de caen: gestoofde pens.

truite au bleu: blauw gekookte forel.

Truite: forel.

Turbot: mooten van groote tarbot.

turbotin: heele tarbot (klein).

Veau: kalfsvleesch.

tête de veau: kalfskop.

Velouté: gebonden soep of saus.

velouté argenteuil: aspergesoep.

Crème: witte gebonden soep.

crème d'écrivisse: roomsoep van kreeft.

Vol au vent: pastei. (spr. uit: wol-oo-wâ-n)

Zwieback: in de oven gedroogde reepjes melkbrood.

Naamgeving.

Bij het kiezen van een naam voor een nieuwe wereldburger kan men het kind naar een bloedverwant(e) vernoemen en men kan de eigen fantasie volgen en een naam kiezen, dien men zelf mooi vindt. Ouders dienen terdege te bedenken, dat het kind zijn naam zal moeten meedragen door het leven, lang nadat het opgehouden

heeft kind te zijn. Men kiese geen al te buitenissige, noch te mooie of te dwaze namen waar het kind ongetwijfeld op lateren leeftijd veel hinder van zal ondervinden.

In het eerste geval wordt meestal voor een eerste kind den naam van een der grootouders van vader's zijde gekozen en voor een tweede kind den naam van een der grootouders van moeder's zijde. Ook wordt het wel zoo gedaan, dat tevoren wordt afgesproken, dat een jongen den naam van den grootvader van vader's zijde zal dragen en een meisje den naam van de grootmoeder van moeder's zijde.

Het noemen van een kind naar een bloedverwant om baatzuchtige redenen om ten slotte het kind in het dagelijksche leven bij een geheel verschillenden naam te noemen is een groote onbeleefdheid jegens de peet. In sommige families is het de gewoonte, dat alle oudste zoons denzelfden voornaam dragen: Hendrik, Willem of Karel Albrecht o.d. Het kan dan voorkomen, dat twee neven - elk oudste zoon van een andere tak - denzelfden voor- en achternaam hebben.

Ter onderscheiding voegt men er dan de voorletter van den vader achter.

Heeft men dus tweemaal een Egbert Pieter Jansen in de familie dan zal de eene achter zijn naam A.C.zn. (als zijn vader b.v. Albert Cornelis heet) en de andere L.F.zn. (als zijn vader Lodewijk Frederik heet) zetten. Dit ter voorkoming van vergissingen. Zij, die zelf een naam voor hun kind willen bedenken moeten er rekening mee houden, dat voor de wet niet alle fantasie toelaatbaar is. Ergens in de Napoleontische wetten staat een bepaling, die nimmer herroepen dus nog van kracht is en volgens welke men slechts de keuze heeft uit voornamen, die ontleend zijn aan den Bijbel, aan de kalender en aan de oude geschiedenis.

Gesteld, dat een ouderpaar hun kind Betty Boop of Mickey Mouse zou willen noemen dan zou de ambtenaar van den burgerlijken stand volkomen gerechtigd zijn te weigeren dit in te schrijven.

Neen zeggen.

Wanneer wij 'misschien' zeggen en 'neen' bedoelen bezigen wij een beleefden vorm om den vrager of vraagster af te poeieren.

Er zijn gevallen, dat wij niet ronduit neen kunnen zeggen.

In die gevallen zoeken wij een voorwendsel.

Het kan voorkomen, dat wij met een opdringerig persoon niet wenschen om te gaan; het kan zijn, dat wij geen zin hebben in een uitnoodiging tot het bijwonen van een maaltijd of een kaartavond of wel wij gevoelen niets voor het zitting nemen in een bepaald comité, het schenken van een bijdrage voor een liefdadig doel of het ruilen van ons huis met kennissen in een andere stad gedurende de vacantie. In al deze gevallen zien wij ons voor de noodzakelijkheid geplaatst een a a n n e m e l i j k excuus te vinden.

In alle gevallen dienen wij anderen het kwetsende van een botte weigering te besparen.

Al geven beide partijen zich wellicht terdege rekenschap van het feit, dat het motief van de weigering slechts als dekmantel dient voor de ware reden, toch dient de weigering van een op waarschijnlijkheid berustende aannemelijkheid te zijn, wil men aanspraak maken op goede vormen.

Bij iedereen komt het voor, dat er dames en heeren aan de deur komen aanbellen, die den heer of de vrouw des huizes wenschen te spreken en weigeren te zeggen wat het doel van hun komst is. De eenvoudigste manier om aan deze hinderlijke bezoeken een einde te maken is, deze personen door de dienstbode te laten verzoeken te willen schrijven hetgeen zij blijkbaar niet kunnen zeggen, of niet willen zeggen.

Gewoonlijk hoort men er dan niets meer van.

Hinderlijk kwetsend en noodeloos hatelijk voor de bona fide reizigers, die toch niet voor hun plezier langs de deuren loopen is het 'niet noodig!' roepen nog voor men gelegenheid gegeven heeft kenbaar te maken waarvoor men komt. Het is teleurstellend voor de menschen wanneer er niet gekocht wordt. Het getuigt van weinig beschaving hen daarenboven nog grievend te bejegenen. Zendt een groote linnenfabriek of een te goeder naam en faam bekend staande wijnzaak tevoren een bericht om U te verwittigen van de komst op dien en dien dag van een vertegenwoordiger, laat dan niet om den hoek van de deur 'niet noodig' zeggen, maar sta deze personen een oogenblik te woord, ook als gij niet kunt of wilt koopen. Deel rustig mede, dat gij van het aangebodene geen gebruik wenscht te maken omdat gij reeds voldoende voorzien zijt of omdat het U niet schikt extra kosten te maken of omdat gij een anderen vasten leverancier hebt, over wien gij tevreden zijt o.d.

Ook al noteeren zij geen order toch is zoo een ontvangst met

enkele vriendelijke woorden zooveel prettiger en aanmoedigender dan een botweg afschepen aan de deur.

Ondertrouw.

(Zie Bruidsdagen)

Ongelukjes.

De graad van iemands welgemanierdheid hangt ten nauwste samen met de mate van zelfbeheersching aan den dag gelegd bij onvoorziene gebeurtenissen.

De gastvrouw, die rustig kan blijven doorpraten alsof er niets gebeurd is na een onheilspellend gekletter uit de keuken, dat scherven voorspelt, levert het bewijs, dat zij haar vormen kent.

Van welopgevoede gasten kan worden verwacht, dat zij ongelukjes ontstaan door onhandigheid van kinderen, personeel of huisdieren schijnbaar in het geheel niet opmerken.

Zijn zij zelf het slachtoffer ervan dan eischt de *étiquette*, dat zij doen alsof het van geen enkel belang is (al is ook hun eenige japon voor goed bedorven!)

Dezelfde gastvrouw zal als een van de gasten een kostbaar wijnglas of bord breekt zich haasten te verzekeren ‘dat het heelemaal niet erg is’.

De *étiquette* eischt niet, dat de gast de veroorzaakte schade aan bord of glas in geld of waar vergoedt.

Is de gast echter in de gelegenheid het beschadigde voorwerp door een geheel gelijk te vervangen dan kan hij dit natuurlijk doen.

Breekt of beschadigt men per ongeluk iets, dat aan een ondergeschikte toebehoort dan moet de schade in elk geval hetzij in geld, hetzij in goed worden goed gemaakt.

Begaat in gezelschap iemand een groote onhandigheid door b.v. den naam te noemen van een wegens fraude veroordeeld familielid van den gastheer, dan eischen de goede vormen, dat niemand schrikt, verlegenheid of ontsteltenis laat blijken.

Een welopgevoed gezelschap zwijgt niet plots onder het verschieten van kleur en het elkander vragend, spottend of angstig aankijken.

Iedereen doet alsof de onhandigheid niet had plaats gehad en

men beijvert zich om zoo onopvallend mogelijk aan het gesprek een andere wending te geven.

Hetzelfde geldt voor het geval, dat een ondergeschikte wijn morst bij het inschenken, een vork of lepel laat vallen, de soepterrine in scherven laat vallen in de gang o.d.

Stoot, duwt of trapt men iemand per ongeluk op de voet dan zegt men pardon (niet: purdon of pedon!) Zet men tijdens een bezoek een taartvorkje in een hard taartje, dat plots onder den druk van het schoteltje schiet en ergens op den grond terecht komt, dan is het eenige wat men doen kan het rustig gaan oprapen en zeggen: Dat spijt me. Gevallen koekjes raapt men op en legt ze op het schoteltje. Het is niet noodig, dat men het opeet.

Ouderdom.

Gebrek aan goede vormen werkt onder alle omstandigheden storend. Dubbel hinderlijk echter doet merkbare onwellevendheid aan bij ouderen en ouden van dagen.

Sommige meenen - geheel ten onrechte - dat zij met het voortschrijden der jaren het niet meer zoo nauw behoeven te nemen. Het tegendeel is waar. Wat de jaren ons aan charme afnemen, moeten wij door verdubbelde zorg trachten te herstellen.

Ouden van dagen met verfijnde innerlijke beschaving en onberispelijke manieren zijn een lichtend voorbeeld voor de jeugd.

Zij zijn in den besten zin van het woord de dragers der beschaving want zij zijn het, op wie de taak rust datgene wat van ouds als verfijning en wellevendheid gold door te geven aan het nieuwe geslacht.

Niet alleen in spraak, manieren en gedrag eischt de *étiquette*, dat de ouderdom het voorbeeld geve, ook in soberheid en goeden smaak kan de ouderdom tot voorbeeld strekken.

De jeugd behoort eerbied te koesteren voor den ouderdom, maar de ouderdom moet zich deze eerbied waardig maken. Al te gemeenzame grootvaders, die met hun kleinzoons op voet van gelijkheid omgaan en grootmoeders, die opgeverfd, gelakt en gepermanent met kinderrokjes aan en een sigaret tusschen de lippen met de vriendinnen van haar kleindochters meedoen verzaken het onontbeerlijke decorum, dat bij hun leeftijd past.

Hoeveel schade zij hiermede toebrengen aan een verhouding, die van ontzaggelijk veel invloed is op het leven der jongeren, zien zij vaak pas in als het te laat is.

Politiek.

Wanneer in gezelschap over politiek wordt gesproken geve men geen onbekookte theoriën en meeningen ten beste, wanneer men niet grondig op de hoogte is van hetgeen waarover men praat. Het klakkeloos herhalen van woorden, leuzen en slagzinnen zonder degelijken ondergrond van kennis der toestanden en oorzaken, stempelt iemand alras tot een z.g. ‘politieke tinnegieter’. De wellevendheid eischt, dat men op hoffelijke wijze met zijn politieke tegenstanders van meening verschilt.

Persoonlijke beschuldigingen, aantijgingen, (zoo heel vaak ongegrond!) schelden, schreeuwen, en verder al wat voor anderen kwetsend en grievend is, dient in het politieke debat achterwege te blijven.

Dit geldt zoowel voor de openbare bijeenkomst in club- of vergaderzaal, als voor het gezelschapsleven en den huiselijken kring. Gastvrouwen, die groote diners geven zullen er zorg voor dragen, bij voorkeur geen politieke tegenstanders naast elkander te plaatsen.

Als lieden van uitgesproken vijandige richting elkander ten huize van derden ontmoeten, dan eischt de étiquette, dat zij elkander als particulieren bejegenen, d.w.z. hoffelijk en beleefd en nimmer onheusch, laatdunkend of merkbaar vijandig.

Hetzelfde geldt voor tegenpleiters in dezelfde strafzaak, voor concurrenten en al diegenen, tusschen wie om de een of andere reden een verkoeling bestaat.

Postzegels.

Postzegels worden opgeplakt in den rechterbovenhoek van de enveloppe en wel zoo, dat er om den postzegel, d.w.z. aan boven en rechter zijkant minstens 1 c.m. ruimte overblijft.

Het geldt als onbeleefd postzegels heelemaal tegen den rand van de envelop aan te plakken.

Bakvischjes, verliefden en verloofden trachten in de ‘postzegeltaal’ (het schots en scheef opplakken der zegels, waaraan bepaalde beteekenissen zijn verbonden) elkander boodschappen over te brengen, meestal van teederen aard. Zij, die gesteld zijn op goede vormen zullen zich hieraan niet schuldig maken.

Op sollicitatiebrieven, uitnodigingen, requesten en andere vormelijke brieven, plakke men niet een gansche rij postzegels van

geringe waarde, doch één enkelen zegel van het vereischte bedrag. Niet algemeen bekend is het, dat alleen de staat, d.w.z. de daartoe bevoegde instantie, het recht heeft brieven te vervoeren tegen vergoeding van het daarvoor vastgestelde porto.

Een uitzondering hierop maken brieven, die zwaarder wegen dan een halve kilo en brieven, die met een voorwerp tezamen vervoerd worden, indien zij betrekking hebben op dat voorwerp.

Wanneer men een brief aan een geadresseerde doorzendt naar een ander adres dan de brief vermeldt, dan behoeft er geen postzegel te worden bijgeplakt tenzij het tweede adres bestemd is voor het buitenland en het eerste niet. Hetzelfde geldt voor drukwerken.

Geïllustreerde briefkaarten, visitekaartjes, verjaardags-, nieuwjaars- en kerstkaarten kunnen als drukwerken worden verzonden, mits men niet meer dan ten hoogste vijf toepasselijke woorden erop schrijft en op het envelop 'drukwerk' vermeld.

Drukwerken mogen niet worden dichtgeplakt of gelakt.

Gehavende postzegels kunnen door de posterijen worden geweigerd.

Het uitknippen en opplakken van op briefkaarten gedrukte postzegels is niet geoorloofd.

Aan alle postkantoren zijn antwoordcoupons verkrijgbaar. Deze kosten 19 ct. per stuk en zijn internationaal dus ook in het buitenland inwisselbaar.

Postzegels, die men niet heeft gebruikt, kunnen indien eenmaal gekocht niet tegen zegels van andere waarde of tegen contant geld worden ingewisseld aan het postkantoor.

Voor 10 ct. is een boekje en voor 5 ct. een lijst met alle posttarieven en verdere wetenswaardigheden aan de postkantoren en hulpkantoren verkrijgbaar.

Brieven van en aan H.M. de Koningin en brieven van en aan de leden van het Kon. Huis genieten vrijdom van port.

Voor Ned. Indië, Curaçao en Suriname geldt bij verzending per land of zeemail hetzelfde tarief als voor het buitenland.

Praten.

De étiquette eischt, dat men bij het praten de aangesprokene aankijkt, niet doordringend of onophoudelijk, noch schichtig en terloops, maar rustig.

Het beetpakken van jasknoop, mouw, arm of schouder van een toehoorder, strijdt tegen alle goede vormen.

Het is niet voldoende om te weten wat wij willen zeggen. Wij moeten ook weten hoe wij het moeten zeggen.

Hevige gebaren, slordige uitspraak, populaire uitdrukkingen, onverstaanbaar gemompel (ontstaan door òf te zacht òf te rad te spreken) dient door de(n)gene, die op goede vormen gesteld is te worden vermeden.

Het geldt voor uiterst onbeleefd zoo te praten, dat een ander moet raden wat er gezegd wordt.

Duidelijkheid en welluidendheid zijn eerste vereischten voor behoorlijk praten.

Als onwellevend geldt evenzeer het ademlooze, haastige praten van hen, die als het ware over hun woorden struikelen.

De onbeschaafde mensch verradt zich in zijn woordkeuze: wie te pas en te onpas vreemde woorden en uitdrukkingen gebruikt en (meestal te onpas!) spreekwoorden, uitdrukkingen en zegswijzen uit een vreemde taal aanhaalt en meent daarmee bij zijn toehoorders een indruk van belezenheid en beschaving te wekken, doet zich integendeel kennen als iemand, die met de goede vormen op niet al te besten voet staat.

Het gebruik van stopwoorden als 'hè' of 'nou' of 'niewáár' of 'zeg-ik' of 'waar-of-niet' e.d. is strijdig met de goede vormen. Het fluisterend praten met één persoon wanneer anderen aanwezig zijn, is kwetsend voor het overige gezelschap en getuigt van gebrek aan opvoeding.

Praten terwijl een ander een speech houdt of iets vertelt, tijdens een maaltijd, lezing, concert of tooneelopvoering (anders dan in de pauze) is hinderlijk en onbeschaafd.

Luid praten terwijl iemand in de kamer een telefoongesprek voert is een gebrek aan goede vormen.

Zacht praten is geoorloofd en meestal wenschelijk ten einde den schijn te vermijden door plots te zwijgen, te willen meeluisteren naar hetgeen niet voor anderen is bestemd.

Bij het praten in tram, trein, wachtkamer, restaurant of andere plaats van publieke samenkomst, dient het noemen van namen onder alle omstandigheden te worden vermeden.

In het publiek prate men zacht zonder te fluisteren en betrekke nimmer vreemden in het gesprek.

Radio.

Nu er welhaast geen woning is zonder radio, kan het nuttig zijn enkele wenken te geven voor radiobezitters.

De étiquette voor radiobezitters is niet anders dan de étiquette voor ieder weldenkend en wellevend individu en omvat als voornaamste gebod: voorkom ergernis en hinder voor anderen.

Zij, die een flat bewonen kunnen anderen ernstig overlast aandoen wanneer zij de radio zoo hard mogelijk aanzetten terwijl de ramen openstaan.

Kinderen en jongelieden dienen vroegtijdig te worden gewezen op hun medeverantwoordelijkheid tegenover medebewoners en buurtbewoners.

Wanneer vader en moeder hierin het goede voorbeeld geven zal het voor de jeugd dra een vanzelfsprekend iets zijn, dat welopgevoede menschen anderen niet hinderen, noch opzettelijk, noch onopzettelijk.

In dit verband dient ook genoemd te worden het laten spelen van een radio des avonds na elf uur wanneer men in een zeer dicht bevolkt milieu woont.

Wil men des avonds laat nog van muziek of zang genieten dan is hiertegen niets mits - anderen hiervan geen hinder ondervinden. Hoe dit te bereiken is weet ieder zelf het beste.

Rangen en standen.

Voor rangen en standen (voorrang) zie men onder letter T., Titulatuur.

Receptie.

Voor het gaan naar een receptie (verlovings - huwelijks - jubileum e.d.) wordt men niet uitgenoodigd.

Ook zij, die van hun belangstelling niet blijk geven door het zenden van bloemen of geschenken, kunnen ter receptie gaan om de gelukkige(n) te complimenteeren.

Bij een trouwreceptie worden de huwelijkscadeaux meestal in een nevenvertrek uitgesteld. Bij zeer groote en drukke recepties met zeer fraaie en buitengewoon kostbare cadeaux (antiek zilver, goud, juweelen e.d.) verzekere men zich van eenig toezicht, dat zoo onopvallend mogelijk scherp oplet, dat geen onbevoegden met kwade bedoelingen hun slag slaan.

Heerenhandschoenen worden in de hand mee naar binnen genomen indien men speciale visitehandschoenen bezit; (van grijs suède of dun grijs wildleder).

Alle andere heeren-handschoenen: rood bruin nappa, echt of imitatie varkensleer, katoen, gebreide, met bont of wol gevoerde enz. enz. kan men beter in de vestibule achterlaten, als zijnde van te sportieve of te ongekleede allure.

Heeren ontdoen zich van hoed, jas (en evt. van handschoenen). Dames ontdoen zich desgewenscht alleen van den mantel en gaan naar binnen met hoed op en handschoenen aan.

Officieren houden den sabel aan evenals de handschoenen en houden de kepi in den arm, na zich evt. van hun overjas te hebben ontdaan in de gang.

Een knecht of dienstbode opent de deur en is behulpzaam bij het aannemen van jassen en hoeden. Een andere knecht of dienstbode heeft post gevat bij het tafeltje, waarop het boek ligt waarin de bezoekers hun naam zetten.

Bij groote recepties worden de namen der gasten afgeroepen door een derden knecht, die zich vlak bij de kamerdeur heeft geposteerd.

Het is de taak der bruidsmeisjes, de gasten nadat deze het bruidspaar en de familie hebben begroet naar de cadeaux te geleiden, verder presenteerden de bruidsmeisjes bruidssuikers en koekjes, soms ook thee en port of sherry, maar de dranken worden meestal door knecht of dienstbode rondgediend.

(De thee in kopjes geschonken met suiker en melk gereed staande op het presenteerblad).

Voor bruid en bruidegom wordt meestal een hoek van de kamer vrijgemaakt, waar men een achtergrond van palmen en bloemstukken opstelt. (Voor opstelling familieleden zie letter B: Bruiloft).

Nadat men zijn felicitatie heeft afgestoken, eenige bekenden heeft begroet, een verversching heeft gebruikt en evt. de cadeaux heeft bewonderd vertrekt men weer. Het is niet noodig op een receptie te gaan zitten.

Is men zeer goed bekend met gastheer en gastvrouw, dan zegt men nog even goeden dag alvorens te vertrekken mits het niet al te vol is.

Bij het verlaten van het huis, waar de receptie wordt gehouden, wordt geen fooi gegeven aan de(n)gene, die uitlaat.

Bij een receptie ter gelegenheid van een promotie, jubileum e.d. gaat het vrijwel op dezelfde wijze toe. De jubilaris neemt dan met zijn vrouw en kinderen zonder verdere familie de gelukwensen in ontvangst. Ook de dag van een dergelijke receptie wordt meestal besloten met een min of meer uitgebreiden feestelijken maaltijd.

Wanneer een vereeniging recipieert ter viering van een zooveel jarig bestaan, dan wende men zich bij het betreden van de receptiezaal tot het bestuur der jubileerende vereeniging en beginne met de(n) president(e) geluk te wenschen en vervolgens de overige bestuursleden.

Reizen.

In een oud gezegde heet het, dat men niemand kent met wie men niet heeft gereisd.

In deze bewering ligt veel waars: Zoo ergens, dan is er op reis gelegenheid te over om goede en minder prettige karaktereigenschappen te tonnen.

Het prettigste reisgezelschap is: gelijkmatig van humeur, enthousiast zonder ooit luidruchtig te zijn, inschikkelijk en optimistisch bij tegenslag, behept met een vlot aanpassingsvermogen en een zin voor humor, die echter nimmer in onbetamelijke spotlust ontaardt.

De reiziger, wiens dag bedorven is omdat het etensuur in het buitenland later valt dan thuis, wiens humeur bedenkelijk naar storm neigt omdat er geen zitplaatsen zijn in den trein, omdat hij niet bij zijn handbagage kan, omdat de ober in den eetwagen hem niet het eerst bedient, omdat hij een aansluiting mist, hij die moppert omdat het landschap niet zoo mooi is als hij zich had voorgesteld, omdat het uitzicht door mist of regen niet te zien is, omdat de bedden anders zijn dan thuis, omdat hij zich niet kan redden met de taal en voortdurend meent bedrogen te worden ... zoo iemand blijve liever thuis. Reizen zal voor hem nimmer een genot zijn omdat hij niet alleen een schaap met vijf pooten verlangt, maar een duizendpoot met wol er op! - Immers hij zou de schoonheden en verrassingen van de vreemde landen voor zich wenschen gecombineerd met alle gemakken van zijn huiselijke omgeving.

Beschaafde, welopgevoede mensen zullen - wanneer zij op reis gebruik maken van een autobus - geen gezicht trekken alsof

hun een onrecht wordt aangedaan, zij zullen door niets laten merken, dat zij gewend zijn in hun eigen wagen te rijden.

Zij, die op reis kloosters, ruïnen, kasteelen e.d. bezoeken, zullen zich er ten allen tijde voor wachten iets - hoe klein en schijnbaar onbeteekenend het zij - mede te nemen, buiten en behalve hetgeen als souvenir expresselijk daartoe wordt ten verkoop geboden. Men snijdt niet stilletjes een stukje af van een gordijn in de slaapkamer van een beroemden persoon, men plukke niet heimelijk bloemen, noch eigene men zich kleine, onbeschermden voorwerpen toe. Dit alles is buitengewoon onbehoorlijk en streng af te keuren.

De étiquette eischt, dat beschaafde reizigers niet duwen of dringen, noch hun zelfbeheersching verliezen wanneer de dingen een ander verloop hebben dan zij gemeend of gewenscht hadden.

Zij, die met een door een reisbureau samengesteld gezelschap reizen weten tevoren, dat alles volgens een vast programma - waarvan men tevoren kennis draagt - wordt afgewerkt en dat hierin terwille van persoonlijke wenschen of verlangens in den regel niet kan worden afgeweken.

Hij of zij, die ten volle van een reis wil genieten, zal verstandig doen:

- a. niet meer bagage mee te nemen dan noodig is; van teveel kleeven heeft men meer last dan plezier.
- b. de eigen krachten niet te overschatten bij het ondernemen van uitstapjes, wandelingen enz. Niets is vervelender voor de anderen, die nog lang niet moe zijn, dan te moeten terugkeeren omdat één niet verder kan.
- c. zich tevoren zooveel mogelijk te oriënteeren over datgene wat men gaat zien. Het spaart tijdverlies en spijt achteraf, wanneer men aankomend reeds op de hoogte is van hetgeen de moeite waard is om te bezichtigen.

Iedere reis, die geen dienstreis is doch voor ontspanning ondernomen wordt, moet ook werkelijk ontspanning brengen en daarvoor dient de verstandige reiziger zich te hoeden voor het teveel. Er zijn gulzige reizigers, die in een kort tijdsbestek zooveel willen zien en doen, dat zij doodop en prikkelbaar thuis komen met een groote behoefte aan ... rust!

Het behoeft nauwelijks betoog, dat dit niet de juiste manier van reizen is.

Beschaafde mensen, die hun wereld kennen, gedragen zich op reis precies als thuis: rustig, onopvallend, vriendelijk, hoffelijk en hulpvaardig.

Zij zijn practisch en smaakvol gekleed, zonder eenig uiterste van speciale reiskleeding of mode bijkomstigheden, hun bagage kan gerust oud zijn maar is altijd van het goede soort: echt leder, fibre e.d.

Zij, die hotel-etiketten koopen of vragen van hotels waar zij nimmer hebben gelogeerd, om dezelve op hun koffers te plakken en daarmee den indruk van zeer bereisd te zijn te wekken, doen zich kennen als onbeschaafde lieden.

Iedere persoon op reis in een vreemd land, dient te bedenken dat hij zijn vaderland een zeer slechten dienst bewijst, met zich op eenigerlei wijze te misdragen.

Voorbereidingen voor de reis:

Zij, die maar een enkele maal op reis gaan en niet in de omstandigheden verkeerden, dat zij kunnen trekken waarheen zij willen en wanneer zij willen, zullen verstandig doen eerst een degelijk reisplan op te maken, met een kostenberekening en zoon weinig mogelijk aan het toeval over te laten.

De beste manier is eerst vast te stellen hoe lang de vacantie kan duren, wat men kan uitgeven en wat men graag wil gaan zien. Bijv. iemand die graag naar Parijs wil en toch in zijn vacantie aan zee wil zijn, kan met een vacantie van veertien dagen vijf dagen in Parijs en omgeving en negen dagen aan de kust van Bretagne doorbrengen.

Een reisbureau bewijst zoowel ervaren als onervaren reizigers uitstekende diensten. Men heeft slechts den duur der vacantie, het te besteden bedrag en de te bezoeken landstreek te noemen en men krijgt kosteloos een keurig inelkaar gezet reisplan met opgave van treinen, aansluitingen, opgave van benoodigde formaliteiten enz.

Natuurlijk spreekt het vanzelf, dat men aan het reisbureau, dat het reisplan levert ook de opdracht verstrekt voor de biljetten te zorgen, kamers te bestellen, enz.

Zij, die naar het buitenland gaan dienen tijdig te zorgen voor een geldige pas en voor vreemd geld.

Het reisbureau belast zich ook met het reserveeren van plaatsen (achteruit of vooruit, hoek- of middenplaatsen) in den trein en

den eetwagen, hetgeen in het drukke reisseizoen zeer aan te bevelen is.

Ook zij, die gereserveerde plaatsen hebben zullen verstandig doen ruimschoots op tijd aanwezig te zijn voor vertrek van boot of trein teneinde er zeker van te zijn dat de groote baggage ook meekomt en niet met den volgenden trein nakomt, hetgeen lastig kan zijn met aansluitingen en overstappen, douane enz.

Zij, die een bootreis maken zullen verstandig doen na aankomst op de boot eerst hun hut op te zoeken. Vervolgens melden zij zich bij den deksteward om een dekstoel evt. met reisdeken of kussens te huren.

De beste plaatsen aan de zonzijde zijn natuurlijk het eerste weg en ervaren reizigers zijn er dan ook altijd gauw bij. Vervolgens begeeft de reiziger zich naar den eetsalon om te zien waar hij voor de maaltijden een plaats heeft gekregen.

Reist men met een vreemde lijn zoodat men onkundig is van de heerschende gebruiken aan boord, inzake het al of niet verschijnen in avondtoilet e.d. dan informeere men bij den hofmeester of administrateur.

Is men vroeg dan is er nog wel eens iets aangaande de tafelschikking te veranderen of te schikken (met behulp van een fooi!) Bekende personen en voornamen reizigers worden aan de tafel van den kapitein geplaatst. Het geldt voor zeer onbeleefd aan deze tafel op ongeregelde of late uren te verschijnen.

Minder voornamen gasten aan de tafel van den eersten officier e.d. Is men aan de kapiteinstafel geplaatst dan is het strijdig met de étiquette, dat men om een andere plaats verzoekt, daar dit als een eer geldt.

Op sommige schepen wordt een eerste en een tweede service met de maaltijden gehouden net als in den restauratiewagen van den trein. Men denke niet, dat het tweede diner minder is, het late uur is in tegendeel altijd meer in trek als zijnde deftiger.

Zij, die gewend zijn dagelijks een bad te nemen bespreken dadelijk na aankomst met den hutjongen een vast uur.

Het spreekt vanzelf, dat men dadelijk op de eerste waarschuwing naar de badkamer dient te gaan iederen morgen, daar anders de beurt aan een ander is.

Zij, die een hut deelen met een medepassagier(e) dienen er voor te zorgen, dat de hutgenoot(e) nimmer eenig last ondervindt van rondslingerende kleeën, schoenen, openstaande koffers en tas-

schen e.d. Wat men noodig heeft pakke men in een hutkoffer en een tasch, waarvan eerstgenoemde onder het bed wordt geschoven.

Het jonge meisje, dat in gezelschap van haar ouders (of een van hen) reist, kan zich indien noodig alleen in eetwagen of eetzaal vertoonen.

Een welopgevoed jongmeisje - hoe modern overigens - zal zich aan boord van een schip niet afzonderen, alleen of met jongelui - zij zal niet gedurende opmerkelijk langen tijd alleen in rooksalon, biljartkamer of bar verblijven en zodoende ongewenschte personen in de gelegenheid stellen haar aan te spreken.

De étiquette eischt, dat degene onder wiens hoede het jongemeisje reist zich af en toe eens vertoont bij het zwembad, bij dekspeken of wat het is waar zij aan deelneemt.

De étiquette voor het dansen aan boord is dezelfde als voor dansen overal elders, evenals het gedrag van beschaafde personen aan boord niet verschilt van hun wijze van zich elders te gedragen.

Ridderorden en onderscheidingen.

De Nederlandsche Ridderorden zijn:

De Militaire Willemsorde.

De Orde van den Nederlandschen Leeuw.

De Orde van Oranje-Nassau.

De Militaire Willemsorde:

Gesticht door Koning Willem I op den 30sten April 1815 als belooning voor diegenen, welke zich, zoowel bij land- als zeemacht, onderscheiden hebben door moed, beleid en trouw.

Deze orde bestaat in vier klassen, te weten:

Grootkruisen.

Commandeurs.

Ridder 3e klasse. (Gouden kruis).

Ridder 4e klasse. (Zilver).

De decoratie bestaat uit een achtpuntig kruis met wit emaille, waarop met gouden letters de woorden: Moed, Beleid en Trouw; tusschen deze vakken bevindt zich een groen: geëmailleerd Bourgondisch kruis, het geheel gedekt door een Koningskroon.

Het lint is Oranje met twee strepen van Nassau-blauw.

Er is ook een eeresabel voor officieren van het leger, uit te reiken aan reeds gedecoreerde officieren, die zich door daden van dapperheid opnieuw bijzonder onderscheiden hebben.

Orde van den Nederlandschen Leeuw:

Ingesteld door Koning Willem I op den 29sten September 1815, ‘als vereerende onderscheiding voor alle Nederlanders, die bewijzen geven van beproefde vaderlandsliefde, bijzondere ijver en trouw in het volbrengen hunner burgerplichten of buitengewone bekwaamheid in kunst en wetenschappen’.

Deze orde kan in bijzondere gevallen ook aan vreemdelingen worden verleend.

Deze orde bestaat uit drie klassen:

Grootkruisen.

Commandeurs.

Ridders.

Aan de orde is tevens verbonden een eere of z.g. ‘Broeder’-medaille.

De decoratie bestaat uit een wit geëmailleerd gouden kruis met gouden W tussen elk der armen; aan de voorzijden een blauw geëmailleerd medaillon, waarop met gouden letters de spreuk: ‘Virtus Nobilitat’. Aan de keerzijde eenzelfde blauw geëmailleerd medaillon, waarop in goud de Leeuw staat voorkomende in het Nederlandsche Rijkswapen. Boven het kruis bevindt zich een gouden Koninklijke kroon.

Het lint van het Grootkruis (Nassau-blauw met twee Oranje strepen) wordt over den rechterschouder naar de linkerheup gedragen.

Bij de Grootkruisen behooren 8-puntige sterren, waarop zich het kruis bevindt in wit emaille, waartusschen de W.

Deze sterren worden op den linkerborst gedragen.

Het Commandeurkruis wordt aan een lint van 55 m.m. om de hals gedragen. Hierbij hoort een vergroot ordeteeken, te dragen op den linkerborst.

De Orde van Oranje Nassau:

Ingesteld in naam van H.M. Koningin Wilhelmina door H.M. Emma, Koningin Weduwe Regentes, op den 4en April 1892, als vereerende onderscheiding voor Nederlandsche of vreemde burgers, die zich jegens den Nederlandschen Staat of Maatschappij op bijzondere wijze hebben verdienstelijk gemaakt.

Deze orde bestaat uit 5 klassen: Eeremedailles in goud, zilver en brons, ‘Civiel’ en ‘Militair’, t.w.:

Grootkruisen.

Grootofficieren.

Commandeurs.

Officieren.

Ridders.

Het versiersel bestaat uit een wit en blauw geëmailleerd kruis met 8 geparelde punten en een doorlopende groen geëmailleerde lauwerkrans tussen de armen, gedekt door een Koninklijke Kroon.

Alles van goud voor de eerste vier klassen en van zilver voor de 5de klasse.

In het midden van het kruis bevindt zich een blauw geëmailleerd rond schild, omgeven door een wit geëmailleerden rand, beiden omlijst met gouden rand.

Aan de eene zijde op het ronde schild De Leeuw en op den rand in gouden letters de woorden: 'Je maintiendrai'; aan de keerzijde op het ronde schild een met een gouden Koninklijken Kroon gedekte gouden W en op den rand in gouden letters 'God zij met ons'.

Voor Militairen wordt de lauwerkrans vervangen door twee zilveren zwaarden met goud gevest, schuin gekruist achter het ronde schild.

Het lint is oranje tussen twee strepen van Nassau-blauw, deze kleuren gescheiden door een smalle witte streep.

Bij de Grootkruisen behoort een 8 hoekige zilveren ster, te dragen op den linkerborst.

Voor de Grootofficieren een vier hoekige zilveren ster, te dragen op den linkerborst.

Het Commandeurskruis wordt aan de hals gedragen.

Duitsche Orde Balije van Utrecht.

Deze orde werd in het Koninkrijk der Nederlanden hersteld bij de wet van 1815, zoodanig als zij tijdens haar opheffing in 1811 had bestaan.

De orde heeft de rangen:

Landscommandeur.

Coadjutor.

Commandeurs.

Kapittel Ridders.

Ridders - Expectanten.

Zij, die tot deze orde wenschen te behooren, moeten in het bezit zijn van 4 stamdeelen (16 kwartieren) van oude riddermatige huizen of ten minste een tweehonderdjarig adeldom kunnen bewijzen.

De Balije van Utrecht telt slechts ongeveer 30 leden en neemt weinig leden op.

Zeer jong worden aspirant ridders reeds als expectant in de orde ingeschreven om op hun beurt in het kapittel te worden toegelaten.

Voor het ridderschap, zoowel als voor het ridderexpectant-schap is de Koninklijke bekrachting vereischt. (agreatie).

Bij daagsche kleeding wordt in het knoopsgat een zwarte rozet gedragen, al of niet met in het midden een klein Johannieter Kruis.

Bij officieele kleeding draagt men halskruis en borstkruis.

Bij officieele kleeding op de heup de Johannieter Ster.

Commenderij Nederland der Johannieter Orde, opgericht 1909.

Voor toelating vereischt:

50 jaar adeldom en het belijden van den Protestantschen Godsdienst.

De Commenderij heeft zich tot taak gesteld het verplegen van zieken.

Zij maakt deel uit van de in 1852 weder opgerichte Balije Brandenburg der Johannieter Orde.

Zij is verdeeld in Eere- en Rechtsridders.

Souvereine Orde van Malta, Balije Nederland.

De Souvereine Orde van Malta werd opgericht in 1909 te Jeruzalem.

In 1911 werd de Oude Balije in Nederland hersteld.

Men treft aan:

Eere Dame - Grootkruis (H.M.).

Eere Dames.

Leden van Kapittel.

Ridders.

Eere Kapelanen.

De leden van de Orde behooren tot den Roomsche-Katholieken Godsdienst uitgezonderd Eere Dame Grootkruis.

Huisorde van Oranje.

Is ingesteld door H.M. de Koningin in 1905.

De Orde is verdeeld in 5 klassen.

Grootkruis, Groot Officier, Commandeur, Officier en Ridder (1e en 2e Klasse).

Gelijk in rang met de 2e klassen, die der Groot Officieren staan diegenen, wien is toegekend de Gouden Eeremedaillon voor Kunst en Wetenschap, of de Gouden Eeremedaillon voor Voortvarendheid en Vernuft.

De versierselen der Orde, alsmede de Eeremedaillon voor Kunst en Wetenschap en de Eeremedaillon voor Voortvarendheid en Vernuft worden gedragen aan oranje lint.

Zonder aanduiding van een klasse kan voor redding uit levensgevaar een medaillon in zilver worden verleend.

Huisorde van den Gouden Leeuw van Nassau.

Deze orde is opgericht door Koning Willem III in 1858. In 1890 wordt deze uitsluitend huisorde van het Groothertogdom Luxemburg, doch in 1905 in Nederland als huisorde hersteld.

De orde heeft 1 klasse: Ridder.

Andere Nederlandsche onderscheidingen:

Museum Medaillon, (ingesteld 1817) in goud, zilver en brons bestemd voor hen, die door belangrijke schenkingen aan Gemeente of Rijk zich verdienstelijk hebben gemaakt.

De Ruyter Medaillon, (ingesteld 1907) in goud, zilver of brons bestemd voor hen, die zich door verdienstelijke daden voor de Nederlandsche Scheepvaart hebben onderscheiden.

Medaillon van het Roode Kruis (1910), ingesteld voor belangrijke verdiensten in of jegens de Vereeniging 'Het Nederlandsche Roode Kruis' bewezen verdeeld in kruis van verdienste en medaillon van verdienste in zilver en brons.

Draagpenning voor Menschlievend Hulpbetoon, ingesteld 1822, bestaat in drie klassen: Goud, zilver en brons.

De Watersnood Medaillon (1855) in zilver en brons.

Onderscheidingsteeken voor eervollen langdurigen Nederlandschen werkelijken dienst als officier (1844), bestemd voor 15 en meer jaren dienst; is van verguld zilver.

Het Mobilisatie Kruis in brons heeft geen klassen. Ieder, die ge-

durende de mobilisatie 1914-1918 op eenigerlei wijze militaire diensten heeft verricht, is gerechtigd dit te dragen.

Het Witte Mobilisatie Kruis wordt uitgereikt door een vereeniging, is van verzilverd brons en is bestemd voor niet-militairen, die zich tijdens de mobilisatie 1914-1918 voor de militairen verdienstelijk hebben gemaakt.

Onderscheidingsteeken voor langdurigen trouwen militairen dienst (1904) voor Nederland, 1825 voor Nederlandsch Indië en 1845 voor de Koninklijke Marine, bestemd voor vrijwillig dienende militairen beneden den rang van officier, ter belooning van langdurigen trouwen dienst (6 - 12 - 24 - 36 jaren dienst).

Eereteeken voor belangrijke krijgsbedrijven (1869).

Vierdaagsche Kruis en **Olympisch Kruis** worden wel op uniform gedragen, doch niet op burger tenue.

H. Gregorius de Groote. a. Ridder, b. Commandeur en c. Grootkruis aan lint rood met 2 gele streepen (alleen voor mannen).

Pro Ecclesia et Pontifice in zilver en goud (ook voor dames). Deze beide laatste orden worden geschonken door Z.H. de Paus en zijn dus buitenlandsche orden.

Men draagt een strikje of stokje als ridder, een rozet als officier in een orde (dus ook combinaties zijn mogelijk).

Sommige mensen dragen ook wel knoopsgatversierselen op de overjas. Hoewel niet incorrect is dit niet aan te bevelen. In België is dit echter algemeen gebruik).

Een ordelint van schouder naar heup, dus een 'Groot Kruis' lint wordt behalve op rok ook op ambtscostuum of toga gedragen.

Bij een zeer officieele receptie kan men op jacquet miniatuurkruisen op de revers dragen (bruiloft b.v.). Dit wordt echter uiterst zelden gedaan.

Bij een diner of avondbijeenkomst alléén op rok (men ziet in Nederland wel eens miniaturen op de smoking dragen; dit laatste is echter verkeerd, want alleen een rok geldt als officieele kleding).

Op ministers audiënties dragen alleen militairen kruisen e.d. Civiele personen dragen in knoopsgat rozet of strik. Voor audientie aan het hof hangt dit af van de uitnodigingskaart.

Wanneer men meer dan één ridderorde draagt, worden deze naast

elkaar gemonteerd, hangende aan de lintjes of zonder de linten aan een kettinkje.

Men draagt de versierselen op den linkerborst, in zoodanige rangorde, dat de voornaamste het meest naar het hart hangt en dan aflopend naar de linker zijde. Nederlandsche Orden gaan vóór de buitenlandsche.

De volgorde is:

Militaire Willemsorde, Huisorde van Oranje, Nederlandsche Leeuw, Orde van Oranje Nassau, Officieren Dienstkruis en Mobilisatiekruis. Daarna verdere Nederlandsche onderscheidingen waarna de buitenlandsche volgen, wederom te beginnen met de voornaamste hiervan geheel rechts.

Nederlandsche decoraties moet men zich sedert 1923 zelf aanschaffen.

Alleen de z.g. eeremedailles in goud, zilver en brons, verbonden aan de Oranje-Nassau orde, worden in bruikleen verstrekt.

De buitenlandsche decoraties worden voor het meerendeel in bruikleen gegeven door de betreffende regeeringen.

Bij overlijden moeten de nabestaanden deze aan de consulaten of legaties terugzenden. (Tenzij in de statuten anders is bepaald). Nederlandsche orden worden na overlijden teruggestuurd aan den kanselier van de orde.

Bij rouw worden door niet-militairen geen decoraties gedragen. Alvorens een oordeel over een veroordeelde uit te spreken, zal de burgerlijke rechter of de voorzitter van den Krijgsraad den beschuldigde eventuele decoraties doen afleggen.

Het recht tot het dragen van een verkregen eereteeken gaat verloren:

- a. door het ondergaan van de straf van degradatie.
 - b. door niet-eervolle verlating, op welke wijze ook, van den dienst.
 - c. door veroordeeling bij rechterlijke uitspraak, voor geen cassatie meer vatbaar.
- I. tot een onteerende straf.
 - II. tot een correctioneele straf ter zake van eenvoudige diefstal, eenvoudige bankbreuk, misbruik van vertrouwen, oplichting of valsheid in paspoorten, reisorders en getuigschriften; en
 - III. tot vervallenverklaring van den militairen stand.

Bij het verwerven van een buitenlandsche onderscheiding kan men den betrokken gezant zoowel schriftelijk als mondeling bedanken,

met het eerbiedig verzoek dezen dank aan zijn staatshoofd te willen overbrengen.

Eermedailles mogen uitsluitend aan het lint worden gedragen. Ontvangt men een Nederlandsche Orde, dan zende men een brief met dankbetuiging aan H.M. de Koningin voor de verleende onderscheiding.

Ontvangt men een buitenlandsche onderscheiding dan richt men een verzoek aan H.M. de Koningin, toestemming tot het dragen der versierselen te willen verleen. Dit verzoek moet vergezeld gaan van het schriftelijk bewijs van toekenning der buitenlandsche orde.

Bij een officieel bezoek van een buitenlander of bij een officieel bezoek aan een buitenlandsche gezant draagt men alle orden, in de volgorde zooals boven aangegeven. Wenscht men niet alle orden te dragen, dan alleen, indien men in officieel tenue is, het kruis van het betrokken land; bij onofficieel tenue het knoopsgatversiersel.

Rookten.

Ook voor rookers bestaan er ongeschreven wetten, die men met den naam *étiquette* pleegt aan te duiden.

Deze ongeschreven wetten zijn er op gericht anderen schade, ongemak of aanstoot te besparen. Zij bestaan dan ook voor een overgroot deel uit dingen-die-men-niet-doet.

Oudere en conservatieve lieden (hetgeen lang niet altijd hetzelfde is!) nemen eerder aanstoot dan jongeren en modernen.

Toch zijn er sommige houdingen, waaraan ieder weldenkend beschaafd mensch zich ergert en die indruischen tegen alle *étiquette*. De hieronder gegeven wenken zijn ten deele ook voor vrouwen bestemd.

Kom nimmer met een sigaret of sigaar in de hand of in den mond een ontvangkamer van een gastvrouw binnen.

Rook nooit in een ziekenkamer, noch in musea, winkels, garage of kerk, noch voor een loket in een postkantoor, bank e.d.

Rook bij voorkeur ook niet op de heide of in het bosch teneinde het geenszins denkbeeldig brandgevaar te beperken.

Zoo men op genoemde plaatsen al rookt betrachte men de uiterste voorzichtigheid: doove evt. peukjes terdege met den hak en stoppe ze in den grond.

Mors niet met sigaren- of sigarettenasch op kleed of tapijt.

Mocht U dit onverhoopt gebeuren neem dan een lucifersdoosje, trek het doosje halverwege uit het hulsel en schuif het hulsel over de gemorste asch, zodat de bodem onder de asch komt, welke zich nu gemakkelijk laat verwijderen.

Leg nooit lucifers, sigaretteneindjes e.d. op dessertbordjes, thee of koffieschoteltjes e.d. Zoek een aschbakje en als er geen is vraag er dan om.

Leg evenmin een brandende sigaar of sigaret op den rand van eenig meubelstuk, ook niet voor een enkel oogenblikje. Niemand is U dankbaar voor ingebrande vlekken, die spoediger ontstaan dan gij meent.

Bij het wegwerpen van nog smeulende sigaren- of sigaretteneindjes doove men deze eerst ter dege alvorens ze weg te werpen. Een ongeluk zit in een klein hoekje en zoo menige brand is ontstaan door onachtzaamheid.

Neem alvorens iemand op straat te groeten pijp, sigaar of sigaret uit den mond.

Rook nimmer tijdens het dansen.

Druk nimmer een sigaret uit tegen een tafel, lamp, mes, muur, meubel e.d. Iedereen heeft een schoenzool en bijna overal zijn aschbakjes.

Indien men eigen sigaren of sigaretten wenscht te rooken ten huize van zijn gastheer of als gast van een ander in café of restaurant, dan vrage men hiertoe eerst verlof (met gast in café of restaurant wordt hier bedoeld: iemand, die speciaal is uitgenoodigd voor lunch, diner of thé-dansant en niet iemand, die even aan eens anders tafeltje komt zitten).

Welgemanierde personen rooken niet gedurende de maaltijden tenzij aan een groot diner, waar vaak midden in een pauze wordt gehouden en vaak een sigaret wordt gerookt na het gevoelte.

Een heer, die in den trein in een rook-coupé zit zal alvorens te rooken aan eventueel in de coupé aanwezige dames, verlof hiertoe vragen, ook al is hij officieel volkomen gerechtigd tot rooken.

Ook de kettingrooker(ster) behoeft geen met tabaksgeur bezwangerde adem te hebben, noch naar rook riekende kleeren en haren, noch bruin getinte vingertoppen. Dit alles is even hinderlijk als onbeschaafd. (Het gebruik van tandenborstels - open ramen -

kleerenschuiers en puimsteen werd met zeer bepaalde doeleinden uitgevonden).

Het geldt voor zeer ongemanierd om te rooken als men:

In een gesloten auto gasten vervoert.

Een dame op straat begeleidt (tenzij men buiten of aan het strand wandelt).

Terwijl men met iemand praat.

Terwijl men in een wachtkamer van dokter of tandarts of - voor een sollicitatie - van een werkgever vertoeft.

Als men zich bevindt in gezelschap van een oudere of hooger geplaatste persoon, die niet rookt.

Wenscht men als gast zijnde het eigen merk sigaren of sigaretten te rooken dan is dit slechts mogelijk bij tamelijk goede bekende en dan nog alleen na hiertoe verlof te hebben gevraagd.

Hij of zij, die in gezelschap van een of meer anderen wenscht te rooken, dient ook de(n) ander(e)(n) te presenteren.

Rouw.

In het sterfhuis worden zoodra er een sterfgeval heeft plaats gehad de gordijnen neergelaten. Deze blijven gesloten tot na de begrafenis.

De naaste buren en de overburen sluiten beleefdheidshalve de gordijnen op den dag van de begrafenis tot na terugkeer der rouwkoetsen van de begraafplaats. In het sterfhuis worden de gordijnen op den begrafenisdag na de begrafenis slechts halverhoogte opgehaald.

Rouw voor echtgenooten, ouders en kinderen duurt 18 maanden, waarvan 6 maanden zware rouw, zes maanden halve rouw en zes maanden lichte rouw.

In sommige gedeelten van het land is dit: drie maanden zwaar, zes maanden half, zes maanden licht: dus 15 maanden in totaal. De gebruiken in deze zijn veelal afhankelijk van plaatselijke of gewestelijke gewoonten.

In sommige streken wordt gerouwd 1 jaar en zes weken zwaar, gevolgd door 1 jaar en zes weken lichte rouw voor zeer nabestaanden en een half jaar en zes weken voor familie in den tweeden graad. (Vroeger werd voor echtgenooten en ouders 2 jaar rouw gedragen).

De rouw voor broers, zusters en grootouders duurt een jaar en zes

weken: zes weken zwaar - zes maanden half en zes maanden lichte rouw.

Dames in zwaren rouw dragen de kripsluier tot op den rokzoom, in halven rouw tot aan de knieën en in lichten rouw kort of naar achteren over den hoed geslagen.

Zij, die van zwaren rouw overgaan naar halven en later naar lichten rouw, dienen ook hun zwart omrand briefpapier en dito zakdoeken aan te passen aan het opvolgend stadium.

Bij rouwkleeding wordt geen goud gedragen, noch juweelen. Alleen parels kunnen bij rouw worden gedragen, echter niet bij zwaren rouw. (alleen zwarte parels).

Bont valt buiten rouw: bruin of grijs bont mag bij rouw worden gedragen mits het niet te modieus van snit zij. Zij, die in zwaren rouw gaan zullen dit vanzelf vermijden.

Daar waar nog krip wordt gedragen geldt voor zware rouw voor mantels: een rand langs den zoom van 50 c.m. breed: op de mouwen een rand van 10 c.m., terwijl de kraag geheel van krip wordt vervaardigd. Voor mantelpakken: een rand van 50 c.m. langs den rokzoom en een rand van 20 c.m. onder langs den mantel. Langs de mouwen een rand van 10 c.m. en de kraag geheel van krip. Voor japonnen kan men volstaan met een krip garneering, die de heerschende mode min of meer volgt. Rouwkleeding dient uit te munten door soberheid. Eenvoud en strenge lijnen zijn hier op hun plaats.

Daar waar nog kleederdrachten worden gedragen (Volendam, Marken, Spakenburg, Huizen enz.) gelden aparte regels. Zoo wordt bijv. op de Veluwe door de vrouwen, die in den rouw zijn, bij zwarte kleeen altijd een witte muts gedragen. De mannen, die altijd in het zwart zijn, toonen den rouw door een zwart tulen strikje aan de pet. In Bunschoten kan de kenner aan de kleur van de schouderdoek zien voor welke familiegraad de draagster rouwt, enz. enz.

Heeren in zwaren rouw dragen zwarte kleeen, zwart colbert met dito pantalon, zwarte das, dito overjas, wit overhemd met zwarte of parelmoerknoopjes en een hoge rouwband om den hoed (zwarten bolhoed, deukhoed of hoogen hoed). Een band, die op 1. c.m. (van boven) na den ganschen bol bedekt: zwaarste rouw (weduwenaar); een band die 2 c.m. van den bol onbedekt laat: zware rouw (ouders, schoonouders); een band ter halver hoogte: voor broers, zusters of kinderen (tevens voor halven rouw); een

band van 3 à 4 c.m. hoog voor ooms of tantes, neven, nichten enz. (tevens voor lichten rouw).

Gedurende de eerste zes weken van zwaren rouw gaat men nergens heen buitenshuis behalve naar de kerk.

Zakelijke vergaderingen kan men ten allen tijde bezoeken.

Gedurende den halven rouw kan men slechts familiefeestdagen bezoeken, zooals verjaardagen bijv. (geen bruiloften). Ook een enkel concert kan men bijwonen.

Een uitzondering op dezen regel vormt het feit, dat iemand ambtshalve een bruiloft of jubileum bijwoont (als directeur, chef e.d.).

De rangorde der plaatsen in de volgrijtuigen is:

De voornaamste persoon achterin rechts.

De volgende voorn. pers. achterin links.

De daarop volg. pers. tegenover den eerste.

De vierde pers. tegenover den tweede.

In een auto waar men achter elkaar zit is de volgorde:

Eerste pers. achterin rechts.

Tweede pers. achterin links.

Derde pers. vóór den eersten pers.

Vierde pers. vóór den tweeden pers.

Sentimentaliteit en sensatie.

Zoowel sentimentaliteit als sensatie is onvereenigbaar met het begrip goede vormen.

Het begrip sentimentaliteit wordt meestal vereenzelvigd met een oude juffrouw, die op overdreven wijze praat over en tegen haar hond, poes of kanarie, maar het zijn niet alleen oude juffrouwen, ook de jongere generatie maakt zich schuldig aan sentimentaliteit heden ten dage: Want wat is overdreven vereering van de helden van het witte doek, van voetbal-, tennis- en andere sterren anders dan een andere vorm van de zoo belachelijk gevonden vroegere sentimentaliteit?

Zooals eerder is opgemerkt is alles wat 'te' is, strijdig met de étiquette en sentimentaliteit (dwepen, verafgoden, zuchten, smachten, verheerlijken e.d.) is ten eenenmale een teveel aan sentiment, dat zoo al ondergaan, nimmer mag worden getoond in gezelschap.

Er is weinig wat anderen zoo irriteert als de sentimenteele relazen

van moeders over hun kinderen, of de eindeloze loftuitingen van hondenbezitters over hun viervoeters e.d.

Ontoelaatbaar in het publiek zijn vanzelfsprekend ook alle uitingen van sentimentaliteit als daar zijn: Iemands hand vasthouden, iemands arm streelen, de arm om iemands schouder of taille leggen, over iemand heen hangen, tegen iemand aanleunen en tenslotte iemand liefkoozen.

Zij, die prijsstellen op goede omgangsvormen zullen dit alles strikt vermijden.

Sensatie is een ander woord voor opzien, opschudding, verwondering en de zucht naar sensatie, die in onzen tijd bedenkelijke vormen begint aan te nemen, is de honger naar het buitennissige, het ongemeene, het erge, het hevige, dat men tracht te vervangen door het opblazen van onbenulligheden tot schrikkelijke gebeurtenissen.

De zucht naar overdrijving, die aan deze onplezierige eigenschap ten grondslag ligt is allen beschaafde lieden vreemd: Rustig en weloverwogen zullen zij huns weegs gaan zonder zich in welk opzicht ook aan grove overdrijving, aan het verspreiden van alarmeerende berichten of het aanwakkeren van vreesaanjagende berichten schuldig te maken.

Het strijdt tegen de *étiquette* zich te verlustigen in schandaaltjes, kletspraatjes, kwaadsprekerijen, schande en ongeluk van derden. Beschaafde lieden houden zich niet bezig met dergelijke onderwerpen, omdat zij beter en belangwekkender onderwerpen hebben om over te praten.

Spel en sport.

Voor alle spel en alle sport, bedoeld in den aller ruimsten zin, bestaat een en dezelfde code van goed gedrag en *étiquette*; deze code is samen te vatten in twee woorden: Weest sportief!

Er zijn weinig woorden, die zoo ergerlijk misbruikt worden, waaraan zooveel averechtsche beteekenissen worden toegeschreven als aan het woord sportief.

Om er maar enkele te noemen:

Sportief beteekent *n i e t*: Luidruchtig, ongemanierd, vrijgevochten noch caricaturaal uitgedoscht, terwijl de sportmaniak het aller eerste begrip van sportiviteit mist.

Sportief zijn beteekent: Zelfbeheersching bezitten en zelfdecipline, onzelfzuchtig zijn en loyaal (goed kunnen verliezen, zich verheugen in andermans succes en overal en ten allen tijde de regels van het spel strikt eerlijk in acht nemen).

Door woord noch blik verraaft de sportieve speler zijn innerlijke triomf bij winnen noch zijn diepe teleurstelling bij verliezen. De sportieve speler tracht nimmer zijn verlies door noodelooze lange redenaties te verklaren (lees: te verontschuldigen) evenmin zal hij uitweiden over de manier waarop en hoe hij won.

Maar sportief zijn is ook nog iets anders: het beteekent ook en niet in de laatste plaats: een degelijke voorgeoefendheid in de sport of het spel, waaraan men wil deelnemen. Het is even pijnlijk als onaangenaam voor goede spelers - het doet er niet toe om welke sport of welk spel het gaat - te moeten spelen met een krukkebeen, die geen recht heeft het plezier van anderen te bederven.

Alvorens men zich dus waagt aan medespelen hetzij aan boord, hetzij in club, hotel of besloten gezelschap, zorg men ervoor tenminste een middelmatige speler te zijn. Heeft men het zelfs zoover niet gebracht, dan vergenoeg men zich met toekijken.

Spreeken in het openbaar.

Spreeken in het openbaar valt niet ieder ten deel en toch zou het zoo heilzaam zijn wanneer er op de scholen aandacht aan werd geschonken.

Hij en zij, die gemakkelijk spreken, zijn zij, die een vlotte woordkeus hebben, die niet verlegen zijn en die weten waarover zij praten.

Het zijn de benijdenswaardige menschen, die er 'de hand niet voor omdraaien' om bij een jubileum een speech af te steken voor den jubilaris of om te bedanken als zij zelf de hoofdpersoon zijn, het zijn zij, die bij het overhandigen van gezamenlijken geschenken, bij het viere van een feest bij doop, huwelijk, verloving of begrafenis hun woordje zeggen en het goed zeggen omdat zij er aan gewend zijn.

Slechts zeer weinigen bezitten de natuurlijke gave van spontaan voor de vuist weg te spreken. Zij, die het er goed afbrengen zijn bijna altijd zij, die door oefening getraind zijn.

Vaders, moeders en opvoeders zouden verstandig doen kinderen

van tijd tot tijd hun ervaringen te laten vertellen wanneer de familie bijeen is en er dus vanzelf een gehoor is.

Geen kritiek is zoo gezond, zoo raak en doeltreffend (en wreed!) als de kritiek uit den huiselijken kring.

Zij, die vanaf een podium of spreekgestoelte in het openbaar moeten spreken - al zijn het slechts enkele woorden van dank - dienen te bedenken, dat rust, kalmte, duidelijke articulatie (uitspraak van de woorden) en eenvoud hen al een heel eind op weg helpen.

Dat zij, die niet gewend zijn te spreken datgene wat zij te zeggen hebben zoo simpel en duidelijk mogelijk zeggen, liefst in korte zinnen, waarmede men lang niet zoo spoedig 'in den knoop raakt' als met eindelooze langademige tirades, waarvan men het begin is vergeten wanneer men moeizaam aan het einde is gekomen.

Te zacht spreken is een algemeene fout van beginnelingen evenals te snel spreken. Zij, die een dronk willen instellen (toast) aan een feestmaaltijd kunnen vooral als er veel sprekers zijn en zij pas laat aan de beurt komen heel goed volstaan met te zeggen: Dames en heeren de oprechtheid van mijn gelukwensen en de diepte van mijn gevoelens zijn omgekeerd evenredig aan de lengte van mijn speech. Ik stel voor een glas te ledigen op het welzijn van ... enz. (of iets dergelijks).

Zij, die werkelijk een redevoering of een toespraak willen houden, dienen deze nagenoeg volledig van buiten te kennen en den te spreken tekst zoolang hardop te repeteeren (voor de duidelijkheid, voor den duur, voor het gebaar, voor de articulatie, voor den inhoud, voor de stembuiging, enz.) dat deze als het groote moment is aangebroken als het ware 'gesneden koek' is, en zij van het papiertje zoo weinig mogelijk gebruik behoeven te maken.

Men bedenke, dat een speech nooit 'voorgelezen' mag klinken, doch uitgesproken dient te worden op den toon waarop men een gesprek pleegt te voeren.

Zij, die in het publiek spreken, dienen te zorgen voor een aangenaam stemtimbre, (toonhoogte) een beschaafde, zuivere uitspraak van de taal, voor een vloeiende woordstroom, die niet wordt onderbroken door een hulpeloos gestamel en voor een inhoud, die boeiend genoeg is om naar te luisteren.

De korte toespraak, die aan deze eischen beantwoordt, is verre

te verkiezen boven de lange redevoering, die hortend en haperend wordt afgestoken.

Tenslotte dienen zij, die in gezelschap of vanaf een podium spreken eraan te denken, dat zij beurtelings de verschillende onderdeelen van het gezelschap moeten aankijken ten einde den schijn te vermijden als zouden zij zich slechts tot één persoon of één deel van het gezelschap richten.

Tact.

Tact is de niet nader te omschrijven eigenschap, die weinigen in U opmerken als gij haar bezit en waar iedereen over struikelt als gij haar mist. Tact is de gave, die iemand in staat stelt anderen moeilijke, pijnlijke of onaangenaam verrassende oogenblikken te besparen, gepaard gaande aan de welbewuste doelstelling deze opzet te verwezenlijken.

Tact laat zich niet omschrijven. Men kan er geen recept en geen voorschrift voor geven omdat tact onmiddellijk voortspuit uit een groot, warm menschlievend hart, dat de beste rem is voor hinderlijke nieuwsgierigheid, onhandige vragen, kwetsende opmerkingen en gedachtelooze wreedheid, waarmede men anderen kan wonden zonder het te willen.

Tact is niet iets, dat uitgaat van de hooger naar de lager geplaatste of van de oudere naar de jongere. Tact is vooropgezette welwillendheid van allen - jegens allen; geen passieve welwillendheid maar actieve, die zich daadwerkelijk uit in alle woorden en alle daden van hem of haar, die tact bezit.

Een gefortuneerde gastvrouw, die tegen een arme vriendin (die een uur loopt om haar te bezoeken omdat zij het tramgeld niet kan missen) zegt: het geld voor de tram zal ik je teruggeven als je komt hoor, die paar dubbeltjes beteekenen voor mij toch niets - zoo'n gastvrouw geeft blijk van een groot gebrek aan tact.

Had zij tact bezeten dan zou zij tegen de arme vriendin gezegd hebben: wat prettig voor je dat je zoo flink kunt wandelen, dat moet heerlijk zijn ... En bij het vertrek zegt zij: - nu heb ik je zoolang hier opgehouden dat je veel te laat thuis zult komen als je nog dat eind moet lopen. Het was zoo gezellig dat ik aan geen tijd gedacht heb. Nu moet je mij ook toestaan je op een trammetje (of taxi) terug te fuiven.

(Veelal prefereert een arme gast dat boven het thuisbrengen met

de eigen auto, hetgeen weer de verplichting oplegt een fooi te geven aan den chauffeur.

Zij, die vrienden of kennissen willen wijzen op kleine (on)hebbelijkheden, tekortkomingen e.d. dienen dit met de uiterste tact te doen. bij voorkeur door middel van een voorbeeld en altijd zéér terloops. Onder geen enkele omstandigheid is het geoorloofd tegen iemand, die niet tot iemands naaste familie hoort langdurig of bij herhaling uit te weiden over een minder aangename eigenschap. Ook al bezit de persoon wien de aanmerking geldt genoeg tact zulks niet te laten blijken, toch zal hij zich pijnlijk gekwetst gevoelen door een onvermomde terechtwijzing, die niet schertsenderwijze wordt ten beste gegeven.

Tafeldekken en dienen.

Bij het tafeldekken rekent men voor elke gast minstens 50 c.m. ruimte langs de tafel gemeten.

Op de houten tafel wordt eerst een molton kleed gelegd alvorens het tafellaken te spreiden. Bezit men geen moltonkleed dan kan ook een deken dienst doen mits niet te dik. Gebruikt men twee kleine moltonkleeden als onderleggers, dan zorg men ervoor dat niet de zoomen op of tegen elkaar komen.

De zoomen moeten er in dat geval worden afgeknipt teneinde geen zichtbare verhooging te veroorzaken in het midden van de tafel. Het tafellaken moet zoowel aan de korte als aan de lange zijde van de tafel minstens 15 c.m. (liefst meer) overhangen.

De borden mogen niet vlak tegen den tafelrand aan staan. Men zorg voor enkele centimeters tusschenruimte (ruim een vingerdikte van den rand af).

Op iedere plaats wordt een bord gezet, waarop een klein kleedje; dit is een z.g. plaatsbord of onderbord, dat pas aan het einde van het diner wordt weggenomen en waarop de eetborden worden geplaatst.

Bezit de huisvrouw niet zooveel borden, dan kan zij het onderbord van het soepbord (soepborden worden nimmer zonder onderbord op tafel gezet) laten dienst doen voor het volgende gerecht, hoewel feitelijk wegnemen en verwisselen tegen een gewarmd bord behoort.

Rechts van het bord komt de messenlegger, waarop alleen de punt van het groote mes komt te rusten. Het mes wordt neergelegd met de scherpe zijde naar het bord gekeerd. Naast het mes komt de

soeplepel en links van het bord de vork. (indien noodig twee messen en twee vorken naast elkaar).

Bij diners wordt vaak de messenlegger weggelaten, daar men toch bij iederen gang weer schoone vorken en messen geeft.

Men kan 'open' dekken en 'dicht' dekken d.w.z. open dekken is met de punten van de vork en de holle zijde van den lepel naar boven en dicht wil zeggen: met den rug van de vork en de bolle zijde van den lepel naar boven.

Groot en klein dessertzilver dient op dezelfde wijze neergelegd: alles open of alles dicht.

Men dekt zóó, dat het eetgerei, dat het eerst aan de beurt is om gebruikt te worden, aan de buitenzijde ligt gerekend van het bord af.

Geeft men dus voor de soep hors d'oeuvre, dan wordt rechts van den soeplepel (ook wel gekruist op het kleine bord waarvan de hors d'oeuvre gegeten wordt) een klein couvert gelegd en links naast de vorken een vischcouvert. Men kan dit als couvert neerleggen of het mes rechts en de vork links.

Bestaat het menu uit: hors d'oeuvre, soep, visch, vleesch gevogelte, toespis, beschuit met kaas en fruit dan dekt men aldus: rechts van het bord: de messenlegger met twee groote messen, naast de messen en het vischmes de soeplepel.

Links van het bord: een kleine lepel voor compôte, twee groote vorken voor vleesch en gevogelte, daarnaast de vischvork. Dwars boven het bord (met de steel naar rechts van den zittenden persoon) ligt een klein mes, met den scherpen kant naar het bord gekeerd, daarboven een kleine vork (voor kaas en beschuit), daarboven een dessert lepel voor ijs of pudding. Fruitmesjes en -vorkjes worden meestal op het fruitbordje gelegd. Hierop eerst een kleedje, waarop $\frac{1}{3}$ gevulde vingerkommetje met lauw water staat. Het fruitmesje wordt naast het vingerkommetje gelegd met de scherpe zijde naar het bakje toegewend.

Wanneer het fruitbord voor den gast wordt neergezet ligt het fruitmesje ter rechterzijde van het kommetje.

De servetten worden zoo eenvoudig mogelijk gevouwen op de borden gelegd, al of niet met een dinerbroodje of soepstengel er bovenop of er tusschen.

Ingewikkelde figuren, torens e.d. van de servetten gedraaid doen teveel aan café of restaurant denken en gelden in het particuliere huis niet als een bewijs van goeden smaak.

Achter het dessertzilver worden de glazen gezet, hetzij midden tegenover het bord, hetzij een weinig rechts hiervan in schuine lijn.

Vingerkommen worden niet meer tevoren op tafel gezet.

Ook als er geen water geschonken wordt zette men een waterglas en een wijnglas - of meerdere wijnglazen als men meer dan één soort schenkt - neer.

Het geldt als onwellevend om méér glazen of zilver op tafel te zetten dan men noodig heeft voor het verorberen van de geboden spijzen en dranken.

Op een lange tafel plaatse men indien men deze bezit vier kandelaars of twee meer-armige kandelaars. In het midden wordt òf een fruitschaal òf een bloemstuk òf een drijfbak met bloemen geplaatst. Men zorg ervoor, dat de tafelversiering steeds laag blijve want het is zeer hinderlijk voor de gasten als zij om een bloemenvaas heen moeten kijken teneinde hun overbuur te zien.

Op een ronde of ovale tafel kan men met twee kandelaars volstaan.

Een kanten kleed, vierkant, ovaal of rond staat fraai onder het middenstuk.

Nog mooier staat een groot zijden damast tafellaken met ingezette filetkant of open dradenwerk. Een dergelijk kostbaar kleed bezitten echter slechts weinigen.

Wat de tafeldecoratie aangaat het volgende:

Bij een eenigszins groot diner worden meestal groene ranken over de tafel gelegd (vanuit het middenstuk) waartusschen levende bloemen worden gestoken, dezelfde als voorkomen in het middenstuk. Is de tafel zeer lang dan wordt meer dan een bloemstuk neergezet: of één langwerpig en twee ronde, of een langwerpig met twee vaasjes of een rond met vier of zes kleine vaasjes. Wat de kleuren der bloemen betreft dient de gastvrouw zich min of meer te houden aan de kleur van servies en eetkamer. Bijv. in een roode eetkamer zal een lila bloemen arrangement heel leelijk staan, evenals een paarsblauwe versiering bij een groenblauw servies. De bloemversiering behoeft niet altijd in een enkele kleur te zijn. Fraaie combinaties zijn b.v. eigele fresia's met blauwe druifjes of: lila met bleekrose lathyrus of: gele en goudbruine chrysanten. Een bruidstafel wordt veelal in rose opgemaakt en niet meer geheel wit zooals vroeger. Toch is een tafel geheel in wit met voorjaarsgroen en zilver prachtig.

Voor een verlovingsdiner is een bonte voorjaarsbloemen versiering toepasselijk: gele, witte, rose, oranje en roode tulpen, witte en gele narcissen, wilgenkatjes e.d.

Heel mooi staan ook rose hyacinthen in bleekblauwe schalen of bakken.

Voor de lunch heeft de gastvrouw de beschikking over fraaie gekleurde damast tafellakens in rose, geel, lichtblauw of groen. Het dinerlaken dient echter smetteloos wit te zijn of bleek crème.

Schoone borden worden links van den gast gegeven en rechts weggehaald.

Schotels worden links van den gast aangeboden. Wijn wordt rechts van den gast ingeschonken.

Op buffet of dressoir dient steeds een bord met een servetje of kleedje gedekt klaar te staan.

Bij groote diners heeft het bedienend personeel witte katoenen handschoenen aan.

Aanbeveling verdient het in de keuken een duidelijk lijstje op te hangen van de volgorde der op te dienen schotels.

Moet men een gast een vork of lepel aanbieden (als er b.v. een is gevallen of vergeten: e.d.) dan wordt voor het aanbieden het bord met servetje gebruikt: vork of lepel worden rustend op het servet aangeboden.

Nimmer biede men een gast iets zoo in de hand aan.

Na de laatste gang vóór het dessert worden de broodkruimeltjes van de tafel met een zilveren (of fantasie) schuier geveegd door degene, die dient, die hiertoe een sierbord in de linkerhand en de schuier in de rechterhand houdt.

Veelal wordt hiervoor een Delftsch blauw bordje en een antieke oud-Hollandsche zilveren tafelschuier gebruikt.

Voor het dessert worden tevens maggi-flesschjes, zout, peper, mosterd en evt. augurken-fleschjes van de tafel verwijderd.

De volgorde is na het gevogelte: pudding of ijs, kaas en beschuit en het laatste fruit en tot slot koffie met likeur en bonbons.

Bij het gevogelte wordt de salade op het bord genomen, terwijl voor de compôte meestal aparte compôteschoteltjes naast de schoone borden worden gezet.

Voor het dekken en dienen voor een feestelijke lunch gelden dezelfde regels als bij een diner.

Het aantal gangen bij de lunch is beknopter, terwijl ook ander soort gerechten worden geserveerd.

Aan de lunch verschijnt nimmer de soepterrine met soepborden, hoewel men zeer goed met een kopje soep kan beginnen (meestal klare bouillon) opgediend in speciale soepkoppen met twee ooren. Bij een lunch worden nooit dinerbroodjes op de borden gelegd. Bij het kopje bouillon wordt een partje citroen en een beschuitje geserveerd.

Bloemen of vruchten worden als middenstuk op de tafel gezet. Kandelaars, ranken groen en losse bloemen op het tafellaken zooals bij een diner blijven bij een lunchtafel achterwege.

Soms wordt tusschen elke twee gasten een zoutvaatje geplaatst. Noodig is het niet. Wenscht een gast zich van zout te bedienen en steekt er geen lepeltje in het zoutvaatje, dan is het correct met de punt van een schoon mes eenig zout te nemen. Bij een uitgebreid diner met bijv. 12 of 14 personen rekent men één bediende op 6 personen. Meestal wordt het zoo geregeld, dat een bediende begint aan den hoek van een der lange tafelzijden en voor zijn (of haar) rekening de gasten langs die zijde neemt, benevens die aan de smalle kant van de tafel zit. Zoo heeft elk de helft.

Zit aan een maaltijd een eeregast aan voor wie(n) het diner gegeven wordt of een eere-paar (bruidspaar, jubileum enz.) dan wordt met bedienen begonnen bij de eere-gast(en). Wordt eenzelfde schotel voor de tweede maal gepresenteerd, dan beginne men bij de gastvrouw, die er altijd iets van zal nemen, teneinde het voorbeeld te geven en evt. onzekerheid bij gasten, die gaarne nogmaals zouden toetasten, te voorkomen. Ook zeer bewerkelijke of buitengewoon opgemaakte schotels, die het een of ander voorstellen, worden meestal het eerst aan de gastvrouw aangeboden opdat deze een begin kan maken, daar de meeste gasten er voor terugschrikken het mes te zetten in een of ander fraai bouwsel van nougat of pasteikorst e.d.

De manier om den bediende met den vleeschschotel en vlak daarachter den tweede met aardappelen en groenten te laten dienen heeft het nadeel dat de eene helft van de gasten het eten al koud op het bord heeft als de laatste gast aan de overzijde is bediend. De gasten bedienen zichzelf, tenzij men een ervaren dien knecht ter beschikking heeft, die de kunst verstaat de gasten de portie op het bord te leggen. Dit doet altijd min of meer hotelachtig aan. Veelal worden zoowel aardappelen (croquetjes, balletjes e.d.) zoowel als verschillende groenten op den vleeschschotel gerangschikt. Bij minder groote diners waar aardappelen en groenten

afzonderlijk in dekschalen gepresenteerd worden laat men veelal alleen het vleesch in de jus dienen en geven de gasten de dekschalen zelf door van den een naar den ander.

Voor 14 gasten rekene men op minstens drie bedienden: twee met een hoofdschotel (vleesch) en één met groenten en aardappelen. De gastvrouw, die op alles voorbereid is zal voor haar twee dienststers in de keuken twee reserve schortjes klaar hebben hangen voor het geval, dat er een een vet- of sausvlek maakt. Het snel verwisselen behoeft alsdan geen stagnatie in de bediening te veroorzaken. De bediening moet zoo geruischloos mogelijk geschieden. De bedienden praten niet met elkaar. Ook uit de keuken mag geen gekletter van borden, vorken en lepels en geen luid gelach en gepraat doordringen tot in de eetkamer.

Bij huiselijke dineetjes hebben zij, die de gebruikte borden afnemen, aan den linkerarm een afneemmandje. De rechterhand haalt ter rechterzijde van den gast het bord weg (waarop mes en vork), zet dit op den stapel in den linkerarm en steekt mes en vork in het mandje. Wanneer de gasten veel resten op de borden laten, zoodat deze schuin zouden komen te staan, verdient het aanbeveling de resten op het bovenste bord van den stapel te schudden, en het bord onder het onderste bord te schuiven.

Bij groote, deftige diners ontbreekt dit huiselijk attribuut en wordt geen mandje gebruikt. Gebruikte vorken en messen worden dan op het bovenste bord van den stapel gelegd en wel zóó dat de messen dwars onder de vorken worden geschoven, zoodat zij vaster liggen. Hiervoor is eenige handigheid vereischt.

Op zeer groote en deftige diners wordt op de volgende wijze afgenomen:

De dienstster nadert, met een schoon bord in de linkerhand, de zittende gast van rechtsachter. Haalt ter rechterzijde van de gast met de rechterhand het gebruikte bord - waarop vork en mes of den lepel - weg, en geeft vervolgens met de linkerhand ter linkerzijde het schoone bord, waarop al dan niet een schoon couvert. Ligt er n.l. voldoende zilver voor alle gerechten voor de gast gereed, dan zal uiteraard alleen een bord worden neergezet. Het plaatsen van onderborden z.g. plaatsborden, die niet voor het einde van den maaltijd worden weggenomen, is bij deze wijze van afnemen niet strikt noodzakelijk. Daar op deze wijze slechts één gast tegelijk wordt bediend zou het afnemen langer duren, ware het niet dat het opnieuw rondloopen met schoone borden hierbij

komt te vervallen, waardoor het verschil niet zoo groot is. De ideale dien knecht, de onberispelijke dienstbode hooren noch zien schijnbaar iets, van hetgeen er gesproken wordt of gedaan. Wanneer er een toast wordt gehouden, hetgeen meestal tusschen twee gangen in zal geschieden, trekt het bedienend personeel zich zoolang terug uit de kamer.

Tafelmanieren.

Ook de voorschriften voor volmaakte tafelmanieren bestaan uit een serie aanwijzingen van handelingen, die men niet - en andere die men juist wel dient na te laten.

Over het algemeen hebben de waarschuwingen betreffende dingen, die men onder alle omstandigheden dient te vermijden de overhand en daarom willen wij ons daarmee het eerste bezig houden. Zij, die gesteld zijn op goede vormen en manieren (en dit geldt óók voor dagelijksch gebruik in den huiselijken kring!) moeten niet: leunen, noch over de tafel hangen, niet eten met de ellebogen op de tafel geplant, niet met open mond eten, niet smakken, niet slurpen, niet morsen, nimmer met de vingers de spijzen aanraken, niet praten met eten in den mond, niet drinken met eten in den mond, geen eten - ook geen kruimels - uit den mond laten vallen, geen groote happen nemen noch de mond haastiglijk vol proppen, nimmer aardappelen met het mes snijden, niet spelen met het dessertzilver, dat boven aan het bord ligt, noch de steel van het wijnglas tusschen de vingers laten draaien, noch pilletjes draaien van broodkruimels, onder het praten niet gesticuleeren met vork, mes of lepel in de hand en ten slotte: niet prakken! d.w.z. eten fijndrukken met de vork, de verkregen substantie omroeren en nog eens omroeren en ten slotte naar den mond brengen; ook stapele men z'n bord niet torenhoog op. Dat alles is in strijd met de goede vormen.

Alvorens den mond aan glas of kopje te zetten vege men met het servet de lippen af. Een glas met vette monden langs den rand spreekt van iemand zonder tafelmanieren.

Na het eten van zeer vette spijzen (boter, jus e.d.) vege men de lippen af, ook al drinkt men niet.

Bij het plaats nemen zorg men ervoor niet te ver van den tafelrand te gaan zitten. Het servet wordt open gevouwen doch niet heelemaal, het blijft als een lange, smalle driedubbelige reep over de knieën liggen. Het servet wordt nimmer om de hals geknoopt,

noch in het vest gestoken of in de halsopening van de japon. Slechts bij kinderen en zeer ouden van dagen is het toelaatbaar het servet om te knopen of door middel van een kettinkje met twee klemmetjes van achteren te bevestigen.

Bij het eten legge niemand de linkerarm liefkoozend om het bord onder het eten met de rechterhand.

Het hanteeren van het tafelgereedschap:

Het mes wordt in bovenhandschen greep vastgehouden precies zooals men een trapleuning of het handvat van een fietsstuur vasthoudt. *N o o i t* met een opgeheven pink en nimmer zooals men een schrijffen hanteert. Dit zijn dwaze uitvindingen van lieden, die het graag erg mooi willen doen, maar die volstrekt niet weten hoe het eigenlijk hoort. Men houdt het mes in de rechter en de vork in de linkerhand. Ook de vork wordt in bovenhandsche greep vastgehouden met de tanden naar beneden, echter steunt hierbij de vooruit geschoven wijsvinger van de linkerhand luchtig in even gebogen houding op de steel, zonder dat de top van den wijsvinger daarbij lager komt dan ongeveer twee centimeter boven het uiteinde van den steel.

Bij het verorberen van een ragoutachtige (brijachtige) spijs, zooals roereieren, hâché met puree, poulet met rijst e.d. (ook erwten en boonen!) die zonder mes alleen met een vork worden gegeten, houde men de vork in de rechterhand (en een stukje brood voor het optasten in de linkerhand) en hanteere de vork als lepel, d.w.z. met de tanden naar boven.

De lepel wordt vastgehouden zooals men een schrijffen vasthoudt. Bij het nuttigen van pap, ijs en dergelijke half vloeibare spijzen lepelt men naar zich toe doch bij het eten van soep lepelt men van zich af, in het eerste geval met den hollen kant van den lepel, in het tweede geval met den bollen kant min of meer naar zich toegekeerd.

Aanbeveling verdient het den soeplepel niet heelemaal vol te scheppen, teneinde morsen te voorkomen. Bijna niemand kan een boordevollen lepel zóó stil houden, dat er bij het omhoog brengen niet een gedeelte overloopt.

Men eet van den zijkant van den lepel en niet van de punt, daar de eerstgenoemde houding iemand in staat stelt de ellebogen zooveel mogelijk aan het lichaam gesloten te houden, hetgeen bij een goede tafelhouding behoort.

Ook bij het snijden der spijzen dient men er acht op te slaan nimmer met geheven ellebogen vork en mes te hanteeren.

Een soepbord mag even schuin gehouden worden voor het laatste restje mits - men het gedeelte van den rand dat het dichtst bij den etenden persoon is heel even optilt en n i e t het buitengedeelte van den rand. Het laatste hapje dient dus van den etenden persoon af te vloeien en niet naar hem toe.

Een lepel, behoorende bij een kop thee, koffie, chocolade, bouillon of soep late men nimmer na het ledigen van de kop in de kop rusten, doch legge deze met den hollen kant naar boven naast de kop op het schoteltje.

Men vergete niet, dat een lepeltje dient voor het omroeren van een drank in glas of kopje.

Het is ontoelaatbaar de vloeistof in glas of kopje heen en weer te schudden teneinde suiker of een andere substantie ‘mee naar binnen te spoelen’.

Het getuigt van zeer slechte tafelmanieren om van een hoog opgetasten lepel of vork beetje bij beetje af te happen. Alleen een lepel gloeiende soep kan men bij gedeelten eten maar fraai staat dit niet.

Het is strijdig met alle begrippen van *étiquette* om met de linkervuist een vork te omklemmen, die men loodrecht in een stuk vleesch heeft gestoken en met de rechterhand, die het mes houdt er plakken af te ‘zagen’.

Het is evenmin toelaatbaar om het vleesch op het bord eerst heelemaal fijn te snijden, vervolgens groenten en aardappelen bij te stapelen en dan met de vork alleen te gaan ‘oplepelen’.

De juiste manier is: van het vleesch telkens een klein stukje af te snijden, dit op de vork te prikken, hierbij een hapje groenten en een stukje aardappel te voegen, die men met het mes even aandrukt en het hapje zoo naar den mond te brengen.

Terwijl men het hapje kauwt wordt langzaam op het bord het volgende hapje gereed gemaakt, zoodat het nuttigen van een bordvol rustig achter elkaar kan geschieden. Wil men even wachten, om te praten of om te drinken, dan legge men onder het wachten vork en mes gekruist op de spijzen op het bord, maar legge n o o i t de vork en het mes ter weerszijde met juist nog even een punt op den rand van het bord.

Wordt er aan een diner onder het ijs of de pudding een toast uit-

gebracht, dan stake men het eten zoolang en legge den lepel op het bord met den hollen kant naar boven.

Onder geen enkele omstandigheid brenge men ooit het mes naar den mond.

Aardappelen, die men in de saus wil wentelen (uiteraard zal niemand een heele aardappel in den mond steken, dus zijn het altijd stukjes) prikke men nooit aan het mes doch hanteere hiervoor de vork.

Een vischcouvert wordt gehanteerd evenals een mes en vork: het mes in de rechterhand en de vork in de linkerhand.

Vindt men naast het bord alleen een vork voor de visch (bij een gastvrouw b.v. die geen speciaal vischzilver bezit) dan wordt de visch gegeten met de vork in de rechterhand en een stukje brood in de linkerhand.

Het is eveneens correct voor het nuttigen van visch twee groote vorken te geven als men geen vischcouverts of messen bezit.

Wanneer men met de rechterhand alléén eet en de linkerhand niets te doen heeft, dan rust deze laatste naast het bord.

Verder dan het polsgewricht mag de arm niet op de tafel rusten. (In Engeland rust de werkelooze hand op de schoot en zou het onopgevoed zijn zoo men deze naast het bord legde, dus precies andersom als bij ons!)

Vingerkommen dienen om er de toppen van de vingers in te steken (niet de geheele hand!) na het schillen van fruit e.d. Met den bevochtigden wijsvinger of derden vinger van de rechterhand kan men desgewenscht even langs de lippen strijken, die vervolgens evenals de vingertoppen aan het servet worden afgeveegd.

Het afvegen van vingers, waaraan vruchtensap kleeft aan het servet is onbehoorlijk. Een vingerkommetje is niet bedoeld om uit te drinken noch om er den mond mee te spoelen.

Tandenstokers worden in gezelschap niet gebruikt.

Het strijdt tegen de goede vormen voedselresten met water of wijn in den mond te vermengen en aldus 'weg te spoelen'.

Men drinke aan tafel nimmer voor en aler de mond geheel leeg is en de lippen zijn geveegd.

Aan tafel mag nimmer iets worden uitgespuwd.

Mocht het gebeuren, dat men een vischgraat of iets waaraan een bedorven smaak is in den mond krijgt dan brenge men vork of lepel dwars voor de lippen en wippe het oneetbare stuk er rustig en zonder opzien te baren uit, op dezelfde wijze waarop men pit-

ten van gestoofde vruchten, - compôte - op den lepel deponeert. Nimmer worden deze op het bord gespuwd. Pitten van rauw klein fruit (kersen) worden in de tot een kokertje gevormde hand gedeponneerd en op het bord gelegd. Bij het verwijderen van vruchtenpitten op den lepel is het beleefd de linkerhand voor den mond te houden. Dit vestigt echter o.i. meer aandacht dan noodig of wenschelijk is op deze verrichting.

Wanneer de gerechten worden rondgediend legge men na zich bediend te hebben de vork en lepel weer netjes op den schotel d.w.z. zoo dat zij er niet gemakkelijk afvallen en zoo dat zij ook niet in de saus glijden, hetgeen voor een volgenden gast buitengewoon onaangenaam is. Wenscht men van een gerecht niet te gebruiken dan heeft men slechts zacht - neen dank U - te zeggen. In geval men van iets neemt zegt men niets.

Als degene, die rondgaat ook opschept, wordt meestal bij de tweede maal dat een schotel rondgaat gevraagd of men nog wat wenscht.

Het is volkomen correct om in zoo'n geval b.v. te zeggen: - géén kip meer, dank U - alleen nog wat compôte - of indien men van alles nog wat wil: - ja alsjeblieft. -

Wenscht men van een gerecht nogmaals te gebruiken dan legge men na het leegeten van het bord vork en mes gekruist neer: de vork met de tanden naar beneden. Wenscht men niet meer van een gerecht te gebruiken, dan legge men vork en mes naast elkaar met de heften naar zich toe en de tanden van de vork en de holle zijde naar boven gekeerd.

Wanneer men niet van plan is twee soorten wijn te drinken, dan late men deze ook niet inschenken.

Bij het opstaan van tafel evenals bij het zittengaan schuive men den stoel onhoorbaar weg. Hoe minder stoelpooten men hoort van een groot gezelschap hoe beter de manieren!

Zij die vaak in (goedkoope) restaurants eten hebben de gewoonte het eetgerei met het servet af te vegen. Het behoeft nauwelijks betoog, dat dit aan tafel van een gastvrouw hoogst onbehoorlijk is. Het soppen van brood in soep of koek in thee of koffie is ontoelaatbaar en hoort in de kinderkamer thuis.

Desgewenscht kan men een of hoogstens twee kleine dobbelsteentjes brood in de soep doen en deze met den lepel tegelijk met de soep opeten.

Koek mag nimmer in aanraking komen met iets, dat uit kopje of

glas gedronken wordt. Kan men door een slecht gebit een hard dinerbroodje niet kauwen, dan ete men alleen het kruim of vrage om een snede brood.

Wanneer men klaar is schuive men nimmer het bord van zich af (mededeelingen als: ik ben zat - ik kan niet meer e.d. gelden als toppunt van onbeschaafde manieren).

Boven omschreven tafelmanieren gelden in hoofdzaak ook voor kinderen, die buiten en behalve het opgesomde moeten leeren zwijgen wanneer ouderen aan het woord zijn. Aanbeveling verdient het de kinderen tijdens den dagelijkschen maaltijd te laten praten en vertellen. Men leere het kind als het aan tafel iets te vragen heeft terwijl er gasten zijn, vork en mes neer te leggen, op te houden met eten en de moeder vragend aan te zien ten teeken dat er iets is. De moeder dit ziende, zal zoodra doenlijk, vragen wat de kleine heeft, die alsdan met zijn bezwaren of zijn vraag voor den dag kan komen.

Ongemanierd is het wanneer kinderen het hoogste woord voeren, luidruchtig praten of dwars door de conversatie der ouderen heen schreeuwen.

Zij, die ergens ten eten genoodigd zijn voor één maal vouwen hun servet niet op na tafel daar dit uitgelegd zou kunnen worden als een (onbescheiden) wensch om terug te mogen komen.

Iets anders is het wanneer men ergens logeert.

Zij, die het eerste bediend zijn wachten tot de gastvrouw gaat eten met toe te tasten. Tenzij dat deze zegt: niet op mij wachten hoor! of iets dergelijks.

Ook in het gewone dagelijksche leven getuigt dit even wachten op de vrouw des huizes, die zich meestal het laatste bedient - van goede manieren.

Opsomming van eenige spijsen en de wijze waarop zij genuttigd worden.

Artisjokken worden per halve of vierde op het bord gelegd (indien klein van formaat soms een heele). Een artisjok bestaat uit een zachte schijf, waarin dakpansgewijze harde groene bladeren steken. Heeft men zoo'n halve artisjok op het bord met een beetje saus er naast, dan trekke men een voor een de harde oneetbare bladeren er uit met de rechterhand, doope het zachte glazige uiteinde in de saus en zuige het zachte deel er af. Aan een zoo'n groot blad is dus bijna niets eetbaars. Zijn alle bladeren op deze

wijze van het zachte eetbare uiteinde ontdaan, dan houdt men de kern of een deel van de kern over. Hiervan worden met vork en mes de uitsteeksels verwijderd en het overgebleven zachte stuk (dat min of meer naar gekookte selderij smaakt) met vork en mes opgegeten na in de overgebleven saus te zijn gedompeld.

Asperges worden niet met vork en mes gegeten!

Bij de asperges wordt òf hard gekookt ei, nootmuskaat en gesmolten boter gediend òf Hollandsche (gebonden) eiersaus.

In het eerste geval drukt men het ei fijn, strooit er naar verkiezing zout en nootmuskaat over en vervolgens gesmolten boter.

Men heeft nu eenige asperges op het bord benevens een papje van boter en ei.

Met de linkerhand vat men nu een asperge tamelijk onderaan vast bij het harde gedeelte, wentelt de kop voorzichtig in het papje, schuift vervolgens de vork (met de punten omhoog) onder de asperge en brengt deze zoo, met de linkerhand, gesteund door de vork in de rechterhand naar den mond.

Men hapt er een flink stuk af en legt het uiteinde op het bord. Is de asperge bijna tot onder aan toe zacht, dan doopt men het afgebeten gedeelte nogmaals in het papje enz.

Het is geen gewoonte om aan een feestmaaltijd asperges tot het laatste eindje af te eten.

Gestoofde, in stukken gesneden en in eiersaus opgediende asperges, die veelal als groente bij een fijne vleeschschotel dienst doen, worden gewoon met het vleesch met vork en mes gegeten.

Aardbeien worden met vork en lepel gegeten of alleen met de vork. Worden zij opgediend zonder ontdaan te zijn van het steeltje, dan neme men ze bij het steeltje, wentele ze in de suiker en happe de vrucht van het steeltje af.

Kersen worden met de linkerhand bij de steel gevat en naar den mond gebracht waarna men op de met de rechterhand dwars voor den mond gehouden lepel de pit deponeert (of in de tot een kokertje gevormde rechterhand).

Appelen en peren worden met de linkerhand aangevat, waarna men ze met de rechterhand, die het fruitmes hanteert in vier partjes snijdt. Nadat men het fruitvorkje in het vruchtvleesch heeft gestoken schilt men het partje, dat men van het bord omhoog heft. Elk geschild partje wordt na geschild te zijn in drie of vier

blokjes gesneden, nadat men het stukje klokhuis er uit heeft verwijderd.

Bananen worden met de linkerhand aangevat; met de rechterhand, die het fruitmesje houdt maakt men aan een der uiteinden een inkeping, waarna de schil in reepen wordt afgepeld. De geschildte vrucht wordt met een vorkje in mootjes gesneden en verorberd.

Perziken worden in tweeën gesneden overlangs, de helften beurtelings aan de vork geprikt en geschild.

Sinaasappelen kan men afschillen en vervolgens in partjes breken, die men dan met vork en mesje nuttigt na ze in tweeën te hebben gesneden. Men kan ook de vrucht in partjes snijden en deze uit de schil snijden, terwijl het eveneens correct is de vrucht dwars midden door te snijden en het vruchtvleesch rondom los te snijden en uit het bakje te eten.

Gebakken aardappelen, die wat hard zijn uitgevallen worden op de vork (met de tanden van de vork naar boven) gelepeld teneinde te voorkomen, dat de harde stukjes wanneer men er in prikt wegvliegen.

(Vischgraatjes mogen met duim en wijsvinger tusschen de bijna gesloten lippen vandaan getrokken worden).

Bouillon in koppen wordt gelepeld zoolang deze zeer heet is. Na afkoeling kan men de bouillonkop bij een of beide ooren vatten en langzaam met tusschenpoozen leegdrinken.

Broodjes: Voor soepbroodjes aan een diner heeft men veelal een apart klein bordje of schoteltje. Het broodje wordt met de vingers gebroken. Men houdt - als er sprake is van boter - een stukje brood in de linkerhand en botert dat met het mes, dat in de rechterhand wordt gehouden. Een vork komt hier niet bij te pas.

Broodjes geroosterd en belegd met kaas, hard ei, ansjovis e.d. worden met de vingers gegeten vóór tafel in den salon bij de cocktail, maar dezelfde of dergelijke broodjes behoorend bij de hors d'oeuvre worden aan tafel met mes en vork genuttigd.

Cream crackers of toast bij oesters geserveerd, worden op het kleine bordje gelegd of naast het groote bord op het tafellaken. Gebakken dobbelsteentjes brood behoorend bij soep worden ge-

presenteerd in een schaaltje met lepel. Iedere gast neemt een schepje en strooit dit in de soep.

Cocktails worden als borrel gedronken: nooit met een rietje en nooit na tafel.

Doperwten worden als ze groot en melig zijn aan de vork geprikt, als ze klein zijn met de vork (met de tanden van de vork naar boven) gelepeld. Dit geldt ook voor boonen (flageolets, capucijners enz.).

Kievitseieren worden hard gekookt opgediend (d.w.z. zalfachtig) meestal op een bedje van sterkers. (De eieren worden in koud water opgezet met een scheutje azijn tegen het uitkoken, als 't water kookt nog vijf minuten er in laten). Vóór het opdoen afspoelen met koud water.

Een kievitsei wordt gewoon met de vingers gepeld. Vervolgens plaatst men het gepelde ei met de punt naar boven op de palm van de linkerhand en drukt het (van boven naar beneden) plat met de palm (niet met de vingers!) van de rechterhand. Van het platgedrukte ei wordt vervolgens het puntje afgesneden waarna men het (steeds met de vingers) in zout doopt, dat men op den rand van het bord heeft geschept, waarna men het ei in enkele hapjes verorbert. Aan deze wijze van doen herkent men dadelijk degene, voor wie deze lekkernij een goede bekende is.

Slechts wanneer het ei te zacht is gekookt en dus vloeibare substantie bevat, steke men het in z'n geheel in den mond.

Kreeft wordt met vischvork en mes gegeten. Voor het tevoorschijn brengen van het vleesch uit de scharen bezigt men een kreeftenvorkje: een staafje, dat aan het uiteinde in twee heel kleine tandjes uitloopt. De dunne scharen en uitloopers breekt men met de vingers en zuigt de geledingen uit.

Olijven worden nooit met een vork gegeten, doch aan een scherp gepunt dun houtje geprikt (genre tandenstoker) en daarvan af gegeten. Olijven in een cocktail blijven tot het glas leeg is in het glas, worden dan aan een houtje geprikt en in tweeën of drieën gegeten.

Oesters worden met een oestervorkje uit de schaal geprikt en in het geheel in den mond gestoken.

Salade wordt niet fijn gesneden op het bord. Een maal doorsnijden is voldoende. Men wikkele nooit een slablad om de vork.

Sandwiches worden uit de hand gegeten in drie of vier hapjes.

Spaghetti wordt om de vork gedraaid met de linkerhand, na in de saus te zijn gedoopt, met het mes aangedrukt en snel naar den mond gebracht. Gemakkelijk te eten is dit gerecht niet.

Telefoneeren.

De étiquette eischt, dat degene, die opbelt zich dadelijk bekend maakt.

Bijv.: Als mevrouw Jansen opbelt zal zij zeggen: U spreekt met mevrouw Jansen. (tegen een leverancier, een ondergeschikte, bijv. de dienstbode van de vrienden, die zij opbelt, of tegen een veel jonger iemand, vrienden of vriendinnen van haar kinderen, nichtjes of kinderen van kennissen e.d.) Belt mevrouw Jansen een haar totaal onbekende op - hetzij man of vrouw - ook dan zegt zij: U spreekt met mevrouw Jansen.

Belt zij een bekende op dan zegt zij: U of je spreekt met Annie Jansen.

Dadelijk na het noemen van den eigen naam zegt zij: Spreek ik met het huis van mevrouw Willemse?

Een man, die zijn goede vormen kent zegt onder geen enkele omstandigheid: U spreekt met meneer Jansen of Pietersen of wat zijn naam zij.

Is Willem Jansen iemand van geposeerden leeftijd dan zal hij zijn voornaam weglaten. Belt een man zakelijk op dan zal hij bijv. zeggen: U spreekt met Jansen van Smit en Co.

Wanneer er bij mevrouw Jansen wordt opgebeld en een dienstbode neemt de boodschap aan dan zegt zij: U spreekt met het meisje van mevrouw Jansen - Een huisknecht zal echter zeggen: U spreekt met het huis van meneer Jansen. Een secretaresse zegt: U spreekt met de secretaresse van mijnheer (of mevrouw) Jansen. Als kinderen onder de 18 de telefoon beantwoorden noemen zij hun naam en voornaam. Bijv. U spreekt met Anneke Jansen - of: met Wim Pietersen.

Is Anneke Jansen 18 of ouder dan zegt zij (tegen onbekenden en ondergeschikten): U spreekt met juffrouw Jansen. - Is Wim ouder dan 18 dan zegt hij: U spreekt met Pietersen.

Zij, die geen telefoon bezitten en voor het gebruik maken zijn aangewezen op welwillende burens, behooren hun aandeel in de kosten te betalen en als de burens daarvan niet willen hooren eischt de

wellevendheid, dat zij door het zenden van bloemen met Kerstmis of een eetbaar geschenk met Sint-Nicolaas of door het bewijzen van een of andere beleefdheid, iets vergoeden.

Met gebruik van andermans telefoon zij men altijd zeer bescheiden. Zij, die hoesten en proesten van verkoudheid zullen géén gebruik maken van andermans telefoon.

Zij, die zich bevinden in een kamer waar iemand telefoneert, dienen uit bescheidenheid dit vertrek te verlaten, tenzij de telefoneerende persoon hen hiervan weerhoudt zeggende: blijf maar gerust. - Meerdere personen tezamen in een kamer waar iemand telefoneert, dienen zich op zachten toon met elkaar te onderhouden, teneinde den schijn te vermijden te luisteren.

Degene, die telefoneerend in een vertrek waar anderen zijn, luide van zijn schrik, ontsteltenis, verbazing of groote vreugde blijk geeft, zonder van plan te zijn de aanwezigen met een enkel woord omtrent de reden van deze gemoedsbeweging in te lichten, doet zich als onopgevoed kennen.

Zij, die telefoneeren in een openbare telefooncel, dienen te bedenken, dat geen welopgevoed persoon een minuut langer gebruik maakt van een instrument, dat voor iedereen is bedoeld, dan strikt noodig is. In een publieke telefooncel houdt men geen lange gesprekken, vertelle geen eindelooze verhalen, doch handele kort en bondig af wat er gezegd moet worden.

Degene, die buiten de cel in de rij staan te wachten op hun beurt, zullen U er dankbaar voor zijn.

Wanneer men bemerkt verkeerd aangesloten te zijn verzuime men nimmer te zeggen: - Neemt U mij niet kwalijk, ik ben verkeerd aangesloten.

Zij, die dit verzuimen, geven blijk van gebrek aan beschaving: immers zij vallen anderen noodeloos lastig en dienen hiervoor een verontschuldiging aan te bieden.

Telegrafeeren.

Telegrafeeren beteekent: veel zeggen in zoo weinig mogelijk woorden en hoe moeilijk dat is voor de meesten bemerkt men eerst wanneer plots een dringend telegram moet worden verzonden. De man, die telegrafeert: Door griep tot spijt verhinderd heden te komen. Zal zoo spoedig mogelijk schrijven. Toestand niet ernstig. Jansen - vindt telegrafeeren vreeselijk duur.

Hij had ook kunnen seinen: Lichte griep verhindert komst helaas. Brief volgt Jansen.

Vaak komt het voor, dat iemand wien het moeilijk valt zich bondig uit te drukken, anderen zonder het te weten kwetst of doodelijk ongerust maakt met een goed bedoeld telegram.

Zoo zal de kassier (wiens zoon een ongeluk heeft gekregen in een buitenlandsche universiteitsstad) met het volgende telegram uit het buitenland aan zijn Directie: Heden verhinderd. Uitleg volgt... een onprettige verdenking tegen zich doen rijzen.

De zoon, die naar huis telegrafeert: Autobotsing - wagen defect - brief volgt - zal zijn ouders in een toestand van de grootste ongerustheid brengen, terwijl de toevoeging: 'alles wel' - of 'ongedeerd' - hun dit zou hebben bespaard.

Alvorens een telegram te verzenden geve ieder zich even rekenschap van den indruk, die het op de(n) geadresseerde zal maken.

Testament.

(Zie letter E: Erfenis)

Titulatuur.

Autoriteiten	Aanhef	Aanspraak
KONINKLIJK HUIS:		
De Koning.	Majesteit.	Majesteit.
De Koningin.	Mevrouw.	Majesteit.
Prinses der Nederlanden.	Koninklijke Hoogheid.	Koninklijke Hoogheid.
Prins der Nederlanden.	Koninklijke Hoogheid.	Koninklijke Hoogheid.
Prins of Prinses niet van Koninklijken bloede.	Doorluchtige Hoogheid.	Hoogheid.
Groot-Officier van het Koninklijk Huis.	Excellentie.	Uwe Excellentie.
Grootmeester.	Excellentie.	Uwe Excellentie.
Oppehofmaarschalk.	Excellentie.	Uwe Excellentie.
Opperceremoniemeester.	Excellentie.	Uwe Excellentie.
Opperkammerheer.	Excellentie.	Uwe Excellentie.
Oppestalmeester.	Excellentie.	Uwe Excellentie.
Oppejagermeester.	Excellentie.	Uwe Excellentie.
Kamerheer.		Mijnheer.
HOOGE COLLEGES VAN STAAT:	Geen speciale titel.	

Minister van Staat.	} Excellentie.	
Minister in Functie.	} Excellentie.	Excellentie.
Leden Staten-Generaal.	} Hoogedelgestrenghe Heer.	
Leden Raad van State.	} Hoogedelgestrenghe Heer.	Mijnheer.
Leden Alg. Rekenkamer.	} Hoogedelgestrenghe Heer.	

AUTORITEITEN	AANHEF	AANSPRAAK
BUITENL. ZAKEN:		
Buitengewoon Gezant en Gevolmachtigd Minister.	Excellentie.	Uwe Excellentie.
Consul-Generaal.	} Weledelgestrenge Heer.	
Consul.	} Weledelgestrenge Heer.	Mijnheer.
Vice-Consul.	} Weledelgestrenge Heer.	
BINNENL. ZAKEN:		
Commissaris der Koningin.*)	Hoogedelgestrenge Heer.	Mijnheer de Commissaris.
Gedeputeerde der Prov. Staten.	Hoogedelgestrenge Heer.	Mijnheer.
Burgemeester (v. gr. gem).	Hoogedelachtbare Heer.	(Mijnheer de) Burgemeester.
Burgemeester (v. kl. gem.).	} Edelachtbare Heer.	
Wethouders	} Edelachtbare Heer.	} Mijnheer.
Leden v.d. Raad.	} Edelachtbare Heer.	} Mijnheer.
Gemeenteraad.	} Edelachtbare Heer.	} Mijnheer.
Inspecteur van het Staatstoezicht op Krankzinnigen en krankzinnigengestichten.	Hoogedelgestrenge Heer.	Indien niet anders vermeld is de mondelinge aanspraak mijnheer - gevolgd door den naam. Dit geldt ook voor het aanspreken van officieren, die geen Excellentie zijn.
Hoofdinspecteur en Inspecteur v. Waterstaat.	Hoogedelgestrenge Heer.	
Directeur Generaal Posten Telegrafie	Hoogedelgestrenge Heer.	
Hoofd-Inspecteur der Posterijen.	Hoogedelgestrenge Heer.	
Hoofd-Inspecteur der Telegrafie.	Hoogedelgestrenge Heer.	
Directeur v. Postkantoor.	Weledelgestrenge Heer.	

*) Commissarissen der Koningin worden in hun provincie veelal Excellentie genoemd, alhoewel zij op dezen titel geen recht hebben.

Directeur v.d. Rijkspostspaarbank.	Weledelgestrenge Heer.
Leden v. Prov. Staten.	} Weledelgestrenge Heer.
Hoofdcommissaris en Commissaris v. Politie.	} Weledelgestrenge Heer.
Inspecteur.	} Weledelgestrenge Heer.
Consuls en Vice-consuls (Honorair).	} Weledelgestrenge Heer.
Notarissen.	} Weledelgestrenge Heer.
Meesters in de Rechten	} Weledelgestrenge Heer.
Ingenieurs	} Weledelgestrenge Heer.

JUSTITIE:

Hooge Raad.	Edelhoogachtbare Heer.	} Mijnheer.
Gerechtshof.	Edelgrootachtbare Heer.	} Mijnheer.
Arrond.-rechtbank.	Edelachtbare Heer	} Mijnheer.
Kantongerecht.	Edelachtbare Heer	} Mijnheer.
Hoog Militair Gerechtshof.	Hoogedelgestrenge Heer.	} Mijnheer.
Griffier v.h Kantonger.	} Weledelgestrenge Heer.	} Mijnheer.
Auditeur Militair.	} Weledelgestrenge Heer.	} Mijnheer.
Ambtenaar O.M. kantongerecht.	} Weledelgestrenge Heer.	} Mijnheer.

AUTORITEITEN	AANHEF	AANSPRAAK
AMBTENAREN in het algemeen;		
Procureur-Generaal.	Hoogedelgestreng Heer.	} Mijnheer.
Secretaris-Generaal	Hoogedelgestreng Heer.	} Mijnheer.
Raad-Adviseur.	Hoogedelgestreng Heer.	} Mijnheer.
Inspecteur-Generaal.	Hoogedelgestreng Heer.	} Mijnheer.
Hoofd-Ingenieur.	Hoogedelgestreng Heer.	} Mijnheer.
Overige Hoofd-Ambtenaren t./m. Refendaris.	Hoogedelgestreng Heer.	} Mijnheer.
Hoofd-Commies.	Weledelgestreng Heer.	} Mijnheer.
ONDERWIJS KUNSTEN, WETENSCHAPPEN;		
Hoogleeraar.	Hooggeleerde Heer.	Professor.
Hoogleeraar in de Godgeleerdheid.	Hoogeerwaarde Hooggeleerde Heer.	Professor.
Curator v. Hooge School.	Edelgrootachtbare Heer.	Mijnheer.
Persoon met Dr.-titel.	Weled.zeergeleerde Heer.	
Geneesheer met Dr.-titel.	Weled.zeergeleerde Heer.	Dokter
Arts.	Weledelgeleerde Heer.	Dokter
Doctorandus (Drs.).	Weledelgeleerde Heer.	
Doctoranda (Dra.).	Weledelgeleerde Mevrouw, Mejuffrouw.	Mevrouw, mejuffrouw.
Vrouwelijke arts.	Weledelgeleerde mejuffrouw, mevrouw.	Dokter
Vrouwelijke arts met Dr.-titel.	Weledel zeer geleerde mejuffrouw, mevrouw.	Dokter
Vrouwelijke Hoogleeraar.	Hooggeleerde mejuffrouw, mevrouw.	Professor.
Vrouwelijke Hoogleeraar. in de Godgeleerdheid.	Hoogeerwaarde Hooggeleerde mejuffr., mevr.	Professor.
Directeur v.d. Rijks Hoogere land-, tuin- en boschbouwschool.	} Hoogedelgestreng Heer.	} Mijnheer.

Inspecteur Middelb. (Lager) onderwijs.	} Hoogedelgestrenge Heer. } Mijnheer.
Inspecteur v.h. kadaster.	} Hoogedelgestrenge Heer. } Mijnheer.
Inspecteur Middel van waarborg en belasting op goud- en zilverwerk.	} Hoogedelgestrenge Heer. } Mijnheer.
Leeraar.	Weledelgeleerde Heer

FINANCIEN:

President v.d. Ned. Bank.	Hoogedelgestrenge Heer. } Mijnheer
Directeur Generaal der Belastingen.	Hoogedelgestrenge Heer. } Mijnheer
Hoofd-Inspecteur en Inspecteur der Dir. Bel. Idem Invoerr. en Acc.	Hoogedelgestrenge Heer. } Mijnheer
Directeur der Registratie Domeinen.	Hoogedelgestrenge Heer. } Mijnheer
Contrôleur bij de belast.	Weledelgestrenge Heer. } Mijnheer

**KONINKLIJKE
MARINE:****AANHEF****AANSPRAAK**

Admiraal.	Excellentie.	Mijnheer.
Vice-Admiraal.	Excellentie.	Mijnheer.
Schout-bij-Nacht.	Hoogedelgestreng Heer.	Mijnheer.
Kapitein ter Zee.	Hoogedelgestreng Heer.	Mijnheer.
Kapitein Luitenant t. Zee.	Hoogedelgestreng Heer.	Mijnheer.
Subaltern Officier.	Weledelgestreng Heer.	Mijnheer.
Subalt. Off. v. Gezondh.	Weledelgestreng Heer.	Dokter.
Idem met Dr. titel.	Weled zeergeleerde Heer.	Dokter.
Adelborst.	Weledelgeboren Heer.	Mijnheer.

**KONINKLIJKE
LANDMACHT:**

Generaal.	Excellentie.	Mijnheer.
Luitenant-Generaal.	Excellentie.	Mijnheer.
Generaal-Majoor.	Hoogedelgestreng Heer.	Mijnheer.
Kolonel.	Hoogedelgestreng Heer.	Mijnheer.
Luitenant-Kolonel.	Hoogedelgestreng Heer.	Mijnheer.
Majoor.	Hoogedelgestreng Heer.	Mijnheer.
Subaltern Officier.	Weledelgestreng Heer.	Mijnheer.
Subalt. Off. v. Gezondh.	Weledelgestreng Heer.	Dokter.
Idem met Dr. titel.	Weled zeergeleerde Heer.	Dokter.
Cadet.	Weledelgeboren Heer.	Mijnheer.

ADELLIJKE PERSONEN:

Jonkheer.	Hoogwelgeboren Heer Jhr. Mr. Dr. J.F.M. van Brabant.** (hieronder event. betrekking vermelden).	Mijnheer.
Echtgenoot v. Jonkheer (Gel. adel).	Hoogwelgeboren Vrouwe Mevrouw A.J. Pieterse geb. Jansen.	Mevrouw.
Echtpaar (Jhr.) van gelijke adel.	Hoogwelgeboren Heer en Vrouwe Jhr. en Mevrouw Pietersen-Jansen.	Mijnheer en Mevrouw

Jonkvrouwe (ongehuwd).	Hoogwelgeboren Vrouwe Freule. Mejonkvrouwe A.C.v. Brabant.
Ridder.	Hoogwelgeboren Heer Mijnheer. (Den Heer C. Ridder van Brabant of Mr. Dr. C. Ridder van Brabant).
Echtgenoot van Ridder (Gel. adel).	Hoogwelgeboren Vrouwe Mevrouw Mevrouw C. van Brabant geb. van Ierland.
Echtpaar (Ridder).	Hoogwelgeboren Heer en Vrouwe Ridder en MeVrouw van Brabant van Ierland.

ADELLIJKE PERSONENAANHEF	AANSpraak
Baron.	Hoogwelgeboren Heer. Mijnheer. (Mr. C. Baron van Brabant)**
Echtgenoot van Baron (Gel. adel).	Hoogwelgeboren Vrouwe Mevrouw. Mevrouw C. Baronesse van Brabant-v. Ierland.
Echtpaar (Baron).	Hoogwelgeboren Heer en Vrouwe Baron en Baronesse van Brabant-van Ierland.
Baronesse (ongetrouwd).	Hoogwelgeboren Freule. Jonkvrouwe Baronesse A.C. van Brabant.
Graaf.	Hooggeboren Heer Mr. E. Mijnheer. Graaf van Friesland.**
Echtgenoot van Graaf (Gel. adel).	Hooggeboren Vrouwe Mevrouw. Mevrouw C. Gravin van Brabant-van Ierland.
Echtpaar (Graaf)	Hooggeboren Heer en Vrouwe Graaf en Gravin van Brabant-van Ierland.
Gravin (Ongetrouwd).	Hooggeboren Jonkvrouwe Freule. A. Gravin van Brabant.
Hertog.	} Hooggeboren Heer. Mijnheer.
Markies.	} Hooggeboren Heer.
Adellijke Weduwe (van hooger adel dan de overleden echtgenoot).	Hoogwelgeboren Vrouwe } Mevrouw Mevrouw Douairière Jhr. J. Pieterse geb Gravin Jansen.
Adellijke Weduwe (van gel. adellijke geboorte).	Hoogwelgeboren Vrouwe } Mevrouw Mevrouw Douairière J.F. Baronesse Pieterse geb. Jansen.
Adellijke Weduwe (lagere adel dan overleden echtgenoot).	Hoogwelgeboren Vrouwe } Mevrouw Mevrouw Douairière C Baron van Brabant geb. Jkv. van Ierland.
Adellijke Weduwe (zelf niet van adel).	Hoogwelgeboren Vrouwe } Mevrouw. Mevrouw Douairière Jhr. Pietersen geb. Jansen.

Gehuwde dames van Mevrouw Jansen geb. Jkvr. }Mevrouw.
adellijke geboorte waarvan Pietersen.
de echtgenoot niet van adel
is.

Heer zonder titel Den Heer (eenvoudige }Mijnheer
 middenstand)
 Den Weledelen Heer }Mijnheer
 (betere stand)
 of: (vormelijker)
 Den Weledelgeboren Heer

	AANHEF	AANSPRAAK
Heer zonder titel	Den Heer (....voorletternaameventl. werkkkr.) Men schrijve n i m m e r Den WelEd. Heer noch WelEd. Geb. Heer.	} Mijnheer. } Mijnheer.
Dame gehuwd	Mevrouw	} Mevrouw
Dame gehuwd deftige stand	} Weledelgeboren Vrouwe, Mevrouw....	} Mevrouw
Dame, ouder en ongehuwd zonder titel	} Mejuffrouw (Mademoiselle)	} Juffrouw
Echtpaar uit kleinen burgerstand	} Den Heer (volgt naam) en echtgenoot	} Mijnheer en Mevrouw
Echtpaar uit middenstand	Den Heer en Mevrouw	} Mijnheer en Mevrouw
Echtpaar uit deftigen stand	} Den Heer en Mevrouw Jansen Pietersen of Den Weledelgeboren Heer en Mevrouw Jansen- Pietersen, of Den Weledelgeboren Heer en Mevrouw A.B. Jansen.	} Mijnheer en Mevrouw } Mijnheer en Mevrouw
Weduwe (deftige stand z. titel)	Weledelgeboren Vrouwe	
	Mevrouw de Weduwe Jansen geb. Pietersen	Mevrouw
Weduwe	Mevrouw de Weduwe Jansen geb. Pietersen	Mevrouw
Directrice van:	} Mejuffrouw (Mevrouw), Directrice van....	
Weeshuis	} Mejuffrouw (Mevrouw), Directrice van....	
Ziekenhuis	} Mejuffrouw (Mevrouw), Directrice van....	
Huishoudschool e.a.	} Mejuffrouw (Mevrouw), Directrice van....	Directrice
Inrichtingen	Mejuffrouw (Mevrouw), Directrice van	
Verpleegster	Mejuffrouw. Zuster	Zuster
Vrouwelijke Advocaat	Mevr. of Mejuffrouw Mr.	} Mevrouw of juffrouw

	Der Weledelgestr. Vrouwe Mej. Mr.	}Mevrouw of juffrouw
Vrouwelijke Cand. Notaris	Mevrouw of Mejuffrouw	}Mevrouw of juffrouw
Predikant met den docterstitel	Weleerwaarde, Zeergeleerde Heer	}Dominee
Voor Vr. Pred. (met docterstitel)	Weleerwaarde Zeergeleerde mejuffrouw (mevrouw).	}Dominee
Predikanten (zonder den docterstitel)	Weleerwaarde Heer	}Dominee
Vr. Predikanten (zonder docterstitel)	Weleerwaarde mejuffrouw Mevrouw	}Dominee
Hulppredikers	Weleerwaarde Heer	Mijnheer
Zendelingen	Weleerwaarde Heer	Mijnheer
Godsdienstleeraar	Weleerwaarde Heer	Mijnheer
Opperrabijnen met den docterstitel	}Weleerwaarde, Zeergeleerde heer	Mijnheer de Opperrabijn
Rabbijnen	Weleerwaarde Heer	Mijnheer

	AANHEF	AANSPRAAK
Rabbijnen Assessor	Weleerwaarde Heer	Mijnheer
Paus (moet in het Fransch geschreven worden)	Zijne Heiligheid, A Sa Sainteté, Cité du Vatican	Heilige Vader
Kardinaal (Moet in het Fransch geschreven worden)	A Son Eminence Revérendissime, Le Cardinal..... Archevêque de.....	Eminentie
Patriarch	} Aan Zijne Excellentie en Hoogwaardigste Heer	
Primaat	} Aan Zijne Excellentie en Hoogwaardigste Heer	
Apostolische Nuntius	} Aan Zijne Excellentie en Hoogwaardigste Heer	
Apostolische Internuntius	} Aan Zijne Excellentie en Hoogwaardigste Heer	Monseigneur, Excellentie
Apostolisch Delefaat	} Aan Zijne Excellentie en Hoogwaardigste Heer	
Aartsbisschop	} Aan Zijne Excellentie en Hoogwaardigste Heer	
Bisschop en Coadjutor	} Aan Zijne Excellentie en Hoogwaardigste Heer	
Abt	} Doorluchtige en Hoogwaardige Heer	
Prelaat Nullius	} Doorluchtige en Hoogwaardige Heer	
Protonotarius Apostolicus	} Doorluchtige en Hoogwaardige Heer	Monseigneur (voor Abten ook Vader Abt)
Huisprelaat van den Paus	} Doorluchtige en Hoogwaardige Heer	
Apostolisch Vicaris { Apostolisch Prefect {	Indien zij tevens Bisschop zijn, als deze.	
Apostolisch Vicaris { Apostolisch Prefect {	Indien zij geen Bisschop zijn als Protonotarius Apostolicus	
Geheim Kamerheer van den Paus	} Hoogwaardige Heer	
Eerekamerheer van den Paus	} Hoogwaardige Heer	Hoogeerwaarde Heer of Monseigneur

Kanunnik	HoogEerwaarde Heer	Monseigneur
Deken	Zeer Eerwaarde Heer	Zeer Eerwaarde of Deken
Pastoor	} Weleerwaarde Heer	
Rector	} Weleerwaarde Heer	Eerwaarde, of Pastoor, Rector, Kapelaan
Conrector	} Weleerwaarde Heer	
Kepelaan	} Weleerwaarde Heer	
Professor Groot Seminarie	Zeer Eerwaarde Hooggeleerde Heer	Professor
Professor Klein Seminarie	Weleerwaarde Zeergeleerde Heer	Professor
R.K. Priester, Doctor zijnde	Toekomende titel met Zeergeleerde	
Secretaris Bisdom	Zeer Eerwaarde Heer	Eerwaarde
Andere Geestelijken	Eerwaarde	Eerwaarde
Generaal eener Orde of Congregatie	Hoogwaardige Heer	Hoogwaardige Heer of Pater
Gardiaan	} Zeer Eerwaarde Heer	} Zeer Eerwaarde of Pater
Prior	} Zeer Eerwaarde Heer	} Zeer Eerwaarde of Pater
Rector of Overste van een Klooster	} Zeer Eerwaarde Heer	} Zeer Eerwaarde of Pater
Wereldgeestelijke	} WelEerwaarde Heer, of Pater	} WelEerwaarde Heer, of Pater
Priester-Kloosterling	} WelEerwaarde Heer, of Pater	} WelEerwaarde Heer, of Pater
Frater	} Eerwaarde Frater (Broeder)	} Frater (Broeder)
Broeder	} Eerwaarde Frater (Broeder)	} Frater (Broeder)

AANHEF**AANSPRAAK**

Vrouwelijk Hoofd van een Gesticht	} Zeer Eerwaarde Moeder	} Moeder. of Moeder Overste
Vrouwelijk Gewoon Overste	} Zeer Eerwaarde Moeder	} Moeder. of Moeder Overste
Religieuze	Eerwaarde Zuster	Zuster, Mère, of Ma soeur

Men gebruike steeds de hoogste titulatuur, waarop iemand recht heeft, b.v. voor een Deken-Kanunnik, die voor Kanunnik, enz.

**OVERZEESCHE
GEWESTEN**

Gouverneur-Generaal	} Excellentie	
Gouverneur van Curaçao	} Excellentie	Uwe Excellentie
Gouverneur van Suriname	} Excellentie	
Gouverneur in Ned.-Indië	Hoogedelgestreng Heer.	Gouverneur
Residenten (Rang van Kolonel)	Hoogedelgestreng Heer.	Resident
Assistent Resident	Hoogedelgestreng Heer.	} Mijnheer
Controleur	Edelgestreng Heer	} Mijnheer
Lid van de Raad van Ned.-Indië	Hoogedelgestreng Heer.	} Mijnheer
Lid van de Volksraad	Edelgestreng Heer	} Mijnheer
Algemeen Secretaris	} Hoogedelgestreng Heer.	} Mijnheer
Hoofden van Dep. van Alg. Best.	} Hoogedelgestreng Heer.	} Mijnheer
Leden Hoog Gerechtshof enz.	Groot edelachtbare	} Mijnheer
Hoofdambtenaren	Hoogedelgestreng Heer	} Mijnheer
Ambtenaren.	Weledelgestreng Heer	} Mijnheer

**INDISCHE VORSTEN⁽¹⁾
AUTORITEIT**

De Soesoehoenan van Soerakarta	Hoogheid	{ Hoogheid Toean Soenan
Zijn gemalin	Hoogheid	{ Hoogheid of Toean Ratoe
Zijn zoons	Pangeran	{ Pangeran hun militaire rang
De Sultan van Djokjakarta	Hoogheid	{ Hoogheid

De Sultan van Djokjakarta	Hoogheid	{Toe an Sultan
Zijn vrouwelijk familielid. dat de honneurs van gastvrouw waarneemt	}Ratoe	Toe an Ratoe
De Mangkoenegoro	Hoogheid	{Hoogheid, Pangeran of Prins
Zijn gemalin	}Hoogheid	{Toe an Ratoe of Prinses
Zijn gemalin	}Prinses	{Toe an Ratoe of Prinses
De Pakoe Alam	Hoogheid	{Hoogheid, Pangeran of Prins

	AANHEF	AANSPRAAK
Zijn gemalin	Prinses	Toeàn Ratoe of Prinses
Sultan	Hoogheid of Padoeka Toeàn Sultan	Padoeka
Gemalinnen, dochters en schoondochters van zelfbestuurders	} Ratoe	Padoeka Toeàn ⁽²⁾ Ratoe

Eenige algemeene regels.

Wanneer iemand in het bezit is van verschillende universele graden bijv.: advocaat, dokter, ingenieur enz. dan gaat Dr. vóór Ir. en Mr. vóór Dr. en Ir. en professor voor alles.

De adresseering wordt in zoo'n geval zoodanig als door de eerstgenoemde titel wordt vereischt.

1. Men krijgt dan bijv. aan iemand, die professor (Hooggeleerd), Dr. (Weledel zeergeleerd) én ingenieur (weledelgestreng) is het volgende:
Den Hooggeleerden Heer Prof. Dr. Ir. P.J. Jansen.
2. Aan iemand, die meester in de rechten is (weledelgestreng) én doctor in de economie:
Den Weledelgestrengen Heer Mr. Dr. P.J. Jansen.
3. Aan iemand, die bijv. doctor in de staathuishoudkunde en tevens landb.kundig ingenieur is:
Den Weledel Zeergeleerden Heer Dr. Ir. P.J. Jansen.

Uit beleefdheid worden oudere ongehuwde dames veelal aangesproken met: Mevrouw.

Adellijke titeldragers worden slechts door ondergeschikten aangesproken met Mijnheer de Graaf, Mijnheer de Baron, etc.

(2) In dit verband beteekent Toeàn niet mijnheer.

Ondergeschikten zeggen tegen de zoons: Jonker (tegen de dochters: freule).

In uitgaande kringen is het veelal de gewoonte ook niet-adellijke ongehuwde dames aan te spreken met: Freule.

Tot deze aanspraak neemt ook de heer zijn toevlucht, die den naam van een hem onbekende jongedame niet weet of niet heeft verstaan.

Wanneer men het eenigszins vermijden kan spreke men een jong meisje niet aan met juffrouw zonder meer doch noeme den naam er bij.

Leden van de Rechterlijke Macht en Notarissen spreekt men, indien men zich tot hen richt in hun functie, aan met dezelfde titel, als vermeld in 'aanhef'. Anders zegge men 'mijnheer'.

Een burger spreekt militairen, van welken rang ook, aan met Mijnheer.

Eindnoten:

** Aangeboren titels gaan vóór verworven titels, met dien verstande, dat de adresseering zich dan aanpast aan de geboorte titel.

Jonkheer: Den Hoogwelgeboren Heer Jhr. Mr. Dr. A. van Santen.

Baron: Den Hoogwelgeboren Heer Mr. Dr. A. Baron van Santen.

Graaf: Den Hooggeboren Heer Mr. Dr A. Graaf van Santen.

Is de vrouw van hooger en of lageren adel geboortig, dan wordt dit apart vermeld, dus: Indien man en vrouw van even hoogen adel zijn wordt slechts de geboorte naam der vrouw zonder hare persoonlijke titel vermeld. Doch indien de vrouw van hooger en of lageren adel is wordt haar geboortetitel apart vermeld

** Aangeboren titels gaan vóór verworven titels, met dien verstande, dat de adresseering zich dan aanpast aan de geboorte titel.

Jonkheer: Den Hoogwelgeboren Heer Jhr. Mr. Dr. A. van Santen.

Baron: Den Hoogwelgeboren Heer Mr. Dr. A. Baron van Santen.

Graaf: Den Hooggeboren Heer Mr. Dr A. Graaf van Santen.

Is de vrouw van hooger en of lageren adel geboortig, dan wordt dit apart vermeld, dus: Indien man en vrouw van even hoogen adel zijn wordt slechts de geboorte naam der vrouw zonder hare persoonlijke titel vermeld. Doch indien de vrouw van hooger en of lageren adel is wordt haar geboortetitel apart vermeld

- (1) De veiligste weg om zich in een nieuwe streek te hoeden tegen een ongebruikelijke bejegening van de Zelfbestuurders is deze, dat men bij aankomst inlichtingen vraagt aan ter zake kundigen, zooals den militairen chef of het civiel bestuur.

Transpireeren.

Velen zullen zich vermoedelijk afvragen wat of transpireeren te maken heeft met étiquette of wellevendheid.

Transpireeren is onder bepaalde omstandigheden niet anders dan een - helaas zeer verbreide - onplezierige vorm van onwellevendheid en als zoodanig achten wij het belangrijk genoeg om er een apart hoofdstukje aan te wijden. Natuurlijk wordt hiermede niet bedoeld het transpireeren van hen, die zwaren lichamelijken arbeid verrichten, noch van hen, die zich bij sport of spel in het zweet werken e.d.

Transpireeren is niet anders dan de onaangenaam riekende, voor anderen zeer hinderlijke afscheiding der zweetklieren en bij dit: ‘zeer hinderlijk voor anderen’ begint de wellevendheid of zoo ge wilt de onwellevendheid.

De een heeft meer last van transpireeren dan de ander, daar is nu eenmaal niets aan te doen. Wij kunnen onze klieren niet verbieden hun werking uit te oefenen. Maar waar wij wel iets aan kunnen doen, dat is aan de gevolgen.

Het is totaal onnoodig, dat er vrouwen en meisjes - en soms ook mannen - rondlopen wier onuitgeluchte kleeven een geur van opgedroogde transpiratie verspreiden, die degenen, die gedoemd zijn in hunne nabijheid te werken wanhopig maakt en zich vol afkeer van den persoon in kwestie doet afwenden. En dan zijn er nog de voeten ...

Het zijn lang niet altijd alleen zij, die in de allerbekrompenste omstandigheden leven, wien men dit euvel kan aanwrijven.

In kringen waar men zulks het allerminst zou verwachten komt men dit verschijnsel tegen.

Onaangename geuren werken afstootend en zij die prijs stellen op welvoegelijkheid en wellevendheid dragen er zorg voor de gevolgen van het voor hen onvermijdelijke transpireeren voor anderen tot een minimum te beperken.

Niet iedereen beschikt over ettelijke kleedingstukken, niet iedereen is in staat bij herhaling kleeven te laten uitstoomen.

Maar iedereen is in staat een gedragen kleedingstuk in den wind uit te hangen voor een open raam. Zoonoodig de armgaten met een lapje of propje watten gedrenkt in eau de cologne of alcohol uit te vegen. Dat is noch kostbaar, noch moeilijk en vrijwel afdoende.

Zoo heel vaak wordt transpireeren geweten aan zwakte en dan wordt er maar niets tegen gedaan. In verreweg de meeste gevallen is echter uitsluitend onreinheid en overschilligheid de oorzaak. Vaak wasschen met lauw water en veel zeep, daarna poederen met reuklooze talkpoeder en nooit twee dagen achtereen dezelfde kleeven of kousen aantrekken - ziedaar het eenvoudige middel om een groot deel van dit onaangename weg te nemen.

De étiquette eischt, dat zij die de wellevendheid in acht nemen niet alleen een verzorgd uiterlijk, een verzorgde uitspraak en verzorgde manieren bezitten, doch tevens dat alles van en aan hen van een angstvallige, bijna pijnlijke reinheid zij.

Het getuigt van groote onbeschaafdheid onaangename lichaamsgeuren te willen verdrijven met goedkoope parfums en naar muskus riekende poeders.

Water en zeep is onder het bereik van vrijwel iedereen en voor luttele centen heeft men een zak talkpoeder bij den drogist.

Er is geen enkel excuus voor onfrischheid en het beleedigen van de reukorganen van anderen.

Er zijn mensen te over, die schouderophalend zeggen: Wat hindert dat nou! Wat overdreven om daar zoo'n drukte over te maken!

Maar de afkeer ontstaan door 'luchtjes' is oorzaak van heel wat narigheid en mislukking, waarvan de oorzaak aan geheel andere invloeden werd toegeschreven.

En nu we toch over 'luchtjes' hebben dient hier ook nog iets ge-

zegd over een ander euvel: een kwalijk riekende adem. Dit kan zijn oorzaak vinden in een slecht gebit of in een wellicht gemakkelijk te verhelpen ongemak in neus of keel, het kan voortkomen uit de maag, een slechte spijsvertering kan er de schuld van zijn enz. enz.

Wanneer wij *étiquette* beschouwen zooals zij beschouwd behoort te worden: niet als een stelletje speciale voorschriften voor de uitgaande wereld en de z.g. hogere kringen, doch als de simpele en vanzelfsprekende wellevendheid tusschen alle menschen onderling, dan beseffen wij, dat een van de allereerste regels van de *étiquette* is: het vermijden van aanstoot geven aan anderen. Het is dezelfde wellevendheid, die de menschen er van terug doet schrikken anderen opmerkzaam te maken op het verspreiden van onaangename geuren. Dat is nu eenmaal iets dat als bij onderlinge afspraak vermeden wordt. En omdat dit zoo is, dient ieder bij zichzelf nauwkeurig te onderzoeken of er zijnerzijds ook maar de geringste reden tot aanstoot is.

Mocht dit het geval zijn, dan dienen er onverwijld maatregelen te worden genomen en zoonoodig de huisarts te worden geraadpleegd.

Trein.

Wij hebben al eerder gezien, dat het geen aanstoot geven een der eerste kenmerken is van een beschaafd optreden.

Treinreizigers, die de vormen in acht nemen - onverschillig welke klasse zij reizen - zullen nimmer sterk riekende waren (oude kaas - rauwe visch e.d.) met zich medevoeren in de coupé. Evenmin zullen zij zich overvloedig van eau de cologne (of odeur) bedienen, noch zullen zij sinaasappelen, haringen e.d. in de coupé nuttigen.

Er is niets tegen, dat men het zich - vooral bij een lange treinreis - wat gemakkelijk maakt, doch de reizigster, die het traject Amsterdam-Utrecht aflegt met een zakdoek voor het gelaat en eau de cologne over handen en kleeven gesprengd, terwijl haar kleine jongen bananenschillen, broodkorstjes en zilverpapier van chocoladerepen op den grond deponiert, werkt lichtelijk irriterend op haar medereizigers.

Heeren kunnen zich ontdoen in de coupé van hoed en overjas. Dames trekken desgewenscht den mantel uit maar houden den

hoed en de handschoenen aan bij het afleggen van korte trajecten.

Het laten rusten van de beenen of voeten op de zitbank geldt als zeer ongemanierd.

Reist men in een slaapwagen dan heeft de houder van de onderste slaappleats recht op de plaats aan het raam, die vooruit rijdt, en degene, die de bovenste slaappleats bezet krijgt de raamplaats achteruit rijdend toegewezen.

Natuurlijk kan men bij onderling overleg wisselen.

Niemand heeft recht op meer ruimte in het bagagenet dan de afstand boven zijn hoofd bedraagt van zijn zitplaats tot de volgende zitplaats aan dezelfde zijde.

Niemand heeft het recht om met voorwerpen, die voor meer dan de helft van hun grondoppervlak buiten het bagagenet uitsteken, een aanslag te doen op het leven zijner medepassagiers.

Het gebruik van de W.C. is slechts toegestaan tusschen de stations en niet tijdens een oponthoud aan een station.

Zij, die met kinderen reizen dienen er voor te zorgen dat er voor de kleinen voldoende afleiding in den vorm van boeken, spelletjes, puzzles e.d. wordt meegenomen op een lange reis, daar men van kinderen onder de 12 jaar niet kan verwachten, dat zij urenlang stil zitten kunnen zonder veel te zeggen.

Het is niet alleen verstandig, het is noodzakelijk voor alle reizenden en getuigt geenszins van wantrouwen tegenover medereizigers, om bij gang naar eetwagen of W.C. kostbare pelzen, bonten, koffertjes met juweelen of tasschen met geldswaarde mee te nemen.

De étiquette wil, dat men bij het betreden en verlaten van een coupé met een lichte onpersoonlijke neiging de evt. aanwezigen groet.

Gesprekken aanknoopen met onbekenden, presenteeren van sigaren, eetwaren, snoepgoed e.d., het vragen om andersmans lectuur, het fluiten, trommelen, neuriën enz. behoort niet tot de goede vormen. Het zeggen van goeden middag goeden avond e.d. is niet noodig. Men kan volstaan met een lichte hoofdneiging.

Alleen reizende jonge meisjes en vrouwen zullen verstandig doen zich niet of bij uitzondering in te laten met vreemden, hetgeen haar niet behoeft te verhinderen beleefd - dank U zeer - te zeggen wanneer een onbekende haar een dienst heeft bewezen: koffer in of uit het net tillen e.d.

Het is niet gebruikelijk om met medepassagiers - ook niet wan-

neer men alleen met iemand aan één tafeltje zit in den eetwagen - een conversatie te voeren.

Natuurlijk kan men zoonoodig een enkel woord spreken bij het aangeven van zout, peper, water e.d., maar meer is niet noodig. Mocht een onervaren reiziger of reizigster toch in gesprek geraken met een onbekende, dan verdient het onder alle omstandigheden aanbeveling géén namen te noemen, zich niet bekend te maken en bij aankomst nooit en te nimmer onder geen enkele conditie met de(n) onbekende tezamen in een taxi of rijtuig te stappen.

Zij, die onbereisd in een vreemde plaats aankomen in het buitenland, vragen aan spoorwegbeambte of politieagent hun een taxi of ander voertuig aan te wijzen.

Zij, die met een luchtlijn reizen dienen zich alvorens een langere reis te ondernemen, ervan te overtuigen, dat zij niet spoedig luchtziek zijn.

Aanbeveling verdient het in een klein plat taschje alles wat men onderweg noodig kan hebben bij zich te dragen.

Zij, die korte beenen hebben en den grond niet raken, moeten zich teneinde ongemakkelijk zitten en oververmoeidheid te voorkomen, tevoren verzekeren van een plat opvouwbaar voetenbankje dat tezamen met een boek of courant onder den arm gedragen kan worden en nagenoeg geen plaats inneemt.

Het plaatsnemen van handkoffers anders dan in de daartoe bestemde ruimte is niet toegestaan in vliegmachines.

Foaien worden in een vliegmachine niet gegeven.

Tutoyeeren.

Het voorstel tot tutoyeeren - het elkaar bij den naam noemen - mag nimmer van een jongere of maatschappelijk lager geplaatste uitgaan. De oudere of hooger geplaatste dient hiertoe het initiatief te nemen.

Bij omgang tusschen bekenden van gelijken leeftijd is het aan de hooger geplaatste het voorstel te doen. Bij echtparen is het aan de vrouw om in deze het initiatief te nemen.

Is een jongere zeer veel jonger, zooveel dat het vanzelf sprekend is dat hij of zij den ander toch niet bij den voornaam zou noemen, dan is het zeer wel toelaatbaar te zeggen: noemt U mij alstublieft Hans of Anna - of hoe de jongere mag heeten.

Sommige jonge meisjes, denkend beleefd te zijn, verzoeken een

oudere - nog niet oude - dame, hen bij den naam te noemen. De oudere dame - er op tegen hebbend dat men tegen haar mevrouw en U zegt waar zij jij en jou zegt, hetgeen haar ineens veel ouder maakt - ziet zich nu gedwongen te zeggen: noem mij dan ook bij den naam - zoodat in deze het initiatief van de jongere is uitgegaan, hetgeen niet behoorlijk is.

Een vaste leeftijdsgrens is hiervoor niet te geven. Eenigszins moet men dit zelf aanvoelen.

Bij zeer groot leeftijdsverschil zegt een oudere vaak: ik mag zeker wel Piet of Marie - of hoe de jongere heet - zeggen? - waarop de ander zich haast te antwoorden: Graag - alstublieft.

Veel spoediger dan vroeger noemen jongelui van beiderlei kunne, elkaar bij den naam. Het voorstel hiertoe dient van het meisje uit te gaan. Het is in strijd met de *étiquette* wanneer een jong meisje haar werkgever verzoekt haar bij den naam te noemen, daar dit verkeerd zou kunnen worden opgevat. Anders is dit tegenover een werkgeefster.

Tegen kellners, conducteurs, kruiers, hotelportiers, winkelpersoneel e.d. zegge men niet je doch U.

Uitnoodigingen.

Uitnoodigingen kunnen wij verdeelen in formeele en informeele uitnoodigingen.

De weinig vormelijke z.g. huiselijke invitaties worden mondeling per telefoon gedaan of de gastvrouw schrijft een briefje van den volgenden inhoud:

Beste Marie, Hebben Jacob en jij zin om volgenden Donderdag bij ons te komen eten? De nieuwe burens komen ook en nog enkele menschen. Wij zullen als iedereen komt met ons twaalfen zijn. Laat me gauw hooren of ik op jullie mag rekenen. Met hartelijke groeten van je Anna. P.S. Géén smoking hoor! of: Ik hoop Jacob in smoking te zien (o.d.).

Op deze en dergelijke huiselijke invitaties, die hoogstens een week tevoren worden gedaan wordt ook huiselijk geantwoord: bijv. Beste Anna, Heel graag zullen wij Donderdag bij jullie komen eten. Telefoneer mij s.v.p. nog even hoe laat je ons verwacht. Met hartelijke groeten van je Marie.

Huiselijke invitaties voor bridge-avondjes - lunch - muziek -

avond - cocktail party e.d. worden ongeveer in dezelfde bewoording gesteld en beantwoord.

Op een geschreven invitatie wordt schriftelijk geantwoord, hoewel bij zeer in-conventionele uitnodigingen telefonisch antwoord ook toegestaan is.

Anders gaat het met de meer formeele uitnodigingen, die 14 dagen of drie weken tevoren verzonden worden en waarop altijd een datum staat aangegeven voor welken het antwoord terug verwacht wordt. (V.G.A.V. - verzoeken gunstig antwoord voor... (volgt datum). (of: R.S.V.P. = Réponse s.v.p. = antwoord a.u.b.). Deze vormelijke invitatie is steeds in den derden persoon gesteld.

Bijvoorbeeld: De Heer en Mevrouw Pietersen-Jansen hebben het genoegen Mejuffrouw Marietje Willemsen uit te noodigen tot het bijwonen van een danspartij, welke zij zich voorstellen te geven ten hunnen huize op Vrijdag 3 Maart a.s. ten 9.30 ure ter gelegenheid van het huwelijk hunner dochter Jeanne met den Heer Kobussen.

In het antwoord moet de geïnviteerde zoowel de uitnodiging als de bijzonderheden herhalen, terwijl het antwoord eveneens in den derden persoon moet worden gesteld. Bijv.:

Zeer gevoelig voor de vriendelijke uitnodiging van den Heer en Mevrouw Pietersen-Jansen tot het bijwonen van een danspartij welke zij zich voorstellen te geven ten hunnen huize op Vrijdag 3 Maart a.s. te 9.30 ure ter gelegenheid van het huwelijk van hun dochter Jeanne met den heer Kobussen, deelt Marietje Willemsen mede, dat zij hieraan gaarne gevolg zal geven. Of:

Met zeer veel genoegen (of gaarne) hoopt Marietje Willemsen gebruik te maken van de vriendelijke uitnodiging van den heer en Mevrouw Pietersen-Jansen tot het bijwonen van een danspartij ten hunnen huize op Vrijdag 3 Maart a.s. om 9.30 ure ter gelegenheid van het huwelijk hunner dochter Jeanne met den Heer Kobussen.

Een heer antwoordt:

P. Jansen dankt den Heer en Mevrouw Pietersen-Jansen voor hunne vriendelijke invitatie tot het bijwonen van een danspartij ten hunnen huize enz. enz. waarvan hij gaarne hoopt gebruik te maken.

Uitnodigingen voor begrafenis wordt alleen beantwoord bij ver-

hinderling, tenzij de begrafenisonderneming zooals vaak gebeurt een formuliertje ter invulling aan de uitnoodiging hecht.

Uitnoodigingen worden geschreven of gedrukt op kaarten met scherpe hoeken. Nimmer op gewoon briefpapier, noch op kaarten met ronde hoeken of verguld op snee. Uitnoodigingen voor groote feestelijkheden worden gedrukt.

De adressen worden altijd met de hand geschreven. (Niet gedrukt en niet met de schrijfmachine).

Visitekaartjes.

Hoewel de vormelijkheid van een vorige generatie in onze dagen plaats gemaakt heeft voor een bedenkelijke onverschilligheid ten opzichte van de goede vormen, zijn er toch nog gelegenheden te over dat men zich aan beleefdheidsgebruiken onderwerpt.

Wanneer zij, die bezoeken afleggen aan de deur hooren, dat de vrouw des huizes niet thuis is, geven zij hun visitekaartje af en vouwen hiervan een hoekje om ten teeken dat zij persoonlijk aan de deur zijn geweest.

Zendt men zijn chauffeur met het kaartje, dan is dit niet meer dan een leege beleefdheidsformule, die echter als een persoonlijk bezoek geldt.

In dit geval wordt geen hoekje omgevouwen.

De kaartjes of het kaartje mag men nimmer in de bus doen, doch men dient aan te bellen en het kaartje (zonder envelop) af te geven. Alleen wanneer er niet wordt opengedaan werpe men het kaartje in de brievenbus.

Wat het niet thuis zijn van de vrouw des huizes betreft: niemand neme er aanstoot aan wanneer hij of zij de gastvrouw toevallig in den achtertuin of voor een bovenraam ontdekt, nadat aan de deur 'niet thuis' gegeven is, hetzij door de dienstbode, hetzij door middel van een opgehangen bordje of kaartje.

Dit wil alleen zeggen: de vrouw des huizes is niet thuis v o o r b e z o e k , hetgeen volstrekt niet uitsluit dat zij zich in huis bevindt. Sommigen spreken een belsignaal af met intieme vrienden, die als het bordje 'niet thuis' voorhangt toch toegang hebben. Correcter is het als de vrouw des huizes laat zeggen: tot haar spijt verhinderd te ontvangen. Men kan ook laten zeggen: Mevrouw ontvangt niet.

Aanbeveling verdient het de dienstbode tijdig mede te deelen wat

er gezegd moet worden indien er bezoek komt, opdat evt. bezoekers niet den indruk krijgen van afgepoeierd te worden.

Gelegenheden bij welke men visitekaartjes afgeeft:

Wanneer ergens nieuwe bewoners zijn gekomen, laten deze twee huizen rechts, twee huizen links en bij de twee huizen tegenover, kaartjes brengen door de dienstbode, ten teken dat zij ingericht zijn en gereed bezoek te ontvangen.

(Het plaatselijk gebruik verschilt in deze nogal). Wenschen de reeds aanwezige bewoners de nieuw aangekomenen te kennen, dan laten zij belet vragen op den eersten of tweeden Zondag na het brengen van het kaartje. Wenschen zij echter geen omgang, dan laten zij een kaartje terugbrengen. Men begroet elkander dan zonder meer.

Visitekaartjes als rouwbeklag, felicitaties e.d. worden - ook bij de naaste burens - niet afgegeven, noch in de bus gedeponneerd, maar over de post gezonden. In uitgaande kringen in den Haag heerscht de gewoonte, die in de provincie veelal wordt nagevolgd, dat een echtpaar, dat een bezoek brengt aan een echtpaar een visitekaartje afgeeft van den Heer en Mevrouw benevens nog een tweede kaartje alleen van den Heer ...

Dit kaartje van den Heer ... alleen is bestemd voor den Heer des huizes, terwijl het gezamenlijke kaartje voor mevrouw is. Dit gebruik is plaatselijk.

Wonen bij een echtpaar vader(s) of moeder(s) in, dan geldt het als zeer beleefd wanneer bezoekers twee kaartjes afgeven: één voor het echtpaar en één voor de oudere generatie. Hetzelfde geldt wanneer een echtpaar bij de ouders inwoont.

Wanneer het bezoek van een jonge man één bepaalde dochter des huizes geldt, zal hij de dienstbode verzoeken het kaartje aan juffrouw Annie of juffrouw Marie of hoe de naam is - te willen geven.

Is er één dochter, dan zal hij verzoeken zijn kaartje aan de juffrouw of de freule ter hand te stellen.

In uitgaande kringen worden ook niet adellijke jonge dames freule genoemd.

Legt een echtpaar met eenige volwassen of bijna volwassen kinderen gezamenlijk een bezoek af, dan geeft ieder van hen (het echtpaar samen één) een kaartje af wanneer men niet wordt ontvangen. Wordt iemand bij een onbekende gastvrouw voor een

diner of avondpartij gevraagd, dan behoort men - of men de uitnodiging aanneemt of niet - enkele dagen na ontvangst van de invitatie een kaartje af te geven. Men vraagt bij die gelegenheid niet of mevrouw ontvangt en legt ook geen vouwtje in het kaartje. Na een diner, bal of andere feestelijkheid leggen de gasten een digestiebezoek af binnen de twee à drie weken. Deze bezoeken worden Zondags of op een werkdag gebracht en zelden wordt men ontvangen. Het is een beleefdheidsplichtpleging, een vormelijkheid zonder meer.

Zij worden veelal op, een weekdag in de middaguren gebracht door dames alleen terwijl echtparen des Zondags zich van deze plicht kwijten tenzij een getrouwde vrouw een gezamenlijk kaartje afgeeft van den Heer en Mevrouw en één kaartje van den Heer ... (indien er een heer des huizes aanwezig is) op een weekdag. Dit is correct doch alleen mogelijk indien zij niet ontvangen wordt. Is zij dit van plan (teneinde haar echtgenoot een bezoek uit te sparen) en wordt zij wel ontvangen, dan kan zij volstaan met te zeggen, dat haar man gaarne meegekomen was indien hij niet verhinderd ware.

Woont de gastvrouw in een andere plaats, dan neemt een gast die er met zijn wagen heen gaat, veelal een handvol kaartjes van anderen mede en geeft die tegelijkertijd af.

Wordt hij of zij echter ontvangen dan vervalt de mogelijkheid kaartjes van anderen af te geven.

Woont de gastvrouw een uur sporens of meer weg, dan kan men volstaan met een bedankbriefje, geschreven enkele dagen na het feest.

Wat het uiterlijk der visitekaartjes betreft, de étiquette eischt, dat deze kaartjes eenvoudig en van goede kwaliteit zijn, bij voorkeur met steendruk en zonder eenige buitenissigheid, geen ronde hoeken, geen opgelegde randen, relief versiering e.d.

Het jonge meisje zet voornaam en familienaam op haar kaartje. Christine Pietersen - Anna Jansen, of indien zij twee voornamen bezit - Christine M. Pietersen, of Anna B. Jansen.

Het is strijdig met de étiquette, dat jonge meisjes haar adres vermelden op haar kaartje.

Een adellijk jong meisje zet eveneens voornaam en familienaam met het haar toekomende kroontje er boven. Laat zij echter jonkvrouwe op het kaartje drukken, dan vervalt het kroontje.

Voor een Ridder	3 fleurons zonder parels.
Voor een Jhr.	5 parels in het kroontje.
Voor een Baron	7 parels in het kroontje.
Voor een Graaf	9 parels in het kroontje.

Een ongehuwde dame boven de 30 zet meestal mademoiselle of mejuffrouw voor haar naam (voor adellijken: jonkvrouwe).

Een gescheiden vrouw, die een nieuw huwelijk sluit laat voor de periode tussen haar scheiding en haar volgend huwelijk kaartjes drukken met haar meisjesnaam, vooraf gegaan door: mevrouw. Een gescheiden vrouw, die niet hertrouwt kan den naam van haar man behouden of haar meisjesnaam weer aannemen.

Een weduwe zet: mevrouw de weduwe. Zet zij het beroep van haar overleden echtgenoot erbij, dan vervalt het woord de en wordt het bijv. mevrouw Weduwe Notaris J.M. Pietersen, gevolgd door haar meisjesnaam.

Is mevrouw Marie Jansen de weduwe van Dr. A.J. Jansen en zet zij: Mevrouw Wed. Dr. A.J. Jansen-Pietersen, dan weet iedereen dat zij de weduwe is van Dr. A.J. Jansen. Zet men integendeel: Mevrouw de Weduwe Dr. M. Jansen-Pietersen dan heeft het den schijn dat zij zélf dokter is.

Het kaartje van een echtpaar vermeldt geen voorletters indien de naam van de vrouw vermeld wordt dus: De Heer en Mevrouw Pietersen-Jansen.

Of: De Heer en Mevrouw A.J. Pietersen.

(desgewenscht met vermelding van adres en woonplaats).

Een man zonder titels zet zijn voorletters en zijn naam en desgewenscht onderaan links zijn adres en onderaan rechts den naam van zijn woonplaats.

(Voor titels zie letter T: titulatuur).

Zakenkaartjes zijn uiteraard anders.

Een vertegenwoordiger kan onder zijn naam laten drukken:

Vertegenwoordiger van de ... Mppij; benevens onderaan zijn persoonlijk adres. Ook wordt vaak de naam van de zaak het eerst gedrukt en onderaan links de naam van den vertegenwoordiger en onderaan rechts zijn adres.

De zakenvrouw heeft behalve haar naam en beroep ook haar adres vermeld op haar visitekaartje. Zeer correct is het om voor privégebruik afzonderlijke kaartjes te bezigen zonder beroep of adres.

Bij het verzenden van visitekaartjes in envelop, worden deze met de onbedrukte zijde naar de voorzijde van het envelop ingestoken. De overslag van het envelopje wordt naar binnen over het kaartje heen gevouwen en nooit dichtgeplakt. Los laten zonder invouwen staat slordig.

Betuigingen op visitekaartjes

Hieronder volgen eenige afkortingen, die op kaartjes worden gebezigd:

p.f. - pour féliciter.

m.h.g. - met hartelijke gelukwensen.

t.a. - ten afscheid. p.p.c. - pour prendre congé.

m.d. of m.h.d. - met (hartelijke) deelneming. p.c. - pour condoler.

m.d. - met dank. p.r. - pour remercier.

Door sommigen, die niet weten hoe het hoort, worden soms als condoleance betuiging kaartjes met rouwrand gezonden. Dit is verkeerd. Slechts zij, die persoonlijk het verlies van een familielid te betreuren hebben, gebruiken indien gewenscht visitekaartjes en briefpapier met rouwrand.

Treft men goede kennissen niet thuis dan is het vriendelijk enkele woorden van spijt op het kaartje te schrijven, dat men achterlaat Tegenover hooger geplaatsten doet men dit niet.

Geeft men een kaartje af voor een logé in een onbekend huis of in een hotel, dan schrijve men in den linkerbovenhoek: voor den Heer - of voor Mevrouw - of Mejuffrouw ... opdat het kaartje niet in verkeerde handen gerake.

Vlaggen.

Naast de Nederlandsche driekleur ziet men tegenwoordig veelal het oude oranje-blanje-bleu - een vlag uit een lichtblauwe, een witte en een oranje baan.

Een ministerieele verklaring anno 1938 heeft vastgesteld, dat het rood-wit-blauw als de officieele vlag moet worden beschouwd.

De vlag wordt uitgestoken voor allerlei heugelijke gebeurtenissen. De vlag met oranje wimpel wordt echter alleen uitgestoken indien de te vierden gebeurtenis in verband staat met leden van het Koninklijk Huis.

Voor sterfgevallen of nationale rampen wordt de vlag half stok

geheschen. Het dundoek mag in dat geval echter niet vrij uit wapperen, doch wordt met een punt vastgebonden.

Een aardige gewoonte is het om bij geboorte of huwelijk de vlag uit te steken tezamen met een witten wimpel.

Een wit-gele wimpel bij een rood-wit-blauwe vlag duidt op Koningsgezinde Katholieken daar wit en geel de kleuren van de R.K. zijn.

Het is correct een vlag bij zonsondergang in te halen.

Volkslied.

Welopgevoede lieden staan onmiddellijk op wanneer het volkslied wordt gespeeld. Mannen ontblooten het hoofd. Staande blijft men zwijgend wachten tot de muziek ophoudt of een ander stuk inzet.

Het geldt als zeer onopgevoed om, voordat het volkslied ten einde is, zich reeds naar den uitgang van tribune, zaal e.d. te begeven. Ook zij, die tot eenige oppositiepartij behooren, staan op bij het spelen van het volkslied en ontblooten het hoofd, indien zij aanspraak maken op goede manieren.

Het is correct wanneer de zulken niet mede zingen.

Wanneer een vreemd volkslied wordt gespeeld ter eere van buitenlandsche gasten (bij concert, voetbal, revue, receptie e.d.) dan eischt de beleefdheid, dat de gastheeren i.c. de bewoners van het land, opstaan.

Zoo zullen welopgevoede buitenlanders opstaan wanneer zij tegenwoordig zijn bij het spelen van het Wilhelmus.

Bevindt men zich in het buitenland dan neme men dezelfde beleefdheid in acht tegenover de landsbewoners waar men tijdelijk verblijft.

Vreemdelingen zingen niet mede met andermans volkslied.

Voorstellen.

(Zie letter K: Kennismaken)

Vreemde woorden en uitdrukkingen.

In courant, boek en tijdschrift zoowel als in het dagelijksch gesprek komen wij herhaaldelijk woorden en uitdrukkingen tegen van vreemden oorsprong.

Velen, niet op de hoogte van de juiste beteekenis dezer uitdrukkingen, maken er een totaal verkeerd gebruik van, waardoor niet

zelden de zin van het gesprokene een gansch andere beteekenis krijgt.

Daar de toehoorders er in de meeste gevallen uit wellevendheid het zwijgen toe doen en er het hunne van denken, wil het ons niet overbodig voorkomen hieronder een lijstje van eenige vaak gehoorde en gelezen uitdrukkingen met hun beteekenis te geven.

Adhaesie: instemming (lett. aanklevingskracht der moleculen).

Adjunct: ondergeschikte helper van een ambtsbekleeder.

Alimentatiekosten: kosten voor levensonderhoud (lett. voeding).

Affront: belediging.

Alternatief: beurtelings afwisselend.

Agrarisch: op den landbouw betrekking hebbende.

Annexeeren: inlijven of toeëigenen.

Annex: behoorende bij.

Anoniem: zonder vermelding van naam.

Analogie: overeenkomst.

Ambt: openbare betrekking.

Air: voorkomen, houding.

Ajour: doorschijnend, opengewerkt.

Albino: (levend wezen zonder pigment (kleurstof) dus met wit haar en roode oogen).

Allegorie: zinnebeeldige voorstelling.

Alliantie: bondgenootschap.

Amendement: voorstel tot wijziging van een wetsvoordracht, uitgaande van leden der volksvertegenwoordiging. Alg. vergadering.

Annonce: Aankondiging.

Annuleeren: Teniet doen.

Antecedent: Vroeger gebeurd feit.

Antagonisme: Wederzijdsche tegenstand, tegenwerking.

Antipathie: Onberedeneerde afkeer.

Appel: Verzet tegen een uitspraak, (appel aantekenen: hooger beroep).

A propos: Wat ik zeggen wilde.

Arbitrage: Berechting van een geschil door arbiters d.z. personen aan wie partijen de beslissing van hun geschil opdragen. (Hof van arbitrage: door de mogendheden gekozen om internationale geschillen te berechten).

Asceet: Iemand, die zich in afzondering aan vrome boetedoening wijdt.

(Ascetische levenswijze: Strenge, vrome, ingetogen levenswijze).

Aseptisch: Kiemvrije wondbehandeling.
 Aspirant of Adspirant: Leerling of mededinger (ster) naar een betrekking of graad.
 Assimileeren: Gelijk maken of aanpassen.
 Assisteeren: Helpen of bijstaan.
 Attrapeeren: Betrappen.
 Attaqueeren: Aanvallen.
 Attestatie de vita: Bewijs van in leven zijn. (Bij het innen van pensioen over te leggen).
 Authentiek: Waarvan de betrouwbaarheid is gewaarborgd.
 Autonomie: Het recht van zelfbestuur inclusief het uitvaardigen van wetten en rechten.
 Automatisch: werktuigelijk.
 Au revoir: Tot wederziens.
 Aversie: Afkeer.
 Axioma: Onomstootelijke waarheid, die zonder bewijs aan de ervaring ontleend wordt.
 Badineeren: schertsen.
 Badinage à part: alle gekheid op een stokje.
 Bat (spr. uit bet): slagbout voor cricket of tafeltennis.
 Bacchanaal: drinkgelag.
 Bacterie: onzichtbare kleine levende organismen, die ziekten kunnen verwekken of bederf. Niet alle bacteriën zijn ziekteverwekkers.
 Bacil: staaf of komvormige bacterie.
 Bain-marie: warm waterbad om pannen met spijzen in te koken.
 Baignoire: loge in de schouwburg (lett. badkuip).
 Balans: weegschaal; eindafrekening van het grootboek van een zaak.
 Banaal: plat, alledaagsch.
 Bandjir: plots opkomend hoog water na zware regens in Ind. rivieren.
 Bar: buffet (tapperij).
 Barok: grillig, in wonderlijke vormen (bouwkunst).
 Beignet: in gist beslag gedompelde en in heet frituurvet gebakken stukjes appel, ananas, visch, vleesch e.d.
 Bellettrie: fraaie letteren (literatuur).
 Bigot: kwezelachtig, kwasi vroom.
 Bizar: wonderlijk, vreemd, uitmiddelpuntig.
 Binocle: tooneelkijker.

Biograaf: levensbeschrijver. (autobiograaf: iem. die zijn eigen leven beschr.)
 (auto: zelf).
 Bioloog: iemand, die de biologie bestudeert: d.w.z. de leer der levende
 bewerktuigde wezens.
 Bisbilles: (spr. uit: bisbiejes) geharrewar, gekibbel.
 Bis: nog eens, herhaling.
 Bouquet: geur van edele wijn.
 Brise bise: halve ondergordijntjes (lett breekt de bries).
 Bobby: Eng. politieagent.
 Bobèche: glazen ring om kandelaar om afdruijpende was op te vangen.
 Bona fide: te goeder trouw.
 (in)bonis: (lat.) in goeden doen.
 Bon ton: (Fr.) goede toon, welgemanierd.
 Bonus: extra uitkeering.
 Bon vivant: (Fr.) iemand, die het er goed van neemt.
 Botanie: plantkunde.
 Bouilloire (Fr.): theeketel.
 Braille-schrift: (genoemd naar den uitvinder) uit voelbare puntjes bestaand
 schrift voor blinden.
 Brevet: diploma, bewijsstuk.
 Brevier: gebedenboek (R.K.).
 Brochure: vlugschrift van geringen omvang.
 Budget: begrooting van ontvangsten en uitgaven.
 Burlesk: koddig, kluchtig.
 Cache-nez: wollen of zijden sjaal.
 Cache-pot: (papieren) omhulsel voor bloempot.
 Cachet: kenmerkt (in gunstigen zin) waardoor iemand zich van de massa
 onderscheidt. (ook lak-stempel).
 Cachot: gevangenis.
 Cacophonie: wangeluiden, helsch kabaal.
 Calamiteit: ramp, ongeluk.
 Calculatie: berekening (prijsopgave).
 Calembour(g): geestige woordspeling.
 Calligraaf: schoonschrijver.
 Calorie: warmte eenheid (hoeveelheid warmte om 1 K.G. (1 L.) zuiver water
 van 0-1 graad Celsius te verwarmen).
 Calorifère: kolomkachel.
 Canard: geruchten, nieuwtjes. (Lett. Fr. eend).
 Canon: kerkelijke wet (R.K.).

Canule: buisje of spuitje gebruikt bij het doen van inspuitingen.
 Capabel: bekwaam, in staat tot (capaciteit).
 Capaciteit: geschiktheid.
 A capelle koor: koor alleen voor zangstemmen zonder instrumenten.
 Capituleeren: zich overgeven.
 Caprice: gril.
 In casu: in dit geval.
 Causeur: gezellig prater.
 Cautie: borgstelling.
 Cedeeren: afstand doen. (cessie: de afstand).
 Center board: (Amerikaansch zeilvaartuig met één zwaard in het midden).
 Certificaat: getuigschrift.
 Et cetera: enzoovoort.
 Chapeau claque: opvouwbaar hooge hoed bij rok te dragen.
 A charge (getuigen): lett. belastend.
 A décharge (getuigen): lett. ontlastend.
 Chevalier d'industrie: oplichter.
 Prince d'industrie: groot industrieel.
 Chicane: afkeurenswaardige spitsvondige verweermiddelen.
 in chronologische volgorde: naar opeenvolgende jaartallen.
 (chronologie: tijdrekenkunde).
 Clausule: afzonderlijke zinsnede in brief of acte.
 Co-educatie: gemeenschappelijke opvoeding van jongens en meisjes.
 Co-haesie: samenhang (lett. tusschen moleculen).
 Collation: lichte koude maaltijd.
 Collectief: gemeenschappelijk.
 Comme il faut: (Fr.) zooals het behoort.
 Commentaar: toelichting.
 Communiqué: officieele mededeeling.
 Compliment: betuiging van beleefdheid.
 Complement: het ontbreken aan een onvolledig iets, dat het volledig zou maken.
 Compensatie: vergoeding.
 Complex: samengesteld geheel.
 Compromis: minnelijke schikking.
 Compromitteeren: in opspraak brengen.
 Co-operatie: samenwerking.

Concept: voorloopige ontwerp.
 Conclusie: gevolgtrekking.
 Concreet: werkelijk, bestaand.
 Con amore: met liefde (gaarne) zonder loon.
 Consternatie: verwarring, schrik.
 Conclave (c.c.): deel van een land, dat geheel in een ander land ligt (van dat andere land heet dit een exclave).
 Condoleeren: rouwbeklag betuigen (condoleantie).
 Confisqueeren: gerechtelijk in beslag nemen.
 Conform: overeenstemmend met.
 Conjectuur: vermoedelijk oordeel (gissing).
 Conjunctuur: samentreffende omstandigheden, tijdsomstandigheden in handel en bedrijf.
 Conservatief: vasthoudend (aan bestaande toestanden en gebruiken).
 Contour: omtrek.
 Consument: gebruiker.
 Contemporair: hedendaagsch.
 Contenance: houding, bedaardheid.
 Contradictio in terminis: tegenstrijdigheid in uitspraak.
 Contributie: lidmaatschapsgeld.
 Controverse: strijd van geleerden (twistpunt).
 Convenieren: passen, gelegen komen (uitsl. 3de pers. enkelv.).
 Corpus: lichaam.
 Corpus delicti: het voorwerp waarmede het misdrijf is gepleegd.
 Corrupt: bedorven, slecht.
 Coterie (kliek): besloten gezelschap.
 Coulant: tegemoetkomend in zaken.
 Coûte que coûte: (Fr.) het koste wat het wil.
 Crediteur: schuldeischer.
 Crescendo: in sterkte toenemend (van tonen).
 Crematie: lijkverbranding.
 Culmineeren: het toppunt bereiken.
 Cultuur: bebouwing van den grond; beschaving.
 Cum grano salis: met een korreltje zout.
 Cum laude: met lof. (van een examen).
 Cum suis: met de zijnen.
 Curieus: merkwaardig.
 Cynisch: met bijtende spot.
 Cru: onbehouwen, zonder blad voor den mond.

Crû: wijnoogst. (Fr.) (crû '98: oogst van het jaar '98).
 Dandy (Eng.): mode fat (spr. uit: dendie).
 Da capo: van voren af aan.
 Debâcle (Fr.): ineenstorting, val.
 Debat: gedachtenwisseling volgend op een rede, beraadslaging.
 Discussie: gedachtenwisseling over praktische zaken.
 Dispuut: redetwist betreffende theoretische punten.
 Debiet: afzetgebied (omzet).
 Debiteur: schuldenaar.
 Decadentie: verval, achteruitgang.
 Decent: fatsoenlijk.
 Deceptie: teleurstelling.
 Dêcharge: (o.a.) kwijting.
 Decideeren: beslissen.
 Decisie: uitspraak, beslissing.
 Decorum: welvoegelijkheid.
 Declaratie: verklaring.
 Decreet: besluit of bevel zonder opgaaf van redenen afgekondigd.
 De facto: volgens de feiten. (de jure: volgens het recht).
 Definitie: omschrijving.
 Defaitisme: politieke richting, die in den oorlog een nederlaag verkiest boven voortzetting van den strijd.
 Defecit: tekort.
 Deflatie: het verminderen van het in omloop zijnde papier geld en verhooging van de geldkoers.
 Degeneratie: ontaarding.
 Demagoog: volksmenner (valsche volksvriend).
 Denatureeren: spijzen en dranken onbruikbaar maken als voedsel, doch niet ongeschikt voor industriele doeleinden.
 Depreciatie: waarde vermindering, (koers) van geldswaardig papier
 Depressie (gebied): gebied van lage luchtdruk.
 Derangeeren: lastig vallen.
 Desinfectie: het ontsmetten.
 Desolaat: troosteloos.
 Devotie: vroomheid.
 Dialoog: samenspraak.
 Dictator: leider met onbeperkte macht.
 Dies natalis: stichtingsdag van hoogeschool.
 Digestie: spijsvertering.

Diocese: bisschoppelijk gebied.
 Discipline: onvoorwaardelijke gehoorzaamheid, tucht.
 Dispensatie: ontheffing.
 Disponibel: beschikbaar.
 Dissertatie: proefschrift ter verkrijging van een doctoralen graad.
 Dividend: half- of heeljaarlijksche winstuitkeering aan aandeelhouders eener onderneming.
 Dixi: ik heb gezegd.
 Dolce far niente: heerlijk niets doen.
 (el) Dorado: het land van belofte.
 Draineeren: bouw- en weiland ontlasten van overtollig water.
 Draw back: hindernis, ongunstige omstandigheid.
 Dynastie: vorstenhuis.
 Duplicaat: een exemplaar geheel gelijk aan een ander exemplaar.
 Ecarte: kaartspel voor 2 personen met 32 kaarten.
 Ecce Homo: zie den mensch! (woorden door Pilatus gesproken).
 Echarpe: sjerp.
 Echec (lijden): tegenslag hebben (uitdr. uit schaakspel).
 Eclatant: opzienbarend.
 Economie: staathuishoudkunde.
 Egard: bewijs van beleefdheid en achting (de égards in acht nemen).
 Elegie: klaagzang.
 Elementair: de eerste beginselen of grondslagen betreffende.
 Embleem: zinnebeeld.
 Embêtant: vervelend.
 Embonpoint: zwaarlijvigheid.
 Emeritaat: (van geestelijke) eervol ontslag wegens hoogen leeftijd
 Emigratie: landverhuizing (uitwijking).
 Eminent: voortreffelijk.
 Emissie: uitgifte van obligaties, aandeelen e.d.
 Emolumenten: bijkomende verdienste boven het vaste inkomen.
 Emotie: gemoedsaandoening.
 Empirisch: op ervaring gegrond.
 Encadreeren: omlijsten.
 Encycliek: pauselijke zendbrief.
 Encyclopaedie: woordenboek van alle kunsten en wetenschappen.
 Eclair: roomsoes.
 Entr'acte: pauze tusschen twee bedrijven.
 En tout cas: regenscherm, dat ook als parasol dienst kan doen. (lett. in elk geval).

Entre nous: (spr. uit: antre-noe) tusschen ons (gezegd).
 Epicurist: hij die verrijnde (o.a. tafel-) genoegens bemint.
 Epidemie: snelle uitbreiding van besmettelijke ziekte. (spr. uit: met nadruk op laatste lettergr.).
 Epigram: punt (hekel) dicht.
 Epistel: brief.
 Episode: reeks gebeurlijkheden als kort afgesloten geheel.
 Equivalent: gelijkwaardig.
 Equivoque: dubbelzinnig.
 Erotisch: op de zinnelijke liefde betrekking hebbend.
 Escapade: dolle streek.
 Essay: verhandeling, opstel.
 Ethisch: het zedelijk gevoel betreffend.
 Euphemistisch: fraaier uitgedrukt dan de werkelijkheid is.
 Evacueeren: doen ontruimen.
 Evident: klaarblijkelijk.
 Evolutie: geleidelijke ontwikkeling.
 Excentriek: buitenissig.
 Exceptie: uitzondering.
 Exces: buitensporige daad.
 Exclusief: uitsluitend.
 Excursie: uitstapje.
 Executie: strafvoltrekking (terechtstelling).
 Exorbitant: bovenmatig, overdreven.
 Expansie: uitzetting (van stoom), uitbreiding.
 Expeditie: wetenschappelijke onderzoekingstocht (ook verzending van goederen).
 Explicatie: uitleg.
 Explosie: uitbarsting, ontploffing.
 Export: uitvoerhandel.
 Expresse: sneltrein. Ook: snelle boodschapper.
 Expressie: uitdrukking.
 Extern: uitwonend.
 Extract: uittreksel.
 Ex libris: eigendomsmerk in boeken.
 Euréka: ik heb het gevonden!
 Executeur testamentair: uitvoerder eener laatste wilsbeschikk.
 Expert: deskundige.
 Exploitatie: het winstgevend maken van een zaak of bedrijf. Ook: het uitbuiten van een persoon.

Façade: voorgevel.
 Face à main: handbril aan staaf.
 Facet: vlakje van geslepen edelsteen.
 Facsimilé: nauwkeurige nabootsing.
 De facto: feitelijk.
 Faecaliën: uitwerpselen.
 Faience: aardewerk (half-porselein).
 Faille: zijde.
 Fair-play (spr. uit: fer plee): (Eng.) eerlijk spel.
 Fancy-fair (spr. uit: fensie fer): (Eng.) liefdadigheidsbazar.
 Fascineerend: betooverend.
 Fashionable: (Eng. spr. uit: fèsjenebbel) modieus ook: wellevend.
 Fata morgana: bedriegelijke luchtspiegeling in de tropische landen. (bedriegelijke schoone voorstellingen).
 Favoriet: begunstigde.
 Fiat: (Lat.) het zij zoo (bet. ik vind het goed).
 Fictie: verlichtsel, verbeelding.
 Fichu: sjaal.
 Fiscus: de schatkist.
 Flat: (spr. uit: flet) (Eng.) étagewoning.
 Florissant: bloeiend, gezond.
 Foudraal: hoes voor paraplu, vaandel e.d. Ook: étui.
 Föhn: (spr. uit: feun) hevige Z. (O.) alpenwind.
 Forward: (Eng.) voorspeler bij het voetbalspel.
 Forceeren: iets met geweld doordrijven.
 Fouilleeren: iemand aan den lijve onderzoeken.
 Fractie: breuk (rekenk.) ook: deel eener politieke partij.
 Fragment: gedeelte.
 Frak: rokcostuum v. heeren.
 Frappant: treffend, buitengewoon.
 Fraudeeren: bedrog plegen.
 Free kick: (Eng.) (spr. uit: frie kik) vrije schop in het voetbalspel.
 Full back: (Eng.) (spr. uit: foel bek) achterspeler, voetbalspel.
 Full dress: galakleed.
 Full speed: (spr. uit: spied) met volle snelheid.
 Fundament: grondvest.
 Fundatie: stichting, gesticht, fonds, beurs.
 Furieus: woedend.
 Fotogeniek: geëigend voor filmreproductie (van een gelaat).
 Futiel: nietswaardig.

Garant: waarborg.
 Garderobe: kleedkamer ook: voorraad kleeren.
 Gearing: (spr. uit: gierung) versnelling.
 Gearticuleerd: (v. spreken) met den juisten nadruk en duidelijk.
 Geassorteerd: v. verschillende soorten voorzien, ook: bij elkaar passend.
 Geautoriseerd: gemachtigd.
 Gedecolleteerd: met ontbloote hals (laag uitgesneden japon).
 Gedeporteerd: iemand, die naar een overzeesche strafkolonie is overgebracht.
 (gedepoort).
 Gedeputeerde: volksafgevaardigde.
 Gedetineerde: gevangene.
 Geëmancipeerd: vrijgemaakt, zelfstandig. Voor de wet gelijkgesteld.
 Geëxalteerd: overspannen.
 Geïncrimineerd: hetgene, dat aanstoot heeft gegeven.
 Geïsoleerd: afgezonderd.
 Generatie: verzamelnaam voor gelijktijdig levend geslacht.
 Geologie: leer van de bouw en ontwikkeling der aarde.
 Ghetto: jodenkwartier.
 Gibus: (zie chapeau claque).
 Gourmand: smulpaap, gulzigaard.
 Gourmet: fijnproever.
 Goût: smaak.
 Gradueel: trapsgewijs opklimmend.
 Gros: twaalf dozijn.
 Grotesk: fantastisch, grillig.
 Guerilla oorlog: ongeregelde bendes, die op eigen houtje oorlog voeren
 Gynaecoloog: vrouwenarts.
 Haeresie: ketterij.
 Hallucinaties: zinsbegoocheling, waandenkbeelden.
 Harmonie: overeenstemming tot een aangenaam aandoend, welgeordend geheel.
 Harpagon: vrek.
 Hectare: 1000 M² (bunder).
 Hectogram: 100 gram (1 ons).
 Heraldiek: wapenkunde.
 Herbivoor: dier, dat uitsluitend plantaardig voedsel gebruikt.
 (De heilige) Hermadad: de politie.
 Heroïek: heldhaftig.
 Hierarchie: rangorde voor waardigheidsbekleeders.
 Hippodrome: circus, renbaan.
 Hockey: Eng. kolfspel.

Hocus-pocus: goochelarij.
 Home-rule: zelfbestuur van Ierland.
 Homespun: eigen (lett. thuis) gesponnen langharig wollen weefsel
 Homogeen: van dezelfde aard.
 Honorarium: geldelijke vergoeding voor geestelijken arbeid.
 Honoris causa: (Lat.) wordt gezegd van een graad of titel zonder speciale studie, eershalve verleend.
 Hospes: waard of herbergier.
 hospita: idem (vrouwelijk).
 Hospitant: iemand wien vergunning is verleend een les of lezing voor één maal bij te wonen.
 Hostiel: vijandig.
 Humor: komische zin, luim.
 Hygiëa: godin der gezondheid.
 Hygiëne: gezondheidsleer.
 Hymne: lofzang.
 Hyper: voorvoegsel bij omschrijving, bet. overdreven.
 Hypnose: teweegbrengen van kunstmatige slaap door persoonlijke invloed.
 Hypochondrie: zwaarmoedigheid (zielsziekte).
 Hypocriet: huichelaar.
 Hysterie: ziekelijke overgevoeligheid der zenuwen.
 Idem: hetzelfde.
 Identiek: gelijk aan.
 Idioom: taal eigen.
 Idiosyncrasie: persoonlijke overgevoeligheid ten opzichte van smaak of geur, gepaard met abnormale prikkels.
 Idolaat: afgodisch.
 Illico: dadelijk.
 Illegaal: onwettig.
 Imbeciel: stompzinnig.
 Imitatie: nabootsing.
 Immigrant: inkomend landverhuizer.
 Emigrant: uitgaand landverhuizer.
 Immoreel: onzedelijk.
 Immuun: onvatbaar voor ziekte of vergift.
 Impasse: moeilijkheid (lett. doodlopend straatje).
 Impermeabel: ondoordringbaar.
 Impertinent: onbeschaamd.
 Impitoyabel: onbarmhartig.

Imponeeren: ontzag inboezemen.
 Impressie: indruk.
 Improvisatie: voordracht (mondel. of instrum.) voor de vuist weg gehouden.
 Impuls: aandrift, prikkel.
 Inconsequent: zich zelf tegensprekend.
 Inconvenient: ongemak, ongelegenheid.
 Incourant: niet gangbaar, moeilijk verkoopbaar.
 Index: inhoudsopgave (ook wijsvinger).
 Individueel: persoonlijk.
 Indolent: lusteloos, traag.
 Indulgent: toegevend.
 Inept: zot, dwaas.
 Inflatie: waardevermindering, dalende koers door overvloed van in omloop zijnd geld.
 Ingénue: jong onschuldig meisje.
 Inhaerent: onafscheidelijk verbonden aan.
 Initiatief: het geven van den eersten stoot tot iets.
 Injectie: inspuiting.
 Instantelijk: oogenblikkelijk (met aandrang).
 Instinctief: onwillekeurig, onbewust.
 Instigatie: aansporing.
 Interim: tusschentijds.
 Intern: inwonend (ook inwendig).
 Interneeren: iemand een gedwongen woonplaats aanwijzen.
 Interpreteeren: uitleggen, verklaren, ten beste geven.
 Interrumpeeren: in de rede vallen, storen.
 Interventie: tussenkomst, bemiddeling.
 Interview: vraaggesprek.
 Intimideeren: verlegen maken, schrik aanjagen.
 Intonatie: stembuiging.
 Intrinsiek: wezenlijke waarde.
 Intuïtie: onberedeneerde ingeving.
 Inventaris: lijst van voorwerpen die tezamen een boedel uitmaken
 Ironie: schampere spot.
 Instructie: aanwijzing of dienstvoorschrift.
 Incasseeren: innen.
 Insolvent: niet in staat geldelijke verplichtingen na te komen.
 Inlaid: ingelegd.
 Jargon: voor oningewijden onverstaanbaar taaltje (ook: dieventaal).
 Jour (Fr.): (spr. uit: zjoer) ontvangdag.

Juris prudentie: rechtspraak.
 Justitie: rechtspleging: het gerecht.
 Kaliber: soort (o.a.).
 Kaskade (cascade): waterval.
 Kreatuur: schepsel.
 Kroniek: verhaal van gebeurtenissen naar tijdsorde gerangschikt.
 Kwiteeren: voor voldaan teekenen.
 Kynoloog: kenner en liefhebber van honden.
 Kyrie Eleïson: eerste woorden der eerste hymne gel. de mis in de R.K. kerk. (Heer ontferm U, Heer erbarm U).
 Labiel: wankelbaar.
 Laborant: iemand die in een laboratorium werkt.
 Labyrinth: doolhof.
 Lacrymae Christi: (lett Cristus tranen) donkerroode Ital. wijn.
 Laconiek: kort en bondig, zonder drukte.
 Lacune: gaping, leemte.
 Lady-killer: iemand die succes heeft bij de vrouwen.
 Lady-like: welopgevoed (lett. als een dame).
 Laisser-passer: vrijgeleide (lett. laten passeeren).
 Lamentatie: weeklacht.
 Larghetto: (muz.) plechtig en langzaam.
 Lasso: werpkoord met schuiflus.
 Latent: onzichtbaar aanwezig.
 Laureaat: bekroond dichter of schrijver.
 Laxans: afvoerend (purgeerend) middel.
 Leader (spr. uit: lieder): leider.
 Leading article: hoofdartikel in de courant.
 Lector: titel v. leeraar (es) aan hoogeschool (geen hoogleeraar).
 (R.K.: hij, die de tweede der zeven wijdingen heeft ontv.).
 Legaliseeren door bevoegde autoriteit laten waarmerken.
 Legitiem: wettelijk.
 (Zich) legitimeeren: bewijzen, dat men de persoon is voor wien men zich uitgeeft.
 Lexicon: wetensch. woordenboek.
 Liaison: liefdesbetrekking.
 Libretto: boekje, dat opera tekst bevat.
 Licentie: verlof-brief, vergunning.
 Limiet: grens.
 Limited: (Eng.) begrens, beperkt, (betr. mppij. waarvan de aandeelhouders beperkte aansprakelijkheid dragen voor de schulden der mppij.).

Liquide: vloeibaar.
 Liquidatie: vereffenen van actief en passief van een zaak bij opheffing.
 Lits-jumeau: twee-eenspersoons ledikanten naast elkaar.
 Lock-out: (Eng.) uitsluiting, wegzenden van werklieden.
 Loco: plaatsvervangend (o.a.).
 Lucratief: winstgevend, voordeelig.
 Luctor et emergo: (Lat.) ik worstel en ontkom. (Wapen der prov. Zeeland).
 Lucullisch: weelderig, overdadig.
 Luguber: akelig, treurig, somber.
 Lumineus: duidelijk, lichtend.
 Luxueus: weelderig, rijk.
 Luxurieux: weelderig, ontuchtig.
 Maecenas: begunstiger van kunstenaars.
 Magie: tooverkunst.
 Magistraat: overheid, stadsregeering.
 Maidenspeech: (Eng.) eerste redevoering door volksvertegenwoordiger als zoodanig gehouden.
 Malicieux: boosaardig.
 Manco: tekort.
 Manie: (nadruk op ie) dwaze voorliefde voor iets.
 Maquette: verkleind model van bouwwerk.
 Marchandeeren: loven en bieden.
 Marge: het wit terzijde van een baldzijde.
 Mannequin: paspop of pasjuffrouw van japonnen.
 Manipuleeren: verrichten van handgrepen.
 Markant: in het oog vallend.
 Marquise ring: groote ovale pinkring.
 Massief: voor het volle gewicht bestaande uit de zichtbare stof.
 Materialist: hij die alleen waarde hecht aan stoffelijke goederen.
 Materie: de stof.
 Maximum: het grootste.
 Mediocre: middelmatig.
 Meditatie: overpeinzing.
 Menageeren: ontzien.
 Mentor: leidsman, raadsman.
 Mésaillance: huwelijk beneden iemands stand.
 Metier: beroep.
 Milieu: omgeving waarin men verkeert.
 Militant: strijdlustig.

Mimietjes: mimitafeltjes: bijzet tafeltjes van opvolgende grootte.
 Mines maken: de schijn aannemen.
 Miraculeus: wonderbaarlijk.
 Misanthroop: mensenhater.
 Modificatie: verandering (beperking).
 Monocle: oogglas.
 Monoloog: alleenspraak.
 Monosyllabe: eenlettergrepig woord.
 Monopolie: uitsluitend alleenrecht.
 Morganatisch: (huwelijk) huwelijk waarbij de vrouw niet deelt in de rechten aan den staat van den man verbonden.
 Moratorium: uitstel van betaling aan iemand, die buiten schuld niet kan betalen.
 Mutabel: veranderlijk.
 Mystiek: verborgen, geheimzinnig.
 Mystificatie: misleiding.
 Mythe: volksoverlevering.
 Mythologie: verzameling mythen en sagen uit den oertijd.
 Navigatie: scheepvaart.
 Necessaire: tasch met toiletbenodigdheden.
 Necrologie: levensbeschrijving van een pas overledene.
 Non plus ultra: door niets overtroffen.
 Nemesis: godin der wraak.
 Non actief: op wachtgeld. (lett. niet actief).
 Neurose: storing in het zenuwstelsel.
 Neutraliteit: onzijdigheid.
 Nocturne: muziekstuk van droefgeestig karakter.
 Nom de plume: schuilnaam voor schrijver (pseudoniem).
 Nostalgie: heimwee.
 Notabel: aanzienlijk ingezetene.
 Nota bene: let op!
 Object: voorwerp.
 Obligatie: schuldbrief eener leening.
 Obligatoire: verplichtend.
 Obsceen: schunnig, gemeen, onstichtelijk.
 Obscuur: donker, duister (ook fig.).
 Obsessie: plaag, kwelling, dwangvoorstelling.
 Obstakel: hinderpaal.
 Obstinaat: koppig.
 Obstructie: opzettelijke belemmering.

Occasion: gelegenheid.
 (Zich) occupeeren met: zich bezighouden met.
 Old Fellows: een ver. gelijkend op de vrijmetselaars.
 Ode: verheven gedicht.
 Offensief: beleedigend (ook aanval).
 Ommissie: weglating.
 Optie: vrije keus (recht).
 Optima forma: in beste vorm geheel naar den eisch.
 Optimist: hij die alles van de goede zijde beschouwt.
 Optisch: tot de leer van het zien behoorend.
 Opus: muziekwerk.
 Oratorium: zangstuk met Bijbelschen inhoud.
 Organiseeren: inrichten, samenstellen.
 Orgeade: (spr. uit: orspade) amandelmelk.
 Ornaat: ambtsgewaad.
 Ornitholoog: vogelkenner.
 Orthodox: overeenkomstig alle geloofsvoorschriften.
 Oxydeeren: roesten.
 Ozon: verdichte zuurstof.
 Pace (spr. uit: pees): snelheidsgang.
 Pace maker (spr. uit: meeker): gangmaker.
 Pacifist: voorstander van den wereldvrede.
 Pact: overeenkomst.
 Pagina (nadruk op de 1ste a): bladzijde.
 Pailletten: loovertjes (garneering).
 Palaeonthologie: leer der uitgestorven diersoorten.
 Palmine: (palmen) plantenboter.
 Panisch: (p. schrik) plotselinge algem. doch ongegronde schrik.
 Panorama: vergezicht.
 Paraat: onmiddellijk bereid.
 Paradox: schijnbare tegenstrijdigheden.
 Parallel: evenwijdig.
 Paranimf: persoon, die iemand bij bepaalde plechtigheden terzijde staat.
 Paraphrase: verklarende omschrijving.
 Parasiet (klaplooper): zij, die ten koste van anderen leven.
 Parentage. verwantschap.
 Paria: uitgestootene.
 Parochie: zelfstandig kerkelijke gemeente (R.K.).
 Parodie: kluchtige nabootsing van iets of iemand.
 Parool: wachtwoord.

Participeeren: deel hebben aan of in.
 Parvenu: iemand, die zich op plots verkregen rijkdom laat voorstaan.
 Passement: boorsel van goud- of zilverdraad.
 Passie: het Lijden van Christus (com passie: medelijden).
 Passie: ook: hartstocht.
 (Het) passief: hetgeen men verschuldigd is (actief: hetgeen men bezit).
 Pasteuriseeren: door verhitting ten deele bacterie vrij maken.
 Pastille: (spr. uit: pastielje) suikergoed ook wel medicijn in gesuikerde dropsvorm; ook flikken.
 Pastorale: herderslied.
 Pathetisch: aandoenlijk.
 Pro patria: voor het vaderland.
 Patriciër: aanzienlijk persoon van voornamen stand.
 (Ge) pavoiseerd: met slingers van vlaggetjes tooien.
 Peccavi: ik heb gezondigd (Lat.).
 Paedagoog: opvoedkundige.
 Pedel: (nadruk op el) bode aan universiteit.
 Pedicure: likdoornsnijder.
 Peleton: halve comp. of twee secties.
 Penitentie: boete of straf.
 Pergola: met bloemen begroeide overkapping van latwerk. (nadruk op per).
 Periode: tijdvak.
 Perplex: onthutst, verbijsterd.
 Pertinent: beslist (impertinent: onbeschoft).
 Petitie: verzoekschrift.
 In petto: in voorraad.
 Phenomeen: wonder.
 Philippica: strafrede.
 Philantroop: menschevriend, weldoener.
 Philatelist: verzamelaar van postzegels.
 Phonetiek: klankleer.
 Phonetisch: volgens het gesproken woord.
 Piazza: plein.
 Piccolo: hoteljongen.
 Pick-nick: gemeenschappelijke maaltijd buiten.
 Pick-pocket: zakkenroller.
 Piedestal: (pje de stal) voetstuk.
 Planetarium: toestel, dat het zonnestelsel afbeeldt.
 Platonisch: geestelijk wijsgeerig.

Poëet: dichter.
 Polemieek: pennestrijd.
 Poseur: aanstellerig iemand.
 Post mortum: na den dood.
 Pourparler: (spr. uit: poerparlee) heen en weer praten.
 Pousseeren: vooruit helpen.
 Prae-advies: inleidende voorlichting.
 Précair: twijfelachtig (in ongunstigen zin).
 Prematuur: overijld, voorbarig.
 Pressie (uitoefenen): druk uitoefenen.
 Presteeren: tot stand brengen.
 Primitief: zeer eenvoudig, gebrekkig.
 Privilege: voorrecht.
 Producent: voortbrenger, vervaardiger (consument: verbruiker).
 Profaan: onheilig.
 Progressief: trapsgewijze toenemend.
 Profusie: overdaad.
 Proportie: evenredigheid.
 Propositie: voorstel.
 Protectie: invloedrijke bescherming.
 protégé: (spr. uit: protesjee) beschermeling.
 Protocol: getrouw verslag door bevoegde.
 Pseudoniem: schuilnaam.
 Psychiater: dokter voor zielszieken.
 Quatre-mains: pianostuk voor 4 handen.
 Querulant: iemand die ruzie zoekt.
 Quintessens: kern.
 Quota: evenredig aandeel.
 Quotiënt: uitkomst van deeling.
 Radiator: toestel om warmte uit te stralen (bij centr. verwarming).
 Radiogram: draadloos overgebracht telegram.
 Raisonnable: redelijk, verstandig.
 Rara avis: (Lat.) zeldzame vogel. (fig. bijzonder iemand).
 Ravissant: verrukkelijk.
 Rayonnant: stralend.
 Razzia: plunder- of strooptocht.
 Reactie: terugwerking.
 Reageeren: terug of tegenwerken.
 Realiseeren: verwezenlijken (ook te gelde maken).
 Realisme: leer, die zich zooveel mogelijk aan de werkelijkheid houdt.

Rescensent: beoordeelbaar van boeken, kunst e.d.
 Recette: ontvangst.
 Reciproque: wederkeerig.
 Reconvalescent: herstellende.
 Redigeeren: in behoorlijke vorm opstellen.
 Reduceeren: kleiner of minder maken.
 Referentie: getuigschrift.
 Reflex: terugwerking.
 Regeneratie: wedergeboorte.
 Rehabiliteren: iemand zijn goeden naam teruggeven.
 Relativiteit: betrekkelijkheid.
 Reliëf: (spr. uit: reljèf) uitsteeksel, verhevenheid.
 Relique (reliëc): dierbaar voorwerp als heiligdom beschouwd.
 Remarquabel: opmerkelijk.
 Remedie: hulp, (genees) middel.
 Rembours: verrekening bij ontvangst.
 Rendement: opbrengst, winst.
 Rendez-vous (spr. uit randee voe): afgesproken samenkomst.
 Reorganisatie: nieuwe veranderde inrichting.
 Repertoire: lijst van tooneel of zangstukken.
 Repressailles: weerwraak.
 Representeren: vertegenwoordigen.
 Representatief: waardig om te vertegenwoordigen.
 Reprimande: verwijt, standje.
 Request: verzoekschrift.
 Requiem: zwarte mis (zw. gewaden) voor de zielerust van een overledene.
 Requireeren: opvorderen.
 Requisitoir: eisch van het openbaar ministerie in strafzaak.
 Residu: overblijfsel, overschot.
 Respectievelijk: onderling wederzijds, wederkeerig.
 Ressorteren: (onder) behooren tot.
 Ressource (spr. uit: ressoerse): hulpbron (middel van bestaan).
 Restitueeren: teruggeven.
 Restrictie: beperking, voorbehoud.
 Resumeeren: beknopt samenvatten.
 Retraite: rustplaats, toevlucht.
 Retrogade: van achteren naar voren: met terugwerkende kracht.
 Revenu(en): inkosten.
 Revisie: herziening (ook 2de drukproef).
 Rhachitis: Eng. ziekte.

Rhetorisch: op redenaars wijze.
 Rhythme: gelijkmatige beweging bij de muziek, de dans en het spreken.
 Rissole: vleesch, visch of vruchten in bladerdeeg gewikkeld en in heet fruituurvet gebakken.
 Rituaal: ieder voorschrift tot het verrichten van plechtige handelingen.
 Ritueel: tot het kerkgebruik behoorend.
 Rivaal: mededinger.
 Rudimentair: niet meer tot ontwikkeling komend.
 Runenschrift: schrift in oud-Germaansche letterteekens.
 Saboteeren: heimelijk tegenwerken.
 Saillant: in het oog loopend.
 Saldo: overschot.
 Per saldo: per slot van (af)rekening.
 Salve: wees gegroet.
 Salvo: het gelijktijdig losbranden van vuurmonden.
 Sanctie: bekrachtigen, bevestiging.
 Sandwich: twee geboterde sneetjes brood zonder korst met vleesch o.d. ertusschen.
 Sandwichman: iem. die met advertentiebord op borst en rug rondloopt voor reclame.
 Sanitair: de gezondheid betreffende.
 Satyricus: spotdichter.
 Satyre: hekeldicht.
 Sauve garde: beveiliging (letterl. schildwacht of detachement, aangewezen om iets of iemand te beschermen).
 Savoureeen: proeven, van iets genieten.
 Scabreus: gewaagd, onnet.
 Scepticus: weifelende wijsgeer.
 Scoren (sportuitdr.): een aantal punten behalen.
 Scout: verkenner.
 Scribent: veelschrijver.
 Scrofuleus: klierachtig.
 Scrupule: gewetensbezwaar.
 Scenario: filmttekst (inhoud).
 Séance: zitting, vergadering.
 Sec: droog (van wijn, veel alcoholdeelen bevattend).
 Secondair: in de tweede plaats.
 Sectarisch: betrekking hebbende op een secte.
 Sectie: insnijding operatie, lijk opening (ook. afdeeling).

Seismograaf: werktuig om aardtrillingen te registreren.
 Selectie: keuze.
 Senn hut: zomerhut van herders op de hoge alpen.
 Sensitief: gevoelig.
 Sensueel: zinnelijk.
 Sextet: muziekstuk voor zes personen.
 Shocking: (Eng.) aanstoot gevend.
 Sic.: let wel!
 Siësta: middagslaapje.
 Silhouet: schaduw omtrek.
 Silo: (onderaardsch) graanpakhuis.
 Simili: namaak.
 Simuleeren: doen alsof.
 Simulant: iemand, die simuleert, huichelaar.
 Simultaan: gelijktijdig.
 Sine qua non: (Lat.) zonder hetwelk niet (noodzakelijke voorwaarde).
 Syphon: spuitwaterflesch.
 Situatie: toestand.
 Sisyphus arbeid: vergeefsche zware arbeid.
 Skoeptsjina: Servische volksvertegenwoordiging.
 Sobat: (Ind.) vriend.
 Soit disant: zoogenaamd.
 Soit: (spreek uit: zwa) het zij zoo.
 Solutie: oplossing.
 Solvabel: instaat tot betalen.
 Sommeeren: aannamen, uitdagen.
 Sonoor: welluidend.
 Sophisme: spitsvondige drogredenen.
 Soto voce (spreek uit: vodsje): met zachte stem.
 Soulaas: vertroosting, verlichting.
 Soumis: (spr. uit: soemie met nadr. op ie) onderworpen.
 Spatie: tussenruimte.
 Specimen: proeve van bewerking.
 Specifiek: op zeer bepaalde wijze.
 Specificatie: opgave waarvan ieder onderdeel apart is vermeld.
 Speech: (spr. uit: spietsj) (Eng.) redevoering.
 Sputum: speeksel.
 Status: toestand.
 Status quo: toestand waarin zich iets op bepaalden tijd bevindt.
 Stereotiep: onveranderlijk, vast.

Steriel: bacterie vrij (ook: dor, onvruchtbaar).
 Stimulans: prikkel.
 Stipuleeren: bedingen, bepalen.
 Stock: voorraad (koopmansgoederen).
 Stratosfeer: deel der atmosfeer 12 K.M. hoog (in Europa).
 Subaltern: ondergeschikt.
 Subiet: dadelijk, plots.
 Subjectief: (meening) persoonlijke opvatting in tegenstelling tot: objectieve
 meening; d.i. meening onafhankelijk van pers. voorkeur
 Subliem: edel, verheven.
 Subsidiair: te vervangen door.
 Subsidie: toelage.
 Substituut: plaatsvervanger.
 Subtiel: teer, bros, fijn.
 Successief: de een na de ander.
 Suffisant: voldoende.
 Suggestie: veronderstelling, het opdringen van een denkbeeld.
 Suggestief: overtuigd.
 Summier: bondig, kort samengevat.
 Surplus: overschot.
 Surséance (van betaling): gerechtelijk toegestane opschorting van betalingen.
 Suspect: verdacht.
 Suum cuique: (Lat.) elk het zijne.
 Sweater: (spr. uit: swetter) Eng. trui met hooge boord.
 Symbool: zinnebeeld.
 Symptoom: (ziekte) verschijnsel.
 Syncope: samentrekking van woorden en muziekgeluiden.
 Synthese: samenvatting van bestanddeelen.
 Televisie: zien op verre afstand.
 Temptatie: verleiding, verzoeking.
 Tendenz: strekking.
 Tentamen: voor examen.
 Tête à tête: gesprek onder vier oogen.
 Test: op de proef stellen.
 Therapie: geneeskunst.
 Theosofie: godswijsheid berustend op mystiek filosofischen grondslag, evolutie
 of vervolmaking.
 Titanisch: reusachtig, geweldig.
 Tolerant: verdraagzaam.
 Toque: kleine dameshoed.

Touchant: (spr. uit: toesjant) roerend.
 Tourniquet: draaikruis bij afgesloten ingang.
 Traineeren: sleepende houden.
 Transcheeren: voorsnijden van vleesch.
 Transactie: overeenkomst.
 Transfusie: overbrenging van bloed van een gezond pers. in de aderen van een zieke.
 Travestie: verkleedpartij.
 Triptiek: geschilderd drieluik (schilderij) waarvan de zijvleugels als deuren voor het middenstuk kunnen worden gedraaid (ook: identiteitspapieren voor auto).
 Trouvaille: vondst.
 Trust: bedrijfsconcentratie (meerdere bedrijven onder één leiding).
 Ultimatum: laatste eisch voor de oorlogsverklaring.
 Ultimo: laatste dag van de maand.
 Unaniem: eensgezind.
 Unicum: eenig in zijn soort.
 Unisono: eenstemmig.
 Upper ten: de hoogste kringen (eigenlijk: de bovenste tien duizend).
 Usance: gewoonte, gebruik.
 Usurpatie: overweldiging.
 Utile dulci: (Lat.) het aangename met het nuttige vereenigd.
 Utiliteit: bruikbaarheid, nut.
 Utopie: hersenschim, droombeeld van volmaaktheid.
 Varia: mengelwerk.
 Variabel: veranderlijk.
 Variant: afwijking.
 Validiteit: lichamelijke geschiktheid.
 Valuta: munt eenheid van een land.
 Vehikel: voertuig.
 Vegetatie: plantengroei.
 Vendu: openbare verkooping.
 Verificatie: onderzoek naar echtheid.
 Victualiën: levensmiddelen.
 Vicieus: zedeloos.
 Vibreeren: trillen van geluid.
 Vigileeren: waakzaam zijn, rekenen op.
 Vigoureus: krachtig.
 Viriel: mannelijk.

Virulent: ziekte verwekkend.

Virus: smetstof.

Vivaciteit: levendigheid.

Vivisectie: het nemen van proeven op dieren.

Vitaliteit: levenskracht.

Would be: (spr. uit: woed bie) zoogenaamd, den schijn aannemend van.

Xylofoon: muziekinstrument bestaande uit op toon gestemde houten staafjes waarop met hamertjes wordt geslagen.

Yacht: vaartuig.

Yard: Eng. lengtemaat (0.9144 M.).

Zendavesta: godsdienstig wetboek der oude Perzen, dat de leer van Zoroaster bevat.

Vrijgezellen.

Vrijgezellen inviteeren vrienden en vriendinnen, gaan zonder dat iemand er iets achter zoekt met leden van het andere geslacht uit, vragen meisjes en jonge vrouwen voor autotochtjes, dansavondjes, bioscoopjes enz. enz.

Het vrije verkeer der sexen is een kenmerk van onzen hedendaagschen tijd.

Het is heel gewoon als een jonge man een jong meisje na afloop van een bal om twee of drie uur - of nog later - des nachts thuis brengt.

Het is heel gewoon als jongelui samen tennissen, zwemmen, skieën of welke andere sport ook beoefenen maar ...

Een kleine (eigenlijk een groote) maar is er toch bij dit alles en deze maar is de onzichtbare grens, die bij al deze vrijheid door het welopgevoede jonge meisje zal worden getrokken.

Het trekken van die grens is tegenwoordig oneindig veel moeilijker dan vroeger, toen alle vrije verkeer eenvoudig ondenkbaar was.

Er zijn nu eenmaal dingen, die tegen de étiquette indruischen, of men zich daaraan zal storen, of men die dingen zal doen of nalaten, hangt af van de houding, die men inneemt ten opzichte van de étiquette.

Een jong meisje van onbesproken gedrag zal bijv. nimmer een vrijgezel, die op kamers woont bezoeken zonder chaperonne. In studenten en artiestenkringen is dit een ander geval. Daar is het verkeer vrijer en de toon lossere.

Toch zal ook het welopgevoede meisje in die kringen bij voorkeur niet herhaaldelijk alleen jongelui op hun kamers bezoeken. Er is altijd wel een vriendin of kennis, die meegaat. Wanneer een jong meisje hiertegenin zou brengen: ja, maar dan is de heele aardigheid er af! - dan zou zij daarmede bewijzen, dat zij inderdaad een chaperonne zeer noodig heeft. Als twee vriendinnen tezamen een jonge man, die op kamers woont bezoeken, zullen zij indien zij de vormen in acht nemen niet later dan hoogstens tien uur des avonds vertrekken.

Wanneer een vrijgezel, die een heel huis bewoont met bediening logeergasten vraagt, zal hij als er jonge meisjes bij zijn ten allen tijde dienen te zorgen voor een presentabele oudere dame, moeder, zuster, tante, nicht e.d., een oudere vriendin als hij geen familie heeft, die mede ontvangt en nimmer vóór de jonge vrouwelijke gasten weggaat.

Hetzelfde geldt voor den vrijgezel, die op zijn kamers een dineetje geeft waar jonge meisjes mede aan zitten.

De vrijgezel, die vaak met een en hetzelfde meisje uitgaat (omdat zij vroolijk is, of omdat zij goed danst e.d.) zonder nochtans het plan te hebben haar tot de zijne te maken, dient te bedenken, dat niets zóó gauw in opspraak komt als de naam van een jong meisje (in onze verlichte dagen precies even goed als 'vroeger').

Het meisje zal in dit geval verstandig doen voor te stellen tezamen met een ander stel, dus met z'n vieren, uit te gaan.

De vrijgezel, die niet in staat is - om welke reden ook - gasten te vragen, hetzij thuis, hetzij in een restaurant, dient aan het eind van het jaar de verschillende gastvrouwen, waar hij in den loop van het jaar veel gastvrijheid heeft genoten, op de een of andere wijze - bloemen of bonbons - een beleefdheid te bewijzen.

Hij, die attenties brengt aan de dochter, vergete - indien aanwezig - de moeder niet!

Wandelstok.

De wandelstok van den goed gekleeden man dient sober te zijn en van goede kwaliteit, liefst van edelhout.

Géén geverfde stok, geen stok met gladde of bewerkte zilveren haak, géén stok van namaak bamboe, geen stok met beenen knop of haak. De eenige toelaatbare versiering is een smal bandje van zilver, koper of goud.

Het wijzen met een wandelstok behoort niet tot de goede vormen.

Bij het afleggen van bezoeken wordt de wandelstok onder géén voorwaarde mee naar binnen genomen, noch in salon, noch in kantoor of werkkamer.

Een oud gebruik wil, dat zij, die de Beurs bezoeken nooit een wandelstok meenemen. Nieuwelingen, die onwetend tegen dit gebruik zondigen vormen dra het middelpunt van spot en plagerij.

Winkelpersoneel.

De vereischte vorm voor een succesvollen verkooper evenals voor een dito verkoopster zijn: warenkennis, menschenkennis, beschaving, geduld, snelle bevattelijkheid en aanpassingsvermogen.

Niets is erger voor de klant, vervuld van zijn of haar nieuwen aankoop dan een afwezige verkoopster, die met een in de verte starenden blik onduidelijk iets mompelt over - 'n aardig patroon. - Het winkelmeisje dient te bedenken, dat voor de klant, die na een langen vermoeienden dag vlak voor het sluitingsuur komt, de dag met haar binnenkomen pas begint voor zoover het haar contact met den winkel betreft.

Hoewel het zeer begrijpelijk is, is het strijdig met alle étiquette van goede koopmanschap, dat klanten die laat of tijdens uitverkoopdrukte e.d. komen, slecht d.w.z. onverschillig behandeld worden.

Dat een verkooper of verkoopster verstand van het vak heeft is nog lang niet voldoende. Een groote mate van tact is vereischt om klanten zonder warenkennis op de hoogte te brengen, zonder den indruk te wekken van een terechtwijzing.

De verkoopster, die de opdring-tactiek volgt, kan er soms in slagen een duur stuk te verkoopen. Zij zal echter nimmer blijvende klanten maken.

De klant, die een winkel verlaat na het dubbele te hebben uitgegeven wat hij of zij van plan was uit te geven, voelt zich altijd bekocht en zal den winkel waar hem dit is overkomen in het vervolg zonder twijfel mijden.

De beste verkooper is hij, die bij de klant de overtuiging weet te vestigen, dat hij een levendig persoonlijk belang stelt in de wenschen en verlangens van de klant.

Wanneer van drie achter de toonbank gezeten verkoopsters er een een klant krijgt, behooren de beide andere verkoopsters eveneens op te staan en te blijven staan tot de klant weg is. Duurt het tamelijk lang dan verwijderen zij zich onopvallend.

Een klant, die de goede vormen in acht neemt, zal winkelpersoneel geen minuut langer staande houden dan strikt noodzakelijk is.

Winkelpersoneel, dat een klant die veel aan de zaak komt waar zij werkzaam zijn op straat, in tram of trein tegenkomt, groet niet het eerst, doch wacht of de klant hen groet. Dit geldt zoowel voor mannelijk als voor vrouwelijk personeel.

Er is niets tegen, dat winkelmeisjes praten onder elkaar wanneer zij geen klanten te bedienen hebben, maar dat twee of drie meisjes zóó luid praten, dat een klant zich niet of nauwelijks verstaanbaar vermag te maken is in strijd met alle goede vormen.

Dat het winkelmeisje behoorlijk en zelfs goed gekleed gaat is een der eischen van haar beroep, dat een aangenaam welverzorgd uiterlijk vraagt. Zij behoort in haar uiterlijke verschijning echter steeds een toets van correcte zakelijkheid aan den dag te leggen. Winkelpersoneel spreekt een klant aan met mevrouw of juffrouw (niet met ‘dame’) of indien het op de hoogte is van een mogelijken titel met freule voor een ongehuwde adellijke dame, voor gehuwde adellijke dames blijft het mevrouw zonder meer.

Heeren, onverschillig wat hun rang en stand zij, worden door winkelpersoneel aangesproken met mijnheer, tenzij het een welbekende klant betreft, die dokter of generaal is, in welk geval men kan aanspreken met dokter of generaal. Uiteraard zal het lagere personeel dit niet doen.

Betreft het den zoon van een bekenden adellijke klant dan zegt het personeel jonker.

Den laatsten tijd wordt het gewoonte goede klanten van een zaak ter onderscheiding van de groote massa met hun achternaam aan te spreken: Jawel mevrouw Pietersen, dag meneer Jansen enz. Dit geldt als een soort onderscheiding, hoewel behoudende lieden hierin somtijds een ongepaste vrijheid zien.

Een verkoopster noemt haar afdeelingschef mijnheer.

Bekleedt zij hare betrekking reeds meerdere jaren, dan zal zij den naam erbij noemen en indien aangesproken antwoorden: ja meneer Jansen, neen meneer Pietersen e.d. Tegen den directeur van een zaak zegt een ondergeschikte ten allen tijde alleen mijnheer en nooit mijnheer met toevoeging van den familienaam.

De afdeelingschef noemt de verkoopster juffrouw met toevoeging van den familienaam: juffrouw Jansen, juffrouw Pietersen.

Wijn.

Wij onderscheiden de verschillende wijnsoorten in: roode wijn, witte wijn, champagnewijn, portwijn, zoete wijn en likeur.

Roode wijn wordt onderscheiden in Bordeaux en Bourgogne, en Rhône wijn.

Witte wijn: in Bordeaux en Bourgogne, Rijnwijn en Moezelwijn.

Op iedere wijnkaart staan de goedkoopste soorten bovenaan, hoe lager men op de wijnlijst komt, hoe duurder de wijn.

Het verschil tusschen Bordeaux en Bourgognewijn is het volgende:

Bordeauxwijn heeft een lager alcoholgehalte en heeft een min of meer rinsche smaak.

Bourgogne is een zwaardere wijn met een fluweeligen, vollen smaak en een donkerder kleur.

De betere soorten Bordeauxwijn worden op de plaats van herkomst gebotteld en dragen den naam van de bezitting, waartoe de wijnberg, die hun het aanzijn schonk behoort.

Dit noemt men de z.g. château wijn (château: kasteel); (château Cantemerle, château Latour, château Cantenac e.d.).

De bourgogne wordt genoemd naar den boomgaard (clos: omheind stuk land, boomgaard) clos Savigny, clos Chambertin e.d. Behalve Bordeaux en Bourgogne wijnen zijn er ook nog de Rhône wijnen om uit te kiezen. Deze zijn minder zwaar dan de Bourgogne.

Witte wijn wordt eveneens onderscheiden in Bordeaux en Bourgogne.

Ook onder deze vindt men goedkooperen, lichte soorten en fijnere, zwaardere wijn, pittig van smaak en geurig van aroma.

De gewone lichte wijn heet Graves al of niet met eenige toevoeging. Zooals de naam aanduidt is Graves Supérieure weer beter dan Graves alleen. Haute Sauternes, Château Yquem en Barsac zijn bekende voortreffelijke merken, die reeds iets prijziger zijn.

Chablis is een bekende witte Bourgogne.

Champagne onderscheiden we in: (sec of dry) droge soorten en minder droge soorten demisec. Met dit dry of sec wordt bedoeld: minder suiker en meer alcoholdeelen bevattende wijn.

De champagne, die als sec of double sec op de wijnkaart staat is

dus ‘koppiger’ en door dames meestal minder geliefd dan de demi-sec soorten die zoeter zijn en minder zwaar.

Bekende champagne merken zijn: Iroy, Pol Roger, Pommery et Greno, Moët et Chandon etc.

Rijnwijn en Moezelwijn zijn beide wit en worden in lange smalle hoge flesschen gebotteld. De Rijnwijn is over het algemeen iets zwaarder van gehalte en is donkerder van tint.

De beste wijn kan men bederven door onoordeelkundig inschenken. Nimmer giete men wijn kort vóór het schenken over in karaffen (dit heet: decanteeren) of schudde de flesschen kort vóór het uitschenken. Dit om te voorkomen dat evt. aanwezig bezinsel zich zou verplaatsen. Het bekende mandje waarin de fijne wijnsoorten in restaurants worden geserveerd dient ook uitsluitend om schudden te voorkomen.

Roode tafelwijn (Bordeaux) wordt bij een diner (thuis) in karaffen op tafel gezet. Alle andere wijnen, roode Bourgogne, witte wijn, champagne, likeur enz. enz. worden uit de flesch geschonken.

Port wordt tijdens het cocktailuur (vóór tafel dus) soms uit een fraai geslepen karaf geschonken. Wordt Port echter aan tafel gediend (bij oesters bijv. of hors d'oeuvres) dan schenkt men uit de flesch. Whisky kan zoowel uit de flesch als uit een speciale whisky karaf worden geschonken. Het kan allebei.

Degene, die schenkt dient erop te letten de glazen nooit voor meer dan $\frac{3}{4}$ vol te schenken.

Schenkt de gastheer zelf, dan schenkt hij het eerste scheutje in eigen glas. Ook het laatste beetje uit een wijnflesch wordt nimmer den gasten geboden.

Sommige gastvrouwen gebruiken buitenmodel groote bolvormige glazen voor wijn en likeur. Bij het inschenken van deze glazen giete men het glas half vol indien er wijn geschonken wordt. Wordt er in zulke groote bollen likeur geschonken dan schenke men er nooit meer in dan den inhoud van een likeurglaasje.

De ondiepe, platte wijnglazen van vroeger zijn bijna geheel verdrongen door bolvormige of hoge puntig toeloopende champagneglazen.

Behalve door verkeerd inschenken kan men van wijn ook den smaak niet tot zijn recht laten komen door de wijn niet op de juiste temperatuur te brengen.

Roode wijn moet op kamertemperatuur zijn. (60-65 graden F.).

Witte wijn moet koud gedronken worden evenals champagne en likeur.

Wordt likeur uit een groot glas gedronken dan wordt soms dit glas vlak voor het inschenken gekoeld met behulp van een blokje ijs, dat men snel laat ronddraaien.

Port en Madeirawijn worden koud gedronken, mogen echter vooral niet te koud zijn daar zij anders van hun geur inboeten.

Een uitstekend en eenvoudig middel voor hen, die geen kelder of ijskast bezitten is het volgende: de flesch wijn, die koud gedronken moet worden wordt geheel en al in een kletsnatte handdoek gewikkeld en vervolgens een uur of zes ergens in den wind of op den tocht gelegd (in den tuin, op een balcon of voor een open raam). Men dient er voor te zorgen, dat de doek nat blijft. De wijn zal even koud zijn alsof men de flesch op ijs had gehad.

Men vermijde plotselinge afkoeling en plotseling verwarmen van wijn.

Roode wijn kan men het beste reeds des morgens in een verwarmde kamer in de buurt van de verwarming zetten.

Witte Bourgogne en witte Bordeaux worden in witte glazen gedronken.

Alleen Rijn- en Moezelwijn worden uit groene glazen gedronken.

Tenslotte nog eenige wenken voor de gastvrouw omtrent de juiste wijnsoorten behorende bij bepaalde gerechten.

Men schenkt:

Bij oesters: champagne (door sommigen wordt port of witte Bordeaux geprefereerd).

Bij hors d'oeuvre: Moezelwijn, champagne of Madeira.

Bij soep: kan men eventueel Sherry of Madeira schenken.

Bij visch: witte Bordeaux.

Bij vleesch (rood): roode tafelwijn of petit Bourgogne.

Bij tusschengerecht: roode tafelwijn.

Bij gevogelte of wild: roode Bourgogne.

Bij koude vischschotels of kreeft: witte Bourgogne of Rijnwijn.

Bij pudding: champagne of Rijnwijn.

Bij ijs: wordt niets geschonken.

Bij de mokka: cognac en likeur (menthe-verte, chartreuse, Bénédictine, Triple-sec enz.).

Soms wordt er na het diner port geschonken.

Hiervoor komt uitsluitend zeer oude port in aanmerking.

Het is volstrekt niet noodig bij een dinertje bij alle gangen cham-

pagne te schenken. Men kan hiermede beginnen bij het ijs en men kan ook vooraf een enkel glas bij oesters serveeren. De gewoonte om 's avonds na de thee wijn te schenken - jarenlang in onbruik geraakt na het overnemen van de Engelsche whiskygewoonte - begint weer meer en meer in zwang te komen. Men kiese hiervoor Moezelwijn, Rijnwijn of een volle, pittige roode wijn.

Indien men een flesch roode wijn wil gebruiken, die niet tevoren op temperatuur is gebracht, kan men deze flesch snel op temperatuur brengen door warm (niet te warm) water in een melkkan te gieten en hierin de flesch op en neer te bewegen van boven naar beneden. Men ontkurke de flesch echter eerst, daar anders de wijn 'schrikt'.

Zakenvrouw

De étiquette voor de zakenvrouw is vrijwel dezelfde als de étiquette voor de beschaafde vrouw, die de vormen in acht neemt ... plus één.

Dat wil zeggen: dezelfde eigenschappen plus nog één eigenschap en deze is bij lange na niet de gemakkelijkste: het is de gave der onpersoonlijkheid. De kunst zichzelf te kunnen wegcijferen, de kunst de eigen gevoelens, aandoeningen, voorkeur en afkeur ondergeschikt te maken aan de zaak, dat is het zekerste middel om tot succes te geraken in zaken.

Met ondergeschikt maken aan de zaak wordt hier niet bedoeld met-alle-winden-meedraaien of geheel en al de eigen persoonlijkheid verliezen, doch: inzien dat eigen ongemak, eigen meening enz. pas in de tweede of derde plaats komt.

De zakenvrouw, die ten volle de beteekenis doorgrondt van de begrippen aanpassingsvermogen - geduld en onpersoonlijkheid, zal met de étiquette van het zakenleven - onverschillig waar zij terecht komt niet veel moeite hebben.

Er is niets tegen, dat een vrouw voor 100% vrouw is, doch bij een zakenvrouw dient, wil zij slagen, meer zakelijks dan specifiek vrouwelijks te zijn.

Als de verhouding omgekeerd is zal zij meer aandacht besteden aan hare sexe dan nuttig, noodig of zelfs wenschelijk is.

Het spreekt vanzelf, dat iedere zakenman een vlotte, vroolijke, goedgekleede vrouw zal verkiezen boven een ongesoigneerde juf met onbeholpen manieren, maar als de aardige vrouw tekort schiet in haar werk en de boersche Trien blijkt van alle markten

thuis, dan is er geen oogenblik twijfel wie van beiden uiteindelijk zal slagen.

Een werkgever en een compagnon hebben in de allereerste plaats iemand noodig, die werk verzet en die dat goed doet. De werkende vrouw en de zakenvrouw dienen zich onder alle omstandigheden voor te houden, dat hare hoogste troeven in het gezelschapsleven niet meer dan bijkomstigheden (behooren te) zijn in het zakenleven.

Fabrieksdirecteuren, uitgevers, chefs van groote winkelzaken, lunchrooms enz. enz. vragen werkprestaties.

Vakbekwaamheid en werkprestaties zijn nummer één. Al het andere is bijzaak. Bij die werkprestaties behoort vanzelf een welverzorgd uiterlijk, een beschaafde spraak, behoorlijke omgangsvormen enz. Nog teveel meenen sommige zakenvrouwen en werkende vrouwen, dat zij uit hoofde van hare sexe een uitzonderlijke en bevoorrechte positie in kunnen nemen.

Dit standpunt is ten eenenmaal verkeerd. De zakenvrouw, die gewapend met een vriendelijke glimlach, een welverzorgd uiterlijk en een melodieuze stem aan den arbeid trekt, behoeft volstrekt niet hare sexe ook nog op andere in het oog loopende wijze onder de aandacht van event. werkgevers, klanten e.d. te brengen. Al wat zij zegt en doet zal een beschaafd en vrouwelijke cachet dragen, dat zijn invloed niet zal missen op hen, die met haar in aanraking komen. Voor het begrip sexe is in het zakenleven geen plaats.

Zij, die arbeid zoeken met andere doelmerken dan arbeid, komen altijd bedrogen uit.

Het is eveneens een verkeerd standpunt, dat de zakenvrouw zich krachtens haar beroep allerlei vrijheden kan permitteeren, waarop zij als mevrouw X. of IJ. nimmer aanspraak zal maken. De zakenvrouw, die naar haar zin nooit genoeg den nadruk kan leggen op haar staat van werkende vrouw, welke staat zij met alle mogelijke uiterlijke middelen poogt te afficheeren, geeft blijk van slechten smaak. Onopvallend en tot in de puntjes verzorgd zij uiterlijk, gedrag en conversatie van de werkende vrouw.

Zeereizen.

Zij, die zeereizen maken naar het buitenland dienen precies als zij die per trein of auto reizen te zorgen voor een pas, voor vreemd geld van de landen, die zij denken te bezoeken en voor

credietbrieven of reischèques. Het is niet verstandig al het geld, dat men denkt noodig te hebben in baar bij zich te dragen. De bagage voor een zeereis dient beknopt te zijn en praktisch.

Zij, die aan boord een hut deelen met een medereiziger(ster) dienen er voor alles op bedacht te zijn, dat een mede-passagier(e) zoo weinig mogelijk hinder ondervindt. Men late geen kleeren of schoeisel slingeren, gebruike geen scherp riekende haarwaters e.d. en gebruike onder geen enkel voorwendsel iets, dat aan den ander toebehoort. Ook rooke men nimmer in de hut, die men met een ander deelt. Zij, die reizen op een vrachtboot met passagiers accomodatie zijn vanzelf min of meer op hun medepassagiers aangewezen, daar er meestal niet meer dan hoogstens twaalf of vijftien zijn, doch zij, die op een der groote stoombooten reizen zijn volstrekt niet genoodzaakt kennis te maken met hun medereizigers. Komt men met elkander in kennis dan merkt men gewoonlijk al gauw genoeg of het ‘botert’. Doet het dit niet dan is het veel verstandiger zich niet op te dringen. Zij die veel gereisd hebben zijn gewoonlijk degenen, die zich wat afzijdig houden en die niet gemakkelijk kennis maken met vreemden. Het spreekt vanzelf, dat het voor een reisje van Rotterdam naar Southampton nauwelijks de moeite waard is kennis aan te knopen met medepassagiers die wellicht tot Oost-Indië gaan. Op een reis van langeren duur vormen zich vanzelf groepjes. Zij die deelnemen aan de dekspelen en die gebruik maken van het zwembad aan boord hebben vanzelf veel meer gelegenheid tot ongedwongen kennismaking.

Bij dansavonden aan boord geldt dezelfde étiquette als voor dansavonden in een hotel: Jongmeisjes en getrouwde vrouwen dansen niet met heeren, die niet aan haar zijn voorgesteld door een wederzijdsche bekende of door den ceremoniemeester. De étiquette eischt, dat jongmeisjes na het invallen van de duisternis niet alleen of in gezelschap van een jongeman gezien worden op de bovendekken. Hoeveel vrijheid in den omgang er tegenwoordig ook heerscht, de étiquette aan boord verbiedt een alleen reizende vrouw een medereiziger in zijn hut op te zoeken terwijl zij evenmin een medereiziger kan ontvangen wanneer zij niet over een aparten salon of zitkamerhut aan boord beschikt.

Wanneer men kennissen van kennissen of kennissen van familie of familie van kennissen aan boord ontmoet is er niets tegen dat men desgewenscht zich aan deze voorstelt.

Aan boord geldt hetzelfde wat in alle zomer- en winterhotels geldt: iedereen wake er angstvallig voor zich aan nieuw gemaakte kennissen op te dringen of uren achtereen beslag op hen te leggen. Aan boord heeft men geen middagkleeren noodig. Sport- en strandkleeren worden den ganschen dag gedragen en eerst voor tafel verwisselt men deze voor avondkleeding.

Avondkleeding wil niet altijd zeggen: smoking en avondjapon, hoewel dit in de eerste klasse, na het aandoen der Engelsche kust, meestal wel de gewoonte is. De avondjaponnen der dames mogen aan boord nooit echte baljaponnen zijn. Dit geldt als snobbistisch. De heeren dragen des avonds een donker pak of smoking; nooit rok. Het geldt niet voor goede smaak om - tenzij men tenniskampioene is - in shorts (kort wijd tennisbroekje) rond te loopen aan dek. Dat staat alleen passend voor heel jonge meisjes. Hetzelfde geldt voor de strandpyama, die wanneer zij door vrouwen boven de 16 gedragen wordt onberispelijk van coupe dient te zijn. Alleen zeer slanke figuren kunnen zich hieraan wagen.

Het verdient aanbeveling om alle consumptie, die men aan dek bestelt - buiten en behalve hetgeen inbegrepen in de reissom geboden wordt - contant te betalen.

Men kan ook bonnetjes schrijven, maar ziet zich dan bij aankomst van de boot in de plaats van bestemming soms voor aller onaangenaamste verrassingen geplaatst als het bedrag schrikbarend opgelopen blijkt.

Het getuigt van wellevendheid, bij het verlaten van de boot de stewardess of linnenjuffrouw de hand te drukken en te bedanken voor hare goede zorgen. Ook van den eersten en tweeden officier, zoowel als van den kapitein neemt men persoonlijk afscheid.

Gewoonlijk zal het door deze heeren op prijs gesteld worden, wanneer men niet tot het laatste oogenblik hiermede wacht, doch den dag voor aankomst deze kleine plichtpleging, die uit niet meer dan enkele welgekozen woorden behoeft te bestaan, volbrengt.

Zwijgen.

Zwijgen - tijdig zwijgen, gepast zwijgen, voorzichtig zwijgen, tactvol zwijgen - dat alles vormt een onmisbaar onderdeel der wellevendheid.

De étiquette eischt, dat een jongere zwijgt wanneer een oudere aan het woord is, dat een ondergeschikte of een maatschappelijk

lager staande zwijgt wanneer een meerdere of hooger geplaatste zich vergist.

De *étiquette* eischt, dat een gastvrouw zwijgt wanneer een gast een enormiteit vertelt, waarvan zij weet, dat deze onwaar is, wanneer een gast een haar overkomen gebeurtenis als een eigen ervaring opdischt enz.

De *étiquette* eischt, dat men er het zwijgen toe doet wanneer iemand zich in het publiek zooverre vergeet, dat hij of zij met stemverheffing beschuldigingen gaat uiten. De *étiquette* eischt, dat men zwijgt op een anoniemen brief en op een slechte kritiek in tijdschrift of courant.

De *étiquette* eischt, dat men zwijgt wanneer men twee onbekenden een gemeenschappelijke kennis hoort afmaken en de *étiquette* eischt, dat men zwijgt tijdens een voorstelling, een lezing en een speech. In vele van deze gevallen is tact en zelfbeheersching geboden.

Er zijn mensen, die een heilige afschrik hebben van zwijgen en die iedere minuut van elk uur de eigen of anderer stem moeten hooren omdat zij als de dood zijn voor de stilte.

Dat zijn zij, die zwijgen benauwend vinden omdat zij aan-eenstuk-door krampachtig zitten te zoeken naar iets-om-te-zeggen. Dat zijn zij, die praten-om-te-praten en niet omdat zij werkelijk iets te vertellen hebben.

Beleefde conversatie heeft niet altijd een inhoud waarvan het belang evenredig is aan den tijd, die er aan wordt besteed. En daarom kan zwijgen soms zoo weldadig aandoen.

De mensen, die werkelijk innerlijke waarde bezitten weten, dat zwijgen - samen zwijgen - heelemaal niet een angstaanjagende gaping tusschen twee noodeloze gesprekken behoeft te zijn, doch integendeel een harmonische rustpooze kan beduiden tusschen twee evenwichtige, gelijkgestemde zielen. De schoonste oogenblikken, die mensen ooit beleefd hebben, zijn veelal oogenblikken van zwijgen geweest.

Niemand late zich afschrikken door zwijgen, want volgens het oude spreekwoord is het nog altijd waar, dat spreken zilver en zwijgen goud is.

Register.

	Blz.
Aalmoezen geven	135
Aanbevelingsschrijven	161
Aanbieden van consumptie	78
Aanbiedingen weigeren	216
Aandienen	1
Aanhef van een brief	51
Aanhef van brieven aan buitenlanders	66
Aankondigingen	2
Aanmerkingen maken	9
Aanmoedigen door gastvrouw	10
Aanspraakvormen	269
Aanspraakvormen in het buitenland	64
Aanspreken	10
Aanspreken van vrouwen	86
Aanzoek doen	12
Aanzoek (afgewezen -)	14
Aardigheden debiteeren	14
Achterklap	126, 187
Acteurs (bloemen voor -)	46
Adresseeren van brieven	51
Adverteeren	15
Advertenties	2
Afgeven van visitekaartjes	41, 42, 43, 278
Afgewezen aanzoek	14
Afkorting	15
Afkorting (niet geoorloofde-)	49
Afscheid nemen	24

Afscheid nemen in het buitenland	65
Afstand bewaren	25
Afwijkende gewoonten in het buitenland	70
Afwijzen v. vertegenwoordigers	216
Arm geven	205
Audiëntie (hof)	148
Audiëntie (kleeding)	182
Audiënties	27
Autobezitters	28
Autorijden met gasten	29
Avondjes geven	29
Avondkleeding voor de vrouw	175
Avondthee	80
Badkleeding	179
Beantwoorden van uitnodigingen	54, 276
Beantwoorden van vragen	31
Bedankadvertenties bij geboorte	5
Bedankadvertenties bij overlijden	4
Bedanken voor geleende voorwerpen	189
Bedanken voor genoten gastvrijheid	39, 116
Beenen over elkaar slaan	154
Begeleiden buitenshuis (rechts of links)	11, 122, 126, 204
Begrafenis	31, 147, 239
Begrafenis (formaliteiten)	109
Begrafenis (Israëlitische -)	34
Begroeten van gasten	41
Beheerscht gedrag	125

Belangstelling toonen	36
Beleefdheidsbezoeken	41
Belet vragen	41
Bemoeizucht	36
Beschaving	37
	Zie ook tact.
Besnijdenis	94
Bespreken van kamers in hotel	68
Bestellen in winkel en café	37
Betalen	38
Betalen van vertering door dames	39
Betuigingen op visitekaartjes	281
Bezoek (consumptie aanbieden aan-)	78
Bezoeken afleggen	1, 40
Bioscoopbezoek	44
Bloemen voor een bruid	58
Bloemen geven	45
Bloemen bij maaltijden	246
Bloemen voor overledenen	34
Bloemen voor een verloofde	134
Boeken leenen	46
Bootreis	227, 314
Briefgeheim	126
Briefkaarten	49
Brieven aan buitenlanders (aanhef en slotzin)	66
Brieven nazenden	68
Brieven schrijven	47
Bruid (kleeding)	180
Bruidegom (kleeding)	181
Bruidsbouquet	58

Bruidsdagen	55
Bruidsgeschenken	133
Bruidsjonkers	57
Bruidsmeisjes	56, 223

	Blz.
Bruiloft	55, 223
Buitenland (aanspraakvormen)	64
Buitenland (afwijkende gewoonten)	70
Buitenland (reizen in het -)	224
Buitenland (visitekaartjes zenden)	71, 72
Buitenlanders (brieven aan-)	66
Buitenlandsche onderscheidingen	235
Buitenshuis (manieren)	204

Cadeaux, zie: Geschenken.

Café (consumptie bestellen
in een -)

Cafébezoek 44, 72

Ceremonieel bij 34
Israëlitische begrafenis

Chauffeurs 73

Circulaires. Zie:
Aankondigingen.

Clubleven 75

Cocktailuur 79

Coctailuur (kleding) 183

Collega's (afstand bewaren
onder -)

Comité's (zitting nemen in
-)

Compromitteerende 50
brieven

Concertbezoek 44, 77

Condoleance. Zie: Rouw.

Condoleance-bezoeken 42

Consult (dokter)	92
Consumptie	78
Consumptie op een avondje	30
Consumptie bestellen in café of restaurant	38, 81
Conversatie	82
Conversatie met gasten	121, 199
Dagelijksch leven (manieren in het -)	199
Dagelijksche kleeding voor den man	176
Dagelijksche kleeding voor de vrouw	175
Dame	86
Dansen	87, 170
Debat	88
Dessert. Zie: Maaltijden	
Diamanten bruiloft	60
Dienen	244
Dienstboden	89
	Zie ook: Personeel.
Digestiebezoeken	42
Diner. Zie: Maaltijden.	
Dingen, die men niet zegt	97
Discussie	88
Dispuut	88
Doktersbezoeken	92
Doktersrekening	124
Doop	93
Doopsel in de R.K. Kerk	95
Dooven	96
Dragen van ridderorden en onderscheidingen	233
Dranken (wijze van nuttigen)	252

	Zie ook: Wijn.
Dranken presenteer	78
	Zie ook: Wijn.
Duidelijkheid bij adverteer	15
Echtgenooten (houding in gezelschap)	126
Echtscheiding	107
Eed afleggen	109
Eeredame (bij huwelijk)	57
Eeregast	121, 199, 248
Engagement. Zie: Verloving.	
Engagementsbezoeken	43
Erfenis	100
Eten (hanteeren van tafelgereedschap)	251
Etiquette in Indië	156
Excuses voorwenden	216
Faillissement	109
Familie-advertenties	2
Feest (voorbereidingen)	197
Feestmaaltijden	191
Felicitatiebezoeken	43
Fooi aan baker	43
Fooien	91, 101, 223
Formaliteiten	105
Garderobe	112, 114, 225
Gast (haast van de -)	139
Gasten (aanmoedigen)	10
Gasten (afscheid nemen van -)	25
Gasten (autorijden met -)	29

Gasten (begroeten van -)	41
Gasten (plaatsing aan tafel)	12
Gasten (wenken voor -)	113, 118
Gastvrouw (geschenken voor -)	135
Gastvrouw (haast van de -)	139
Gastvrouw (opdringen van -)	10
Gastvrouw (wenken voor de -)	116
Gastvrijheid	116

	Blz.
Gearmd lopen	122, 204
Gebaren	122
Geboorte	123
Geboorteaankondiging	5, 123
	Zie ook: Kraambezoek.
Geboorteformaliteiten	105
Geboortegeschenken	124
Gedrag	125
Geheimen	127
Gelaatsverzorging	128
Geld leenen	190
Gelegenheden bij welke men visitekaartjes afgeeft	41, 42, 43, 278
Gemanieerdheid	130
Gerechten in vreemde taal (vertaling van -)	206
Geschenken	130
Geschenken aan bruidsmisjes en bruidsjonkers	57
Geschenken aan koperen, zilveren, enz. bruidspaar	61
Geschenken voor gastvrouw	114
Geschenken bij geboorte	124
Geschenken aan kinderen	132
Geschenken voor zieken	44
Gesprekken voeren	202
Gewoonten in het buitenland	70
Gierigheid	136
Giften	131
Glaswerk (huren)	155
Glaswerk (wijn)	311

Gouden bruiloft	60
Groeten	136, 147
Haast	138
Halfheid	140
Hand vragen	12
Handeldrijvenden	110
Handelingen, die men moet nalaten	141
Handen geven	24, 141
Handschoen (begroeten met -)	137
Handschoenen	144
Handverzorging	143
Hanteeren van tafelgereedschap	251
Hemdsmouwen (mannen in -)	180
Hoed afnemen	126, 136, 146
Hoeden	144
Hof étiquette	148
Hoffelijkheid	125, 203
Hotel (dansen in -)	87
Hotelkamers bespreken	68
Hotelverblijf	149
Houding	122, 153
Houding bij huiselijke ongelukjes	217
Houding bij spreken	221
Huisraad (huren)	155
Huren	110
Huren van kleeding en huisraad	155
Huwelijk (formaliteiten)	106
	Zie ook: Bruidsdagen en Bruiloft.
Huwelijksaankondiging	56, 106

Huwelijksadvertenties	6
Indische gewoonten	156
Inenten (formaliteiten)	105
Inlichtingen vragen per brief	50
Insluiten van brieven aan derden	50
Instappen met dame	125
Instuif	160
Introducties	161
Invaliditeitswet	162
Invitaties	275
Israëlitische begrafenis	34
Israëlitische bruiloft	62
Juweelen	166
Kamenier (kleeding)	184
Kamers bespreken in hotel	68
Kant (aan welke -?)	11, 204
Kennismaking	10, 142, 168
Kennismaking aan boord	315
Kennismaking in het buitenland	65
Kennismaking in den trein	274
Kerk	171
Kinderen (geschenken aan -)	132
Kinderen (kleeding)	185
Kinderen en manieren	204
Kinderpartijtjes	172
Klanten	185
Kleeding	173
Kleeding (audiëntie)	182
Kleeding (heeren)	155

Kleeding aan boord	316
Kleeding van bruidsmeisjes	58
Kleeding van den man	176
Kleeding bij officieele gelegenheden	180
Kleeding van personeel	183
Kleeding bij plechtigheden	181
Kleeding bij recepties	223
Kleeding van de vrouw	175
Koffie-uur	78
Koopen	185
Koperen bruiloft	60

	Blz.
Kraambezoek	43, 124
Kunstenaars (bloemen voor -)	46
Kussen	187
Kwaadspreken	126, 187
Kwitanties (betalen van -)	38
Leenen	126, 188
Leenen van boeken	46
Leenen aan gasten	114
Leugens om bestwil	190
Logeeren	113, 118
Luidruchtigheid	123, 221
Luisteren (kunst van -)	85
Lunch. Zie: Maaltijden.	
Maaltijd na begrafenis	33
Maaltijden	191
	Zie ook: Tafeldekken en dienen, Tafelmanieren, Wijn.
Make up	128
Manieren buitenshuis	204
Manieren in het dagelijksche leven	199
Mannen (kleeding)	176
Mededeelingen op visitekaartjes	281
Meerderjarigen	108
Menu's	191
Menukaarten (uiterlijk)	206
Menutermen	206
Mes en vork (hanteeren van -)	251

Middagbezoek (consumptie)	78
Middagbezoek (kleeding)	182
Middagkleeding voor de vrouw	175
Militairen (aanspreken)	270
Militairen (groeten)	138
Moeilijke gevallen	243
Morgenbezoek (consumptie)	78
Morgenkleeding voor de vrouw	175
Moppen	14
Naamgeving	214
Nalatenschap	100
Nazenden van brieven	68
Neen zeggen	215
Neringdoenden	110
Nurse (kleeding)	184
Ochtendconsumptie	78
Officieele gelegenheden (kleeding)	180
Officieele geschenken	130
Officieele kleeding voor den man	176
Officieele plechtigheden (kleeding)	181
Officieren (groeten)	138
Omgang in het dagelijksche leven	199
Onaangename gebeurtenissen	217
Onbescheiden vragen	31
Onderscheidingen	228
Ondertrouw	55

Ondertrouw (formaliteiten)	106
Ondertrouwadvertenties	7
Ongelukjes	217
Onopvallend gedrag	125
Ontvangen van geschenken	135
Onwellelevende handelingen	141
Opdringen door gastvrouw	10
Opdringerigheid	36, 37
Openbaar (spreken in het -)	241
Opstaan bij afscheid	25
Ouden van dagen (bloemen aan -)	46
Ouderdom	218
Overdaad	37
Overdrijving	240
Overlijdensadvertenties	2
 Peetouders	 94, 95
Personeel (aanmerkingen maken op -)	9
Personeel (aanspreken van meerderen)	11
Personeel (afstand bewaren tegenover -)	26
Personeel (fooien aan -)	103
Personeel (kleeding)	183
Picknick	205
Plaatsing van gasten aan tafel	12
Plaatskaartjes bij maaltijden	206
Plechtigheden (kleeding bij -)	181
Politiek	219
Poststukken	219
Postzegels	219

Praten	220
Praten in gezelschap	82
Prentbriefkaarten	49
Presenteeren van consumptie	78
Publiek (spreken in het -)	241
 Radio	 222
Rangen en standen	261
Rangschikking aan tafel van gasten	12
Receptie	222

	Blz.
Rechts of links lopen	11, 122, 126, 204
Rechts of links plaatsnemen	12
Redevoering houden	241
Reisvoorbereidingen	226
Reizen	224
	Zie ook: Trein, Zeereizen.
Rekeningen (betalen van -)	38
Rekening (dokter)	92
Rentekaart	162
Restaurant (bestellen in een -)	37
Ridderorden	228
Ringen	14, 166
Rookken	198, 235
Rouw	42, 237
Rouw (visitekaartjes)	281
Rouwkleeding	238
Rijkleeding	178
 Scheiding van tafel en bed	 107
Schenken van wijn	311
School (formaliteiten noodig bij inschrijven)	105
Schriftelijke uitnodigingen	54
Sensatie	240
Sentimentaliteit	239
Serveeren	244
Serveeren (dranken)	311
Servies	244
Servies (huren)	156
Sieraden	166

Slechthoorenden	96
Slot van een brief	51
Slotzin van brieven aan buitenlanders	66
Souper. Zie: Maaltijden.	
Speechen	241
Speelgoed	132
Spel en sport	240
Sportkleding	178
Spreken	220
Spreken in het openbaar	241
Spijzen (wijze van eten)	252, 255
Staat (vermelding van - op visitekaartjes)	280
Standen. Zie: Titulatuur.	
Straat (begeleiden op -)	11, 126, 204
Straat (manieren op -)	204
Stijl (brieven)	48
Surséance van betaling	112
Taalbederf	97
Tact	243
	Zie ook: Beschaving, Zwijgen.
Tafeldekken	244
Tafelgereedschap (hanteeren van -)	251
Tafelmanieren	250
Tafelversiering	246
Tafelzilver	244
Telefoneeren	259
Telegrafeeren	260
Testament	100
Theaterbezoek	44
Theeuur (consumptie)	78
Theeuur (kleding)	175, 182

Tinnen bruiloft	60
Titels (volgorde)	8
Titulatuur	261
Transpireeren	270
Treinreis	272
Trouwring	14
Tutoyeeren	274
Uitdrukkingen, die men niet bezigt	97
Uitdrukkingen (vreemde woorden en -)	282
Uitgeleide doen van gasten	25
Uitnoodigen van gasten	54, 118, 120
Uitnoodigingen	275
	Zie ook: Visitekaartjes.
Uitnoodigingen (beantwoorden van -)	54, 276
Uitstappen met dame	125
Verbreken van verloving	134
Verhuizen (formaliteiten)	111
Verhuren (wettelijke bepalingen)	110
Verjaardagsgeschenken	130
Verloving	12
Verloving (verbreken van -)	134
Verlovingsadvertenties	6
Verlovingsbezoeken	43
Verlovingsgeschenken	134
Verlovingsring	14
Vertegenwoordigers te woord staan	216
Vertering (betalen van - door dames)	39
Visitekaartjes	277

Visitekaartje afgeven	41, 42, 43, 278
Visitekaartjes zenden (buitenland)	71, 72
Visites maken	1, 40

	Blz.
Vlaggen	281
Vloeken	201
Volkslied	282
Volksuitdrukkingen (gebruik van -)	202
Voogdij (wettelijke bepalingen)	108
Vorbereiding voor een feest	197
Vorbereidingen voor de reis	226
Voorkomend gedrag	125
Voorletters (gebruik van -)	6
Voorrang (rangen en standen)	261
Voorstellen	10, 142, 168
Voorstellen aan boord	315
Voorstellen in het buitenland	65
Voorstellen in den trein	274
Voorwenden van excuses	216
Vormsel in de R.K. Kerk	96
Vragen (beantwoorden van -)	31
Vreemde woorden (gebruik van -)	221
Vreemde woorden en uitdrukkingen	282
Vreemde woorden op menukaarten	206
Vrienden (afstand bewaren onder -)	27
Vrouw (kleeding)	173
Vrouwen (aanspreken van -)	86, 269
Vrijgezellen	306

Wandelstok	307
Weduwenrente	165
Weezenrente	165
Weigeren	216
Wellevendheid in het dagelijksch leven	199
Welwillendheid	243
Wettelijke formaliteiten	105
Winkel (bestellen in een -)	37
Winkelpersoneel	308
Winkelpersoneel (aanspreken van klanten)	11
Woord (te - staan)	216
Woorden, die men niet bezig	97
Woorden en uitdrukkingen (vreemde -)	282
Wijn	310
Zakenvrouw	313
Zeereis	227, 314
Zegels plakken	162
Zelfbeheersching	202
Zieken (bloemen voor -)	44, 46
Ziekenbezoek	44
Zilveren bruiloft	60
Zitten blijven bij afscheid	25
Zweeten	270
Zwijgen	316